

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta

Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni

CRP(V5-1038(A))

**Gorazd Meško, Andrej Sotlar, Branko Lobnikar,
Maja Jere, Bernarda Tominc**

Ljubljana, september 2012

O raziskovalnem projektu

»Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni«

*Policija in lokalne skupnosti
si morajo prizadevati za
ohranjanje miru in zagotavljanje
prosperitete, zato je
polijsko delo v skupnosti
»demokracija v akciji«.
(BJA, 1994)*

Jeseni 2010 smo začeli izvajati ciljni raziskovalni projekt »Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni CRP(V5-1038(A))«, ki ga je financiralo Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. V projektu so poleg mene dejavno sodelovali doc. dr. Andrej Sotlar, izr. prof. dr. Branko Lobnikar, asist. Maja Jere in asist. Bernarda Tominc ter študenti Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru. V času izvajanja raziskovalnega projekta smo dejavno sodelovali s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Policije in občin.

Raziskovalno poročilo¹ o občutkih ogroženosti in vlogi policije pri zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih vsebuje poglavja in vsebine, ki so bile dogovorjene s financerjem. V uvodnem delu raziskave smo naredili pregled raziskovanja policijskega dela v skupnosti v Sloveniji po letu 1991. Sledi pregled literature in razprava o vlogi policije pri vplivanju na strah pred kriminaliteto oziroma občutke ogroženosti pri prebivalcih ter predlog vprašanj za kontinuirano zbiranje podatkov o občutkih ogroženosti v lokalnih skupnostih. Temu poglavju sledi pregled literature o zaznavi legitimnosti policijske dejavnosti in pripravljenosti mladih ljudi za sodelovanje s policijo. V empiričnem delu ciljnega raziskovalnega projekta smo izvedli raziskavo na območju štirih policijskih uprav (Murska Sobota, Celje, Ljubljana in Nova Gorica), pri čemer smo se izbrali mestne, srednje in manjše občine ter policijske postaje na teh območjih. Anketirali smo lokalno prebivalstvo in policiste na istih območjih. Podatke smo obdelali in izluščili področja glede vloge policije pri zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih, kjer so se odgovori med prebivalci in policisti najbolj razlikovali ter na osnovi dilem, ki so se pokazale pri kvantitativni analizi pripravili usmerjeni skupinski intervju za predstavnike policije (predstojniki policijskih postaj in vodje policijskih okolišev) in strukturirani intervju za predstavnike občin. Ugotovitve intervjujev so predstavljene v predzadnjem poglavju tega raziskovalnega poročila. Pred tem je dodana še raziskava o skupnostni povezanosti in primerjava zadovoljstva z delom v policiji med letoma 2006 in 2011. Na koncu raziskovalnega poročila je razprava o preprečevanju kriminalitete in zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji, kjer poudarjamo razmislek o na znanju temelječih preventivnih dejavnostih.

Za dejavno pomoč in podporo pri izvedbi raziskovalnega projekta se zahvaljujem predstavnikom Ministrstva za notranje zadeve (predvsem dr. Miroslavu Žaberlu in mag. Stašu Svetku), slovenske Policije (vodjem policijskih okolišev, predstojnikom policijskih postaj in mag. Franc Kosmaču) in občin, kot tudi prebivalcem, ki so sodelovali pri anketiranju. Za nasvete in pomoč pri pripravi raziskovalnega instrumentarija in v razpravah o rezultatih se zahvaljujem kolegom s Fakultete za varnostne vede Univerze

¹ Poročilo ni lektorirano.

v Mariboru. Za pomoč pri pregledu literature, pilotskem raziskovalnem delu in zbiranju podatkov se zahvaljujem študentom Barbari Čuvan, Jerneju Deržeku, mag. Evgenu Govekarju, Tjaši Havnik, Karmen Hrastar, mag. Damiru Ivančiču, mag. Niku Majcenoviču, Katji Štingl, Sandri Štefanec in dr. Ljubu Vošnjaku. Zahvala gre tudi Tjaši, Juretu in Roku za vnos vprašalnikov v baze podatkov.

Za odlično sodelovanje pri izvedbi ciljnega raziskovalnega projekta »Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni« se zahvaljujem predvsem članom raziskovalne ekipe doc. dr. Andreju Sotlarju, izr. prof. dr. Branku Lobnikarju, asist. Maji Jere in asist. Bernardi Tominc, ki so dejavno in ustvarjalno izvajali raziskovalno delo in mi pomagali dodati kamenček v mozaik slovenskega raziskovalnega dela na področju policijske dejavnosti.

Prof. dr. Gorazd Meško
Vodja raziskovalnega projekta

Kazalo

O raziskovalnem projektu	1
Kazalo tabel	7
Kazalo slik	11
Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni	13
Povzetek glavnih ugotovitev	13
Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji	17
1 Uvod.....	17
2 Policijsko delo v skupnosti v praksi.....	18
2.1 Političnostrateške usmeritve za policijsko delo v skupnosti	18
2.2 Normativnopravni in organizacijsko-funkcionalni vidik policijskega dela v skupnosti	19
2.2.1. Varnostni sosveti	20
2.2.2. Vodja policijskega okoliša	21
3 Policijsko delo v skupnosti – ugotovitve raziskav	21
4 Sklepne misli.....	28
Občutki ogroženosti pri prebivalcih in policijsko delo v skupnosti – izhodišča za odzivanje na strah pred kriminaliteto v okviru policijskega dela v skupnosti.....	31
1 Uvod.....	31
2 Dejavniki strahu pred kriminaliteto in socialnopsihološki model Van der Wurffa.....	31
3 Strah pred kriminaliteto – protislovja in neskladja	33
3.1 Paradoksi o strahu pred kriminaliteto	33
3.2 Soočanje s strahom pred kriminaliteto.....	34
3.3 Strah pred kriminaliteto pri ženskah in starejših ljudeh.....	35
4 Dojemanje vloge policije: še nekaj paradoksov in neskladij.....	37
5 Vloga politike in medijev pri strahu ljudi pred kriminaliteto.....	38
6 Metode za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto	39
6.1 Načrtovanje varnega mestnega okolja	39
6.2 Socialni pristop k preprečevanju kriminalitete	40
7 Policijsko delo v skupnosti in strah pred kriminaliteto	41
8 Predlog modela za preučevanje strahu pred kriminaliteto v lokalnih skupnostih v Sloveniji.....	42
9 Sklepne misli.....	45
Postopkovna pravičnost, legitimnost policije in pripravljenost mladih za sodelovanje s policijo	49
1 Uvod.....	49
2 Legitimnost in sodelovanje s policijo	50
3 Metode	53
3.1 Zbiranje podatkov in značilnosti vzorca	53
3.2 Spremenljivke in obdelava podatkov.....	54
3.3 Analitična strategija.....	56
4 Rezultati	57

5	Razprava	60
	Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni	63
1	Uvod.....	63
2	Opis metode in vzorca.....	65
3	Splošne zadeve: kvaliteta življenja in zadovoljstvo z bivanjem v občini.....	66
3.1	Ocena dela občin	67
3.2	Ocena bivanja v skupnosti in družbene kohezije	70
4	Občutek ogroženosti v lokalnih skupnostih	73
5	Analiza stopnje vpetosti policije v posamezne lokalne skupnosti.....	83
5.1	Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo	83
6	Analiza partnerstva v lokalni skupnosti pri opredeljevanju varnostnih problemov in najučinkovitejših načinov reševanja teh problemov	87
6.1	Odzivanje prebivalcev na pojav varnostnih problemov v občini.....	88
6.2	Analiza partnerstva med različnimi subjekti v lokalni skupnosti	89
6.3	Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje.....	91
7	Analiza obstoječih oblik policijskega dela v skupnosti.....	95
7.1	Slovenska policija.....	95
7.2	Ocena uspešnosti policije	97
7.3	Delo policije	103
8	Samovarovalni ukrepi in samozaščitno vedenje	107
9	Dejavniki vplivanja na mnenje o varnosti.....	108
	Skupnostna povezanost v Sloveniji in policijsko delo v skupnosti	111
	Primerjava mnenj policistov – podatki iz leta 2006 in 2011	119
	Usmerjeni skupinski intervjuji s policisti in strukturirani intervjuji s predstavniki občin.....	123
1	Uvodna pojasnila	123
	Rezultati kvalitativnega dela raziskave – intervjuji s predstavniki vodstev policijskih postaj, vodji policijskih okolišev in predstavniki občin	124
2	Rezultati usmerjenih skupinskih intervjujev s predstavniki vodstev policijskih postaj	125
3	Rezultati usmerjenih skupinskih intervjujev z vodji policijskih okolišev	133
4	Rezultati usmerjenih intervjujev z župani	141
	Preprečevanje kriminalitete in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih – med ad hoc pristopi in na znanju temelječih preventivnih dejavnostih.....	153
1	Uvod.....	153
2	Želja po bazi znanja – ideje o preprečevalnih programih, ki delujejo.....	154
3	Izjalovljena vloga lokalnih partnerstev za preprečevanje kriminalitete	155
4	Skupna baza znanja – izzivi.....	157
4.1	Nujnost: zgoditi se mora danes, če ne, pa vsaj jutri.....	157
4.2	Osredotočanje na ukrepanje namesto na vsebino	158
4.3	Ideje z vseh vetrov ali kako primeri dobrih praks od drugod niso uporabni.....	159
4.4	Veliko projektov – malo denarja	160

4.5	Ignoriranje temeljnih vzrokov kriminalitete	161
5	Na znanju temelječe preprečevanje kriminalitete	161
5.1	Glavni vlogi partnerstev bi morali biti izvedba in reševanje problemov	162
5.2	Vključevanje lokalnega prebivalstva v partnerstva za ustvarjanje strategij in akcijskih načrtov preprečevanja kriminalitete.....	163
5.3	Lokalna strategija in akcijski načrti ne bi smeli biti le problemsko usmerjeni	163
5.4	Vzroki so enaki, problemi pa niso	164
5.5	Ugotavljanje vzrokov kriminalitete mora postati prioriteta preprečevanja kriminalitete	164
6	Sklepne misli.....	165
	Literatura	167
	Priloge	177
	Vprašalnik za policiste	179
	Vprašalnik za prebivalce	201
	Usmerjeni skupinski intervju za policiste	223
	Strukturirani intervju za predstavnike občin	253

Kazalo tabel

Tabela 1: Kronološki in tematski pregled raziskav o policijskem delu v skupnosti v Sloveniji	23
Tabela 2: Opis vzorca	54
Tabela 3: Faktorska analiza.....	56
Tabela 4: Regresijska modela OLS za legitimnost policije in sodelovanje javnosti	57
Tabela 5: Regresijski modeli OLS za razčlenjeno sodelovanje javnosti	59
Tabela 6: Učinki podlestvic legitimnosti policije na sodelovanje javnosti	60
Tabela 7: Demografski podatki	66
Tabela 8: Naloge občine: splošne zadeve javnega pomena.....	67
Tabela 9: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: Splošne zadeve javnega pomena.....	68
Tabela 10: Naloge občine: Zaščita in reševanje.....	68
Tabela 11: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: Zaščita in reševanje	69
Tabela 12: Naloge občine: Javni red in mir	69
Tabela 13: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: Javni red in mir	69
Tabela 14: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: analiza faktorjev.....	70
Tabela 15: Bivanje v skupnosti: Sosedska kohezivnost	71
Tabela 16: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o bivanju v skupnosti: Sosedska kohezivnost	72
Tabela 17: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o bivanju v skupnosti: Občutek varnosti	73
Tabela 18: Ogrožanje življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti	74
Tabela 19: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti.....	75
Tabela 20: Ogrožanje premoženja.....	75
Tabela 21: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje premoženja.....	76
Tabela 22: Ogrožanje varnosti v prometu	76
Tabela 23: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje varnosti v prometu	77
Tabela 24: Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin.....	77
Tabela 25: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin	77
Tabela 26: Naravne in druge nesreče	78
Tabela 27: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Naravne in druge nesreče.....	78
Tabela 28: Organizirana kriminaliteta.....	79
Tabela 29: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Organizirana kriminaliteta	79
Tabela 30: Migracije	79
Tabela 31: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Migracije.....	80

Tabela 32: Fizični nered/družbeni nered.....	80
Tabela 33: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Fizični nered/družbeni nered.....	80
Tabela 34: Opojne substance	81
Tabela 35: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Opojne substance	81
Tabela 36: Dejavniki negotovosti	82
Tabela 37: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Dejavniki negotovosti.....	82
Tabela 38: Marginalne skupine.....	82
Tabela 39: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Marginalne skupine	82
Tabela 40: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – analiza sklopov spremenljivk, ki smo jih dobili s faktorsko analizo.....	83
Tabela 41: Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo pri delu z ljudmi	84
Tabela 42: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policijo pri delu z ljudmi	84
Tabela 43: Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri osnovnih aktivnostih policije.....	85
Tabela 44: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri osnovnih aktivnostih policije.....	85
Tabela 45: Pripravljenost za sodelovanje prebivalcev pri aktivnostih za krepitev skupnosti.....	86
Tabela 46: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri aktivnostih za krepitev skupnosti	86
Tabela 47: Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti	86
Tabela 48: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti	87
Tabela 49: Primerjava mnenj o pripravljenosti za sodelovanje s policijo (štirje faktorji).....	87
Tabela 50: Neformalno odzivanje na varnostne probleme	88
Tabela 51: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede neformalnega odzivanja na varnostne izzive.....	88
Tabela 52: Formalno odzivanje na varnostne probleme.....	88
Tabela 53: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede formalnega odzivanja na varnostne izzive	89
Tabela 54: Zaupanje v subjekte.....	90
Tabela 55: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Situacijsko preventivni ukrepi	91
Tabela 56: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Situacijsko preventivni ukrepi	92
Tabela 57: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Dejavnost nadzorstva	92
Tabela 58: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Dejavnost nadzorstva	92
Tabela 59: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samov.....	93
Tabela 60: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samov.....	93
Tabela 61: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prev.).....	93
Tabela 62: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prev.).....	94

Tabela 63: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Samovarovanje.....	94
Tabela 64: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Samovarovanje	94
Tabela 65: Značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti.....	95
Tabela 66: Primerjava mnenj o značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti	95
Tabela 67: Značilnosti policijske organizacije.....	96
Tabela 68: Primerjava mnenj o značilnosti policijske organizacije	96
Tabela 69: Primerjava mnenj o slovenski policiji (dva faktorja)	97
Tabela 70: Ocena uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi.....	98
Tabela 71: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi... ..	98
Tabela 72: Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa	98
Tabela 73: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa	99
Tabela 74: Ocena zakonitosti policijskega dela	99
Tabela 75: Primerjava mnenj o zakonitosti policijskega dela	99
Tabela 76: Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja.....	100
Tabela 77: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja	100
Tabela 78: Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja nadzora meje in dela s tujci	101
Tabela 79: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri nalogah s področja nadzora meje in dela s tujci	101
Tabela 80: Ocena uspešnosti policistov pri policijskem delu v skupnosti	101
Tabela 81: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri policijskem delu v skupnosti	102
Tabela 82: Primerjava ocen o uspešnosti slovenske policije (šest faktorjev).....	102
Tabela 83: Ocena usmerjenosti policijskega dela v skupnost	103
Tabela 84: Primerjava ocene usmerjenosti policijskega dela v skupnost.....	104
Tabela 85: Ocena podpore skupnosti	104
Tabela 86: Primerjava ocene podpore skupnosti.....	105
Tabela 87: Ocena legitimnosti policijskega dela.....	105
Tabela 88: Primerjava ocene legitimnosti policijskega dela	106
Tabela 89: Ocena tradicionalne usmerjenosti policijskega dela.....	106
Tabela 90: Primerjava ocene tradicionalne usmerjenosti policijskega dela	106
Tabela 91: Primerjava mnenj o delu policije (štirje faktorji)	107
Tabela 92: Samovarovanje.....	107
Tabela 93: Samozaščitno vedenje	108
Tabela 94: Dejavniki vplivanja na mnenje o varnosti	108
Tabela 95: Povprečne vrednosti za posamezne trditve v sklopu »skupnostna povezanost"	112
Tabela 96: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji	115
Tabela 97: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji glede na tip bivališča (1. del)	115
Tabela 98: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji glede na tip bivališča (2. del)	115
Tabela 99: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji glede na velikost kraja bivanja.....	116
Tabela 100: Skupnostna povezanost po posameznih občinah.....	117
Tabela 102: Splošne značilnosti policistov (podatki iz leta 2006 in 2011)	119

Tabela 104: Primerjava ocen zadovoljstva z nadrejenimi v letih 2006 in 2011	120
Tabela 105: Ocena inovativnosti pri delu.....	120
Tabela 106: Primerjava ocen inovativnosti pri delu v letih 2006 in 2011	121
Tabela 107: Zaznava sodelovanja prebivalcev.....	121
Tabela 108: Primerjava ocen zaznave sodelovanja prebivalcev v letih 2006 in 2011.....	121
Tabela 109: Primerjava mnenj policistov v letih 2006 in 2011 (3 faktorji)	122

Kazalo slik

Slika 1: Če bi zbolel, lahko računam na pomoč svojih sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila zame v lekarno in podobno.....	112
Slika 2: Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oziroma pazili na morebitne težave.	113
Slika 3: Če bi v stiski rabil 25 EUR, bi mi jih sosed posodil.	113
Slika 4: Stanovalci v našem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo naše skupne probleme	114
Slika 5: V svojem okolišu poznam dovolj ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo	114

Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni

Povzetek glavnih ugotovitev

V poglavju *Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji* na podlagi analize pridobljenih podatkov ter pregleda dosedanjega dela ugotavljamo, da so bili elementi policijskega dela v skupnosti v slovenski policiji bolj ali manj prisotni vse od konca druge svetovne vojne dalje. Poskusi reform od začetka 90' let prejšnjega stoletja, s katerimi se je želelo način izvajanja policijskega dela v slovenski policiji približati zahodnim idejam o policijskem delu, niso poponoma zaživel, deloma zaradi pomanjkljivega razumevanja temeljne filozofije policijskega dela v skupnosti, predvsem pa zaradi zakonske ureditve, ki policiji ne daje tako obsežne diskrecije, kot je to značilno za nekatere zahodnoevropske ali severnoameriške policijske organizacije. Kljub vsemu pa smo ugotovili, da so glavni protagonisti policijskega dela v skupnosti v Sloveniji policisti, ki jih pri njihovem delu podpirajo prebivalci, na načelni ravni pa se podpora pridružujejo tudi predstavniki lokalne samouprave. Ugotovili smo, da je policijsko delo v skupnosti v Sloveniji relativno dobro opredeljeno predvsem v strateškousmerjevalnih in operativnih dokumentih Ministrstva za notranje zadeve in Policije, kar pa za implementacijo ni dovolj, ker manjkajo spremembe na organizacijskem nivoju – ugotavljamo, da mora policija za popolno implementacijo uvesti spremembe tudi na področju organizacije dela in ocenjevanja uspešnosti dela. Policijsko delo v skupnosti v Sloveniji se najočitneje manifestira v delovanju vodij policijskih okolišev in varnostnih sosvetov. Izsledki dosedanjih raziskav kažejo, da so prebivalci pretežno zadovoljni s sodelovanjem policije z lokalnim okoljem, pri čemer so sami bolj pripravljeni sodelovati s policisti, kot pa to slednji zaznavajo. Glavni izzivi za prihodnost so, kako pritegniti lokalno prebivalstvo k sodelovanju pri prizadevanjih za večjo varnost, kako utrditi uvajanje in izvajanje filozofije policijskega dela v skupnosti ter kako zagotoviti visoko stopnjo integritete na obeh straneh partnerskega sodelovanja.

Poglavje *Občutki ogroženosti pri prebivalcih in policijsko delo v skupnosti – izhodišča za odzivanje na strah pred kriminaliteto v okviru policijskega dela v skupnosti* prinaša naslednje ugotovitve: Globalni procesi individualizacije, fleksibilizacije, informatizacije, gospodarske in kulturne globalizacije ter kriza javnega sektorja vplivajo na transformacijo tradicionalnih skupnosti; vedno bolj smo priča nastanku družbenih okolij, v kateri so občutek ogroženosti ter iskanje določene identitete in varne skupnosti postale stalne in določujoče značilnosti. V raziskavi smo ugotovili, da ima policijsko delo v skupnosti relativen vpliv na zmanjševanje kriminalitete, predvsem ima pozitiven vpliv na zmanjšanje strahu pred kriminaliteto pri prebivalcih.

O strahu pred kriminaliteto obstaja se je razvilo več paradoksov, kot so paradoks diferencialnega pojmovanja kriminalitete, paradoks pojava naraščajoče kriminalitete in paradoks objektivnosti zaznave kriminalitete; paradoks predstavlja tudi višja raven strahu pri ženskah in starejših ljudeh, ki se, kljub manjši verjetnosti, da bodo postali žrtve kaznivega dejanja, oboji počutijo bolj ogrožene kot moški oziroma kot mladi. V raziskavi smo ugotovili, da večje število policistov na ulicah nujno ne zmanjšuje strahu pred kriminaliteto in stopnjo kriminalitete, pri čemer obstaja razlika v ravni strahu pred kriminaliteto na podeželju in mestnih območjih, kar lahko pojasnimo z različno stopnjo družbene povezanosti glede na stopnjo urbanizacije prostora. Mediji načeloma krepijo strah pred kriminaliteto z izpostavljanjem nasilnih dramatičnih vsebin, politiki pa zlorabljajo občutke strahu pred kriminaliteto, da bi tako v javnosti okrepili svojo verodostojnost.

Poglavje *Postopkovna pravičnost, legitimnost policije in pripravljenost mladih za sodelovanje s policijo* prinaša naslednje ugotovitve: Legitimnost je pomembna sestavina policijske dejavnosti, ki temelji

predvsem na oceni pravičnosti postopkov in odločitvah pravosodnih organov o zadevah, v katere so ljudje vpleteni, najsi bodo oškodovanci, priče ali storilci prekrškov oziroma kaznivih dejanj. V raziskavi smo analizirali dejavnike, ki oblikujejo sodbe mladih o legitimnosti, in na vpliv legitimnosti na sodelovanje mladih s policijo. Ugotovili smo, da je višja stopnja pripravljenosti za sodelovanje s policijo značilna le za manjše tatvine, v drugih primerih pa je ta pripravljenost pomembno manjša. Posamezniki, ki menijo, da se policija vede postopkovno pravično, v večji meri policijo obravnavajo kot legitimno, hkrati pa so se bolj pripravljeni vključiti v preprečevanje kriminalitete. Policija bi morala resno razmisliti o vsebinah usposabljanja policistov, ki presegajo osredotočenost na zakonito delo, in slednje nadgraditi z vsebinami, ki krepijo dojemanje pravičnosti policijskega dela in pomembnost policijskega dela v skupnosti.

Poglavje *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni* temelji na raziskavi, ki smo jo izvedli med prebivalci RS in slovenskimi policisti o kvaliteti življenja in zadovoljstvu z bivanjem v občini ter o zaznavi virov ogrožanja. Ugotavljamo, da so občine najbolj ocenjene pri izvajanju nalog kot so delovanje vrtcev in šol, skrb za požarno varnost in organiziranje reševalne pomoči, ter skrb za javno razsvetljava; najslabše pa pri pospeševanju služb socialnega skrbstva, in ustvarjanju pogojev za gradnjo stanovanj. Prebivalci v glavnem bolje ocenjujejo občino kakor policisti pri izvajanju nalog s področja splošnih zadev javnega pomena, prebivalci statistično značilno bolje kot policisti ocenjujejo delo občine na področju izvajanja zaščite in reševanja ter na področju vzdrževanja javnega reda in miru. Ugotovili smo, da se prebivalci na splošno počutijo zelo varne v svojem bivanjskem okolju, tako prebivalci kot policisti pa kot najbolj ogrožajoče dejavnike v lokalni skupnosti zaznavajo dejavnike negotovosti, opojne substance, organizirano kriminaliteto in ogrožanje varnosti v prometu. Kot najbolj ogrožajoč vir ogrožanja na globalni ravni prebivalci in policisti izpostavljajo globalna finančna in gospodarska tveganja; med nadnacionalnimi viri ogrožanja pa je kot najbolj ogrožajoč dejavnik izpostavljen organizirana kriminaliteta, medtem ko nedovoljene dejavnosti na področju konvencionalnega orožja, orožij za množično uničevanje in jedrske tehnologije niso zaznane kot ogrožajoče. Prav tako zloraba orožij za množično uničevanje v teroristične namene ne zbuja pretiranega strahu, terorizem in vojaške grožnje pa ostajata po ocenah anketiranih najmanj ogrožajoča dejavnika nacionalni varnosti v Sloveniji.

Med nacionalnimi viri groženj so najbolj pereči dejavniki negotovosti (brezposelnost, slabo delovanje države in javnih služb, revščina) ter ogrožanje javne varnosti (finančne prevare, korupcija, gospodarska kriminaliteta, ponarejanje listin), ki so tudi sicer zaznani kot najbolj ogrožajoči za Slovenijo in njeno nacionalno varnost.

Prebivalci večinoma izražajo višjo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje s policijo, kot pa jo zaznavajo policisti, edino pri policijskem delu v skupnosti policisti zaznavajo večjo mero pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje kot jo prebivalci dejansko izražajo. Policisti verjamejo, da prebivalci želijo sodelovati v varnostnem sosvetu, pri nadzoru dela policije, pri ocenjevanju uspešnosti dela policije, pri določanju ciljev policijskega dela v občini, v resnici pa so prebivalci tej obliki sodelovanja najmanj naklonjeni.

Ugotovili smo, da se prebivalci na pojav varnostnih problemov v občini odzivajo na neformalne in formalne načine. Neformalni načini odzivanja so najpogostejši, so pasivni in verjetno ostajajo na ravni razprave znotraj ožjega socialnega kroga. Formalno odzivanje na varnostne probleme je opredeljeno kot aktivno udejstvovanje pri reševanju problemov v lokalni skupnosti, najpogostejša oblika pa je obveščanje policije. Rezultati kažejo, da glede vloge pri zagotavljanju varnosti prebivalci največ pričakujejo od policije. Tako policisti kot prebivalci najmanj zaupajo političnim strankam, najbolj pa primarnim socialnim skupinam (družini, prijateljem), gasilcem in reševalnim službam ter šolam; policisti najbolj

zaupajo v policijo, torej sami sebi, pa tudi v civilno zaščito, medtem pa prebivalci zaupajo zdravstvenim ustanovam, športnim in kulturnim društvom ter varnim hišam. Pri možnih oblikah zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje so bili identificirani naslednji ukrepi (1) situacijsko preventivni ukrepi; (2) dejavnost nadzorstva; (3) podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samovarovanje; in (4) socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prevencija).

Pri ocenjevanju uspešnosti policije pri različnih nalogah so policisti svoje delo na vseh področjih ocenili bolje kot prebivalci, podobno so, pri ocenjevanju splošnih značilnosti slovenske policije, policisti vse trditve, z izjemo dveh, ocenili občutno bolj pozitivno kot prebivalci. Tako policisti kot prebivalci niso zadovoljni z vodenjem policije, prav tako pa menijo, da je policija premalo prisotna na terenu.

Policisti in prebivalci imajo večinoma podobne poglede na usmerjenost policijskega dela v skupnost, se pa prebivalci bolj kot policisti strinjajo s trditvijo, da so policisti za svoje delo odgovorni državljanom (davkopllačevalcem), kakor tudi s trditvijo, da bi policisti morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto. Prebivalci so bolj kot policisti prepričani, da mediji ustrezno poročajo o policiji, prav tako v večji meri verjamejo, da večina prebivalcev spoštuje policiste in z njimi običajno deli informacije o kaznivem dejanju. Policisti pa verjamejo, da ima večina državljanov pozitivno mnenje o policistih in da jih pogosto obvestijo, če opazijo kaj sumljivega. Policisti izražajo višnjo stopnjo zadovoljstva z nadrejenimi kot v letu 2006, prav tako pa izražajo višnjo stopnjo inovativnosti pri delu v primerjavi z letom 2006. Zaznava sodelovanja prebivalcev s policisti se od leta 2006 ni bistveno spremenila.

Poglavje o *analizi intervjujev s predstavniki vodstev policijskih postaj, vodij policijskih okolišev in predstavniki občin (župani)* prinaša naslednje ugotovitve:

Komandirji policijskih postaj in vodje policijskih okolišev zaznavajo razlike med večjimi in manjšimi policijskimi postajami (mestno-vaško okolje), sploh kar se tiče obsega in narave dela vodji policijskih okolišev. Opozarjajo na pomanjkljivost trenutnega sistema kadrovanja vodij policijskih okolišev, saj ti nimajo več pomočnikov, kar poleg preobremenjenosti tudi onemogoča kontinuiteto dela in prenašanje znanja in izkušenj. Poudarjajo, da bi policijsko delo v skupnosti moralo biti delo vseh policistov in ne le vodij policijskih okolišev. Sodelovanje z občino živi predvsem v neformalni obliki in je odvisno od posameznikov (župana, komandirja policijske postaje), pri čemer občinski varnostni načrt predstavlja zgolj formalnost. Varnostni sosveti, kot povedo, niso zaživel, po njihovih izkušnjah je policija pobudnik, promotor, predlaga reševanje problemov in na koncu praviloma vse delo opravi sama. Poudarili so, da potrebujejo več usposabljanj in izobraževanj o policijskem delu v skupnosti (tako vodje policijskih okolišev kot predstojniki), vodje policijskih okolišev čutijo tudi potrebo po usposabljanjih za delo v šolah.

Župani v majhnih občinah zaznavajo predvsem nevarnost naravnih nesreč in probleme povezane s slabo prometno infrastrukturo, v srednje velikih in mestnih občinah pa bolj urbano varnostno problematiko, kot so ropi trgovin in bank, vlomi v stanovanja, in prometna varnost. Analiza varnostnih pojavov v občinah je praktično povsod omejena na obravnavo poročil policije in mestnega redarstva na sejah varnostnih sosvetov oziroma občinskih svetov, v manjših občinah pa včasih razpravljajo tudi o poročilih inšpekcijskih služb, gasilskih društev in osnovnih šol ter Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Župani majhnih in srednje velikih občin ocenjujejo pristojnosti varnostnih sosvetov kot majhne, zato je tudi njihov vpliv na policijo in druge subjekte temu primerno majhen. V manjših občinah poudarjajo vlogo družine in šole pri primarni socializaciji mladih na področju varnosti, župani srednje velikih občin poudarjajo pomen samovarovanja prebivalcev in nevarnosti, ki jih prinaša velika stopnja brezposelnosti. Tudi župani mestnih občin izpostavljajo pomen samozaščitnega (samovarovalnega)

ravnanja prebivalcev, zavzemajo se tudi za večja pooblastila mestnih redarstev . Pri tem pa policijsko delo v lokalni skupnosti župani ocenjeno kot zelo dobro.

Sklepno poglavje *Preprečevanje kriminalitete in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih – med ad hoc pristopi in na znanju temelječih preventivnih dejavnostih* prinaša naslednje ugotovitve: Najboljša praksa pri preprečevanju kriminalitete je tista, kjer politika in praksa za reševanje problema uporabljata najboljše razpoložljivo znanje o vzrokih kriminalitete in najboljše podatke o učinkovitosti določenih strategij, ki so na voljo. Večina članov lokalnih partnerstev nima poglobljenega znanja o vzrokih kriminalitete in tehnikah preprečevanja kriminalitete, zato niso najboljši organ, ki bi postavljali temelje strategije preprečevanja kriminalitete in akcijskih načrtov. Vključevanje lokalnih prebivalcev v dejavnosti na področju preprečevanja kriminalitete bi se moralo osredotočati na zagotavljanje prepoznavanja problemov v skupnosti, namesto da se jih vključuje v proces iskanja rešitev za določene probleme po logiki javnega mnenja. Glavna naloga partnerstva bi morala biti prilagoditev splošne teorije o vzrokih kriminalitete glede na posebnosti lokalne skupnosti, namesto da poskušajo ustvariti svoj okvir, ki temelji na »demokratičnem odločanju«. Poskrbeti je treba za dobro organiziranost, ki vključuje kontinuirano spremljanje situacije, hiter in učinkovit pretok in izmenjavo podatkov in informacij, primerno usposabljanje udeleženi in ustrezno financiranje.

Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji

1 Uvod

Policijsko delo v skupnosti je hkrati »filozofija (način razmišljanja) in organizacijska strategija (način udejanjanja filozofije) z namenom skupnega reševanja problemov v skupnosti, ki se nanašajo na kriminaliteto, prepovedane droge, strah pred kriminaliteto, kršenje reda in vprašanja glede kakovosti življenja v soseski« (Trojanowicz, v Meško, 2001: 285). Policijsko delo v skupnosti je bilo v Sloveniji uvedeno kot del procesa demokratizacije in prenosa idej o policijskem delu z Zahoda po družbenopolitičnih spremembah leta 1990 (Meško in Lobnikar, 2005a; Meško, 2009; Lobnikar in Meško, 2010), podobno kot v nekaterih drugih evropskih državah (Mitar, 1995). Toda nekateri elementi policijskega dela v skupnosti so bili v slovenski policiji bolj ali manj prisotni vse od konca druge svetovne vojne dalje. Po Zakonu o narodni milici iz leta 1946 je bila osnovna enota splošne narodne milice postaja narodne milice, katere območje je bilo razdeljeno na patroljne okoliše oziroma rajone. Kljub centralističnemu vodenju je bila ena izmed nalog miličnikov tudi spoznavanje ljudi in zemljišča na območju svoje postaje. Leta 1950 so se začeli uveljavljati kombinirani patroljni obhodi, pri katerih je lahko samoiniciativnost miličnikov prišla bolj do izraza. Takšna oblika dela je vplivala tudi na vzpostavitev informativne mreže miličnika v nekem kraju, s čimer je varnostno pomembne informacije milica dobila tudi takrat, ko miličnikov ni bilo na terenu. Leta 1953 so v ljudski milici začeli uvajati novo obliko terenskega dela – sektorsko službo. Sektorski miličnik je službo v svojem sektorju opravljal po lastnem preudarku, poleg tradicionalnih represivnih nalog milice je opravljal tudi preventivne naloge in sodeloval z državljani. Po letu 1963 so se območja postaj milice uskladila z območji takratnih občin in so bila dalje razdeljena na obhodne okoliše, ki pa so se teritorialno prekrivali z območji novoustanovljenih krajevnih skupnosti. Vodja obhodnega okoliša je tako skrbel predvsem za javno varnost, s poudarkom na širšem in pristnejšem sodelovanju z občani v krajevni skupnosti. Po letu 1976 je varnostni okoliš, pred tem obhodni okoliš, prevzel vodja varnostnega okoliša in dobil vrsto novih nalog, večinoma povezanih z razvojem sistema družbene samozaščite in izvrševanjem zadev javne varnosti na območju varnostnega okoliša (Policija, 2012b). Opisani dejavniki v sistemu družbene samozaščite v sedemdesetih letih 20. stoletja so predstavljali zametke današnje vloge vodje policijskega okoliša ter partnerskega sodelovanja na področju zagotavljanja varnosti. Takšna preventivna vloga policije takrat ni povsem zaživela, najverjetneje zato, ker je šlo za institucionalizirano, ideološko naravnano ter s predpisi vsiljeno obliko samozaščitnega obnašanja (Kolenc, 2002; Policija, 2012b).

Po razglasitvi neodvisnosti Slovenije leta 1991, so bile stare prakse družbenega nadzorstva opuščene in zvrstili so se poskusi reform, ki bi slovensko policijo približale zahodnim idejam o policijskem delu. Kot mnoge druge postkomunistične države, je tudi Slovenija na deklarativni ravni sledila konceptu policijskega dela v skupnosti po vzoru Združenih držav Amerike in Velike Britanije, vendar pa se je zaradi naglice in pomanjkljivega razumevanja temeljne filozofije ter osnovnih zahtev, predvsem pa zakonske ureditve, ki policiji ne daje tako obsežne diskrecije kot v državah, od koder izvira sodobna filozofija policijskega dela v skupnosti, zataknilo pri implementaciji (Meško in Klemenčič, 2007; Meško, 2009).

V poročilu je policijsko delo v skupnosti v Sloveniji obravnavano z dveh zornih kotov, prakseološkega in znanstvenoraziskovalnega. Najprej so prikazani nekateri pristopi k policijskemu delu v skupnosti v zadnjih letih. Sledita identifikacija in analiza političnostrateških usmeritev za delovanje

policije in policistov v lokalnih skupnostih. Ta se implementira z normativnopравnim in organizacijsko-funkcionalnim vidikom policijskega dela v skupnosti, ki se najočitneje manifestira v delovanju vodij policijskih okolišev in varnostnih sosvetov. Razvoju policijskega dela v skupnosti je sledil tudi interes raziskovalcev, zato so v drugem delu članka predstavljene najpomembnejše raziskave s tega področja v Slovenji, in sicer na način, da je iz njihovih ugotovitev moč sklepati o dejanski razvitosti, dometu in učinkih policijskega dela v skupnosti. Raziskave so namreč najpogosteje zajele prebivalstvo, policiste in predstavnike občin, to pa so glavni protagonisti policijskega dela v vsaki skupnosti.

2 Policijsko delo v skupnosti v praksi

2.1 Političnostrateške usmeritve za policijsko delo v skupnosti

Policijsko delo v skupnosti je prej kot v zakonodaji opredeljeno v strateškousmerjevalnih in operativnih dokumentih Ministrstva za notranje zadeve in Policije. To še posebej velja za obdobje zadnjih desetih let. V dokumentu *Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje od leta 2003 do 2007* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2003b) je bilo tako zapisano, da je osnovno vodilo slovenske policije opravljanje policijske dejavnosti v skupnosti, pri čemer izhaja iz poslanstva, da pomaga ljudem, skrbi za njihovo varnost in varnost premoženja, ter vizije, da s partnerstvom s posamezniki in skupnostjo zagotavlja varno življenje ljudi. V *Letnem načrtu dela policije za leto 2003* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2003a) je bil zastavljen strateški cilj, to je razvijanje partnerskega odnosa s posamezniki in skupnostmi. Njegovi podcilji so bili usmerjeni v vzpostavitev in razvoj partnerskega odnosa med policijo in državljani v vseh lokalnih skupnostih, dosledno upoštevanje usmeritev policijske dejavnosti v skupnosti in usmeritev za izvajanje preventivnega dela ter razvoja preventivnih programov za varnost v skupnostih.

Tudi trenutno veljavne *Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije v obdobju 2008–2012* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2008) poudarjajo vzpostavljjanje in razvijanje partnerstva s skupnostjo, omenjeni pa sta tudi spremenjena vloga vodje policijskega okoliša ter večja prisotnost vseh policistov na terenu. Natančneje, v obliki usmeritve, so zgornji poudarki zapisani v *Srednjeročnem načrtu razvoja in dela policije za obdobje 2008–2012* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2007a). Med drugim je predvideno razvijanje novih metod dela policije v lokalni skupnosti ter preventivnih programov. Aktualne *Usmeritve in obvezna navodila za pripravo letnega načrta dela policije v letu 2011* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2010a) narekujejo, naj letni načrt odraža prioriteto krepitev preventivnih dejavnosti in policijskega dela v skupnosti. Naloga policije v tekočem letu je tudi, da preveri ustreznost teritorialne razdelitve obstoječih policijskih okolišev, opredeli nove oblike neposrednega sodelovanja in vzdrževanja stikov vodje policijskega okoliša in drugih policistov s prebivalci v urbanih okoljih ter po potrebi dopolni oziroma na novo opredeli naloge vodij policijskih okolišev – ti naj postanejo dobri poznavalci problematike v lokalnem okolju in delujejo predvsem preventivno.

Na ravni kriminalitetne politike Republike Slovenije je policijsko delo v skupnosti omenjeno v *Resoluciji o preprečevanju in zatiranju kriminalitete* iz leta 2006 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2006). Med drugim je tu zapisano, da lahko na področju kriminalitete na lokalni ravni situacijsko preventivno uspešno deluje zlasti policija, ki je že pred leti začela izvajati strategijo policijskega dela v skupnosti. Poudarek je na metodah in oblikah dela, kot so svetovanje, delo v posvetovalnih telesih, delo v policijskih pisarnah, izobraževanje otrok in odraslih ter neformalne oblike druženja in povezovanja z državljani.

Posebej je izpostavljena vloga vodje policijskega okoliša. K večjemu občutku varnosti državljanov in demotivaciji potencialnih storilcev kaznivih dejanj naj bi prispevali predvsem fizična prisotnost policistov na lokalni ravni, njihova vpetost v življenje lokalnega okolja (seznanjenost s problemi, osebni stik s problematičnimi osebami, zlasti mladimi, ustno svetovanje in opozarjanje) in njihov osebni zgled. Po drugi strani pa *Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2007–2011* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2007b) policijskega dela v skupnosti eksplicitno sploh ne omenja! Zadrego vsaj deloma popravlja predlog *Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2011), kjer je zapisano, da policijsko delo v skupnosti trenutno predstavlja enega izmed osrednjih konceptov pri (policijskem) preprečevanju kriminalitete in zmanjševanju strahu pred njo.

Razlog, da omenjeni predlog novega nacionalnega programa preprečevanja in zatiranja kriminalitete pripisuje policijskemu delu v skupnosti tako velik pomen, gre verjetno iskati tudi v stališčih in prepričanjih policijskega vodstva. Generalni direktor slovenske policije je namreč ob različnih priložnostih poudaril pomen odprtosti in sodelovanja policije z drugimi institucijami, skupnostmi in posamezniki. Tudi na okrogli mizi o pripravi omenjene resolucije je poudaril izjemen pomen partnerskega odnosa z občani in civilno družbo za uspešno delo policije in pravosodja, za kar je potreben multidisciplinarni pristop h kriminalitetni politiki, ki predvideva tesno medresorsko sodelovanje in vključevanje različnih udeležencev pri iskanju sodobnejših in učinkovitejših rešitev za preprečevanje in zatiranje kriminalitete (Jere, Eman in Bučar, 2011).

Za implementacijo policijskega dela v skupnosti pa zgolj deklarativne zaveze na političnostrateški ravni niso dovolj, ampak se morajo te udejanjiti v obstoječih in novo oblikovanih normativnopравnih okvirih delovanja policije, ki se mora v ta namen ustrezno organizirati in prilagoditi svoje metode dela. Primer takšnih praktičnih rešitev bo predstavljen v naslednjem podpoglavju.

2.2 Normativnopравni in organizacijsko-funkcionalni vidik policijskega dela v skupnosti

Zakon o policiji (1998) določa, da je slovenska policija organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve in opravlja naloge na treh ravneh – državni (Generalna policijska uprava), regionalni (policijske uprave) in lokalni (policijske postaje). Območje policijskih postaj je razdeljeno na policijske okoliše, ki lahko obsegajo eno ali več občin, lahko pa tudi zgolj del občine. Policijski okoliš je namenjen uresničevanju socialne funkcije policije, vodja policijskega okoliša pa je nosilec preventivnih nalog na območju lokalne skupnosti. Kadar je to potrebno zaradi varnostne problematike ali oddaljenosti od policijske postaje, se lahko v objektih zunaj sedeža policijskih postaj določijo policijske pisarne, ki tako omogočajo neposredno policijsko prisotnost.

Policija sodeluje v okviru svojih pristojnosti z organi lokalnih skupnosti, organizacijami in institucijami na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v lokalni skupnosti. Z njimi sporazumno ustanavlja svete, sosvete, komisije ali druge oblike partnerskega sodelovanja na področju varnosti, kar je temelj za policijsko delo v skupnosti (21. člen Zakona o policiji, 1998). Leta 2011 je bilo v Sloveniji 7666 policistov (5945 uniformiranih policistov in 885 kriminalistov) oziroma en policist na 267 prebivalcev (Policija, 2012c).

Policijsko delo v skupnosti je le do neke mere normativnopравno determinirano. Kot rečeno, Zakon o policiji (1998) v 21. členu predvideva sodelovanje policije z organi lokalnih skupnosti in z drugimi

organi, organizacijami ter institucijami na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v lokalni skupnosti. Zakon o občinskem redarstvu (2006) določa, da občinski svet sprejme občinski program varnosti, s katerim so, na podlagi ocene varnostnih razmer, določene vrste in obseg nalog občinskega redarstva. Z 9. členom zakona je določeno, da redarji pri opravljanju nalog in pooblastil sodelujejo s policisti.

2.2.1. Varnostni sosveti

Zakon o lokalni samoupravi (2007) v 29. členu županom omogoča ustanovitev posvetovalnih teles na področju problematike v lokalni skupnosti (občini). Za potrebe partnerskega sodelovanja na področju preprečevanja kriminalitete in odzivanja na nered v skupnostih se ustanavljajo sveti, sosveti, komisije ali druge podobne oblike sodelovanja. Varnostni sosveti so del strategije policijskega dela v skupnosti in predstavljajo organiziran način določanja prednostnih nalog na področju kriminalne preventive in zagotavljanja varnosti na lokalni ravni (Meško, 2004b; Meško in Lobnikar, 2005a; Meško, Nalla in Sotlar, 2006). V Sloveniji tako v posameznih občinah deluje 179 varnostnih svetov. V večini primerov so ustanovitelji svetov župani, v njih pa sodelujejo še policisti, predstavniki šol, socialnih služb, zasebnovarnostnih podjetij, društev, nevladnih organizacij in zasebnih podjetij (Ministrstvo za notranje zadeve, 2010b).

Varnostni svet naj bi torej predstavljal telo, v katerem se srečujejo lokalna skupnost, policija in druge interesne skupine iz lokalnega okolja ter iščejo skupne rešitve za izboljšanje varnosti na lokalni ravni. Podobna praksa, s sveti za varnost v vsaki lokalni skupnosti, je obstajala v Sloveniji že pred letom 1991, ko sta bili preventiva kriminalitete in javna varnost promovirani in izvajani v okviru sistema družbene samozaščite, ki je izhajal iz ideologije in prakse socializma kot družbenopolitičnega in gospodarskega koncepta razvoja družbe. V tem smislu gre torej za ponovno uvedbo že znanih strategij zagotavljanja varnosti na lokalni ravni v novo družbenopolitično okolje (Meško, 2006a). Posvetovalna telesa se ukvarjajo s področji prometne varnosti, zagotavljanja javnega reda in miru ter preprečevanja kriminalitete. V sklop njihovih nalog sodi analiziranje varnostnih razmer v lokalni skupnosti, oblikovanje strategij s področja varnosti, izvajanje projektov, pridobivanje finančnih sredstev², ustanavljanje delovnih skupin na ravni sosesk, mestnih četrti in krajevnih skupnosti, izdajanje preventivnega gradiva (zloženke, plakati), organiziranje okroglih miz, javnih tribun ter seznanjanje javnosti z delom posvetovalnih teles (Kolenc, 2002). K delovanju varnostnih svetov in policijskemu delu v skupnosti nasploh je slovenska policija prispevala veliko, glavni izziv pa ostaja, kako pritegniti lokalno prebivalstvo k skupnem reševanju varnostne problematike (Meško, 2006b).

² Finančna sredstva za delovanje posvetovalnega telesa niso formalno zagotovljena, zato jih posamezna posvetovalna telesa pridobivajo na različne načine – s črpanjem sredstev iz državnega proračuna, donacij, prispevkov podjetij, organizacij in posameznikov (Kolenc, 2002).

2.2.2. Vodja policijskega okoliša

Po osamosvojitvi Slovenije, še posebej pa po spremembi družbenopolitičnega in gospodarskega sistema, se je policija lotila postavljanja novih temeljev policijske preventive in policijskega dela v skupnosti. Leta 1992 je začela *Idejni projekt javne varnosti*, ki se je leta 1995 preimenoval v *Projekt Policija*. Ena od osnovnih značilnosti preventivnega policijskega dela naj bi bilo stalno aktivno komuniciranje z javnostjo, s ciljem njenega varnostnega ozaveščanja in vključevanja drugih javnih služb ter državljanov v nadzorovanje motečih in nevarnih pojavov (Žaberl, 2004). Takšno komuniciranje poteka tudi prek neposrednega stika policistov (še posebej vodij policijskih okolišev) s prebivalci v lokalni skupnosti. V procesu reorganizacije policije na lokalni ravni v letu 1992 je iz 635 nekdanjih varnostnih okolišev nastalo 318 na novo ustanovljenih policijskih okolišev (Meško in Lobnikar, 2005a; Žerak, 2004).

Vodja policijskega okoliša je varnostni partner državljanov, nanj se lahko državljani obračajo po nasvet in pomoč, za vodje policijskih okolišev so navadno postavljeni policisti z dolgoletnimi izkušnjami in komunikacijskimi sposobnostmi. Na uradni strani slovenske policije (Policija, 2012a) so zapisana imena vseh 317 vodij policijskih okolišev v Sloveniji, na voljo pa so tudi osnovne informacije o nalogah vodij policijskih okolišev, napotki, kdaj poklicati vodjo policijskega okoliša, in poziv k soustvarjanju ugodnih varnostnih razmer (Kolenc, 2002; Lobnikar in Meško, 2010).

Vodja policijskega okoliša je nosilec policijskega dela v skupnosti, zadolžen je za sodelovanje z drugimi policisti, prebivalci, predstavniki lokalne skupnosti, društvi, organizacijami, gospodarskimi družbami, zavodi, organi in organizacijami ter drugimi interesnimi združenji (Meško in Lobnikar, 2005a). V okviru svojega predvsem preventivnega delovanja med drugim sodeluje pri preprečevanju in odkrivanju kaznivih dejanj ter storilcev, ugotavlja in nadzoruje kriminalna žarišča, seznanja prebivalce s pojavnimi oblikami kriminalitete in kršitvami, jih opozarja na kazniva dejanja in prekrške ter jim svetuje v zvezi s preprečevanjem teh, predava v šolah in vrtcih, obiskuje oškodovance in žrtve, vrača najdene oziroma zasežene predmete ter pridobiva informacije z razgovori (Policija, 2012a). Naloge vodij policijskega okoliša opredeljujejo *Pravila policije*, *Strategija v skupnost usmerjenega policijskega dela*, *Usmeritve za izvajanje preventivnega dela* in *Ukrepi za izboljšanje v skupnost usmerjenega policijskega dela* (Meško in Lobnikar, 2005a; Vrtič in Lobnikar, 2004).

Policijsko delo v skupnosti je tudi predmet usposabljanja policistov na temeljnem usposabljanju in kasneje na usposabljanjih vodij policijskih okolišev. Usposabljanj za policijsko delo v skupnosti se udeležujejo tako vodje policijskih okolišev kot tudi predstojniki policijskih postaj. Izhodišča za usposabljanje s področja policijskega dela v skupnosti so prispevki tako policistov kot raziskovalcev (Meško, 2001; Mikulan, 1997).

3 Policijsko delo v skupnosti – ugotovitve raziskav

Kot kaže, implementacija policijskega dela v skupnosti ni bila popolnoma zadovoljiva (Meško in Lobnikar, 2005a; Meško in Klemenčič, 2007). Še posebej začetki so bili zaznamovani z organizacijskimi, kadrovske in vsebinske težavami (Pečar, 2002). Glavne ovire pri implementaciji so povezane s pomanjkljivo prilagoditvijo uvoženega modela slovenskemu pravnemu in družbenemu kontekstu ter s konceptualnimi težavami filozofije policijskega dela v skupnosti, poraja pa se tudi vprašanje profesionalnosti policijskega dela nasploh (Meško in Klemenčič, 2007). Kljub številnim reformam po letu 1991 še ni prišlo do ključnih sprememb v miselnosti policistov, še posebej pri posameznikih, ki so se

policiji pridružili pred letom 1990, kar priča o dobro poznanem razkoraku med sprejetimi strategijami in njihovim dejanskim uresničevanjem v praksi. V slovenskem prostoru je »policijsko delo v skupnosti« obstajalo že pred letom 1991, vendar bolj ideološko naravnano, v smislu vseobsegajočega družbenega in političnega nadzorovanja državljanov, zato lahko izkušnje in spomini na komunistični režim po eni strani delujejo pozitivno na pripravljenost javnosti za sodelovanje, po drugi strani pa lahko ljudi odvrčajo od sodelovanja. Nekatere prakse namreč spominjajo na vzvode razširjenega totalnega državnega nadzorstva, medtem ko so druge sprejete kot osnovni dejavniki varnosti skupnosti in vzdrževanja javnega reda (Meško in Klemenčič, 2007; Meško, 2009). Predlogi občanov za uspešnejše policijsko delo v skupnosti se nanašajo predvsem na policijske patrulje v lokalnem okolju, prisotnost in dostopnost policistov na terenu, izboljšanje komuniciranja in sodelovanja med policisti in lokalnim prebivalstvom ter razvijanje komunikacijskih in socialnih veščin in poglobljanje znanja policistov s področja kulturne raznolikosti.

Takšne in podobne ugotovitve izhajajo iz raziskav s področja policijskega dela v skupnosti, ki so bile od leta 1998 opravljene na različnih vzorcih policistov, prebivalcev, županov, občinskih svetnikov in drugih z območij posameznih policijskih uprav, občin, mest in statističnih regij (Tabela 1). Ugotovitve nudijo oris razvoja policijskega dela v skupnosti v Sloveniji in osvetljujejo problematiko, ki se poraja v procesu njegove implementacije.

Tabela 1: Kronološki in tematski pregled raziskav o policijskem delu v skupnosti v Sloveniji

Naslov in avtorji	Leto	Preučevani vzorec	Predmet raziskovanja	Vrsta raziskave in metode zbiranja podatkov
Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji (G. Meško in sodelavci)	1998	Prebivalci z območja Metlike, Severne Primorske in Ljubljane (n = 343)	Občutki strahu pred kriminaliteto; pojavi, ki ogrožajo ljudi; stališča do policijskega preventivnega dela.	Kvantitativna – anketiranje
V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije (M. Pagon in B. Lobnikar)	2000	Policisti (n = 95) in prebivalci Ljubljane (n = 75)	Odnos do v skupnost usmerjenega policijskega dela, pripravljenost in percepcija pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu.	Kvantitativna – anketiranje
Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti (G. Meško)	2003 , 2004	Predstavniki varnostnih svetov (n = 178)	Ustanavljanje, delovanje in vloga varnostnih svetov, odgovornost za reševanje lokalne varnostne problematike, vloga policije pri preprečevanju kriminalitete na lokalni ravni, partnersko sodelovanje, občutki ogroženosti in strah pred kriminaliteto, policijsko delo v skupnosti.	Kvantitativna in kvalitativna – okrogle mize in anketiranje
Stališča komandirjev policijskih postaj do policijskega dela v skupnosti (F. Kosmač in V. Gorenak)	2004	Komandirji policijskih postaj (n = 53)	Zadovoljstvo s posameznimi segmenti dela, zadovoljstvo z vsebino temeljnih dokumentov s področja policijskega dela v skupnosti, ocena seznanjenosti vodij policijskih okolišev z vsebino temeljnih dokumentov na področju policijskega dela v skupnosti, ocena dela vodij policijskih okolišev, ocena sodelovanja v posvetovalnih telesih lokalnih skupnosti, ocena potrebe po določenih znanjih vodij policijskih okolišev.	Kvantitativna – anketiranje
Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji (B. Lobnikar in sodelavci)	2005	Prebivalci obmejnega pasu z Republiko Hrvaško (n = 533)	Ocena in stališča prebivalcev do dela policistov – zaupanje in zadovoljstvo z delom policistov, občutek varnosti, ocena vedenjskih značilnosti policistov, pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo.	Kvantitativna – anketiranje
Razhajanje med oceno stanja in med pričakovanji ljudi do policije z območja PU Maribor (F. Vrtič)	2005	Prebivalci z območja Policijske uprave Maribor (n = 1006)	Ocene policistov v postopkih, o občutku varnosti, o zaupanju policiji, ocena legitimnosti dela policistov, zadovoljstvo z delom policistov.	Kvantitativna – telefonsko anketiranje

Naslov in avtorji	Leto	Preučevani vzorec	Predmet raziskovanja	Vrsta raziskave in metode zbiranja podatkov
Policing in a post-socialist country: critical reflections (G. Meško)	2006	Policisti (n = 847)	Profesionalnost slovenske policije, policijska kultura, podpora nadrejenih, komunikacija znotraj organizacije, percepcija pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu, zadovoljstvo z delom, mnenje o policijskem delu v skupnosti.	Kvantitativna – anketiranje
Raziskava stanja na področju v skupnost usmerjenega policijskega dela – stališča občinskih varnostnih sosvetov (Ministrstvo za notranje zadeve)	2010	Občine, ki imajo ustanovljene varnostne sosvete (n = 117)	Stanje na področju policijskega dela v skupnosti, analiza stališč članov občinskih varnostnih sosvetov o različnih vidikih sodelovanja med lokalno skupnostjo, policijo in občinskimi redarstvi.	Kvantitativna – anketiranje
Javnomenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije 2010 (M. Černič, M. Makarovič in M. Macur)	2010	Polnoletni prebivalci Slovenije (n = 2007)	Zaupanje v policijo, zadovoljstvo z delom policije, mnenje o nadzoru nad policijo, ocene lastnosti policije, ocene uspešnosti delovanja policije, primerjava s policijami v drugih evropskih državah, pripravljenost sodelovati s policijo, ocena sodelovanja policije z lokalnim okoljem, ocenjevanje preventivnih akcij.	Kvantitativna – telefonsko anketiranje
Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti (V. Gorenak in I. Gorenak)	2010	Župani in občinski svetniki v Sloveniji (n = 520)	Ocene in stališč županov in svetnikov do dela policistov, njihova pripravljenost za sodelovanje s policisti.	Kvantitativna – anketiranje
CRP – Občutki ogroženosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih, ki ga izvaja Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru (G. Meško in sodelavci)	2010 – 2012 (v teku)	Policisti (n = 581), prebivalci (n = 961), policijski šefi (n = 24), župani –predstavniki občin in civilne družbe (n = 24)	Stopnja vpetosti policije v posamezne lokalne skupnosti, partnerstvo med policijo in lokalnimi skupnostmi, obstoječe oblike policijskega dela v skupnosti, delovanje varnostnih sosvetov v občinah in odzivanje policije na subjektivne in objektivne oblike ogroženosti lokalnega prebivalstva.	Kvantitativna in kvalitativna – anketiranje, skupinski usmerjeni intervjuji

V letu 1998 je bila med prebivalci z območja Metlike, Severne Primorske in Ljubljane izvedena raziskava, v kateri so anketiranci med drugim poročali o svojih stališčih do policijskega preventivnega dela. Ugotovitve so pokazale, da ljudje pričakujejo sodelovanje policije in so tudi pripravljeni sodelovati z njo – policistom bi pomagali, jim posredovali informacije, ne bi pa jim dovolili vstopa v svoje stanovanje (Meško et al., 2000).

Raziskava iz leta 2000 o razlikah med policisti in prebivalci v mestu Ljubljana in okolici, v odnosu do policijskega dela v skupnosti in pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri posameznih policijskih opravilih je pokazala, da so tako policisti kot prebivalci bolj naklonjeni policijskemu delu v skupnosti kot tradicionalnim pristopom k izvajanju policijske dejavnosti. Zanimiva je tudi ugotovitev, da so prebivalci pripravljeni sodelovati s policisti v veliko večji meri, kot to zaznavajo policisti (Pagon in Lobnikar, 2001).

Rezultati raziskave o stališčih komandirjev policijskih postaj o policijskem delu v skupnosti iz leta 2004 kažejo, da so komandirji relativno zadovoljni z motiviranostjo vodij policijskih okolišev za delo v skupnostih, z vsebino strategije policijskega dela v skupnosti in usmeritvami za izvajanje policijskega preventivnega dela, bistveno manj pa so zadovoljni z navodili za evidentiranje preventivnega dela. Po mnenju komandirjev policijskih postaj vodje policijskih okolišev v celoti in zelo dobro poznajo vsebino dokumentov, ki opredeljujejo policijsko delo v skupnosti, prav tako ocenjujejo, da vodje policijskih okolišev v manjši meri opravljajo represivne naloge. Komandirji so ocenili, da ima policija ustrezne zakonske podlage za delo v posvetovalnih telesih, komandirji sami tudi sodelujejo pri njihovem ustanavljanju, vendar čutijo premalo posluha lokalnih skupnosti za delo v posvetovalnih telesih (Kosmač in Gorenak, 2004).

Meško in Lobnikar (2005b) v študiji o varnostnih sosvetih ugotavljata, da je vzpostavljanje lokalnega partnerstva prek varnostnih sosvetov sicer korak v pravo smer, ki pa, kot kaže, do zdaj še ni prineslo zelenih rezultatov. Glavna odgovornost za reševanje raznovrstnih problemov je še vedno na plečih policije. Po mnenju vprašanih so namreč za reševanje varnostne problematike na lokalni ravni v največji meri odgovorni policisti, sledijo subjekti socialnega skrbstva, državno tožilstvo, sodišča, nevladne organizacije in na koncu izobraževalne institucije. Vprašani so menili, da so ovire za reševanje varnostne problematike v okviru varnostnih sosvetov povezane predvsem z nejasno opredeljenimi vlogami sodelujočih, različnim pojmovanjem varnostne problematike, nerazumevanjem partnerskega odnosa, nezainteresiranostjo ljudi in centralizirano ureditvijo. Avtorja ugotavljata, da imajo preventivne dejavnosti na lokalni ravni več vpliva na zmanjševanje strahu pred kriminaliteto in občutkov ogroženosti kot pa na dejansko zmanjšanje nereda in kriminalitete v skupnostih.

Lobnikar et al (2005) so med prebivalci ob bodoči schengenski meji izvedli raziskavo o njihovih ocenah in stališčih do dela policistov. Anketiranci so med drugim izrazili potrebo po večjem sodelovanju policije s prebivalstvom, komuniciranju z njimi in nudenju pomoči. Glede na ugotovitve so prebivalci večinoma pripravljeni sodelovati s policisti – skoraj polovica jih je izrazila pripravljenost za posredovanje podatkov o ilegalnih prehodih državne meje, več kot polovica anketirancev bi bila pripravljena poročati o raznih oblikah policijske korupcije in o storjenem kaznivem dejanju. Manjšo pripravljenost za sodelovanje pa so anketirani izkazali pri opravilih, v katera v preteklosti policija prebivalcev ni tradicionalno vključevala – skupno patroljiranje, določanje policijskih pooblastil, ocenjevanje uspešnosti in zakonitosti policijskega dela.

Na območju Policijske uprave Maribor je v letu 2005 potekala raziskava o razhajanju med oceno stanja in med pričakovanji ljudi do policije (Virtič, 2006). Rezultati so pokazali, da so prebivalci z delom policije zadovoljni, a vendar po njihovi oceni policisti ne dosegajo tega, kar ljudje od njih pričakujejo.

Predvsem pričakujejo več zavzetosti pri reševanju njihovih problemov, več kot polovica prebivalcev pa je tudi pripravljena sodelovati s policijo.

Rezultati študije o profesionalnosti slovenske policije (2006a) kažejo, da je 61,2 odstotka policistov v vzorcu 847 policistov odgovorilo, da policijsko delo v skupnosti ni izguba časa in da je koristno za policijo in ljudi v skupnostih. Vsi vodje policijskih okolišev so na to vprašanje odgovorili pritrdilno. Problemi, ki so jih navedli, so, da je malo ljudi pripravljeno sodelovati s policijo pri reševanju problemov v soseskah, kjer živijo (28 odstotkov), in da jih je še manj pripravljenih sodelovati pri nudenju informacij pri preiskovanju kriminalitete (21 odstotkov), vendar pa so v nekoliko večjem številu pripravljeni poklicati na policijo in jo obvestiti o sumljivih pojavih (35 odstotkov). Problem, ki so ga navedli vodje policijskih okolišev, je pomanjkanje policistov na policijskih postajah, kar vodi v to, da vodje policijskih okolišev opravljajo tudi druge policijske naloge in jim zato zmanjkuje časa za policijsko delo v skupnosti (Meško, 2006a).

Ministrstvo za notranje zadeve je leta 2010 naročilo raziskavo stališč slovenske javnosti o policiji (Černič, Makarovič in Macur, 2010), ki je pokazala, da so prebivalci zadovoljni s sodelovanjem policije z lokalnim okoljem. Prebivalci so najbolje ocenili trud policistov pri reševanju težav, najslabše pa njihovo prisotnost na terenu. Dve tretjini vprašanih sta menili, da se policisti trudijo ali zelo trudijo pri reševanju težav v lokalnem okolju. Sodelovanje med ljudmi in vodjo policijskega okoliša so vprašani ocenili kot zadovoljivo, pri čemer več kot polovica vprašanih meni, da vodja policijskega okoliša dobro ali zelo dobro sodeluje z ljudmi v skupnostih.

V raziskavi o stališčih članov občinskih varnostnih sosvetov o različnih vidikih sodelovanja med lokalno skupnostjo, policijo in občinskimi redarstvi, ki je bila izvedena konec leta 2009 in v začetku leta 2010 pod okriljem Ministrstva za notranje zadeve (Ministrstvo za notranje zadeve, 2010b), so člani varnostnih sosvetov poročali, da se navadno sestajajo enkrat do trikrat letno, za varnost v občinah pa skrbi predvsem policija, sledijo občinska redarstva in družbe za zasebno varovanje.

V letu 2010 je bila izvedena raziskava o ocenah in stališčih županov in svetnikov 42 slovenskih občin. Župani in občinski svetniki so med različnimi področji (zadovoljstvo z delom policistov, uspešnost policistov, varnostno počutje, pripravljenost za sodelovanje s policisti, sodelovanje policistov z občani, medosebne kompetence policistov) najbolje ocenili pripravljenost za sodelovanje s policisti, slabše (s povprečno oceno 3,26 na lestvici od 1 do 5) pa so ocenili sodelovanje policistov z občani in varnostno počutje (Gorenak in Gorenak, 2010).

Zanimivost preučevanja policijskega dela v skupnosti se kaže tudi v sodelovanju policistov v raziskovalnem delu Fakultete za varnostne vede in drugih fakultet. Ti so v praksi izvajali in v okviru študija preučevali policijsko delo v skupnosti (na primer: Meško, Bahor in Kosmač, 2004; Žerak, 2004; Gorenak in Prijatelj, 2005; Pungerčar in Meško, 2005; Tomaževič in Koporec, 2007; Virtič in Gorenak, 2008; Smolej in Gorenak, 2011; Majcenovič, 2011).

Kot primer akcijskega raziskovalnega projekta s področja policijskega dela v skupnosti je treba omeniti projekt »Nazaj k ljudem« (Ivančič, 2011). V *Usmeritvah in obveznih navodilih za pripravo letnega načrta dela policije v letu 2011* (Ministrstvo za notranje zadeve, 2010a) je projekt naveden kot primer dobre prakse za okrepitev dela policije v skupnosti. Vodstvo policijske uprave Murska Sobota se je leta 2009 odločilo, da začne intenzivne dejavnosti za usmerjanje dela vodij policijskih okolišev, policijskih postaj in policijske uprave v lokalno skupnost, k ljudem. Temeljne naloge, ki so si jih zadali v okviru projekta, so obsegale izboljšanje varnosti v lokalni skupnosti s policijskimi ukrepi in s pomočjo lokalnega prebivalstva; določanje ukrepov v sodelovanju s prebivalci; ter vzpostavitev procesa analize

problematike, uskladitve skupnih ukrepov in preverjanje učinkovitosti ob koncu leta. V okviru projekta je policijska uprava Murska Sobota v marcu 2011 organizirala okroglo mizo z naslovom *Sodelovanje lokalne skupnosti in policije*, ki so se je poleg strokovne javnosti, generalnega direktorja policije, direktorjev policijskih uprav ter drugih pripadnikov policije udeležili tudi župani iz Pomurja. Po dveh letih izvajanja se je avtor odločil s pomočjo anketiranja predstavnikov občine in policije ugotoviti, kako dobro poznajo projekt *Nazaj k ljudem* in ali je projekt prispeval k boljšemu sodelovanju in boljši varnosti na lokalni ravni. Med vprašanimi je 55 odstotkov zadovoljnih, 20 odstotkov pa zelo zadovoljnih s trenutnimi varnostnimi razmerami v pomurski regiji, na področju identifikacije problemov, načrtovanja ukrepov, izvajanja nalog ter merjenja učinkov pa po stopnji vpletenosti še vedno prednjači policija. Z vidika uspešnosti sodelovanja policije in lokalne skupnosti v pozitivnem smislu izstopa področje javnih prireditev, negativno pa nasilje nad starejšimi, medvrstniško nasilje, problematika večetnične skupnosti in področje prepovedanih drog.

Ker je policijsko delo v skupnosti prioriteta policijske dejavnosti v Sloveniji, je Ministrstvo za notranje zadeve v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »Konkurenčnost Slovenije 2006–2013« predlagalo in financiralo raziskovalni projekt z naslovom *Občutki ogroženosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih*, ki ga izvaja Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, sofinancira pa Agencija Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost skupaj z Ministrstvom za notranje zadeve (2010–2012). Cilji projekta so ugotoviti stopnjo vpetosti policije v posamezne lokalne skupnosti, analizirati partnerstva med policijo in lokalnimi skupnostmi ter analizirati obstoječe oblike policijskega dela v skupnosti in delovanje varnostnih svetov v občinah. Projekt vsebuje anketiranje policistov in ljudi v skupnostih v celotni Sloveniji ter usmerjene intervjuje s policijskimi šefi, predstavniki občin in civilne družbe glede pomena in vloge policijskega dela v skupnosti (Svetek, 2011). V okviru raziskave so člani raziskovalne skupine v letu 2011 tudi aktivno sodelovali na treh posvetih na temo sodelovanja policije z lokalno skupnostjo ter spremljali potek teh posvetov. Prvi tak dogodek je bila omenjena okrogla miza *Sodelovanje lokalne skupnosti in policije za varnejšo skupnost* v Murski Soboti. Generalni direktor policije je ob tej priložnosti poudaril, da brez partnerskega odnosa med lokalnimi skupnostmi in policisti programi za zatiranje in preprečevanje varnostnih pojavov nimajo nobene veljave. Po njegovih besedah je potrebno s sodelovanjem med policijo in lokalno skupnostjo občanom vrniti zaupanje in zmanjšati strah ter jim s tem omogočiti kvalitetnejše življenje. Župani pomurskih občin so sodelovanje s policijo pohvalili, želeli pa bi si večje dostopnosti policije in več neposrednih stikov, poleg zaželenosti učinkovitosti in pravičnosti so poudarili tudi policistovo prijaznost, tako pri policistih kot tudi pri občanah pa naj bi spodbujali izboljšanje varnostne kulture (Pomurje.si, 2011; Vratarič, 2011). Naslednji posvet, naslovljen *Ohranimo naše mesto varno*, je dva tedna kasneje v podobni zasedbi potekal v Mariboru. Sekretar mariborskega varnostnega sosveta je predstavil delovanje sosveta, ki je po prepričanju udeležencev med najaktivnejšimi v državi ter svoje poslanstvo povezovanja lokalne skupnosti in policije opravlja zgledno. V sklopu sosveta četrtne in krajevne skupnosti organizirajo varnostne kolegije, na katerih razpravljajo o konkretnih lokalnih varnostnih razmerah. Udeleženci posveta so menili, da se s skupnimi dejavnostmi lokalne skupnosti in policije lahko okrepi občutek varnosti, ki je bistvenega pomena za kakovost bivanja v skupnosti. Generalni direktor policije je zatrdil, da se policija prioritarno usmerja k uporabnikom in krepi zavedanje, da so policisti v službi ljudi (Policijska uprava Maribor, 2011). V maju 2011 je bil na temo vpliva varnosti na kakovost življenja v lokalni skupnosti še posvet v Celju. Generalni direktor policije Janko Goršek je ponovno poudaril, da je perspektiva slovenske policije usmerjenost v lokalno okolje, kar pomeni, da reagira na probleme lokalnega okolja, v katerem deluje, in jih rešuje. Z roko v roki z drugimi

varnostnimi organi mora policija narediti nekatere korake, da se izboljša varnost v lokalnem okolju, pri čemer je poudarek na delu posameznih policijskih postaj (Possnig, 2011).

Na vseh treh posvetih je bilo zaznati visoko stopnjo pripravljenosti za sodelovanje med občinami in policijo v okviru obstoječe zakonodaje (torej v varnostnih sosvetih), župani menijo, da je treba policiste usposobiti za boljše komuniciranje in transparentno delo, opomnili pa so tudi, naj policijsko delo v skupnosti ne služi zgolj preiskovanju kriminalitete. Glede na odzive tako predstavnikov občinskih uprav kot policije se največji izzivi za prihodnost očitno kažejo na področju sodelovanja policije in občinskih redarstev.

4 Sklepne misli

Policijsko delo v skupnosti v okviru demokratične policijske dejavnosti še ni popolnoma uveljavljeno, saj so ga v Sloveniji na nov način začeli izvajati šele pred dobrim desetletjem. Kljub temu je napredek viden, in vse kaže, da je slovenska policija prebrodila težave, ki se pojavljajo v začetku uveljavljanja novih nadzorstvenih strategij in filozofij. Uspešen razvoj policijskega dela v skupnosti je mogoče pripisati načrtnemu delu v slovenski policiji, saj je policijsko delo v skupnosti ena izmed temeljnih prioritet slovenske policije. To se v praksi kaže tudi v tem, da je policijsko delo v skupnosti sestavni del temeljnega usposabljanja za nove policiste ter del specializiranih usposabljanj za policijske šefe in vodje policijskih okolišev. Z vidika razvoja policijskih ved pa je zelo pomembno dejstvo, da slovenska policija financira raziskovanje policijske dejavnosti, pri čemer ima policijsko delo v skupnosti očitno prednost pred vsemi drugimi oblikami policijske dejavnosti. O tem pričajo raziskave od sredine devetdesetih let 20. stoletja do današnjega dne. Raziskave so pokazale različne probleme, ki so jih v policiji skupaj s predstavniki občin reševali po najboljših močeh. Glede na rezultate preteklih raziskav so prebivalci pretežno zadovoljni s sodelovanjem policije z lokalnim okoljem, pri čemer so sami bolj pripravljeni sodelovati s policisti, kot pa to slednji zaznavajo. Oboji so bolj naklonjeni policijskemu delu v skupnosti kot tradicionalnim pristopom, prebivalci bi si ob tem želeli večje dostopnosti in prisotnosti policije na terenu, policijski komandirji pa čutijo premalo posluha lokalnih skupnosti za delo v posvetovalnih telesih. Policija zatrjuje, da se zaveda potrebe po partnerskem sodelovanju, in se usmerja k uporabnikom ter krepi zavedanje, da so policisti v službi ljudi. Policijsko delo v skupnosti se je pokazalo kot dokaj učinkovito in uspešno pri ustvarjanju občutkov varnosti in skupnem reševanju varnostnih problemov v skupnosti, pri čemer so se pričakovanja, da bo policijsko delo v skupnosti zdravilo za vse varnostne probleme, ponekod tudi izjalovila. Kot drugje po svetu, se je tudi slovenska policija v začetni fazi soočala s kadrovskimi težavami, pomanjkljivim znanjem in pomanjkanjem veščin za delo z ljudmi v skladu z načeli policijskega dela v skupnosti. Z vidika razumevanja koncepta in filozofije policijskega dela v skupnosti je bilo nekaj težav, saj so nekateri policijski šefi razumeli takšno delo zgolj kot represivno delo policije v določenih oziroma problematičnih skupnostih. Te težave so bile odpravljene, vendar se občasno pojavijo problemi pomanjkanja policistov, zaradi česar morajo vodje policijskih okolišev opravljati tudi druge policijske naloge, ki so lahko v konfliktu s policijskim delom v skupnosti (Meško, 2006a). Z vidika organizacijske kulture v policiji postaja policijsko delo v skupnosti med policisti vse bolj cenjeno, saj jih vse več meni, da takšno policijsko delo prispeva k socialnemu kapitalu v slovenski družbi in da je pomemben del celotne policijske dejavnosti. Konec koncev je prav policija tista, ki si od vključevanja v lokalno skupnost obeta največ, saj je uspeh njenega delovanja močno odvisen od ljudi v skupnosti (Pečar, 2001). Čeprav poglobljene evalvacije učinkov policijskega dela v skupnosti v

Sloveniji ni še nihče opravil, je mogoče zaznati, da se pripravljenost ljudi za sodelovanje s policijo po dejavnem uveljavljanju policijskega dela v skupnosti veča (Ivančić, 2011). Kljub velikemu napredku v praksi še vedno obstaja precej velika razlika med idealno filozofijo policijskega dela v skupnosti (Trojanowicz in Bucqueroux, 1990) in njegovo izvedbo v slovenski družbenonadzorstveni praksi (Meško, 2006a). Kljub prizadevanjem za vzpostavljanje lokalnega partnerstva v okviru varnostnih sosvetov glavno odgovornost za reševanje varnostne problematike še vedno nosi policija. Zadnje ugotovitve kažejo, da je treba za učinkovito policijsko delo v skupnosti zagotoviti visoko stopnjo integritete na obeh straneh, pri policiji in pri predstavnikih lokalnih skupnosti, predvsem pri županih in direktorjih občinskih uprav. Poudariti je treba, da je integriteta partnerjev pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni (Ziembo-Vogl in Meško, 2000) pomembna sestavina uspešnega policijskega dela v skupnosti.

Občutki ogroženosti pri prebivalcih in policijsko delo v skupnosti – izhodišča za odzivanje na strah pred kriminaliteto v okviru policijskega dela v skupnosti

1 Uvod

Izsledki raziskav v Združenem kraljestvu in ZDA kažejo, da ima strah pred kriminaliteto močan vpliv na dobro počutje velikega dela prebivalstva. Nekatere študije celo pričajo o tem, da je strah pred kriminaliteto večji problem kot kriminaliteta sama (Bennett, 1990; Hale, 1992; Warr, 1984). Chambers in Tombs (1984) sta ob Nacionalni pregledni študiji o kriminaliteti poročala, da je »več kot polovica anketirancev (58 %) izjavila, da so bili v zadnjem letu zaskrbljeni zaradi možnosti, da postanejo žrtve kaznivega dejanja.« Praviloma se počuti ogrožena zaradi kriminalitete ali nereda približno ena tretjina udeležencev v raziskavah, o čemer pričajo tudi slovenske raziskave (Meško s sodelavci, 2006).

Zanimanje za strah pred kriminaliteto je povezano z zgodovinskim procesom socioloških, demografskih in psiholoških sprememb v zahodni družbi. Boomkens (2004) trdi, da so te tri strukturalne spremembe sodobne zahodne družbe povzročile nastanek novega družbenega in političnega vzdušja, v katerem je varnost postala ključna tema. Globalni proces individualizacije, fleksibilizacije, informatizacije, proces globalizacije gospodarskih in kulturnih odnosov ter kriza javnega sektorja so imeli razdiralne učinke na lokalne skupnosti. Med te učinke spada propad tradicionalnih družb, za katere so bili značilni socialna kohezija, predvidljivo gospodarsko okolje in lokalna specifičnost. Ti razdiralni učinki so ustvarili družbo, v kateri so občutek ogroženosti ter iskanje določene identitete in varne skupnosti postale stalne in določujoče značilnosti.

Garland (2000: 367) opisuje *kulturno formacijo* v družbah, ki imajo visoko stopnjo kriminalitete. Ta kulturna formacija ima več psiholoških in socialnih učinkov, ki vplivajo na politiko in »dajejo izkušnji kriminalitete ustaljeno institucionalno obliko«. V takšnih pogojih se ljudje začnejo bolj zavedati kriminalitete in se tako ujamejo v krog institucij in dnevnih praks, ki od njih zahtevajo, da prevzamejo identiteto dejanskih (ali potencialnih) žrtev kaznivih dejanj ter da mislijo, čutijo in se obnašajo v skladu s tem. V odgovor se organi javnega reda ne osredotočajo več na storilce (npr. rehabilitacija), ampak na žrtve kaznivih dejanj. Ta usmerjenost organov javnega reda temelji primarno na represivnih in kazenskih ukrepih (Roberts, Stalans, Indemauro in Hough, 2003).

2 Dejavniki strahu pred kriminaliteto in socialnopsihološki model Van der Wurffa

Mnogi raziskovalci so preučevali strah pred kriminaliteto na empirični ravni, poskušali pa so ga razložiti tudi na teoretični način. Tega so se večinoma lotili predvsem sociologi. Torej, demografske spremenljivke, kot so starost, spol, dohodek na gospodinjstvo, prijateljske vezi, trajanje prebivanja, pretekla izkušnja viktimizacije itn., so predlagali za ključne dejavnike pri razlagi strahu pred kriminaliteto. Ta pristop imenujemo tudi *sociodemografski model strahu pred kriminaliteto*. Takšni modeli so se izkazali za koristne pri analizi strahu pred kriminaliteto. Vendar pa so raziskovalci pri osredotočenju na sociološke spremenljivke v veliki meri zanemarili socialnopsihološke in psihološke dejavnike, ki so lahko pomembni pri analizi strahu pred kriminaliteto (Van der Wurff s sodelavci, 1989; Farrall, Ditton,

Bannister in Gilchrist, 2000). Sociološko pogojeno razmišljanje, ki prevladuje v literaturi, zanemarja pomembne procese, ki se lahko pojavijo na individualni ravni.

Primer kombiniranja sociodemografskih in socialnopsiholoških značilnosti strahu pred kriminaliteto so *orodja za zmanjševanje kriminalitete* (angl. *Crime Reduction Tools*), ki vsebujejo tri poglobitne modele za analizo obsega in narave ravni strahu pred kriminaliteto (European Communities, 2004). Prvi model je *model viktimizacije*, po katerem visoke ravni kriminalitete (sociodemografski dejavnik) pripeljejo do večjega števila žrtev in tako povzročijo višje ravni strahu zaradi predvidevanja, da bomo postali žrtev (socialnopsihološki dejavnik). *Model ranljivosti kaže*, da osebne značilnosti, kar je tudi socialnopsihološki dejavnik, prispevajo k strahu pred kriminaliteto. Po tem modelu sta socialna in/ali fizična ranljivost med poglobitnimi razlogi za strah pred kriminaliteto. *Model družbenega nadzora* kaže, da je pomanjkanje družbenega nadzora, kar je sociodemografski dejavnik, glavni vzrok za strah: neotesanost, kršitev javnega reda in miru, propadanje soseske, vodijo do dejanskih ali simboličnih groženj, ki krepijo strah pred kriminaliteto. Ti trije modeli kažejo, da obstajajo različne vrste sociodemografskih in psiholoških dejavnikov, ki lahko prispevajo k strahu pred kriminaliteto. Po modelu ranljivosti so sociodemografski dejavniki, kot so starost, spol, zdravje in revščina, lahko povezani s socialno in fizično ranljivostjo. Po modelu družbenega nadzora so mediji in okolje pomembni psihološki dejavniki (socialnopsihološki dejavniki).

Xu, Fiedler in Flaming (2004) so pri nedavnih raziskavah uporabljali dejavnike, ki so podobni ukrepom za zmanjševanje kriminalitete, da bi tako analizirali povezave med kriminaliteto in kršitvami javnega reda in miru in znaki družbenega in fizičnega nereda (angl. incivility) ter med vlogo policijskega dela v skupnosti. Xu in sodelavci so uporabljali Kellingovo (Willson in Kelling, 1982) teorijo o razbitih oknih (angl. Broken-Windows-Theory³) za analizo strahu pred kriminaliteto. Ta teorija poudarja prioriteto vzdrževanja reda v zvezi s policijskim delom v skupnosti. Vzdrževanje reda je tako že začetek zmanjševanja strahu pred kriminaliteto. Če nikomur ni mar za stanje stavb v soseski, ne bo kolektivne pripravljenosti prebivalcev, da posredujejo za skupno dobro in preprečijo razvoj propadanja okolja. Tako se bosta na koncu kriminaliteta in/ali strah pred njo samo še povečala. Izsledki Xuja s sodelavci (2004) so pokazali, da način, kako prebivalci dojemajo policijsko delo v skupnosti, odzivanje na kršitev javnega reda in miru in na visoko stopnjo kriminalitete, jasno napoveduje strah državljanov pred kriminaliteto. Do enakih rezultatov so prišli Covington in Taylor (1991), Hope in Hough (1988), McGarrel, Giacomazzi in Thurman (1997) ter Taylor in Harral (1996). Po vseh teh študijah ima policijsko delo v skupnosti celovit cilj, ki je naravnan tako na kršitve javnega reda in miru kot na kriminaliteto in poudarja tako organizacijske ukrepe kot sodelovanje skupnosti pri ocenjevanju in vzdrževanju varnosti v skupnosti. Ti izsledki kažejo, da policijsko delo v skupnosti neposredno zmanjšuje kriminaliteto. Predvsem pa ima velik pozitiven vpliv na zmanjšanje strahu pred kriminaliteto pri prebivalcih.

³ *Koncept, ki opisuje, kako lahko sorazmerno neškodljiv pojav (npr. razbito okno v zapuščeni hiši) vodi v popolno opustošenje (op. prev.). Razbita okna so prisposoda za upadanje soseske in znak, da je tam družbeno nadzorstvo usahnilo, ne le policijsko nadzorovanje, ampak tudi dejavnosti drugih socialnih institucij.*

3 Strah pred kriminaliteto – protislovja in neskladja

Prizadevanja za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto so povezana s pojmovanjem ljudi o vlogi policije v družbi in kriminalitetni politiki ter medijskih predstavah o kriminaliteti in odzivanju nanjo. Poskusi nadzorovanja situacij in oseb, ki ljudi prestrašijo, vsebujejo spreminjanje določenih dejavnikov v soseskah, ki lahko negativno vplivajo na socialno strukturo soseske.

V sodobni družbi velja, da je strah pred kriminaliteto rezultat vedno večje stopnje kriminalitete v soseskah in v družbi nasploh. Dejansko v ZDA stopnja kriminalitete pada (National crime victimization survey, 2003), medtem ko strah pred kriminaliteto ostaja enak ali pa se celo povečuje (Haynie, 1998; Warr, 1984; National crime victimization survey, 2003). Po drugi strani pa se je v Južnoafriški Republiki zvišala tako kriminaliteta kakor tudi strah pred njo (Mistry, 2004). Neskladja opazimo tudi pri spolu - kljub manjši verjetnosti, da bodo ženske postale žrtve kaznivega dejanja, se te počutijo bolj ogrožene kot moški (Haynie, 1998; Ferraro, 1996; Warr, 1984).

3.1 Paradoksi o strahu pred kriminaliteto

Po Van der Vijveru (2004) je javna razprava o ogroženosti polna paradoksov in neskladij. Prvi paradoks je *diferencialno pojmovanje kriminalitete* (Van der Vijver, 1993). Ljudje običajno mislijo, da je naraščajoča kriminaliteta (relativno) majhen problem v njihovi soseski, večji problem v mestu in velik problem v celotni državi. Ko ljudje govorijo o kriminaliteti na državni ravni, je ta povezana z umorom, posilstvom, oboroženimi ropi in drugimi vrstami hudih kaznivih dejanj. Ko ljudje govorijo o kriminaliteti v svoji soseski, omenijo probleme, ki so povezani z znamenji propadanja soseske: vandalizem, onesnaženje, nemirni mladostniki na ulici itn. Analize občutka ogroženosti v Van der Wurffovem (1992) modelu se usmerjajo na obravnavo strahu, ki ga ljudje doživljajo na lokalni ravni, pri čemer ni mogoče izločiti vpliva kriminalitete, ki se dogaja izven njihovega kraja bivanja, službovanja in območja rekreativnih dejavnosti.

Drugi paradoks je paradoks *objektivnosti zaznave kriminalitete* (Van der Vijver, 1993). Občutki ogroženosti niso sami po sebi povezani s tveganjem, nevarnostjo ali viktimizacijo: zaznati je razhajanja med »dejanskim« problemom (negotovost, ki jo »objektivno izmerijo« odkrita kazniva dejanja) in »subjektivnim videnjem« problema (negotovost, kot jo doživljajo državljani). Precenjenost strahu, ki je povezana z verjetnostjo viktimizacije v Nemčiji in v Združenem kraljestvu, odseva to razhajanje (Farrall idr., 1997; Kury idr., 2004). Razhajanja kažejo tudi raziskave v ZDA (Haynie, 1998; Ferraro, 1996; Warr, 1984). Raziskave Van der Wurffa so pokazale, da se ljudje, ki so bili žrtev kaznivega dejanja, niso počutili nič bolj ogrožene kot ljudje, ki to niso bili. Starostniki in ženske so poročali o relativno visokem občutku ogroženosti, a vendar so bili sami redkokdaj žrtve. Van der Wurff (1992) in Tulloch idr. (1999) pripominjata, da starejše ljudi njihov življenjski slog velikokrat obvaruje pred tveganjem. Tako sta ranljivost in obvladljivost glavni razlagi za to vrsto strahu pred kriminaliteto, ki ga občutijo starejši ljudje.

Tretji paradoks je *pojavnost naraščajoče kriminalitete* (Van der Vijver, 1993). Kriminaliteto običajno predstavljajo kot pojav, ki se slabša, vendar pa so izsledki anket pokazali, da je strah pred kriminaliteto v soseskah na Nizozemskem ostal bolj ali manj na enaki ravni (Van der Vijver, 1993). Kot smo omenili

poprej, v ZDA raven kriminalitete upada, strah pred kriminaliteto pa ostaja na enaki ravni ali pa celo narašča. Iz tega paradoksa izhaja, da ravni in vrste kriminalitete niso neposredno povezane s strahom pred kriminaliteto. Če hočemo zmanjšati strah pred kriminaliteto, zgolj ukrepi za zmanjšanje kriminalitete ne zadoščajo (Meško, 2002).

3.2 Soočanje s strahom pred kriminaliteto

Van der Vijver (1993) je uporabil Lernerjevo (1980) teorijo vere v pravični svet (angl. Belief in the Just World), da bi doumel, kako se ljudje soočajo z morebitnimi nevarnimi situacijami. Ta teorija trdi, da ljudje želijo in morajo verjeti, da živijo v svetu, kjer vsak dobi, kar si zasluži, in kjer si vsak zasluži, kar se mu zgodi. Tako lahko svoj vsakdan preživijo z občutkom upanja in zaupanja v prihodnost. V pravičnem svetu ni nedolžnih žrtev, vendar pa se hkrati vsi zavedamo, da nedolžne žrtve vseeno obstajajo. Sodna oblast vzdržuje našo podobo pravičnega sveta, ker je simbol tako za zaščito »dobrega« kot za izkoreninjenje grožnje kriminalitete z bojem proti »zlu«. Če pa je nekdo postal žrtev kaznivega dejanja, ki vzbuja ogorčenje, to pomeni kršenje dojemanja pravičnega sveta, mora biti takšno dojemanje ponovno vzpostavljeno. To je bolj povezano z bojem proti nepravičnosti, ki so jo ljudje izkusili, kot pa s prijetjem storilca. Zato se želijo žrtve in javnost prepričati, da policija in ministrstvo za pravosodje delajo vse, kar je v njihovi moči, da bi rešili primer (Lasthuizen, van Eeuwijk in Huberts, 2005).

Lernerjeva teorija vere v pravični svet je problematična v številnih pogledih. Tisk in televizija prikazujeta svet, kjer lahko vsak, najsi bo dober ali slab, postane žrtev. Teorija ne pojasni, zakaj se veliko ljudi počuti ogrožene, čeprav – po tej teoriji – večina ljudi verjame, da so dobri državljani, kar naj bi jih obvarovalo pred slabimi stvarmi, torej tudi pred kriminaliteto. Zato moramo najti druge razlage, da bi razumeli, kako se ljudje spopadajo z morebitnimi nevarnimi situacijami. Čeprav je ta teorija nekoliko protislovna, vseeno pojasnjuje, da ljudje želijo verjeti, da živijo v svetu, kjer je hudo kaznovano in dobro nagrajeno. V sodobni družbi politiki to teorijo prenašajo v politiko represivnih in kazenskih ukrepov, s katero se bojujejo proti zlu, in tako dobrim državljanom zagotavljajo varnost (Lasthuizen s sodelavci, 2005).

Različni ljudje uporabljajo različne strategije, da bi s tem premostili protislovje med verovanjem v pravični svet in zavedanjem, da se slabe stvari lahko in se zgodijo dobrim ljudem. Sherwood, Singh in Singh (1994) ter Tweksbury in Mustaine (2003) so navedli različne metode, s katerimi se ljudje lahko ubranijo, da bi postali žrtve kaznivega dejanja. Pri sebi imajo lahko kij, piščal, nož, puško ali drugo orožje, ki je namenjeno obrambi; lahko poskusijo zvišati število družinskih članov, starejših od 16 let; lahko tudi zmanjšajo obseg nočnih dejavnosti, ki potekajo zunaj doma in lahko namestijo protivlomno alarmno napravo. V anketi, izvedeni med študenti, sta Tweksbury in Mustaine ugotovila, da je za tiste študente, ki so bolj boječi, bolj verjetno, da se bodo zatekli k samozaščitnim ukrepom. Ironično pa je, da sta ugotovila tudi, da je za tiste študente, ki se počutijo bolj varne doma, bolj verjetno, da bodo uporabili samozaščitne ukrepe kakor tisti, ki se počutijo ogrožene. Ta povezava ni povsem jasna; bolj verjetno je, da daje prav uporaba teh samozaščitnih ukrepov občutek varnosti in ne obratno. Meško s sodelavci (2007) je ugotovil, da tisti, ki se počutijo bolj varne, hočejo ta občutek zadržati oz. vzdrževati. Študentje, ki živijo blizu restavracij s hitro prehrano, in študentje, ki preživijo več časa s tujci, bodo manj verjetno uporabljali te ukrepe. Tweksbury in Mustaine (2003) sta postavila hipotezo, da zadnja ugotovitev temelji na tem, da se

Ljudje, ki imajo več stikov s tujci, teh tudi manj bojijo. Zato se jim tudi ne zdi tako potrebno braniti se pred njimi.

3.3 Strah pred kriminaliteto pri ženskah in starejših ljudeh

Eden izmed glavnih problemov v zvezi s strahom pred kriminaliteto je višja raven strahu, o kateri bolj govorijo ženske kot moški. Raziskave o strahu pred kriminaliteto kažejo, da je strah žensk velikokrat povezan z njihovo manjšo fizično močjo in večjo ranljivostjo (Michau, 2005). Ženske razkrivajo svoj strah na podlagi teh dveh dejavnikov (Stanko, 1995). Ranljivost pa lahko vodi do neracionalnih reakcij celo ob objektivno manjši ravni kriminalitete. Te reakcije so posledica višje ravni strahu, o katerem govorijo ženske, vplivajo pa tudi na njihovo dobro počutje. Obstajajo razlike med ravnmi strahu pri moških in ženskah, kar je razlog, zakaj zmanjševanje tega strahu zahteva različne pristope. Ko ženske govorijo o občutku ogroženosti, tudi izrazijo visoko stopnjo zavedanja o tveganjih. Ženske čutijo, da imajo manj nadzora nad svojim osebnim in javnim prostorom (Gilchrist, Bannister, Ditton, in Farral, 1998) in se pogosto doživljajo kot »lahke tarče« kaznivih dejanj (Pain, 1995). Zato je potrebno, da razumemo strah žensk pred kriminaliteto in vzroke zanj (Plan It Safe). Painova je ugotovila, da se ženske bolj bojijo javnih prostorov kot zasebnih, kljub dejstvu, da se večina napadov dogaja v zasebnih prostorih. Painova je prav tako opozorila, da je mlajše ženske bolj strah kot starejše. Bolj nemočne ko se ženske počutijo, večji je njihov strah pred kriminaliteto (Plan It Safe).

Obstaja več dejavnikov, povezanih s strahom pred kriminaliteto, ki lahko prispevajo k občutku ogroženosti (Plan It Safe). Ženske se najbolj bojijo kaznivih dejanj, ki jih izvršujejo moški storilci, npr. spolno nadlegovanje ali posilstvo. Spolna kazniva dejanja zoper osebo povzročajo večji strah kot rop, ker so veliko bolj grozljiva (Plan It Safe). Ferraro (1996) trdi, da posilstvo lahko nastopa v vlogi »hujšega kaznivega dejanja«, ki zasenči vsa ostala. Njegova analiza, v okviru katere je preučeval strah pred posilstvom, je pokazala, da razlik med strahom pri moških in ženskah ni. Dejavniki, ki se povezuje s strahom pred kriminaliteto, je izkušnja nadlegovanja pri ženski. Nadlegovanje v raznih oblikah se dogaja v javnih prostorih. Nadlegovanje je lahko zastrašujoče, kar pojasnjuje občutke nemoči in ogroženosti. Zato žrtve nadlegovanja poročajo o višjih ravneh strahu pred kriminaliteto (Haynie, 1998). Ponavadi so telesno bolj ranljive, kar skoraj vedno pripelje do spolnega napada (prav tam). Izkušnja telesnega nasilja lahko poveča strah žensk pred kriminaliteto. Ženske, ki so izkusile nasilje v družini, se bolj bojijo kot tiste, ki tega nasilja niso izkusile (Plan It Safe). Problem je tudi razumevanje nasilja nad ženskami. Ženske, ki so bile čustveno ali telesno zlorabljene, pogosto kaznivega dejanja ne prijavijo, zlasti še, če do nasilja pride v njihovi lastni družini. Nasilja v družini ne dojemajo kot kaznivo dejanje. Če že prijavijo nasilje v družini ali nadlegovanje, ponavadi naletijo na pičel odziv policije. Nasilje nastopa v številnih oblikah in službe za pomoč ženskam morajo to razumeti. Pomanjkanje razumevanja je lahko tudi posledica pomanjkanja informacij, kar lahko povzroči, da se ne ukrepa niti takrat, ko bi se moralo. In nazadnje, ženske ocenjujejo lastno tveganje viktimizacije na podlagi informacij iz medijev. Način, kako mediji poročajo o kriminaliteti, lahko zavede ženske v prepričanje, da je kriminalitete veliko več, kot jo je v resnici, in tako poveča strah med ženskami (Haynie, 1998).

Družba mora najti rešitve, kako naj se spopade s to specifično problematiko. Soseske lahko načrtujemo brez »skrivališč« za potencialne storilce (načrtovanje varnih mestnih območij). Moramo

razviti strategije za zmanjševanje strahu žensk pred kriminaliteto v javnih prostorih. Te strategije morajo biti primarno vključene v varnostne načrte skupnosti. Tako se ženske lahko počutijo varnejše v svoji soseski (Plan It Safe). Ustvarjanje varnejšega okolja lahko pripomore k zmanjševanju strahu žensk pred kriminaliteto. Varnejše skupnosti omogočajo ženskam sodelovanje v javnem življenju, ker zmanjšajo njihove občutke ogroženosti in podaljšajo čas, ki ga ženske preživijo v skupnostih, ter hkrati zvišajo tudi njihovo udeležbo v javnem življenju (Plan It Safe).

Do zdaj so rešitve za zmanjševanje strahu žensk pred kriminaliteto vključevale ustvarjanje ženskam prijaznih območij pri preoblikovanju mest. Vendar pa moramo tudi upoštevati države, v katerih še vedno obstajajo neenakosti med moškimi in ženskami. Ukoreninjena prepričanja, vloge, v katerih nastopajo ženske v njihovi družbi, ter prepričanja o vrednosti žensk so razlogi za nasilno vedenje njihovih intimnih partnerjev. Države in civilna družba morajo razviti preventivne pristope, ki spodbujajo varstvo človekovih pravic in socialno enakost žensk (Michau, 2005). Dejavniki na različnih ravneh lahko vplivajo na to, kako moški ravnajo z ženskami: nasilno ravnanje izhaja iz kompleksa individualne, medsebojne, občinske in socialne dinamike. Rešitve morajo upoštevati različne stopnje individualnih sprememb in mobilizacije skupnosti. Zgolj osveščanje ni dovolj.

Vzpostavljanje zaupanja in postavljanje vzorov ima tudi pomembno vlogo za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto med ženskami. Več žensk, zaposlenih v policiji, bi lahko pomenilo rešitev tega problema. Drugi morebiten pozitiven stranski učinek žensk, zaposlenih v policiji, je, da so te na splošno bolj potrpežljive kot moški in bolj prožne pri reševanju problemov. Vendar so težave pri zaposlovanju žensk v policiji, ki večinoma izhajajo iz negativne naravnosti moških do žensk (Price, 1996). Policistke se bolj zanašajo na sposobnost komuniciranja. Tudi njihov način delovanja je drugačen, zato jih javnost tudi drugače dojema, kar lahko prispeva k pozitivni komunikaciji med policijo in skupnostjo ter h kulturnim spremembam (Stanko, 1995). Agresiven način obnašanja med moškimi policisti lahko pripelje do konfliktov med policijo in skupnostjo, kar lahko omaje zaupanje v policijske organe in poveča strah pred kriminaliteto (Brereton, 1999).

Treba je upoštevati tudi vlogo policije pri zmanjševanju strahu starejših pred kriminaliteto. Meško s sodelavci (2000) je v študiji, ki jo je izvedel v Sloveniji, ugotovil, da je razen žensk tudi starejše moške in ženske bolj strah kot mlajše. Njihovo pričakovanje morebitnih nevarnosti v življenjskem okolju je bolj izrazito kot pri mladih ljudeh, saj ima poškodba ali premoženjska škoda težje posledice pri starejših kot pri mlajših ljudeh. Sposobnost starejših, da se spopadajo z vsakdanjimi problemi kakor tudi s potencialnimi storilci je manjša. Oh (2003) je obravnaval družbene vezi med starostniki, ki so temeljile na trajanju prebivanja, kriminalni viktimizaciji in zaznanih kršitvah javnega miru in reda. Domneva se, da so dejavniki, ki prispevajo k navezanosti ljudi na življenjsko okolje, povezani z dolžino bivanja na določenem območju in s tem, kako so ljudje vzpostavili in vzdrževali družbeno mrežo (ohranjanje stikov s sosedi in z drugimi prebivalci). Ljudje, ki so bili viktimizirani, trpijo za depresijo in niso povezani z drugimi člani družine, sosedi in prijatelji (Oh, 2003: 495). Izsledki Ohove raziskave kažejo, da imajo starejši manj prijateljev v lokalni skupnosti kot mladi ter da viktimizacija ne vpliva na prijateljstvo med sosedi. Zanimiva ugotovitev je, da kriminalna viktimizacija krepí sosedske vezi, kar prispeva k zmanjšanju nadaljnjih viktimizacij. Starejši so prav tako kot druge starostne skupine dovzetni za zunanji in socialni nemir, ki je povezan z njihovim zaupanjem in doživljanjem socialne kohezije, vendar socialni in zunanji nemir, ki ga doživljajo starejši, zmanjšuje njihovo sposobnost sodelovanja pri stabilizaciji soseske (Oh, 2003: 503). Zato starejši potrebujejo več pozornosti in zagotovil, ki jim jih policisti zagotavljajo v okviru policijskega dela v skupnosti.

4 Dojemanje vloge policije: še nekaj paradoksov in neskladij

Eden izmed osrednjih paradoksov v zvezi s tem, kako javnost gleda na policijo, ima opraviti z vlogo policije v družbi (Van der Vijver, 1993). Ta paradoks je tesno povezan s paradoksom diferencialnega zaznavanja kriminalitete. Na splošno so ljudje prepričani, da je naloga policije »zatirati kriminaliteto in boj proti kriminaliteti«. Ko pa jih vprašamo, kaj pričakujejo od policije v svoji soseski, se boj proti kriminaliteti izkaže kot dokaj nepomemben (Van der Vijver, prav tam). Na lokalni ravni obstajata po mnenju prebivalcev dve vrsti prednosti: policija bi se morala hitro in primerno odzivati na nujne situacije in biti dosegljiva, vidna in dostopna: prebivalci hočejo imeti policijsko postajo, hočejo poznati policiste po imenih in celo imeti »svojega lastnega policista« v soseski; ta naj bi hodil po soseski in bil v stiku s prebivalci (Van der Vijver, 2004; Meško s sodelavci, 2000; McConville in Shephard, 1992). Mehanizem, ki se skriva za peš patroljo in z njo povezanim manjšim strahom pred kriminaliteto, ostaja nepojasnen, saj so ugotovitve glede učinkov (intenzivnega) peš patroljiranja protislovne (Salmi, Gronroos in Keskinen, 2004).

Drugi paradoks je povezan z mnenjem javnosti o strahu pred kriminaliteto: mnogi so prepričani, da večje število policistov zmanjšuje strah pred kriminaliteto in stopnjo kriminalitete (Bayley, 1994). Poznamo dva vidika tega prepričanja. Prvič, večje število policistov ne pomeni nujno, da bo več policistov na ulicah. Delo policistov večinoma obsega (približno v 70 %) pisanje poročil in izvajanje drugih administrativnih opravil. Drugič, bolj vidni policisti bi lahko imeli nasproten učinek. Javnost bi lahko dobila občutek, da je nekaj narobe ali da je soseska postala manj varna. Več policistov za zmanjšanje strahu pred kriminaliteto je verjetno nekoliko poenostavljen odgovor. To je le kratkoročna psihološka rešitev. Takoj ko se ljudje privadijo na število policistov, jih želijo imeti še več, namreč zato, ker se še vedno bojijo kriminalitete iz drugih razlogov (npr. zdravja ali finančne situacije).

Lasthuizen in sodelavci (2005) so pokazali, da ima negativno javno mnenje (zaradi pomanjkanja policijskega delovanja) velik vpliv na občutek ogroženosti. Vendar anketa med odraslimi in mladostniki na Finskem (Salmi s sodelavci, 2004), kaže, da je tiste ljudi, ki so večkrat videli policiste v peš patroljah, ko so klepetali s prebivalci ali jim dajali informacije, manj strah kriminalitete kot tiste, ki so videli policiste le v avtomobilih. Ta povezava je opazna v obeh anketiranih skupinah, vendar je bila pri odraslih močnejša. Za najstnike, ki so policiste večkrat videli v peš patroljah, je to pomenilo manj strahu pred kaznivimi dejanji zoper življenje in telo (nasilje), ne pa tudi manj strahu pred kaznivimi dejanji zoper lastnino (premoženska kazniva dejanja). Podoben učinek so ugotovili tudi v skupini odraslih, vendar razlika ni bila statistično značilna. Za obe skupini je bilo to, da so večkrat videvali policijo v policijskih avtomobilih, povezano z večjim strahom pred kaznivimi dejanji tako zoper telesno nedotakljivost kot zoper lastnino. Oba načina vidnosti (peš patrolja in motorizirana policija) sta vplivala na zmanjšanje strahu pred obema oblikama kriminalitete (nasilje in zoper premoženje). V prejšnji študiji (Salmi s sodelavci, 2004) so prebivalci, ki so policiste večkrat videli v peš patrolji, pozitivno dojemali policijo: zanje je bila policija bolj prijateljska in njim bližja. Po drugi strani pa so ljudje, ki so večkrat videli policiste v policijskih avtomobilih, imeli negativno mnenje o policiji. Zdi se, da so bližji stiki s policijo glavni dejavnik za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto. Zaključek Salmija in sodelavcev je, da so prebivalci območij, kjer je peš patrolja aktivna, bolj zadovoljni z delom policije kot prebivalci območij z motoriziranimi policijskimi patroljami.

Drugi problem z določanjem vloge policije je, da se raven strahu pred kriminaliteto na podeželju in mestnih območjih razlikuje. Ljudje na podeželju bodo manj verjetno govorili o strahu pred kriminaliteto kot ljudje v mestih (European Communities, 2004). Zaradi različnega občutja povezanosti skupnosti (socialne kohezije) na mestnih in podeželskih območjih so tudi pričakovanja javnosti do policije drugačna. Podeželska območja imajo bolj »skupnostne družbe«, torej bolj gosto mrežo individualne medsebojne odvisnosti z občutnimi kulturnimi obvezami do medsebojnih obveznosti. Kazniva dejanja v manjših mestih in vaseh močno vplivajo na občutek ogroženosti v skupnosti. Zdi se, da je potreba po dostopnem, vidnem in dosegljivem policistu, ki pozna vse ljudi in ve vse, največja na podeželju.

Za urbana območja so značilne šibke vezi med prebivalci in visoka mobilnost prebivalstva (Hope, 1995). Ljudje imajo drug o drugem malo informacij zaradi strategije družbenega izogibanja ali moralnega minimalizma. Življenje ljudi v mestih ni osredotočeno na bivališče, temveč na celotno mesto (delo, prijatelji ipd.). Tako je zasebnost pomembnejši vidik življenja kot komunalizem (ali še bolj skrajno – avtoritarni komunitarianizem). Zasebnost lahko ohrani red bivalnega okolja prebivalcev. Poudarek ni na območju, ampak na problemih na splošno. Zato prebivalce ne zanima policija, ki varuje določeno sososko ali določene ljudi, temveč želijo, da policija reši probleme, ki so bolj opazni v mestu: mladina, ki se potika naokoli, priseljenci, bagatelna kazniva dejanja, prekrški itn.

Policijsko delo in policijo (kot organizacijo in pojmovanje policistov) je težko opredeliti. Ne le, da v javnosti obstajajo različni pogledi na policijsko delo, tudi policisti sami različno gledajo nanj. Pogosto si ti različni pogledi nasprotujejo in otežujejo upravljanje policijskih organov. Policisti potrebujejo določeno mero svobode pri svojem delu, da se zmorejo spopasti z vsemi vrstami varnostnih razmer. Ta svoboda pomeni, da imajo policisti priložnost delovati v skladu s svojimi pogledi na policijsko delo. Van der Torre (1993) razlikuje štiri nasprotujoče si načine delovanja policije, ki odsevajo različne poglede na policijsko delo: pragmatičen pristop (uporaba izključno policijskih pristojnosti za hitro in učinkovito izpolnjevanje glavne naloge ob prepoznavanju rokov), pesimistični pristop (policija nima veliko vpliva na probleme), pristop vzdrževanja reda (ostati odločen v imenu pravice) in pristop socialnega delavca (človeška dimenzija). Upoštevati moramo, da se pristop do zmanjšanja strahu pred kriminaliteto od policista do policista razlikuje ter da policisti delujejo na takšen način, ki jim ustreza. Različne načine policijskega dela je pogosto težko kombinirati v eni policijski enoti, ker so cilji, merila in tarče različni (Xu s sodelavci, 2005).

5 Vloga politike in medijev pri strahu ljudi pred kriminaliteto

Strah pred kriminaliteto ima močan vpliv na politične odločitve. Opazimo lahko, da se je v zahodni družbi zahteva po kaznovanju storilcev v zadnjih letih povečala (Roberts s sodelavci, 2003) pogosto na podlagi pristopa, ki je usmerjen v žrtve kaznivih dejanj. Strah pred kriminaliteto je tako pomemben element kaznovalnega populizma, da politiki priznavajo in izrabljajo strah pred kriminaliteto, ki ga ustvarjajo mediji, zloglasni primeri in spremembe nekaterih pravnih norm (pogosto sprejetih brez zadostnega strokovnega posvetovanja in pod pritiskom tistih, ki se sklicujejo na moralno) (Kury s sodelavci, 2004). Po Mešku (2004a) so politične elite spregledale, da družba ni samo žrtev kriminalitete, temveč tudi vzrok zanjo. Politiki se v boju proti kriminaliteti in zagotavljanju varnosti soočajo z dilemo »svobode ali varnosti«. Zdi se, da politične elite žrtvujejo svobodo za varnost. Izjavljajo, da je njihov cilj

varovanje državljanov pred viktimizacijo, vendar je njihov skriti cilj dokaj pogosto politična korist (t.j. ponovna izvolitev).

Danes je kriminaliteta običajen pojav v naši družbi in kakor večino drugih problemov (npr. brezposelnost) jo politiki obravnavajo kot rešljiv problem. Zdi se, da hoče sodobna družba izkoreniniti vse zlo v družbi, da bi lahko »dobri državljani« živeli svobodno, ne da bi občutili strah (upravičevanje vere v pravični svet). Ta perspektiva zmanjševanja kriminalitete in zmanjševanja strahu pred njo vzbujata velika pričakovanja državljanov glede varnosti.

Problem strahu pred kriminaliteto je tudi politično vprašanje, ker politiki, ki zlorabljujejo strah pred priseljenci, revnimi, južnjaki, vzhodnjaki in drugimi marginaliziranimi in stigmatiziranimi družbenimi skupinami, pripisujejo kriminaliteto tem skupinam, da bi tako v javnosti, ki jim zaupa, okrepili svojo verodostojnost. Vpliv medijev na posameznikovo pripisovanje kriminalitete določenim skupinam, okoliščinam in morebitna viktimizacija zahtevajo dodatne raziskave. Medije se pogosto dojema kot glavne povzročitelje strahu pred kriminaliteto; izpostavljanje nasilnih dramatičnih vsebin po televiziji v času, ko je gledanost največja, samo še krepi strah pred kriminaliteto. Raziskave, ki so jih izvedli Romer, Jamieson in Aday (2003), so pokazale, da spremljanje dnevnih televizijskih poročil povečuje strah in zaskrbljenost zaradi kriminalitete. Lasthuizen in sodelavci (2005) so pokazali, da je en sam primer nasilja, o katerem mediji izčrpno poročajo, dovolj, da ustvari občutek ogroženosti v javnosti. Zato je vpliv medijske osredotočenosti očitno pomemben.

6 Metode za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto

Od leta 1990 dalje je strah pred kriminaliteto postal mednarodno obravnavana in raziskovana tema. Do nedavnega se je Evropska unija predvsem osredotočala na preprečevanje in preiskovanje različnih vrst kaznivih dejanj (predvsem na organizirano in nadnacionalno kriminaliteto), vendar pa se je postopoma začela zavedati pomembnosti strahu pred kriminaliteto kot dejavnika kakovosti življenja. Zmanjševanje strahu pred kriminaliteto je zdaj ena izmed prednostnih nalog Evropske mreže za preprečevanje kriminala (EUCPN). Kar nekaj ukrepov in dobrih praks za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto je opisanih v poročilu, ki ga je podala EUCPN (2004). Čeprav raziskave o strahu pred kriminaliteto temeljijo na enostavnih vprašanjih o tem ali se nekdo boji iti ven zvečer. Mednarodne ankete o žrtvah kriminalitete (ICVS), EUCPN obravnava posledice nekaterih metod za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto. Te metode so pogosto povezane s preprečevanjem kriminalitete in ne zgolj s strahom pred kriminaliteto.

6.1 Načrtovanje varnega mestnega okolja

Eden izmed pglavitnih preventivnih ukrepov za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto je *načrtovanje varnega mestnega okolja*, saj je strah pred kriminaliteto bolj značilen za urbana okolja. Nekatera okolja lahko spodbujajo kriminaliteto in tudi strah pred njo. Načrtovanje varnega mestnega okolja je način zmanjševanja kriminalitete in je zagotovilo ljudem, da je na tem območju varno živeti. V tem primeru odstranimo »okoljska izhodišča« za kriminaliteto, kot so razmetane smeti, razbita okna, znamenja vandalizma, grafiti itn. Odprti vidni prostori, naraven nadzor, več ulične razsvetljave in zunanja

podoba območja lahko vplivajo na raven kriminalitete in tudi na strah pred njo. Število uličnih svetilk naj bi bilo povezano s strahom pred kriminaliteto, vendar rezultati študije o vplivu ulične razsvetljave, ki jo je izvedlo Ministrstvo za notranje zadeve v Združenem kraljestvu, kažejo, da več ulične razsvetljave ni prineslo nekega splošnega povečanja občutka varnosti, razen pri ženskah (Atkins, Husain in Storey, 1991; European Communities, 2004). Nekateri dejavniki v zvezi s prebivališči lahko tudi bolj vplivajo na strah kot pa na dejansko tveganje za kriminaliteto: večja/višja kot je stanovanjska stavba, višja je stopnja strahu prebivalcev pred kriminaliteto (European Communities, 2004; Newman in Franck, 1980).

Težava pri načrtovanju varnega mestnega okolja je, da se velikokrat dojema kot napad na javne prostore, in sicer zato, ker ima omejevanje priložnosti za izvrševanje kaznivih dejanj lahko za posledico, da se mesto zdi manj vabljivo. Odstranjevanje javnih stranišč in klopi, na katerih spiyo brezdomci, lahko sicer zmanjša prekrške in kriminaliteto, prebivalci pa to tolmačijo kot poskus, da so mesta videti kot trdnjava namesto kot odprto, vabljivo in varno območje (Van der Vijver in Terpstra, 2004). Druga težava pri načrtovanju varnega mestnega okolja je, da se problem lahko prenese z enega območja na druga znotraj mesta. Ali pa se lahko spremenijo vrste kaznivih dejanj; morda se ta ne dogajajo več v javnih, temveč v zasebnih prostorih, npr. lahko se poveča število vlomov v stanovanja.

6.2 Socialni pristop k preprečevanju kriminalitete

Poleg načrtovanja varnega mestnega okolja obstaja tudi bolj socialen pristop k preprečevanju kriminalitete in zmanjševanju strahu pred njo. Ta pristop poudarja družbene in gospodarske vzroke za kriminaliteto, potrebo, da se obravnava dejavnike motivacije, ki spodbujajo kriminaliteto, ter ljudi kot glavne akterje družbenega nadzora (Crawford, 2004). Rezultat tega pristopa so decentralizirane in v sosesko usmerjene perspektive in politike, ki jih sestavljata dve ključni strategiji (Van der Broeck, 2004). Prva strategija vključuje več nadzora na ulicah in boljše varovanje javne in zasebne lastnine. To so vidni in dostopni policisti, ki so prijateljski in strogi v svojem pristopu. Hkrati pa morajo tudi prebivalci bolj odgovorno prepoznavati kriminaliteto. Obstajajo različni primeri te strategije: projekti vrste »čuvajji soseske«, ki jih novačijo zaradi krepite družbenega nadzora, programi peš patrolj v soseskah, katerih cilj je zagotoviti varnost in občutek pomiritve (European Communities, 2004). Druga, v sosesko usmerjena strategija, vključuje boljše integracijo skupin »tveganja«, torej mladih, brezposelnih in etničnih manjšin (Van der Broeck, 2004).

Obe strategiji se primarno osredotočata na lokalno ureditev (lokalni problemi zahtevajo lokalne rešitve) in na partnerski pristop: sodelovanje raznih organizacij in udeleženih strani, horizontalne mreže, ki vključujejo lokalne občinske organe, večje javne službe, prostovoljne in poslovne sektorje kakor tudi pomembne skupine, skupnosti in združenja. Skoraj vse nizozemske občine razvijajo strategije, ki naj bi izvajale tako socialno in varnostno politiko. Razlog za te strategije, usmerjene v območja, je domneva, da ker se problemi pojavljajo znotraj soseske, so razlogi in rešitve teh problemov prav tako na tem območju (Duyvendak, 2004). Zlasti na tistih območjih, kjer se je sestava prebivalstva hitro spreminjala, se kaže velika potreba po posredovanju strokovnjakov. V teh dinamičnih soseskah se življenje prebivalcev zelo razlikuje. Družbene vezi so pogosto šibke. Pripravljenost, da nekaj spremenimo, je lahko zelo nizka, ker v soseski ni dejavnikov, ki bi to spodbujali.

Vsi ti ukrepi vsebujejo elemente, ki obvladujejo želje lokalne oblasti do policije: na voljo bi morale biti zadostno število policistov v vozilih in v peš patroljah. Vsak policist oz. policistka lahko tudi izstopi iz policijskega avtomobila in opravi delo na enak način, kot policisti, ki patroljirajo peš. Potrebna niso nobena dodatna finančna sredstva, le motivacija, da se tako ravna (Salmi s sodelavci, 2004). Dodatni dejavniki vključujejo več pozornosti policije, namenjene specifičnim lokalnim problemom (npr. skupine mladih, ki povzročajo nemir, nemir v bližini barov ali nemir, ki ga povzroči specifična skupina), redni nadzor na javnih krajih, ki naj poteka tako, da bo viden državljanom; policija pa bi morala biti tudi bolj dostopna za lokalne prebivalce (Terpstra, 2004).

7 Policijsko delo v skupnosti in strah pred kriminaliteto

Najbolj zgodnji poskusi, da bi zmanjšali obseg kriminalitete v soseskah z namenom zmanjševanja strahu, so bili izvedeni na nacionalnih in lokalnih ravneh, pri čemer je imela najpomembnejšo vlogo predvsem policija. V preteklosti so se nacionalne kriminalitetne politike osredotočile na programe za prekvalifikacijo brezposelnih, na policijsko represivno delo, ki vsebuje predvsem boj proti zločincem in varuje nedolžne ter s proaktivnim preprečevanjem, npr. z video nadzorom in peš patroljiranjem. Sodobnejše politike so namenile več pozornosti rešitvam na lokalni ravni. Politiki so se osredotočili na metode neformalnega družbenega nadzora znotraj sosesk, kjer sodelujejo policisti, socialni delavci in prebivalci. To metodo imenujemo policijsko delo v skupnosti.

Van der Wurff (1992) in Xu s sodelavci (2005) razlagajo, da je sosedski pristop le delni odgovor na strah pred kriminaliteto. Soseska se zdi primerna za ukrepanje proti problemom, ki povzročajo strah, hkrati pa ponuja priložnosti, da pokažemo in sporočimo, da strah na območju ni potreben. Duyvendak (2004) navaja dva pomembnejša razloga za osredotočenje na sosesko v povezavi z izboljšanjem občutka varnosti oz. zmanjševanja strahu pred kriminaliteto. Ljudi preteklost ali tradicija ne vežeta več na nek prostor, zato si bolj resno in bolj skrbno izberejo prostor, kjer živijo in delajo. Lokalne vezi postanejo pomembnejše, ker so druge vezi z družbo izginile. Drugič, lokalno okolje se zdi najbolj očiten prostor za zmanjševanje raznih vrst družbenih problemov, kot sta kriminaliteta in ogroženost.

Po Duyvendaku (2004) obstajata dve možnosti reševanja strahu pred kriminaliteto v soseskah. Prva dojema sosesko kot gojitvena tla za skupek kriminalnih elementov, kjer se problemi združujejo in rastejo. S tega vidika so soseske same vzrok kriminalnega obnašanja in občutka ogroženosti in zato so za zmanjšanje strahu pred kriminaliteto potrebne zunanje in družbene spremembe. Drugi vidik dojema sosesko kot privlačen, gostoljuben, zdrav in celo zdravilen prostor, ki omogoča, da si opomorejo vsi, ki so socialno šibki ali izključeni iz družbe. V tem primeru lahko soseska pripomore k rešitvi varnostnih problemov. Ta dva vidika vsebujeta idejo Xuja in sodelavcev (2005), da je »neorganiziranost« soseske osrednji vzrok problemov družbene varnosti. Sklepa, do katerega sta prišla Duyvendak in Xu s sodelavci, sta različna. Duyvendak zaključuje, da bo povečanje kolektivne učinkovitosti (tj. krepitev socialnih mrež, socialne kohezije in skupnih pričakovanj v socialnih mrežah) rešilo veliko problemov, medtem ko Xu s sodelavci zaključuje, da ima kolektivna učinkovitost manj pomembno vlogo pri nadzoru nemira, kriminalitete in strahu, kot ga pa ima policijsko delo v skupnosti. Čeprav je vloga kolektivne učinkovitosti manjša v teoriji Xuja in sodelavcev, to ne pomeni, da ni pomembna. Policijsko delo v skupnosti temelji na

ideji sodelovanja skupnosti. Krepitev družbenih odnosov med prebivalci soseske lahko izboljša sodelovanje s policijo in hkrati izboljša neformalni družbeni nadzor.

Različne študije strahu pred kriminaliteto kažejo, da so višje ravni bogastva, zdravja in kakovosti življenja povezane z manjšim strahom pred kriminaliteto. Skrb za osnovne potrebe ljudi in za kakovost življenja (zlasti za zdravje) je tesno povezana z vsemi vrstami strahu – vključno s strahom pred kriminaliteto. Strah pred kriminaliteto se lahko izrazi v slabem počutju. Na splošno je ta težava povezana s sodobnim razmišljanjem o varnosti v naših skupnostih. Meško (2004b) je ugotovil, da predstavniki lokalnih skupnosti v Sloveniji pripisujejo precejšen pomen naslednjim dejavnikom preprečevanja kriminalitete, ki naj bi domnevno rešili problem kriminalitete in strahu pred njo. Ti so:

- (A) *socialna preventiva* (usposabljanje za starše, reševanje socialnih problemov, učencem prijazne šole, sposobni učitelji, dostopnost dejavnosti v prostem času, odgovornost lastnikov podjetij),
- (B) *samozaščitni ukrepi* (dostopnost informacij o preprečevanju kriminala, samozaščitno vedenje posameznikov),
- (C) *formalni družbeni nadzor* (policijsko delo in kaznovanje storilcev kaznivih dejanj, kazenskopravni odziv na kriminaliteto),
- (D) *zasebni družbeni nadzor* (varnostniki v šolah, zasebni varnostni sektor, 'varnostni nadstandard', nevladne organizacije za pomoč oškodovancem).

V nadaljevanju je predstavljen možni model za preučevanje strahu pred kriminaliteto, zasnovani na predhodni razpravi o vlogi policije v lokalni skupnosti.

8 Predlog modela za preučevanje strahu pred kriminaliteto v lokalnih skupnostih v Sloveniji

Na osnovi preučevanja socio-demografskega, socialno-psihološkega in modela, ki vsebuje afektivne, kognitivne, vedenjske in okoljske spremenljivke ter vplive medijev na strah pred kriminaliteto, smo oblikovali model, ki vsebuje vidike viktimizacije (neposredne in deljene), občutke ogroženosti v soseski in izkušnje s policisti (vprašalnik). Model je predstavljen v obliki anketnih vprašanj, pri čemer demografska vprašanja niso predstavljena. Pričujoči model vključuje dejavnike, na katere ima policija vpliv, predvsem v delu, ki se nanaša na zaznavo policistov pri prebivalcih.

Možni model:

Ste bili kdaj žrtev kaznivega dejanja?

- Ne, nikoli.
- Da, enkrat.
- Da, več kot enkrat.

Ste že kdaj bili žrtev kaznivega dejanja?

- Da
- Ne (Pojdite na vprašanje št. #)

Ste bili žrtev več kot enkrat? a) 1-2 b) 3-4 c) 5+

Če je bil vaš odgovor pritrdilen, kdaj se vam je to nazadnje zgodilo? Napišite, mesec in leto.

Kako bi opisali kaznivo dejanje, ki se vam je zgodilo nazadnje?

Premoženjsko kaznivo dejanja (natančneje opredelite): _____

Nasilno (natančneje opredelite): _____

Drugo (natančneje opredelite): _____

Kako bi opisali dogodek, v katerem ste bili žrtev?

- Slaba izkušnja, zaradi katere še vedno trpim.
- Slaba izkušnja, vendar ne trpim več zaradi nje.
- Ne tako slaba izkušnja, kar dobro se soočam z njo.
- Izkušnja name ni bistveno vplivala.

Ali poznate koga, ki je bil žrtev kaznivega dejanja?

- Da
- Ne

Ali je spoznanje, da je nekdo, ki ga poznate, bil žrtev kaznivega dejanja, imelo vpliv na vas?

- Da
- Ne

Kakšen vpliv je izkušnja deljene viktimizacije imela na vas?

- Bilo me je bolj strah
- Ni imela vpliva
- Bilo me je manj strah

Kako varno se počutite, oziroma bi se počutili, če bi se ponoči sami sprehajali v vaši soseski?

- Zelo varno.
- Še kar varno.
- Precej ogroženo.
- Zelo ogroženo.
- Ne vem.

Kako pogosto se ponoči sprehajate sami?

- Nikoli.
- Zelo redko.
- Včasih.
- Pogosto.

Kako pogosto ste se v zadnjih 12 mesecih počutili ogroženo?

- Nikoli.
- Zelo redko.
- Včasih.
- Pogosto.

So v vašem kraju območja, kjer se ne počutite varno, če se ponoči sprehajate sami?

- Da
- Ne

Naštejte, kateri pojavi v vaši soseski pri vas zbuja občutek ogroženosti?

Ste se že kdaj srečali s policijo, v kateri izmed naslednjih vlog?

Obiskal me je lokalni policist (brez ukrepa)	DA	☐	NE	☐
Kot očividec kaznivega dejanja	DA	☐	NE	☐
Kot priča kaznivega dejanja	DA	☐	NE	☐
Kot oseba, ki je storila prekršek.	DA	☐	NE	☐
Kot oseba, ki je prijavila prekršek.	DA	☐	NE	☐
Kot osumljenec kaznivega dejanja.	DA	☐	NE	☐
Kot oseba, ki je prijavila kaznivo dejanje.	DA	☐	NE	☐
Kot žrtev kaznivega dejanja.	DA	☐	NE	☐

Če ste imeli izkušnjo s policisti, kako bi opisali odnos policistov do vas? (Izberite samo en odgovor.)

- Njihov odnos je bil zelo profesionalen.
- Njihov odnos je bil na splošno profesionalen.
- Njihov odnos je bil večinoma profesionalen, vendar bi lahko imeli do mene boljši odnos.
- Njihov odnos je bil neprofesionalen.
- Njihov odnos je bil zelo neprofesionalen in grob.

9 Sklepne misli

Policijsko delo v skupnosti je trenutno eden izmed osrednjih konceptov pri (policijskem) preprečevanju kriminalitete in zmanjševanju strahu pred njo. Namen tradicionalnega policijskega dela je boj proti kriminaliteti, medtem ko je cilj policijskega dela v skupnosti izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev. Pri tradicionalnem policijskem delu se rezultati merijo s statistiko, pri policijskem delu v skupnosti s strahom pred kriminaliteto med prebivalci in kakovostjo življenja v skupnostih. Prebivalce najbolj skrbijo situacije, s katerimi se dnevno soočajo: kršitve javnega reda in miru, vznemirljive okoliščine, nered, hrup ipd., s čimer se ukvarja policija, ki deluje v skupnosti in manj tradicionalno policijsko delo. Razlika med obema pristopoma je, da je klasično policijsko delo preiskovanje in obvladovanje kriminalitete, policijsko delo v skupnosti pa se odziva na kršitve javnega reda in miru in skrbi za kakovost življenja. Tradicionalno policijsko delo je usmerjeno v kazniva dejanja. To pomeni, da se ne ukvarja s problemi skupnosti; tako se težave nadaljujejo ali pa celo stopnjujejo. Vedno bolj velja, da je zmanjševanje strahu pred kriminaliteto naloga policije, ki je pristojna za policijsko delo v skupnosti (Salmi s sodelavci, 2004). To je preventivno delo za izboljšanje stanja ali ponovno vzpostavitev reda v soseski. Ker kršitve javnega reda in miru vzbujajo več strahu kot kriminaliteta, je ta naloga pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto zelo pomembna.

Policijsko delo v skupnosti ne more dohajati zahtev javnosti in je rešitev samo za nekatere probleme, ki se nanašajo na strah pred kriminaliteto (vidnost in dostopnost policije) in na zmanjševanje kriminalitete v življenjskih okoljih. Policija v večini evropskih držav še nima posebnih strategij za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto (Salmi s sodelavci, 2004). Salmi s sodelavci je prišel do zaključka, da peš patrolje zmanjšujejo strah pred kriminaliteto, vendar so drage in se počasi odzivajo na nujne situacije. Policisti, ki so pretežno opravljali patroljiranje z vozili in preiskovali kazniva dejanja so izrazili negativno stališče do policijskega dela v skupnosti, saj so bili prepričani, da je policijsko delo v skupnosti bolj podobno socialnemu delu kot pravemu policijskemu delu. Policistom, ki so izvajali policijsko delo v skupnosti so očitali, da so oni morali opravljati intervencije in se hitro odzivati na varnostne pojave, medtem ko so policisti, ki so izvajali policijsko delo v skupnosti pretežno »klepetali s prebivalci«. Policijsko delo v skupnosti se dopolnjuje z idejo o različnem pojmovanju kriminalitete. Upošteva, da imajo ljudje različne potrebe, in hkrati ustvarja situacije, kjer se večini teh potreb ustreže. Varnostni problemi ljudi v soseskah so majhni v primerjavi s tem, kar se dogaja v celotnem mestu. Običajno pa ljudje doživljajo probleme v svojih skupnostih za večje, kot dejansko so, in jih v primerjavi z drugimi okolji opisujejo predimenzionirano. Policijsko delo v skupnosti je pomembno tudi zaradi strahu pred kriminaliteto med starostniki. Starejši ljudje so pogosteje doma, zato je vidnost in dostopnost policistov v njihovi soseski pomembna. Zaradi njih se počutijo bolj varne ali pa jih je manj strah zapustiti dom. Policijsko delo v skupnosti pogosto ni ustrezen odziv na strah žensk pred kriminaliteto. Ženske se bolj bojijo hudih kaznivih dejanj (npr. posilstva), medtem ko je za policista, ki opravlja delo v skupnosti, pogosto značilno, da rešuje majhne probleme in da ni nujno, da jih bo ubranil pred posiljevalcem. Zato je za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto, ki ga občutijo ženske, potreben drugačen pristop. Danes novi način spopadanja z dejansko stopnjo kriminalitete in s strahom pred njo vključuje več odgovornosti javnosti, zahteva pa tudi partnerstvo med policijo, javnostjo in drugimi strokovnjaki. Strokovnjaki z različnih področij se zavedajo, da strah pred kriminaliteto povzročajo ne le stopnja kriminalitete, ampak tudi socialni problemi na lokalni in nacionalni ravni. Ta novi pristop ponuja več možnosti za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto, ker je multidisciplinaren: reševanje sociodemografskih problemov (npr. soseske

z veliko priseljenci, s slabimi bivalnimi pogoji, vandalizem, nizek socialni in družbeni standard) in socialnopsihološki problemi (npr. strah pred kriminaliteto, vezanost na socialne mreže, druženje z ljudmi v soseski, ocena lastne privlačnosti za storilce kaznivih dejanj, samoatribucije in različne atribucije ipd.).

Strah pred kriminaliteto je pomemben vidik kakovosti življenja. Nanj ne vpliva samo policija, temveč tudi politika in mediji. Policija je le del verige pri zmanjševanju (ali večanju) strahu pred kriminaliteto, ki ga pogosto povzročijo mediji in politika. Strah pred kriminaliteto je pomemben element kaznovalnega populizma, in sicer zato, ker politiki ta strah izrabljajo. Politiki zatrjujejo, da je njihov cilj varovati državljane pred viktimizacijo (Salmi s sodelavci, 2004), vendar je dokaj pogosto njihov skriti cilj politična korist. V situaciji, kjer mediji in politiki povečujejo strah in kjer ljudje niso zadovoljni z delom policije, lahko prebivalstvo prevzame nadzor nad lastno varnostjo. Meško (2004b) je dokazal, da se ljudje počutijo odgovorne za svojo lastno varnost in so se pripravljene zateči k uporabi samozaščitnih ukrepov in k zasebnemu družbenemu nadzoru.

Čeprav je policija le člen v varnostni verigi, je odgovorna in ima tudi možnosti za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto. Izobraževanje in poklicne možnosti za ženske v vrstah policije so velikega pomena za prihodnost. Ti ukrepi lahko močno vplivajo na organiziranost policije in tudi na njen način delovanja. Seznanjanje novih policistov z občutki ogroženosti in več žensk v vrstah policije lahko pripomore k ravnotežju med prijaznostjo in učinkovitostjo. Lahko celo izboljša kakovost življenja žensk, zlasti v tistih državah, kjer ženske in moški niso enakopravni in kjer nasilje v družini velja za nekaj običajnega. Seveda pa rešitve za kazniva dejanja, storjena v družini, vključujejo ozaveščenost celotne družbe.

Van der Wurffove (1992) in druge svetovne raziskave o strahu pred kriminaliteto (Farrall s sodelavci, 1997, 2000) kažejo, da je ta strah delno povezan z značilnostmi sosesk in s splošnim družbenim vzdušjem (demografske, socialne, ekonomske in politične posebnosti). Raziskave v Sloveniji in BiH kažejo na to, da drugi vidiki, npr. povojni problemi, kot so brezposelnost in raven kriminalitete, vplivajo na strah pred kriminaliteto (Meško, Petrovec, Muratbegović, Areh in Rep, 2006). V BiH je strah pred kriminaliteto v močni zvezi z družbeno dezorganizacijo, medtem ko je v Sloveniji bolj povezan z neoliberalističnim družbenim vzdušjem – tekmovalnostjo, egoizmom, pojmovanjem tujcev kot vira nevarnosti ipd. Sosedski pristopi niso najboljša rešitev za tovrstne probleme, čeprav lahko pripomorejo k rešitvi. Podoba kriminalitete, kot jo prikazujejo mediji (»vsakomur se lahko zgodi«, neobvladljivost situacij, negotovost), je mednarodni in nacionalni problem, ki se ga ne more rešiti na lokalni ravni. Na eni strani so neodvisni mediji pomemben steber demokratične družbe, predvsem razvoj rumenega tiska in (zelo pristranskega) medijskega prikazovanja kriminalitete pa vodi v ustvarjanje strahu pred kriminaliteto – možni odzivi na veliko količino informacij o kriminaliteti so običajno preobčutljivost ali apatija. Podobe o kriminaliteti in storilcih kaznivih dejanj v medijih lahko vodijo do legitimizacije ostrejših politik za zmanjševanje kriminalitete (npr. policijska dejavnost, ki temelji na nični toleranci). Vendar te politike niso nujno povezane z zmanjšanjem kriminalitete ali strahu pred njo.

Pri »zmanjševanju« občutkov ogroženosti oz. strahu pred kriminaliteto se je treba zavedati, da je strah pred kriminaliteto človeški odziv oz. da je strah človeško čustvo, ki ljudi naredi bolj čuječe v negotovih situacijah. Seveda pa je vprašanje, kdaj in v katerih situacijah so smiselne intervencije za zmanjšanje strahu pred kriminaliteto. To je predvsem tedaj, ko strah vodi v moralno paniko in prihaja do kaznovalnega populizma, ki temelji na namišljenih (ali pretirano populistično predstavljenih) nevarnih posameznikih in skupinah, ki jih ni mogoče več obvladati. Ambicija, da bo policija upravljala s strahom

pred kriminaliteto, je še en prenos odgovornosti na policijo na področju, kjer lahko sama zelo malo naredi, če nima podpore drugih državnih in lokalnih institucij ter ljudi v skupnosti. Kljub temu pa lahko policija s prisotnostjo v soseskah in ustreznim odzivanjem poskrbi za občutek ljudi, da se odziva na kršitve zakonov, kar je pomemben del zagotavljanja varnosti prebivalcev (angl. reassurance) in vpliva na zaupanje v policijo in pojmovanje legitimnosti policijske dejavnosti pri prebivalcih.

Postopkovna pravičnost, legitimnost policije in pripravljenost mladih za sodelovanje s policijo

1 Uvod

Poleg raziskave o mnenjih prebivalcev in policistov smo izvedli študijo na polnoletnih dijakih srednjih šol v Ljubljani in Mariboru, ki služi kot izhodišče za pripravljenost za sodelovanje s policijo pri preiskovanju kaznivih dejanj in vzdrževanju javnega reda in miru ter pojmovanjem legitimnosti policijske dejavnosti v Sloveniji.

Ena izmed najpomembnejših novosti v kriminoloških raziskavah v zadnjih dveh desetletjih je vse večje osredotočanje na empirično preverjanje normativnih vidikov, kot je na primer legitimnost pravosodnih organov (Tyler, 2003; Meško, 2006a). Razprave nekaterih kriminologov o zastraševanju (generalni prevenciji) in idejah, da ljudje spoštujejo zakon zaradi sebičnih kalkulacij o možnih kaznih in koristih, poudarjajo dosledno izvrševanje zakonov in njihov učinek na ljudi (glej npr. Klepper in Nagin, 1989; Sherman, 1990). Ker je moč generalne prevencije omejena, je treba upoštevati dejstvo, da ljudje niso le razumska, ampak tudi moralna in čustvena bitja, kjer »interakcije drug z drugim temeljijo na skupno prepoznavnih vzorcih, ki jih lahko izrazimo z ozirom na zaznavo in prepričanje, da institucije formalnega družbenega nadzorstva pravilno ali napačno delujejo, ali glede na to, na pričakovanja o tem, kar bi nekdo moral storiti v določenem primeru« (MacCormick, 2007: 20). Zato bodo verjetno spoštovali zakone in sodelovali s pravosodnimi organi, in sicer zaradi zastraševanja oz. strahu pred kaznovanjem ter legitimnosti oz. prepričanja o poštenosti in pravičnosti organov pregona in pravosodja (Beetham, 1991). Tyler et al (2008) ugotavljajo, da je legitimnost pomembna sestavina policijske dejavnosti, ki ni enako razvita v razvitih demokratičnih družbah, državah v razvoju in državah tretjega sveta.

Potem ko je Tom Tyler (1990) napisal knjigo *Why People Obey the Law* (Zakaj ljudje spoštujejo zakone), je bilo narejenih več empiričnih kriminoloških študij o legitimnosti, ki so temeljile predvsem na podatkih iz Združenih držav Amerike. Obstaja veliko empiričnih dokazov, ki kažejo, da je zaznava legitimnosti osrednjega pomena za pripravljenost ljudi ravnati po zakonu, sprejeti ukrepe policije in jim posredovati podatke o kaznivem dejanju oz. pomagati pri preiskovanju kaznivih dejanj (Reisig, Bratton, in Gertz, 2007; Sunshine in Tyler, 2003; Tyler in Fagan, 2008). Te študije kažejo tudi, da prepričanje o legitimnosti policijske dejavnosti temelji predvsem na pravičnosti postopkov in odločitvah pravosodnih organov o zadevah, v katere so ljudje vpleteni, najsi bodo oškodovanci, priče ali storilci prekrškov ali kaznivih dejanj. Čeprav je vse več literature, ki preučuje model postopkovne pravičnosti policijskega dela izven Združenih držav Amerike (Murphy in Cherney, 2012; Reisig in Meško, 2009; Reisig in Lloyd, 2009; Tankebe, 2009), večina empiričnih raziskav temelji predvsem na podatkih iz Združenih držav Amerike. Spodbudno je, da obstaja več študij, ki preučujejo vprašanja legitimnosti tudi v drugih družbenopolitičnih kontekstih z namenom, da bi preverili, ali dognanja iz Združenih držav Amerike ne odražajo le značilnosti ameriške kulture ali jih je možno posploševati tudi prek meja ZDA (Nelken, 2010). Michael Tonry (2007: 4) trdi, da razlog za prevlado Združenih držav Amerike na področju literature o legitimnosti izhaja iz njihove »značilne ustavne ureditve, ki temelji na pristojnosti vlade in ustaljenih pravic državljanov v primerjavi z državno vodeno tradicijo v Evropi«. Cilj pričujoče študije je, da ugotovimo, v kolikšni meri je možno ugotovitve o legitimnosti posplošiti na mlade ljudi v Sloveniji. Slovenija je še vedno mlada razvijajoča se demokracija, ki je v zadnjih dvajsetih letih vnesla (tudi nekritično in nepremišljeno) v sistem družbenega nadzorstva ideje in dejavnosti, značilne za Zahodno

Evropo in ZDA (Meško, 2008). Naj omenimo le spremembe kazenskopravnega sistema in uvajanje policijskega dela v skupnosti ter drugih oblik policijske dejavnosti. Reisig in Meško (2009) sta to v preteklosti že preverila pri obsojencih na prestajanju zaporne kazni na Dobu in ugotovila, da je zaznana postopkovna pravičnost zaposlenih v zaporu (predvsem paznikov) pri obsojencih bila povezana z manj konfliktnega oz. neprimerne vedenja obsojencev med prestajanjem zaporne kazni. Pomembno vprašanje je, če lahko ta ugotovitev drži za stališča mladih ljudi do policije. V pričujoči raziskavi se osredotočamo predvsem na dejavnike, ki oblikujejo sodbe o legitimnosti, in na vpliv legitimnosti na sodelovanje s policijo. Za razliko od predhodnih študij bomo razčlenili različna področja javnega sodelovanja s policijo. Zdi se nam, da je ta razčlenitev teoretično in empirično zanimiva, saj je povsem smiselno, da dojemanje legitimnosti vpliva na to, ali ljudje ponudijo informacije policiji, ko jih ta sprašuje o relativno manj pomembnih kazenskih zadevah, ali kadar jih ta prosi za pomoč pri resnejšem primeru, v katerega ti ljudje niso neposredno vpleteni.

Poglavje je razdeljeno na štiri glavne dele. Najprej predstavljamo predhodne študije o legitimnosti policije, sledi opis načrta raziskave, rezultati analize in razprava o ugotovitvah glede na pretekle študije, ponudili pa bomo tudi nekaj možnosti za nadaljnje raziskave.

2 Legitimnost in sodelovanje s policijo

Legitimnost so strokovnjaki opredelili na različne načine. Coicaud (2002: 10) trdi, da je legitimnost »priznanje pravice za vladanje«. To priznanje temelji na dojemanju državljanov, da sta vir oblasti in način, na katerega je uporabljena ta oblast, v skladu z zakonom in skupnimi vrednotami določene družbe (Beetham, 1991). Tom Tyler in njegovi kolegi trdijo, da se legitimnost veže na situacije, v katerih oblast sprejema in izvaja zakone. Zakoni so lahko rezultat večinske podpore, interesov družbenih elit ali dejavnosti moralnih podjetnikov. Legitimnost ne temelji na čisti zmožnosti moči institucij formalnega družbenega nadzorstva, temveč ker se zdijo odločitve, ki jih taka institucija sprejme, in pravila, ki jih uvede, »pravilna« ali »primerna« in jih je zato treba upoštevati. Ena izmed pogostih definicij legitimnosti je, da »se ljudje strinjajo, da je treba njihovo obnašanje uskladiti z zapovedmi zunanjega organa, ki ima pravico narekovati njihovo obnašanje« (Tyler, 1990: 25). Vse te definicije poudarjajo poštenost, pravičnosti in moralnost izvajanja policijskih pooblastil in ne pregona ter sankcij, ki spadajo na področje zastraševanja oz. generalne prevencije⁴.

Študije o legitimnosti se osredotočajo na dve glavni temi. Prva se ukvarja z razlogi legitimnosti, torej z razlogi, zaradi katerih ljudje presojujejo legitimnost ali institucije kazenskega pravosodja, še posebej policijo. Druga tema se nanaša na vplive legitimnosti na vedenje ljudi, zato preverjamo empirične dokaze za obe temi. Tyler (1990) razlikuje med dvema vidikoma legitimnosti policije – *instrumentalnim* in *normativnim*. Slednji pravi, da je policija legitimna toliko, kolikor je učinkovita v boju proti kriminaliteti ter pri preprečevanju kršitev javnega reda in miru. O tem vidiku so veliko razpravljali v analizi

⁴ Zastraševanje (generalna prevencija) temelji na treh dejavnikih, in sicer na verjetnosti odziva (formalnega in neformalnega), hitrosti delovanja organov pregona in strogosti kaznovanja. Študije so pokazale, da zaradi nizke stopnje preiskavnosti kaznivih dejanj (verjetnost odziva), počasnosti delovanja policije in sodstva ter abstraktnosti in nepoznavanja kazenskih sankcij (strogost kazni) zastraševanje nima zaželenega učinka. Od vseh treh dejavnikov zastraševanja je ugotovljeno, da ima največji učinek verjetnost odziva, medtem ko imata hitrost in strogost manjši vpliv na odvrčanje ljudi od storitev kaznivih dejanj (Meško, 2002).

institucionalne legitimnosti v komunistični družbi nekdanje Sovjetske zveze, kjer je vlada skušala dosegaati legitimnost s tem, da je državljanom zagotavljala čim večjo učinkovitost družbenega nadzorstva (Rothschild, 1977; Tankebe, 2008). Normativni vidik poudarja pomembnost postopkovne pravičnosti. Tu gre za prepričanje, da je legitimnost policije povezana z zaznano pravičnostjo izvrševanja policijskih postopkov (Tyler, 1990). Izkazalo se je, da postopkovna pravičnost vsebuje dve dimenziji: »kakovost odločanja« in »kakovost obravnave ljudi« (Sunshine in Tyler, 2003). Kakovost odločanja se nanaša na zaznave ljudi v policijskih postopkih, vključno z možnostjo, da jim policisti omogočijo, da svoj primer v celoti predstavijo ob prijavi in kasneje, nevtralnost policije v postopku odločanja in doslednost policije pri izvrševanju predpisov (Paternoster, Bachman, Brame, in Sherman, 1997; Tyler, 2003). Kakovost obravnave ljudi zadeva prepričanje ljudi, da policija v postopkih ljudi obravnava vljudno in dostojanstveno ter spoštuje človekove pravice. Zaznava postopkovne pravičnosti je pomemben del javnega mnenja o policiji in izhodišč o sodbah o moralnosti institucij formalnega družbenega nadzorstva in vladanja (Tyler, 1990: 176).

Več študij je preučevalo oba zgoraj omenjena vidika, prav tako pa tudi učinke legitimnosti na pripravljenost javnosti za sodelovanje s policijo. Tyler (1990) je analiziral podatke iz dveh sklopov intervjujev s prebivalci Chicaga. Ugotovil je, da pričakovanja ljudi glede policije niso le instrumentalna; prav nasprotno, zelo so bili pozorni na nepristransko vedenje policistov, njihovo iskrenost in doslednost. Ko so ljudje zaznali, da se policisti ne vedejo tako, so sklepali, da so jih nepravilno obravnavali, in bili prepričani, da policisti niso opravljali svojega dela legitimno. Pri ljudeh, ki so ocenili, da jih je policija obravnavala pravično, sta se povečala prepričanje v legitimnost policije in ljudje so brez posebne težave sprejeli njihove odločitve. Ključna ugotovitev iz te študije je, da pravična obravnava tudi takrat, kadar policisti zoper ljudi izvršujejo pooblastila, ki jim niso po godu, vendar so izvedena pravično, ne spodkopava legitimnosti policije (Tyler, 1990: 107). Desetletje pozneje sta Sunshine in Tyler (2003) zbrala podatke za raziskavo iz naključnega vzorca registriranih volivcev v New Yorku in ugotovila, da so ocene o legitimnosti policije temeljile na zaznani postopkovni pravičnosti policije in v manjši meri na njeni učinkovitosti pri preiskovanju kriminalitete ter vzdrževanju javnega reda in miru. Ugotovila sta tudi, da je legitimnost vplivala na pripravljenost ljudi za sodelovanje s policijo. Tyler in Sunshine sta svojo študijo začela izvajati pred 11. septembrom 2001. Kljub dogodkom tistega dne sta postopkovna pravičnost in neučinkovitost policije ostali gonilni sili legitimnosti policije. Skogan (2004) je ugotovil, da že ena neprijetna izkušnja s policisti vodi v nepripravljenost ljudi sodelovati s policijo v prihodnosti. Njegova ugotovitev se je nanašala na osumljence kaznivih dejanj, oškodovance in ljudi, ki bi lahko pripomogli k preiskovanju kriminalitete ter reševanju problemov javnega reda in miru. Pomembna ugotovitev Skoganove študije je v tem, da ljudje, ki imajo neprijetno izkušnjo s policijo, potrebujejo veliko število pozitivnih izkušenj, da se njihovo stališče do policije spremeni. Večina ljudi, ki je zaznala, da so jih policisti nepravilno obravnavali, se je praviloma umaknila, ko jih je policija prosila za pomoč ali sodelovanje.

Pred kratkim so Tyler, Schulhofer, in Huq (2010) v New Yorku intervjuvali Američane muslimanske veroizpovedi in ugotovili, da se njihovi pogledi na legitimnost policije oblikujejo glede na poštenost postopkov, ki jih je izvajala policija ob stiku z ljudmi. Ta stališča so pomembno vplivala na njihovo pripravljenost opozoriti policijo o možnih terorističnih dejavnostih v njihovih skupnostih.

S pomočjo nacionalne telefonske ankete 432 odraslih prebivalcev Združenih držav Amerike so Reisig in drugi (2007) ugotovili, da sta bili postopkovna in distributivna pravičnost (tj. občutek, da je pravična obravnava enako porazdeljena med vse prebivalce ne glede na družbeno-ekonomski položaj, spol ali raso) odločilni pri zaznani legitimnosti policije; v skladu z ugotovitvami Sunshina in Tylerja (2003) je

bila postopkovna pravičnost pomembnejša. Reisig in drugi (2007) so naredili še nekaj inovativnega. Razčlenili so dve običajni podlestvici legitimnosti – *zaupanje* in *obveznost* – in preučevali njun posamezen vpliv na sodelovanje s policijo. Ugotovili so, da je zaupanje v policijo napovedalo sodelovanje z njo, a občutki obveze, da je odločitve policistov treba spoštovati in se jim podrežati, niso pokazali pomembnega vpliva na pripravljenost za sodelovanje s policijo.⁵ V pričujoči študiji bomo preverili tudi domneve glede zaupanja in obveznosti.

Kot smo že nakazali, so nekateri raziskovalci poskušali oceniti možnost posploševanja modela postopkovne pravičnosti izven meja Združenih držav Amerike. Eno izmed prvih takih študij te vrste sta izvedla Hinds in Murphy (2007). Na podlagi podatkov 2611 prebivalcev v avstralskih mestih sta ugotovila, da je bila postopkovna pravičnost glavni dejavnik legitimnosti policije, pri tem pa je zaznana učinkovitost policije igrala stransko vlogo. Nadaljnje študije v Avstraliji so potrdile te ugotovitve. Študija, ki sta jo na Jamajki izvedla Reisig in Lloyd (2009), kaže, da je prepričanje o postopkovni pravičnosti povečalo verjetnost sodelovanja s policijo. V nasprotju s predhodnimi ugotovitvami nista našla nobene podpore za povezavo med legitimnostjo in pripravljenostjo za sodelovanje s policijo. Ta ugotovitev je v skladu s tem, kar je Tankebe (2009) ugotovil tudi v raziskavi v Gani. Ugotovil je, da se legitimnost (občutena kot obveznost ubogati policijo) ne povezuje s pripravljenostjo za sodelovanje s policijo, saj je bila od legitimnosti pomembnejša zaznana učinkovitost policije v boju proti kriminaliteti.

V Sloveniji empiričnih študij o legitimnosti policijske dejavnosti še nimamo, vendar je na vidike legitimnosti možno sklepati iz viktimizacijskih in drugih študij, ki so predstavljene v nadaljevanju. Pavlovič (1999) je v okviru viktimizacijske študije ugotovil, da se je v Sloveniji splošna ocena o kakovosti dela policije poslabšala, saj je leta 1997 z delom policije v Ljubljani bilo zadovoljnih le 36,1 %, izven Ljubljane pa 58,1 % udeležencev v viktimološki raziskavi. Umek (2004) je analiziral viktimizacijsko študijo v Sloveniji in ugotovil, da se zadovoljstvo s policijo ob prijavi in po prijavi kaznivega dejanja razlikuje glede na kakovost odnosa policistov do oškodovancev, zanimanja za primer in reševanje primera. Ugotavlja, da so bili najmanj zadovoljni s policijo tisti, ki so doživeli nasilno viktimizacijo. 68,8 % anketirancev je menilo, da je policija pri nadzorovanju kriminalitete uspešna in da dobro opravlja svoje delo. Dvoršek, Maver in Meško (2006) ugotavljajo, da so oškodovanci premoženjskih kaznivih dejanj v Sloveniji glede dela policistov pokazali različno občutljivost in pričakovanja do policije. Njihove ugotovitve poudarjajo oboje, zaznavo legitimnosti in učinkovito preiskovanje kaznivih dejanj. Zanimiva ugotovitev te študije je, da oškodovanci ocenjujejo policiste kot uspešne, če so preiskali prijavljeno kaznivo dejanje in odkrili storilca kaznivega dejanja, čeprav so bili v postopkih z oškodovanci nekoliko nerodni na odnosnem področju. Meško in Klemenčič (2007) sta ugotovila, da se je policijska dejavnost v Sloveniji po osamosvojitvi začela spreminjati in da je družbena tranzicija prinesla številne spremembe pri policijskem delu. Poudarjata, da je policijsko dejavnost treba razumeti v smislu družbenih sprememb v slovenski družbi v zadnjih dvajsetih letih, pri čemer je policija bila deležna več reform, sprememb v izboru, usposabljanju in izobraževanju policistov, profesionalnosti in etike. Policijsko delo v skupnosti se

⁵ V tem primeru gre za pripravljenost za sodelovanje s policijo pri ljudeh na sploh. Poleg tega poudarjajo tudi pomen poštenih in profesionalnih odnosov med policijo in zasebnovarnostnimi podjetji pri zagotavljanju varnosti (Meško, Sotlar in Kury, 2007 in Sotlar, 2009). Zasebni varnostniki so navajali, da jih policisti pogosto uporabijo instrumentalno za svoje preiskovalne namene, podobno kot to doživljajo nekateri oškodovanci ali priče v kazenskem postopku, kjer je najpomembnejše to, da se dokaže krivdo storilcu, na tegobe oziroma sekundarno viktimizacijo oškodovancev pa se pogosto pozablja. Legitimnost policije kot tudi integriteta institucij, s katerimi policija sodeluje, so zelo pomembni dejavniki zagotavljanja varnosti (Sotlar in Čas, 2011; Jere et al, 2012).

je pokazalo kot obetavna filozofija policijske dejavnosti pri delu v lokalnih skupnostih in delu z občutljivimi družbenimi skupinami, vendar je na tem področju še možno narediti zelo veliko za povečanje družbene odgovornosti policije (angl. accountability) in spreminjanje vloge policije v demokratični družbi. Pregled razvoja policijskega dela v skupnosti v Sloveniji po letu 1991 (Jere, Sotlar in Meško, 2012) je pokazal, da to pomembno prispeva k prepoznavnosti policije in njenih prizadevanj za večjo varnost v skupnosti, pri čemer je treba zagotavljati visoko stopnjo integritete, da bi ljudje bili pripravljeni za sodelovanje s policijo.

Pomembnejše slovensko delo o uboganju oblasti (Salecl, 1993) vsebuje razpravo o demokraciji in nasilju, oblasti, nadzoru in disciplini ter teoriji pravice, ki pa se konceptualno razlikuje od pričujočega poskusa empiričnega preverjanja nekaterih vidikov legitimnosti, vendar poudarja solidarnost kot pomemben dejavnik legitimnosti, predvsem do v pomoči najslabše stoječim (Salecl, 1993: 63), ki so v največjem številu stranke policije, nekateri pa postanejo tudi t. i. policijska lastnina (Meško, 1994).

Predhodne študije legitimnosti v različnih kulturah izven Združenih držav Amerike niso dale enotnih rezultatov. Le študije v Združenih držav Amerike v ponovitvah dajejo enake rezultate. V drugih državah zato obstaja potreba po nadaljnjih študijah, ki bi utegnile odgovoriti na vprašanja o uporabnosti Tylerjevih argumentov v različnih družbenih kontekstih, med drugim tudi v Sloveniji.

3 Metode

3.1 Zbiranje podatkov in značilnosti vzorca

Za pričujočo študijo smo anketirali polnoletne srednješolce v Ljubljani in Mariboru. Pred anketiranjem smo dobili soglasja vodstev šol za zbiranje podatkov. To je potekalo v novembru in decembru leta 2011 s pomočjo svetovalnih delavcev na šolah. Pred izpolnjevanjem vprašalnika so udeleženci prejeli navodila o izpolnjevanju, prav tako pa so bili obveščeni, da je sodelovanje prostovoljno in da bodo njihovi odgovori popolnoma anonimni. Večina udeležencev je vprašalnik izpolnila v 20 minutah. V študiji je sodelovalo 684 udeležencev, le eden je vprašalnik izpolnil delno, zato smo jih v obdelavo vključili 683. Podatki o značilnostih preučevanega vzorca so predstavljeni v Tabeli 2.

Tabela 2: Opis vzorca

	Ženske	Moški	Skupno
Spol	418	265	683
Srednja šola – vrsta			
Gimnazija			
2. gimnazija Maribor	64	61	125
Gimnazija Ljubljana Moste	17	17	34
Ostale srednje šole			
Srednja gostinska in turistična šola Maribor	57	32	89
Srednja zdravstvena šola Ljubljana	122	28	150
Srednja gradbena šola Ljubljana	45	100	145
Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana	113	27	140
Izkušnje s policijo			
Da	144	131	275
Ne	274	134	408
Vrsta izkušenj s policijo			
Prijava kaznivega dejanja	43	31	74
Prijava prometne nesreče	19	17	36
Prošnja za pomoč, informacije	13	9	22
Policisti so me ustavili med vožnjo	47	65	112
Druge vrste stika s policijo	22	9	31

3.2 Spremenljivke in obdelava podatkov

Vprašalnik smo obdelali s faktorsko analizo, ki jo predstavljamo v Tabeli 3. Upoštevane so bile trditve, ki so se nanašale na sodelovanje javnosti, legitimnost policije, postopkovno pravičnost in učinkovitost policije.

Sodelovanje javnosti. Prva odvisna spremenljivka odraža pripravljenost udeležencev za sodelovanje s pravosodnimi organi v različnih situacijah, kot so manjša tatvina (»Predstavljajte si, da ste zunaj in vidite nekoga, ki ukrade denarnico. Kako verjetno bi poklicali policijo?« in »Če bi policija iskala priče v primeru tatvine denarnice, kako verjetno bi ponudili informacije, če bi bili priča tatvini?«), korupcija vladnih uslužbencev (»Predstavljajte si, da imate dokaz, da je nekdo podkupil vladnega uslužbenca. Kako verjetno bi to prijavili policiji?«) in vlom v hišo ali avto (»Kako verjetno bi poklicali policijo, če bi videli nekoga vlomiti v hišo ali avto?« in »Kako verjetno bi se javili za pričo na kazenskem sodišču, kjer bi obravnavali primer, ki ste mu bili priča?«). Odgovore na ta vprašanja se ocenjuje na lestvicah od 1 (*zelo neverjetno*) do 4 (*zelo verjetno*). Metoda glavnih osi, ki je obravnavala vse dele, ki so bili uporabljeni za sestavo dodanih lestvic, uporabljenih v tej sekciji, je pokazala, da so se deli v zvezi s sodelovanjem nabrali na enem konstrukt (λ = 2,387, obremenitev > 0,40; glej Tabela 3). Raven notranje usklajenosti, ki jo je pokazala lestvica, je presegala običajne vrednosti (Cronbach α = 0,733; povprečje med postavkami r = 0,359).

Sodelovanje javnosti je sumarna lestvica, ki je kodirana tako, da višje število odraža večjo pripravljenost udeležencev za sodelovanje s pravosodnimi organi ($M = 14,086$, $SD = 3,024$).

Legitimnost policije. Predhodne raziskave so *legitimnost policije* obravnavale kot dvodimenzionalen koncept (Tyler, 2003; Sunshine in Tyler, 2003). Empirične raziskave potrjujejo ustreznost koncepta (Reisig, Bratton, in Gertz, 2007). Prva dimenzija, *obveza, da je policijo treba ubogati*, je oblikovana s pomočjo dveh trditvev (»Morali bi storiti to, kar vam naroči policija, tudi če se ne strinjate« in »Morali bi sprejeti odločitve policije, tudi če menite, da so napačne«), ki sta zmerno povezani druga z drugo ($r = 0,528$, $p < 0,001$). Druga dimenzija, *zaupanje v policijo*, je prav tako predstavljena z dvema trditvama (»Policija v moji soseski je vredna zaupanja« in »Ponosen sem na policijo v svoji skupnosti«). Korelacija med trditvama na temo zaupanja je $0,653$ ($p < 0,001$). Vse štiri trditve v tem sklopu so imele štiri možne odgovore od (1) 'se nikakor ne strinjam' do (4) 'se popolnoma strinjam'. Rezultati faktorke analize so potrdili, da te štiri trditve temeljijo na hipotetičnih dejavnikih ($\lambda = 1,019$ za obvezo, da je policijo treba ubogati in $\lambda = 1,313$ za zaupanje v policijo, posamično). Ta študija obravnava legitimnost policije kot dvodimenzionalni konstrukt, tako da združuje elemente obveze, da je policijo treba ubogati, in elemente zaupanja v policijo v skupno sumarno lestvico (Cronbach $\alpha = 0,632$; povprečje med postavkami $r = 0,301$). Lestvica je kodirana tako, da višje število odraža večjo stopnjo zaznane legitimnosti policije ($M = 9,824$, $SD = 2,302$).

Postopkovna pravičnost. V anketi je uporabljenih šest trditvev, ki se nanašajo na *postopkovno pravičnost*. Te trditve odražajo lastno presojo o tem, kako policija ravna z ljudmi (»Policija je spoštljiva do državljanov, s katerimi pride v stik.« in »Policija vse ljudi obravnava z dostojanstvom.«), in o kvaliteti njihovih odločitev (»Policija se odloča na podlagi dejstev.«, »Policija razloži svoje odločitve ljudem, s katerimi ima opravka.«, »Policija se odloča tako, da bi probleme rešila pravično« in »Policija se svojih odločitev in obljub drži do konca.«). Trditve so ocenjevane na lestvici od 1 'se nikakor ne strinjam' do 4 'se popolnoma strinjam'. Te trditve izražajo enoten konstrukt ($\lambda = 4,717$, obremenitev $> 0,40$) in prav tako kažejo visoko stopnjo notranje usklajenosti (Cronbach $\alpha = 0,777$; povprečje med postavkami $r = 0,369$). Dodana lestvica je kodirana tako, da višje število odraža bolj pozitivno mnenje o postopkovni pravičnosti ($M = 14,876$, $SD = 3,142$).

Učinkovitost policije. Da smo lahko ustvarili lestvico *učinkovitosti policije*, smo uporabili štiri trditve, ki odražajo presojo udeležencev o tem, kako uspešno se policija v njihovi soseski spopada s kriminaliteto in neredom. Udeležencem smo ponudili naslednje trditve: »V moji soseski ni veliko primerov kriminalitete«, »V svoji soseski se ponoči na sprehodu počutim varnega«, »Policija je uspešna pri preprečevanju kriminalitete v moji soseski« in »Policija je uspešna pri ohranjanju reda v moji soseski«. Faktorska analiza je pokazala, da so vse te trditve obremenjene za enak faktor ($\lambda = 1,491$, obremenitev $> 0,50$). Koeficient alfa za to sumarno lestvico znaša $0,708$ (povprečje med postavkami $r = 0,386$). Lestvica je kodirana tako, da višje število odraža bolj pozitivno mnenje o učinkovitosti policije pri obravnavanju kriminalitete in nereda ($M = 10,395$, $SD = 2,671$).

Demografske spremenljivke. V analizo sta bili vključeni dve demografski spremenljivki, ki sta pomagali zagotoviti, da so opažene ocene v multivariatnih modelih nepristranske. *Starost* je kodirana z uporabo kategorij od 1 (18 let) do 5 (22 let ali več) ($M = 1,332$, $SD = 0,712$). *Moški spol* je izvedena dihotomna spremenljivka (1 = da) in je bila uporabljena v analizi. Udeleženci moškega spola predstavljajo približno 39 odstotkov vzorca.

Tabela 3: Faktorska analiza

Vzorec obremenitev na glavni osi rotacije Promax

	I	II	III	IV	V
1 Predstavljajte si, da vidite nekoga, ki ukrade denarnico. Kako verjetno bi poklicali policijo?		0,557			
2 Če bi policija iskala priče v primeru tatvine denarnice, kako verjetno bi ponudili informacije, če bi bili priča tatvini?		0,748			
3 Predstavljajte si, da imate dokaz, da je nekdo podkupil vladnega uslužbenca. Kako verjetno bi to prijavili policiji?		0,465			
4 Kako verjetno bi poklicali policijo, če bi videli nekoga vlomiti v hišo ali avto?		0,535			
5 Kako verjetno bi se javili za pričo na kazenskem sodišču, kjer bi obravnavali primer, ki ste mu bili priča?		0,699			
6 Morali bi storiti to, kar vam naroči policija, tudi če se ne strinjate.					0,786
7 Morali bi sprejeti odločitve policije, tudi če menite, da so napačne.					0,656
8 Policija v moji soseski je vredna zaupanja.				0,791	
9 Ponosen sem na policijo v tej skupnosti.				0,732	
10 Policija je spoštljiva do državljanov, s katerimi pride v stik.	0,583				
11 Policija vse ljudi obravnava z dostojanstvom.	0,665				
12 Policija se odloča na podlagi dejstev.	0,497				
13 Policija razloži svoje odločitve ljudem, s katerimi ima opravka.	0,619				
14 Policija se odloča tako, da bi probleme rešila pravično.	0,633				
15 Policija se svojih odločitev in obljub drži do konca.	0,692				
16 V moji soseski ni veliko primerov kriminalitete.			0,614		
17 V svoji soseski se ponoči na sprehodu počutim varnega.			0,572		
18 Policija je uspešna pri preprečevanju kriminalitete v moji soseski.			0,642		
19 Policija je uspešna pri ohranjanju reda v moji soseski.			0,642		
Lastna vrednost (λ) =	4,717	2,387	1,491	1,313	1,019

Opomba. V tabeli so navedene faktorske uteži, ki so večje od 0,40.

3.3 Analitična strategija

Analize so potekale v dveh fazah. V prvem delu smo preverili hipotezi, ki sta nastali iz procesnega modela, na način, ki je bil v veliki meri usklajen s prejšnjimi raziskavami. Tako se je posledično lestvica legitimnosti policije vračala na ocene udeležencev o postopkovni pravičnosti, učinkovitosti policije in na obe demografski spremenljivki. V tej fazi smo z regresijsko analizo ocenili tudi učinek legitimnosti policije na sodelovanje javnosti, brez upoštevanja učinkovitosti policije, starosti in moškega spola. Druga faza se od predhodnih raziskav razlikuje po tem, da smo preverjali, ali so do sedaj opaženi učinki občutljivi na operativnost obeh spremenljivk – legitimnosti policije in sodelovanja javnosti. To smo

izvedli na dva načina. Najprej smo ocenili vrsto regresijskih modelov, tako da smo lahko ocenili učinek legitimnosti policije na pet sestavnih delov lestvice sodelovanja, pri čemer nismo upoštevali učinkovitosti policije, starosti in moškega spola. Nato smo analizirali neposredne učinke obeh domen legitimnosti policije – obvezo, da je policijo treba ubogati, in zaupanje v policijo.

Za testiranje hipotez smo uporabili regresijsko analizo – metodo navadnih najmanjših kvadratov (OLS). Predhodne analize kažejo na prisotnost heteroskedastičnih napak. Ker se dijaki v srednjih šolah družijo in si izmenjavajo informacije o izkušnjah s policijo, je možna pristranskost pri rezultatih. Da bi se temu izognili, smo pri ocenjevanju multivariatnih modelov uporabili Huber-White test robustnosti standardne napake, ki je izločil te vplive.

4 Rezultati

V začetku analiz smo opravili izračun Pearsonovega koeficienta korelacije r (ni prikazano). To nam je omogočilo predhodno empirično oceno hipotez. Kar zadeva prvi korak, rezultati jasno pokažejo, da ocene postopkovne pravičnosti kovariirajo z ocenami zaznane legitimnosti v hipotetični smeri ($r = 0,521$, $p < 0,001$). Ta ugotovitev podpira ključni predlog procesnega modela. Bivariatne korelacije prav tako pokažejo, da sta lestvici legitimnosti policije in sodelovanja javnosti empirično povezani. Čeprav sta obe spremenljivki povezani na ravni 0,05, je velikost koeficienta relativno šibka ($r = 0,081$). Ta ugotovitev vseeno podpira drugo hipotezo modela postopkovne pravičnosti. Pearsonov koeficient korelacije r podpira obe teoretični hipotezi. Čeprav je to že spodbudno, je treba pred zaključki izvesti zahtevnejše teste, ki upoštevajo tudi vpliv tretje spremenljivke (npr. učinkovitost policije).

Korelacijski koeficienti prav tako ponujajo vpogled v odnose med neodvisnimi spremenljivkami. Pomembno je, da noben koeficient ne presega absolutne vrednosti 0,50, kar je pod običajnim pragom za odkrivanje škodljivih ravni kolinearnosti (tj. absolutna vrednost 0,70). Da bi še dodatno raziskali, ali bi kolinearnost vplivala na ocene parametrov, smo izvedli tolerančne teste za regresijski model v Tabeli 4. Rezultati kažejo, da kolinearnost ni zaskrbljujoča (tolerančni testi $> 0,70$).

Tabela 4: Regresijska modela OLS za legitimnost policije in sodelovanje javnosti

Spremenljivke	Legitimnost policije			Sodelovanje javnosti		
	b	SE	razmerje t	b	SE	razmerje t
Postopkovna pravičnost	0,334	0,029	11,57**	---	---	---
Legitimnost policije	---	---	---	0,076	0,028	2,71*
Učinkovitost policije	0,130	0,040	3,26*	0,058	0,020	2,85*
Moški spol	-0,280	0,083	-3,39*	-0,384	0,272	-1,41
Starost	-0,223	0,086	-2,59*	-0,161	0,188	-0,86
Konstanta	3,912	0,386	10,13**	13,098	0,424	30,92**
F-test		5050,30**			22,87*	
R2		0,298			0,014	

Opomba. Vnosi so nestandardizirani regresijski koeficienti (b), v oklepajih pa so robustne standardne napake za posamezne šole.

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ (dvostranski test)

V Tabeli 4 je lestvica legitimnosti policije razčlenjena na postopkovno pravičnost, učinkovitost policije in demografske spremenljivke. Skupni asociacijski test (F-test) kaže, da model s štirimi spremenljivkami razlaga več, kot bi pričakovali le po naključju. Koeficient multiple determinacije (R^2) pokaže, da ta model razloži skoraj 30 % variance, povezane z legitimnostjo policije. Dodatne analize (ni prikazano) razkrijejo, da lestvica postopkovne pravičnosti predstavlja velik delež (približno 91 %) pojasnjene variance. Razmerje t za nestandardizirano delno regresijo ocene postopkovne pravičnosti v Tabeli 4 je statistično pomembno na ravni 0,01. Učinkovitost policije prav tako dosega statistično pomembnost, saj je razvidno, da ocene o uspešnosti policije pri odzivanju na kriminaliteto in nered v neki soseski vplivajo na udeležencevo dojetje legitimnosti. Zanimivo pa je, da vključitev učinkovitosti policije v model legitimnosti policije le malo zmanjša učinek postopkovne pravičnosti (približno za 12 %). To kaže, da je učinek postopkovne pravičnosti verjeten. Na splošno so ugotovitve do te točke skladne z bivariatnimi rezultati in podpirajo načelo modela postopkovne pravičnosti ter da na zaznavo legitimnosti policije v veliki meri vplivata postopkovna in distributivna pravičnost obravnave ljudi v policijskih postopkih.

V Tabeli 4 je prav tako predstavljena regresijska analiza OLS za sodelovanje javnosti. F-test kaže, da je model s štirimi spremenljivkami boljši v primerjavi z modelom, ki ima le konstanto. Vseeno pa je količina variance, ki jo vsebuje ta model, zelo skromna ($R^2 = 0,014$). Kot je bilo pričakovano, se je legitimnost policije izkazala za močno povezano s pripravljenostjo za sodelovanje s policijo. Lestvica učinkovitosti policije prav tako pomembno vpliva na ta rezultat. S pomočjo dodatne analize (ni prikazano) smo ugotovili, da legitimnost policije razlaga skoraj dvakrat toliko pojasnjene variance kot lestvica učinkovitosti policije. Učinek legitimnosti policije je zmanjšan za približno 23 %, če je v model vključena tudi učinkovitost policije. Rezultati podpirajo idejo o modelu postopkovne pravičnosti, saj zaznava legitimnost policije in pripravljenost za sodelovanje s policijo neposredno kovariirata. Učinek je precej šibek, še posebej, ko je učinkovitost policije dodana v regresijski analizi. Analize nadaljujemo, saj se pojavlja zanimivo vprašanje, ali učinek legitimnosti policije pri pomoči policiji še drži, ko upoštevamo še dodatne spremenljivke. S tem bomo osvetlili robustnost učinka legitimnosti policije.

V Tabeli 5 je pet posameznih trditev iz vprašalnika, ki sestavljajo lestvico pripravljenosti za sodelovanje s policijo in imajo statistično pomembne vplive na zaznavo legitimnosti policije, učinkovitosti policije in demografske spremenljivke. To analizo modela se uporablja za ugotavljanje, ali je učinek zaznave legitimnosti policije (ne)spremenljiv pri različnih oblikah sodelovanja s policijo. Zanimivo je, da je v enem izmed dveh modelov, kjer F-test ni pomemben na ravni 0,05, razmerje t za legitimnost policije pomembno. Edini pomemben učinek zaznave legitimnosti policije je bil opažen v modelu za prostovoljno ponujanje informacij policiji, ki išče priče v primeru ukradene denarnice. Tri lastnosti razlikujejo ta indikator od drugih delov sodelovanja s policijo. Prvič, za prostovoljno nudenje informacij policiji, ki aktivno išče priče, je treba manj lastne pobude kot za samoiniciativno obveščanje policije o kaznivem dejanju. To pomeni, da je za preučevane osebe značilnejše pasivno sodelovanje s policijo oz. sodelovanje v primeru, če jih policija prosi za pomoč. Drugič, sodelovanje na tak način zahteva tudi manj časa in manj intenzivno vpletenost kot pričanje na kazenskem sodišču v primerih hujših kaznivih dejanj. Z ozirom na te ugotovitve je regresijski model OLS, ki je predstavljen v Tabeli 4, zavajajoč do te mere, da je učinek zaznave legitimnosti policije mogoče posplošiti na sodelovanje s policijo pri vseh kaznivih dejanjih. Tabela 4 prikazuje, da je učinek zaznave legitimnosti policije omejen na ozko obliko sodelovanja, ki od posameznikov zahteva relativno malo lastne dejavnosti in je omejen na manj hudo kaznivo dejanje.

Tabeli 5: Regresijski modeli OLS za razčlenjeno sodelovanje javnosti

Spremenljivke	Prijava o ukradeni denarnici		Prostovoljne informacije o ukradeni denarnici		Prijava o podkupovanju vladnega uslužbenca		Prijava vloma v hišo ali avto		Ponuditi se za pričo v zadevi kazenskega sodišča	
	b (SE)	razmerje t	b (SE)	razmerje t	b (SE)	razmerje t	b (SE)	razmerje t	b (SE)	razmerje t
Legitimnost policije	-0,002 (0,013)	-0,19	0,03 (0,011)	2,83*	0,002 (0,013)	0,16	0,033 (0,01)	3,34*	0,013 (0,011)	1,22
Učinkovitost policije	0,007 (0,009)	0,76	0,022 (0,009)	2,3	0,018 (0,009)	2,02	0,003 (0,008)	0,44	0,009 (0,015)	0,58
Moški spol	-0,147 (0,042)	-3,46*	-0,168 (0,085)	-1,99	0,165 (0,097)	1,7	-0,021 (0,056)	-0,37	-0,213 (0,049)	-4,37**
Starost	0,02 (0,036)	0,56	-0,039 (0,043)	-0,89	-0,065 (0,07)	-0,92	-0,109 (0,052)	-2,09	0,032 (0,035)	0,89
Konstanta	2,57 (0,3127)	20,19**	2,254 (0,106)	21,17**	2,693 (0,117)	22,97**	3,276 (0,104)	31,41**	2,306 (0,208)	11,07**
F-test	8,85*		19,62**		2,64		3,89		17,53**	
R ²	0,007		0,022		0,013		0,028		0,016	

Opomba. Vnosi so nestandardizirani regresijski koeficienti (b), v oklepajih pa so robustne standardne napake za posamezne šole.

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ (dvostranski test)

Tabela 6 predstavlja dva sestavna dela legitimnosti policije – obveza, da je policijo treba ubogati, in zaupanje v policijo – ki kažeta podobne učinke na sodelovanje s policijo. Če ni tako, so zgornje ugotovitve potencialno zavajajoče do te mere, da navajajo k sklepanju, da sta obe podlestvici legitimnosti policije najpomembnejši pri razlaganju sodelovanja javnosti. Na levi strani Tabele 6 lestvica sodelovanja javnosti je regresija na obvezo, da je policijo treba ubogati, učinkovitost policije, moški spol in starost. Razmerje t za oceno obveze, da je policijo treba ubogati, ni statistično pomembno. Ta ugotovitev je v nasprotju z napovedjo modela postopkovne pravičnosti. Verjetno je, da je učinkovitost policije zamenjana z obvezo, da je policijo treba ubogati. Dodatne analize (ni prikazano) razkrijejo, da to ne drži. Pearsonov koeficient korelacije za obvezo, da je policijo treba ubogati ($r = 0,004$, $p = 0,927$), na primer ne pokaže nobene pomembnejše korelacije s sodelovanjem s policijo. Nasprotno pa model na desni strani Tabele 6 kaže, da gre ocena zaupanja v policijo v predvideni smeri in da je razmerje t pomembno na ravni 0,05 pri uporabi enostranskega testa. Pričujoče ugotovitve so v skladu s predhodnimi raziskavami, ki so bile izvedene v Združenih državah Amerike (Reisig, Bratton, in Gertz, 2007).

Tabela 6: Učinki podleščvic legitimnosti policije na sodelovanje javnosti

Spremenljivke	Sodelovanje javnosti					
	B	SE	razmerje t	b	SE	razmerje t
Obveza, da je policijo treba ubogati	-0,017	0,041	-0,41	---	---	---
Zaupanje v policijo	---	---	---	0,204	0,099	2,05†
Učinkovitost policije	0,082	0,023	3,58*	0,036	0,020	1,73
Moški spol	-0,416	0,263	-1,58	-0,329	0,292	-1,12
Starost	-0,178	0,192	-0,93	-0,153	0,181	-0,85
Konstanta	13,715	0,256	53,61**	13,105	0,474	27,66**
F-test		46,82**			10,85*	
R2		0,011			0,020	

Opomba. Vnosi so nestandardizirani regresijski koeficienti (b), v oklepajih pa so robustne standardne napake posamezne šole.

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ (dvostranski test), † $p < 0,05$ (enostranski test)

5 Razprava

V zadnjem desetletju so kriminologi ocenjevali vzroke in posledice zavnave legitimnosti policije. Kar se tiče vzrokov, empirični dokazi neprestano kažejo, da se da razlike v zaznavanju legitimnosti policije v veliki meri razlagati s tem, kako ljudje zaznavajo in razumejo pravičnost policije v postopkih z ljudmi (Sunshine in Tyler, 2003; Wolfe, 2011). Rezultati regresijskih analiz v pričujoči študiji so bili v veliki meri skladni s predhodnimi raziskavami. Več analiz je pokazalo, da je bila komponenta legitimnosti policije – zaupanje v policijo – najbolj izražena. Učinka druge podlestvice (tj. obveze, da je policijo treba ubogati) na sodelovanje javnosti nismo potrdili. Pričujoča študija je nekoliko širša od predhodnih raziskav, saj preučuje, ali se učinek legitimnosti policije razlikuje pri različnih oblikah sodelovanja z njo. Ugotovili smo, da je višja stopnja pripravljenosti za sodelovanje s policijo značilna le za manjše tatvine, v drugih primerih pa je ta pripravljenost bila pomembno manjša. To je verjetno posledica demografskih značilnosti preučevanega vzorca, saj so v študiji sodelovali polnoletni dijaki četrtil letnikov slovenskih srednjih šol. Ugotovitve te študije se v splošnem nanašajo na tri vprašanja, ki zahtevajo nadaljnjo razpravo.

Prvo vprašanje se nanaša na možnost posploševanja modela postopkovne pravičnosti. Relativne prednosti družboslovnih teorij se ocenjujejo na podlagi več dimenzij, vključno s tem, v kolikšni meri lahko razlagajo in napovedujejo pojave interesov v različnih okoljih. Kot je navedeno na začetku, je bila velika večina raziskav o različnih vidikih modela postopkovne pravičnosti opravljena v Združenih državah Amerike. Študije, ki so bile izvedene v državah v razvoju, kot sta Gana in Jamajka, kažejo, da so lahko vidiki preučevanega modela omejeni le na industrializirane demokracije (glej Reisig in Lloyd, 2009; Tankebe, 2009). Pričujočo študijo smo izvedli v Sloveniji, ki ima drugačno politično, gospodarsko in družbeno zgodovino kot Združene države Amerike, od koder izvira ta teorija. Kljub družbenim razlikam ugotavljamo, da so rezultati analize v Slovenija bolj podobni Združenim državam Amerike kot rezultati iz študij v Gani in Jamajki, kjer so bile študije opravljene na enak način. Rezultati trenutne analize kažejo, da lahko podpora ključnih predlogov procesnega modela najdemo v postsocialistični državi (glej tudi Reisig in Meško, 2009), kar kaže na obetavnost procesnega modela legitimnosti (Tyler in Fagan, 2008).

Drugo vprašanje se nanaša na aktualne razprave o tem, kako je najbolje konceptualizirati in operacionalizirati legitimnost. Bottoms in Tankebe sta razpravljala, da sta zaupanje in obveza, tako kolektivno kot tudi individualno, različna koncepta, ki ju ne bi smeli združevati z legitimnostjo. Trdita, da je zaupanje usmerjeno na prihodnje vedenje in ga lahko definiramo kot »pozitiven občutek pričakovanj glede bodočih dejanj nekoga drugega« (Barbalet, v Bottoms in Tankebe, 2012). Legitimnost pa je po drugi strani pojem, ki se osredotoča na sedanost. Ukvarja se s prepoznavo moralne pravilnosti trditev, ki so uporabljene za izvajanje moči v sedanosti in ne v prihodnosti. Glede obveze, da je policijo treba ubogati, so bila mnenja deljena, saj naj bi bil to rezultat zaznane legitimnosti policije; to pomeni, da ljudje čutijo, da je policijo treba ubogati, kadar je v njihovih očeh legitimna (Tankebe, 2009). Poleg tega je legitimnost le eden izmed mnogih razlogov (npr. apatija in strah), zaradi česar bi ljudje lahko čutili obvezo, da je policijo treba ubogati, in tako bi bilo napačno, če bi vsak izraz obveze, da je policijo treba ubogati, razumeli kot legitimnost. Na podlagi študij, ki sta jih opravila Beetham (1991) in Coicaud (2002) Bottoms in Tankebe (2012) menita, da bi morala biti legitimnost policije operacionalizirana z vprašanji, do katere mere so policijske dejavnosti razumljene kot legalne in ali zakoni, ki jih policija izvaja, odražajo vrednote dane družbe.

Rezultati iz te študije so pomembni za kriminalitetno politiko in policijsko prakso. Kriminologi so bili dolgo prepričani, da policija lahko stori le malo za zmanjšanje stopnje kriminalitete v skupnosti. Raziskave so pokazale, da lahko nekatere strategije policije vplivajo na stopnjo kriminalitete (glej npr. Braga in Bond, 2008; Cerdá in drugi, 2009). Pričujoča študija nakazuje, da se lahko policija v zvezi s kriminaliteto bolj zanaša na prebivalce nekega območja, če legitimnost dosega s tem, da svojo avtoriteto izvaja na pravičen in ustrezen način. Raziskave kažejo, da bodo posamezniki, ki menijo, da se policija vede postopkovno pravično, v večji meri policijo obravnavali kot legitimno, hkrati pa se bodo tudi bolj pripravljene vključiti v preprečevanje kriminalitete (Reisig, 2007). Glede na ugotovljeno pripravljenost preučevanih mladih ljudi za sodelovanje s policijo bi morala policija v Sloveniji resno razmisliti o vsebinah na temeljnih usposabljanjih policistov, ki presegajo le zakonito, ampak tudi pravično policijsko delo in pomembnost policijskega dela v skupnosti.

Ta študija nakazuje možnost posploševanja modela postopkovne pravičnosti. Še vedno ostajajo odprta vprašanja, ali imata postopkovna pravičnost in legitimnost policije podobne učinke tudi v drugih postsocialističnih državah v Evropi in drugje po svetu. Za doseganje višje stopnje posploševanja ugotovitev o modelu postopkovne pravičnosti je poleg mladih ljudi v prihodnje študije treba vključiti tudi druge starostne skupine ljudi. V mednarodnem kontekstu pa obstajajo izzivi za prihodnje primerjalne študije o vplivu zaznave legitimnosti policijske dejavnosti in pripravljenosti sodelovanja ljudi s policijo pri različnih dejavnosti policije, ki zahtevajo dejavno vlogo ljudi v različnih postopkih, kot so pričanje, sodelovanje pri preiskovanju kriminalitete in različnih

preventivnih dejavnostih, saj policija brez dejavnega sodelovanja javnosti lahko postane osamljena institucija v boju proti kriminaliteti z zelo omejenim učinkom.

Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni

1 Uvod

Sodobno zagotavljanje varnosti na lokalni ravni temelji na t.i. policijskem delu v skupnosti. Poleg represivne dejavnosti policija izvaja tudi preventivne naloge in sodeluje z lokalnim prebivalstvom, lokalno skupnostjo in različnimi službami, ki izvajajo svoje dejavnosti na lokalni ravni. Omenjeni pristop predstavlja temeljni način preprečevanja in soočanja s kriminaliteto v zahodnem svetu (t.i. multiagencijski pristop). Že v preteklosti smo omenjeni pristop v določeni obliki poznali tudi pri nas. Enako kot v drugih zahodnih državah, so danes prizadevanja na področju preprečevanja kriminalitete usmerjena v oblikovanje partnerstva med različnimi institucijami, ki je uspešno zlasti v primerih, ko se uspe vzpostaviti občutek pripadnosti lokalni skupnosti. Da bi policija v sodelovanju z drugimi akterji (lokalnimi in nacionalnimi) lahko določala prioritete na področju zagotavljanja varnosti, preprečevanja in obvladovanja kriminalitete, je treba pridobiti ustrezne podatke o obsegu, naravi in dinamiki kriminalitete in drugih oblik odklonskosti. Takšne podatke je mogoče pridobiti s pomočjo uradne statistike, različnih raziskav (viktimizacijske študije, študije samoprijave in pregledne študije v skupnosti).

Na oblikovanje občutka pripadnosti lokalnemu okolju in kvaliteto življenja bistveno vpliva posameznikova subjektivna ocena o ogroženosti v tem okolju oziroma posameznikov občutek ogroženosti. Poleg relativno objektivnih pokazateljev obsega in narave prijavljene in neprijavljene kriminalitete, je zato pomembno preučevati občutke ogroženosti ljudi v skupnostih. Ugotovitve raziskav kažejo, da je mogoče, da pokazatelji kriminalitete kažejo, da je te malo, pri ljudeh pa je občutek ogroženosti velik in obratno, občutka ogroženosti skoraj ni, kriminalitete v okolju pa je veliko. Slovenija ima tradicijo partnerskega reševanja lokalne varnostne problematike (ali vsaj poskuse tega), saj je zapisano v Zakonu o Policiji, da se policija posvetuje z lokalno skupnostjo glede reševanja varnostne problematike. Poleg tega Zakon o občinskem redarstvu zahteva letne varnostne načrte, ki so na lokalni ravni usklajeni med občino in policijo.

Glede na predhodne raziskave smo v preteklosti na FVV UM že opravili nekaj dela na področju preučevanja metodologije za transparentno in longitudinalno primerljivo merjenje občutka ogroženosti pred kriminaliteto in drugimi odklonskimi pojavi. Meško s sodelavci je v zadnjih desetih letih preverjal različne modele za preučevanje strahu pred kriminaliteto. Opravljene so bile tudi pilotske študije vpetosti policije v lokalne skupnosti, partnerstva policije in lokalnih skupnosti pri ocenjevanju varnostnih problemov in iskanje načinov reševanja teh problemov. Poleg tega obstajajo tudi poskusi analize obstoječih oblik policijske dejavnosti v skupnosti. Vsi ti elementi so bili preučevani parcialno in ne med seboj povezano, zato so predstavljali izziv za raziskovanje v okviru tega CRP. Izjema pri tem je analiza delovanja varnostnih svetov, ki so bili preučevani načrtno v okviru projektov Sveta Evrope (Meško, 2004a) in raziskovanje na Inštitutu za kriminologijo (Meško, 2004a). Po letu 2004 ni bilo analize delovanja svetov za varnost na lokalni ravni, čeprav je število njih naraslo in je ustanavljanje varnostnih svetov postalo del ocenjevanja učinkovitosti policijskega dela v skupnosti.

Iz dosedanjih raziskav lahko ugotovimo, da se je večina prebivalcev v preteklosti počutila varno v krajih bivanja in na delovnih mestih. Splošno stališče do policije je dokaj nevtrarno. Kot najbolj problematični pojavi v zvezi z varnostjo državljanov so se pokazali promet, kriminaliteta in tujci kot vir ogrožanja. Policiste so prebivalci dojemali kot vzdrževalce statusa quo, ki niso dovolj odprti ali pristopni do skupnosti in tam živečih ljudi. Anketiranci niso vedeli veliko o policijskem delu, še manj pa o v skupnost usmerjenem policijskem delu. Rezultati so se pomembno razlikovali med vaškimi in mestnimi okolji.

V Sloveniji so bile opravljene tri viktimizacijske študije. Prva je bila izvedena leta 1992, drugidve pa leta 1997 in 2001. Slednji sta bili usmerjeni na celotno državo, in omogočata medsebojno primerjavo, Prva pa je bila omejena zgolj na Ljubljano.

Raziskave ugotavljajo slabosti uradne kriminalitetne statistike in pogosto obratno sorazmernost med statističnimi podatki o kriminaliteti in strahom pred kriminaliteto. Rezultati slovenske viktimizacijske študije (1997) kažejo na oceno občutkov varnosti v življenjskem okolju, ko se stemni, oceno izogibanja določenih krajev in oseb ter oceno verjetnosti vloma v stanovanje ali hišo. Rezultati raziskave iz leta 1998 (Meško in Pavlovič, 1998) kažejo na relativizacijo stereotipa o tipični ženski in moškem, saj se pokaže, da se precejšen del vzorca odziva na tipično ženski način in da je delež žensk, ki ocenjujejo strah pred kriminaliteto na tipično moški način, dokaj velik. Viktimizacijski študiji opravljeni v letih 1997 in 2001 sta pokazali upad spolnih deliktov in zmanjšanje števila fizičnih napadov ali groženj, čeprav te ugotovitve uradne policijske statistike ne potrjujejo. Poleg tega so vprašani v viktimizacijskih študijah poročali o manj kaznivih dejanjih, čeprav se je število kaznivih dejanj in število žrtev v uradnih policijskih statistikah povečevalo. Policistom so bili bistveno bolj naklonjeni ljudje iz manjših krajev kot v Ljubljani, oboji pa so jim pripisovali pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti v soseskah ter zmanjševanju občutkov ogroženosti. Podatki raziskave o strahu pred kaznivimi dejanji v Ljubljani, ki temeljijo na odgovorih 1100 anketiranih Ljubljančanov, kažejo, da se približno tretjina meščanov počuti ogrožena.

Raziskovali opozarjajo tudi na pomanjkljivosti uradne policijske statistike o kriminaliteti. Uradni podatki o kriminaliteti so odvisni od pripravljenosti državljanov prijavljati kazniva dejanja, od dejavnosti policije na nekem področju in od zanesljivosti in veljavnosti podatkov, načina beleženja kaznivih dejanj in osumljencev v policijskih evidencah (uradna policijska statistika). V Republiki Sloveniji štejemo kot uradno statistiko policijsko statistiko in pravosodno statistiko, v katero so zajeti kazenski postopki od vložitve ovadbe do pravnomočne sodbe. Pripravljenost državljanov prijavljati različna kazniva dejanja se spreminja in je odvisna od različnih družbenih dejavnikov (npr. medijev, izobraževalnega sistema, političnih razmer itd.). Ti družbeni dejavniki lahko vplivajo na povečanje družbene občutljivosti na določenem področju, kar pa lahko vpliva tudi na popačenje realne slike o kriminaliteti v družbi in občutkov ogroženosti o kriminaliteti.

Raziskave ugotavljajo, da na pristope pri preprečevanju kriminalitete in zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih, vplivajo zahodni trendi, ki pa v določenih primerih predstavljajo tudi vrnitev k nekdanjim pristopom k zagotavljanju varnosti. Enega izmed omenjenih pristopov predstavljajo lokalni varnostni sosveti. Takšni sosveti so pred osamosvojitvijo obstajali v vseh lokalnih skupnostih, nato pa so bili odpravljeni in v obdobju 1991-1997 v Sloveniji ni deloval noben varnostni sosvet. Po letu 1997 so številne lokalne skupnosti ponovno odločile za reševanje lokalnih varnostnih problemov s pomočjo varnostnih sosvetov in tako je bilo po letu 1997 ustanovljenih več kot 120 takšnih posvetovalnih organov. Iz raziskav je mogoče ugotoviti, da policisti ne prepoznavajo varnostnih sosvetov kot učinkovit mehanizem za soočanje s kriminaliteto, drugačnega mnenja pa so ostali člani sosvetov. Slednji v njih vidijo način za povečevanje varnosti in socialne kohezije v lokalni skupnosti. Takšne ugotovitve so presenetljive, saj je večin varnostnih sosvetov ustanovljenih na pobudo policije. Raziskovalci so tudi ugotovili težave pri delovanju varnostnih sosvetov, ki so sestavljeni zgolj iz manjšega dela strokovnjakov s področja soočanja s kriminaliteto. Večino članov namreč predstavljajo dobronamerni posamezniki, ki želijo prispevati iz izboljšanju varnostnih razmer, vendar nimajo ustreznih znanj s tega področja.

2 Opis metode in vzorca

Vzorčni okvir predstavljajo prebivalci RS stari 18 ali več let ter zaposleni na Policiji, ki opravljajo policijsko delo. Vzorec je stratificiran, sistematični in slučajni. Stratumi so definirani z območjem policijskih uprav (PU) (8 enot) in s tipom občine znotraj PU (eno majhno, eno srednjo in eno veliko), kar pomeni, da so v vzorec vključeni policisti 24 policijskih postaj in prebivalci 24 slovenskih občin, ki spadajo pod pristojnost določene policijske postaje. V vsakem stratumu smo vzorčili neodvisno. Anketiranje policistov smo opravili v naprej določenih terminih, določenih in usklajenih znotraj policije. V 24 policijskih postajah smo anketirali policiste iz različnih delovnih področij, in sicer v okviru delovnih sestankov, tako, da policisti niso bili pod časovnim pritiskom. Usposobljeni anketarji so med prebivalce v izbranih občinah razdelili 1200 vprašalnikov. Anketirane smo izbirali naključno, in sicer po ključu, ki zagotavlja reprezentativnost glede na velikost občine po število prebivalcev, spol in starost. Vsak anketar je skladno z vzorčno tabelo v svojem okolišu izbral dogovorjeno število oseb, s katerimi je vzpostavil osebni stik, pojasnil namen raziskave in anketni vprašalnik pustil pri anketirancu. Izpolnjen vprašalnik je prevzel ob dogovorjenem času (najpogosteje isti ali naslednji dan).

V analizo je bilo vključenih 1535 popolno izpolnjenih anketnih vprašalnikov, vrnjenih in analiziranih je torej 80,1 % vprašalnikov. Demografska struktura vzorca je prikazana v Tabeli 7. Raziskava temelji na kvantitativni metodologiji. Podatke smo obdelali s programskim orodjem SPSS 19.0. V prvem koraku smo uporabili faktorsko analizo⁶ z namenom zmanjšanja števila spremenljivk. Vzorec za faktorsko analizo je dovolj velik, saj je zajetih 1535 enot. Za vsak blok spremenljivk smo preverili normalno porazdelitev – asimetričnost in sploščenost in ugotavljali morebitno multikolinearnost, da bi lahko izločili neprimerne spremenljivke za faktorsko analizo. Odvisnost med spremenljivkami smo ugotavljali s korelacijsko matriko, saj če je povezanost med spremenljivkami šibka, faktorska analiza ni smiselna. Za preverjanje veljavnosti smo torej naredili Barlettov test sferičnosti in preverili Kaiser-Meyer-Olkinove mere ustreznosti vzorca za faktorsko analizo (KMO), katere vrednost presegajo vrednost 0,5, kar kaže, da so podatki ustrezni za posamezne faktorske analize. Zanesljivost spremenljivk smo potrdili z visoko vrednostjo Cronbach Alpha koeficienta saj je vrednost koeficientov alfa povsod višja od 0,80. Pri vsaki tabeli je poleg faktorske uteži (FL) zapisana še deskriptivna statistika faktorja in spremenljivk v faktorju (aritmetična sredina (\bar{x}) in standardni odklon (σ) ter vrednost KMO in Cronbach Alpha koeficient (α)). V nadaljevanju smo preverjali tudi, ali prihaja do statistično pomembnih razlik med skupinama policistov in prebivalcev v stališčih do posameznih pojavov. Torej smo na številskih spremenljivkah za ugotavljanje možnih statističnih razlik med skupinama uporabili diskriminanto analizo in t-test. Statistične značilnosti smo preverjali s 5 % tveganjem ($p = 0,05$).

⁶ Pri izračunu faktorskih uteži oziroma pri iskanju koeficientov korelacije smo uporabili metodo glavnih komponent ter varimax pravokotno rotacijo.

Tabela 7: Demografski podatki

Spremenljivka	Vrednost	Policisti (n/%) (N = 576)	Prebivalci (n/%) (N = 959)
Spol	1 Moški	492/85,4	434/45,3
	2 Ženski	84/14,6	525/54,7
Starost	1 20 let in mlajši	0/0	101/10,6
	2 21-30	196/35,0	270/28,3
	3 31-40	231/41,3	146/15,3
	4 41-50	123/22,0	178/18,6
	5 51-60	10/1,8	131/13,7
	6 61-70	0/0	79/8,3
	7 71-80	0/0	44/4,6
	8 81 let in starejši	0,0	3/0,6
Izobrazba	1 Nedokončana osnovna šola	1/0,2	4/0,4
	2 Dokončana osnovna šola	2/0,3	92/9,7
	3 Dokončana srednja šola	418/72,6	517/54,2
	4 Dokončana 2-letna višja šola	50/8,7	95/10,0
	5 Visoka šola, fakulteta, akademija	96/16,7	230/24,1
	6 Specializacija, magisterij	9/1,6	11/1,2
	7 Doktorat	0/0	4/0,4
Mesečni dohodek (primerjano z 988 eur)	1 Mnogo manjši	146/25,3	198/21,0
	2 Deloma manjši	147/25,5	257/27,3
	3 Približno enak	188/32,6	173/18,3
	4 Deloma višji	70/12,1	165/17,5
	5 Mnogo višji	7/1,2	125/13,3
	6 Ne želim odgovoriti	19/3,3	25/2,7

3 Splošne zadeve: kvaliteta življenja in zadovoljstvo z bivanjem v občini

Zagotavljanje varnosti na lokalni ravni je najbolj povezano z zagotavljanjem varnosti posameznika, saj najbolj intenzivno vpliva na kvaliteto njegovega življenja. Kvaliteta življenja pa je odvisna tudi od občin, ki za zadovoljevanje potreb prebivalcev opravljajo različne naloge. Sodobna družba se v vedno bolj negotovem svetu sooča s številnimi dejavniki, ki ogrožajo posameznikove in družbene vrednote, kot so npr. eksistenca in razvoj. Zato je delovanje državnih institucij, lokalnih oblasti in organiziranje civilne družbe podvrženo prav temu cilju – zagotoviti varno življenjsko okolje, ki posamezniku in družbi omogoča neovirano delovanje in razvoj.

Hkrati pa so danes prizadevanja na področju preprečevanja kriminalitete usmerjena v oblikovanje partnerstva med različnimi institucijami, ki je uspešno zlasti v primerih, ko se uspe vzpostaviti občutek pripadnosti lokalni skupnosti.

V nadaljevanju predstavljamo izsledke raziskave glede kvalitete življenja in zadovoljstva z bivanjem v občini.

3.1 Ocena dela občin

V skladu z Zakonom o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2, 2007) občina opravlja različne naloge. Anketirane smo prosili, da ocenijo uspešnost njihove občine pri izvajanju teh nalog, pri čemer smo policiste opozorili, da ocenjujejo delo občine, v kateri opravljajo policijsko delo.

Anketirance smo vprašali (Vprašanje 1): Občina za zadovoljevanje potreb prebivalcev opravlja različne naloge. Spodaj je navedenih nekaj izbranih nalog, Vas pa prosimo, da s šolskimi ocenami od 1 do 5 (nzd (1), zd (2), db (3), pdb (4), odl (5)) ocenite uspešnost Vaše občine pri opravljanju teh nalog.

Skladno z zakonom smo navedli več nalog, s pomočjo faktorke analize in sklepanja pa smo identificirali tri faktorje, in sicer: naloge s področja splošnih zadev javnega pomena, naloge s področja zaščite in reševanja ter naloge s področja javnega reda in miru.

Tabela 8: Naloge občine: splošne zadeve javnega pomena

Naša občina...	FL	\bar{x}	σ
Splošne zadeve javnega pomena		3,28	0,63
Ime spremenljivke			
omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine.	0,73	3,03	0,92
skrbi za delovanje vrtcev in šol.	0,70	3,78	0,87
pospešuje društveno dejavnost (športno, kulturno itd.)	0,69	3,56	0,97
opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov.	0,68	3,14	0,88
pospešuje službe socialnega skrbstva.	0,67	2,80	0,87
ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj.	0,66	2,90	1,05
gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste in druge javne površine (pločniki, parkirišča itd.).	0,66	3,34	1,07
skrbi za javno razsvetljavo.	0,57	3,69	0,95

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

KMO = 0,88; $\alpha = 0,82$

Tabela 9: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: Splošne zadeve javnega pomena

Naša občina...	1 policisti	2 prebivalci	
Ime spremenljivke	\bar{x} / σ	\bar{x} / σ	t -vrednost
omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine.	3,10 / 0,87	2,99 / 0,94	2,22*
skrbi za delovanje vrtcev in šol.	3,64 / 0,85	3,87 / 0,88	-5,00*
pospešuje društveno dejavnost (športno, kulturno itd.).	3,38 / 0,94	3,67 / 0,96	-5,60*
opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov.	3,10 / 0,84	3,17 / 0,90	-1,57
pospešuje službe socialnega skrbstva.	2,79 / 0,79	2,81 / 0,91	-0,34
ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj.	2,91 / 1,04	2,90 / 1,06	0,14
gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste in druge javne površine (pločniki, parkirišča itd.).	3,17 / 1,04	3,45 / 1,07	-4,94*
skrbi za javno razsvetljavo.	3,51 / 0,92	3,80 / 0,95	-5,88*

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Anketirani najboljše ocenjujejo občino pri izvajanju naslednjih nalog:

- delovanje vrtcev in šol,
- skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč,
- skrbi za javno razsvetljavo;

najslabše pa:

- pospešuje službe socialnega skrbstva,
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj.

Statistično značilna razlika med prebivalci in policisti obstaja pri naslednjih spremenljivkah:

- Naša občina omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine.
- Naša občina skrbi za delovanje vrtcev in šol.
- Naša občina pospešuje društveno dejavnost (športno, kulturno itd.).
- Naša občina gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste in druge javne površine (pločniki, parkirišča itd.).
- Naša občina skrbi za javno razsvetljavo.

V večini primerov prebivalci bolje ocenjujejo občino pri izvajanju nalog s področja splošnih zadev javnega pomena, le pri omogočanju pogojev za gospodarski razvoj občine in pri ustvarjanju pogojev za gradnjo stanovanj so policisti občino bolje ocenili kot prebivalci.

Tabela 10: Naloge občine: Zaščita in reševanje

Naša občina...	FL	\bar{x}	σ
Zaščita in reševanje		3,53	0,72
Ime spremenljivke			
organizira pomoč in reševanje za primere naravnih in drugih nesreč.	0,86	3,52	0,94
skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč.	0,82	3,8	0,88
opravlja dejavnosti varstva okolja.	0,76	3,26	0,87

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

KMO = 0,81; $\alpha = 0,74$

Tabela 11: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: Zaščita in reševanje

Naša občina...	1 policisti		2 prebivalci		t -vrednost
Ime spremenljivke	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
organizira pomoč in reševanje za primere naravnih in drugih nesreč.	3,42	0,90	3,57	0,96	-3,19*
skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč.	3,68	0,86	3,88	0,88	-4,28*
opravlja dejavnosti varstva okolja.	3,13	0,84	3,34	0,88	-4,80*

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri vseh treh spremenljivkah znotraj faktorja obstajajo statistično značilne razlike, pri čemer gre izpostaviti, da prebivalci značilno bolje ocenjujejo delo občine na področju zaščite in reševanja kot policisti.

Tabela 12: Naloge občine: Javni red in mir

Naša občina...	FL	\bar{x}	σ
Javni red in mir		3,16	0,81
Ime spremenljivke			
opravlja inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov.	0,81	2,90	1,00
opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami.	0,80	3,22	1,01
opravlja naloge občinskega redarstva in skrbi za red v občini.	0,79	3,29	1,08
ureja promet v občini.	0,78	3,20	0,98

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

KMO = 0,74; $\alpha = 0,80$

Tabela 13: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: Javni red in mir

Naša občina...	1 policisti		2 prebivalci		t -vrednost
Ime spremenljivke	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
opravlja inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov.	2,63	1,01	3,06	0,96	-8,24*
opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami.	2,76	1,00	3,49	0,92	-14,55*
opravlja naloge občinskega redarstva in skrbi za red v občini.	3,11	1,11	3,40	1,04	-5,23*
ureja promet v občini.	2,97	0,99	3,33	0,95	-7,09*

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri vseh štirih spremenljivkah s področja javnega reda in miru obstajajo statistično značilne razlike, pri čemer gre ponovno izpostaviti, da prebivalci značilno bolje ocenjujejo delo občine na področju javnega reda in miru kot policisti.

Tabela 14: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o uspešnosti občine pri izvajanju nalog: analiza faktorjev

Naša občina...	1 policisti	2 prebivalci	
Ime spremenljivke	\bar{x} / σ	\bar{x} / σ	t -vrednost
Splošne zadeve javnega pomena	3,20 / 0,62	3,33 / 0,64	-3,79*
Naloge s področja zaščite in reševanja	3,41 / 0,69	3,60 / 0,74	-5,04*
Naloge s področja JRM	2,87 / 0,81	3,33 / 0,76	-10,94*

Lestvica: 1-popolnoma neuspešno; 5-popolnoma uspešno

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri ocenjevanju uspešnosti občine pri izvajanju nalog iz vseh treh področij obstajajo statistično značilne razlike, pri čemer gre ponovno izpostaviti, da prebivalci značilno boljše ocenjujejo delo občine kot policisti, kar se je nakazovalo pri analizi posameznih delovnih področij.

Kot vidimo, so anketirani, še posebej prebivalci zadovoljni z delom občine, kar bi lahko pomenilo, da so zadovoljni z bivanjem v občini. Za policijsko delo v skupnosti je pomembna tudi družbena kohezija, zato smo v nadaljevanju preverili tudi to.

3.2 Ocena bivanja v skupnosti in družbene kohezije

Z namenom preučitve bivanja v skupnosti smo navedli nekaj trditev o bivanju v skupnosti, anketirane pa prosili, da ocenijo, v kolikšni meri se strinjajo z njimi. Ocenjevali so z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se sploh ne strinjajo in 5, da se popolnoma strinjajo s trditvijo.

S pomočjo faktorjske analize in sklepanja smo identificirali dva faktorja, vendar drugi faktor tvori premalo spremenljivk, za to smo ju izločili, ti dve pa tudi logično spadata skupaj, saj se navezujeta na občutke varnosti v skupnosti.

Tabela 15: Bivanje v skupnosti: Sosedska kohezivnost

	FL	\bar{x}	σ
Sosedska kohezivnost		3,21	0,87
Ime spremenljivke			
Prebivalci_V svojem okolišu poznam ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo.	0,86	3,31	1,11
Policisti_Ljudje se poznajo dovolj dobro, da se lahko med seboj prosijo za usluge.			
Prebivalci_Prebivalci naše soseske si med seboj pomagamo./	0,84	3,04	1,05
Policisti_Prebivalci si med seboj pomagajo			
Prebivalci_Prebivalci naše soseske se dobro razumemo.	0,83	3,07	0,99
Policisti_Prebivalci se dobro razumejo			
Prebivalci_Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oz. pazili na morebitne težave.	0,83	3,29	1,13
Policisti_Ko koga ni doma, se lahko le ta zanese na sosede, da bodo popazili na njegov dom oziroma pazili na morebitne težave.			
Prebivalci_Če bi zbolel, lahko računam na pomoč sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila v lekarno in podobno.	0,82	3,26	1,13
Policisti_Če bi kdo od prebivalcev zbolel, lahko računa na pomoč sosedov, da bi opravili nakup v trgovini, šli po zdravila v lekarno in podobno			
Prebivalci_Stanovalci v našem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo naše skupne probleme.	0,82	3,11	1,06
Policisti_Prebivalci po potrebi stopijo skupaj in rešujejo skupne probleme.			
Prebivalci_Prebivalci naše soseske smo zaupanja vredni.	0,80	2,99	1,00
Policisti_Prebivalci si medsebojno zaupajo.			
Prebivalci_Naša soseska je tesno povezana.	0,79	2,71	1,00
Policisti_Soseska je tesno povezana			
Prebivalci_Če bi v stiski rabil 25 EUR, bi mi jih sosed posodil.	0,79	3,25	1,25
Policisti_Če bi kdo v stiski rabil 25 EUR, bi mu jih sosed posodil.			
Prebivalci_V naši soseski se počutim doma.	0,76	3,71	1,05
Policisti_Prebivalci se v njihovi soseski počutijo doma.			
Prebivalci_Sosedje se med seboj poznamo.	0,75	3,54	1,11
Policisti_Sosedje se med seboj poznajo.			

Lestvica: 1-splah se ne strinjam; 5-popolnoma se strinjam

KMO = 0,95; $\alpha = 0,95$

Tabela 16: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o bivanju v skupnosti: Sosedska kohezivnost

Sosedska kohezivnost	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
Ime spremenljivke	\bar{x} / σ		\bar{x} / σ		
Prebivalci_V svojem okolišu poznam ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo.	2,94	/ 0,95	3,53	/ 1,15	-10,77*
Policisti_Ljudje se poznajo dovolj dobro, da se lahko med seboj prosijo za usluge.					
Prebivalci_Prebivalci naše soseske si med seboj pomagamo.	2,69	/ 0,87	3,25	/ 1,09	-11,07*
Policisti_Prebivalci si med seboj pomagajo					
Prebivalci_Prebivalci naše soseske se dobro razumemo.	2,62	/ 0,82	3,35	/ 0,98	-15,51*
Policisti_Prebivalci se dobro razumejo					
Prebivalci_Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oz. pazili na morebitne težave.					
Policisti_Ko koga ni doma, se lahko le ta zanese na sosede, da bodo popazili na njegov dom oziroma pazili na morebitne težave.	2,93	/ 0,94	3,51	/ 1,18	-10,63*
Prebivalci_Če bi zbolel, lahko računam na pomoč sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila v lekarno in podobno.					
Policisti_Če bi kdo od prebivalcev zbolel, lahko računa na pomoč sosedov, da bi opravili nakup v trgovini, šli po zdravila v lekarno in podobno.	2,98	/ 0,93	3,43	/ 1,20	-8,29*
Prebivalci_Stanovalci v našem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo naše skupne probleme.					
Policisti_Prebivalci po potrebi stopijo skupaj in rešujejo skupne probleme.	2,83	/ 0,88	3,29	/ 1,13	-8,78*
Prebivalci_Prebivalci naše soseske smo zaupanja vredni.					
Policisti_Prebivalci si medsebojno zaupajo.	2,44	/ 0,78	3,32	/ 0,97	-19,60*
Prebivalci_Naša soseska je tesno povezana.					
Policisti_Soseska je tesno povezana	2,52	/ 0,85	2,82	/ 1,07	-6,12*
Prebivalci_Če bi v stiski rabil 25 EUR, bi mi jih sosed posodil.					
Policisti_Če bi kdo v stiski rabil 25 EUR, bi mu jih sosed posodil.	2,71	/ 1,03	3,59	/ 1,26	-14,86*
Prebivalci_V naši soseski se počutim doma.					
Policisti_Prebivalci se v njihovi soseski počutijo doma.	3,17	/ 0,89	4,03	/ 1,01	-17,42*
Prebivalci_Sosedje se med seboj poznamo.					
Policisti_Sosedje se med seboj poznajo.	3,10	/ 1,07	3,81	/ 1,05	-12,77*

Lestvica: 1-sploh se ne strinjam; 5-popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri ocenjevanju sosedske kohezivnosti obstajajo statistično značilne razlike, pri čemer prebivalci značilno bolje ocenjujejo povezanost soseske.

Največja razlika je pri ocenjevanju *medsebojnega zaupanja* in *razumevanja* ter pri ocenjevanju *občutka domačnosti*.

Naslednji dve spremenljivki ne tvorita faktorja, sta pa pomembni za našo nadaljnjo analizo, saj se nanašata na občutke ogroženosti. Zanima nas, kako varno se prebivalci v soseski počutijo.

Tabela 17: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o bivanju v skupnosti: Občutek varnosti

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Prebivalci_V naši soseski se počutim varno.	3,45	0,90	3,98	1,02	-10,25*
Policisti_Prebivalci se počutijo varno.					
Prebivalci_Ko se ponoči sprehajam po soseski, se počutim varno.	3,48	0,94	3,74	1,09	-4,95*
Policisti_Ko se ponoči sprehajajo po soseski, se prebivalci počutijo varno.					

Lestvica: 1-sploh se ne strinjam; 5-popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Kot že pretekle raziskave kažejo se prebivalci RS na splošno počutijo zelo varne. Iz zgornje tabele sicer razberemo, da se prebivalci počutijo značilno bolj varno, kot to ocenjujejo policisti.

Ne glede na to, da je občutek varnosti zelo velik, nas je v nadaljevanju zanimalo, kaj so pa tisti izzivi v lokalni skupnosti in državi, ki potencialno predstavljajo vir ogrožanja in tveganja za varnost.

4 Občutek ogroženosti v lokalnih skupnostih

Viri ogrožanja so najpomembnejši dejavniki, ki determinirajo varnostno politiko in posledično tudi interese in cilje, ki si jih država zastavlja na področju varnosti (Sotlar, 2008). To lahko prevedemo tudi na lokalno raven, saj imajo najizrazitejši vpliv na percepcijo varnosti dejavniki na lokalni ravni, saj je zagotavljanje varnosti na lokalni ravni najbolj povezano z zagotavljanjem varnosti posameznika in intenzivno vpliva na kvaliteto njegovega življenja. To morajo pri oblikovanju lokalne varnostne politike upoštevati tudi občine skupaj s policijo in z drugimi subjekti zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti.

V tem delu smo se omejili na vire ogrožanja in tveganja, ki bi lahko bili pomembni še posebej pri razpravi o zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti. V anketi (Vprašanje 6) smo zastavili sledeče vprašanje: »Spodaj je naštetih nekaj pojavov, s katerimi se lahko ali pa ne srečamo pri življenju v neki skupnosti, Vas pa prosimo, da ocenite, koliko naslednje pojave občutite kot varnostni problem v Vaši občini. Uporabite ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da naveden pojav sploh ni problem, in 5, da je pojav zelo velik problem. Ne ocenjujete na splošno, ampak dejansko samo, v kolikšni meri je pojav problem v Vaši občini.«

V prvem koraku smo uporabili **faktorsko analizo**⁷ z namenom zmanjšanja števila spremenljivk. Anketirane smo namreč prosili, da ocenijo 69 pojavov ogrožanja in tveganja varnosti v lokalni skupnosti. S faktorsko analizo smo poskušali ugotoviti strukturo spremenljivk. Vzorec za faktorsko analizo je dovolj velik, saj je zajetih več kot 1500 enot. Za vsak blok spremenljivk smo preverili

⁷ Pri izračunu faktorskih uteži oz. pri iskanju koeficientov korelacije smo uporabili metodo glavnih komponent ter varimax pravokotno rotacijo.

normalno porazdelitev – asimetričnost in sploščenost in ugotavljali morebitno multikolinearnost, da bi lahko izločili neprimerne spremenljivke za faktorsko analizo. Preverili smo Kaiser-Meyer-Olkinove mere ustreznosti vzorca za faktorsko analizo (KMO) in naredili Barlettov test.

Pri vsaki tabeli je poleg *faktorske uteži* (FL) zapisana še deskriptivna statistika faktorja in spremenljivk v faktorju (aritmetična sredina \bar{x} in standardni odklon σ) ter vrednost KMO in Cronbachov Alpha koeficient (α), ki nam kaže zanesljivost merskega instrumenta.

S pomočjo faktorske analize smo torej dobili naslednje faktorje:

- Ogrožanje življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti;
- Ogrožanje premoženja;
- Ogrožanje varnosti v prometu;
- Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin;
- Naravne in druge nesreče;
- Organizirana kriminaliteta;
- Migracije;
- Fizični nered/ družbeni nered;
- Opojne substance;
- Dejavniki negotovosti;
- Marginalne skupine.

Tabela 18: Ogrožanje življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti

	FL	\bar{x}	σ
Ogrožanje življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti		2,57	0,86
<hr/>			
Ime spremenljivke			
napadi neznancev na ljudi in pretepi	0,83	2,44	1,21
nasilje na ulici	0,81	2,59	1,13
spolni napadi/posilstva	0,80	2,19	1,14
huligani na športnih prireditvah	0,77	2,55	1,29
prostitucija	0,75	2,32	1,19
zanemarjanje otroka in surovo ravnanje	0,74	2,75	1,06
napad prosto živeče/gibajoče živali	0,70	2,31	1,10
prostaško ogovarjanje	0,67	2,72	1,12
nasilje v družini	0,66	3,28	1,08

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO = 0,89 ; α = 0,90

Za primerjalno analizo odgovorov prebivalcev in policistov smo uporabili t-test za neodvisne vzorce, ki preverja razlike med aritmetičnima sredinama dveh neodvisnih vzorcev. Statistično značilnost smo preverjali na ravni 5-odstotnega tveganja ($p < 0,05$).

T-vrednosti, pri katerih je razlika med aritmetičnima sredinama statistično značilna, so označene z zvezdico (*).

Tabela 19: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t -vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
napadi neznancev na ljudi in pretepi	2,63	1,22	2,33	1,20	4,77*
nasilje na ulici	2,82	1,12	2,44	1,12	6,46*
spolni napadi/posilstva	2,31	1,09	2,12	1,16	3,13*
huligani na športnih prireditvah	2,72	1,32	2,45	1,26	3,93*
prostitucija	2,49	1,09	2,22	1,23	4,50*
zanemarjanje otroka in surovo ravnanje	2,89	0,98	2,67	1,10	4,19*
napad prosto živeče/gibajoče živali	2,37	1,03	2,27	1,14	1,92
prostaško ogovarjanje	2,79	1,10	2,68	1,14	1,93
nasilje v družini	3,60	0,96	3,08	1,10	9,52*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov glede ogrožanja življenja, telesa ter spolne nedotakljivosti se statistično značilno razlikujejo. Izjema sta dve spremenljivki in sicer napad prosto živeče/gibajoče živali ter prostaško ogovarjanje, kjer so stališča obeh skupin podobna. Pojave, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x} = 2,57$; $\sigma = 0,86$), policisti ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot prebivalci, čeprav je povprečna vrednost nizka, razen pri spremenljivki *nasilje v družini*, ki je med vsemi navedenimi zaznana kot najbolj ogrožajoče ($\bar{x} = 3,28$).

Tabela 20: Ogrožanje premoženja

	FL	\bar{x}	σ
Ogrožanje premoženja		2,84	0,88
Ime spremenljivke			
roparski napadi oz. tatvine denarja, torbic ali denarnic	0,85	2,89	1,28
tatvina motornega kolesa ali avtomobila	0,84	2,72	1,16
vlomi v avtomobile	0,84	3,02	1,22
vlomi v stanovanja	0,81	3,12	1,18
namerno poškodovanje vozila	0,79	2,87	1,15
tatvina kolesa	0,78	2,83	1,23
rop pošte/banke/menjalnice ali druge finančne institucije	0,76	2,78	1,32
vandalizem	0,72	2,97	1,08
goljufije	0,70	3,22	1,10
namerno uničevanje prometnih znakov, postajališč, javne razsvetljave	0,69	2,88	1,07
grafiti	0,64	2,46	1,10
požig	0,63	2,32	1,07

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO = 0,94 ; $\alpha = 0,93$

Tabela 21: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje premoženja

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
roparski napadi oz. tatvine denarja, torbic ali denarnic	3,20	/ 1,24	2,70	/ 1,27	7,43*
tatvina motornega kolesa ali avtomobila	2,91	/ 1,08	2,61	/ 1,19	5,04*
vlomi v avtomobile	3,37	/ 1,18	2,81	/ 1,20	8,97*
vlomi v stanovanja	3,55	/ 1,08	2,86	/ 1,17	11,54*
namerno poškodovanje vozila	3,20	/ 1,09	2,67	/ 1,15	8,92*
tatvina kolesa	3,07	/ 1,18	2,68	/ 1,23	6,24*
rop pošte/banke/menjalnice ali druge finančne institucije	2,95	/ 1,32	2,68	/ 1,32	3,91*
vandalizem	3,18	/ 1,03	2,84	/ 1,09	6,05*
namerno uničevanje prometnih znakov, postajališč, javne razsvetljave	2,78	/ 0,95	2,94	/ 1,13	-3,03*
goljufije	3,46	/ 0,98	3,08	/ 1,15	6,86*
grafiti	2,60	/ 1,07	2,38	/ 1,11	3,83*
požig	2,45	/ 1,05	2,24	/ 1,09	3,66*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov glede ogrožanja premoženja se statistično značilno razlikujejo v pri vseh pojavih, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x} = 2,84$; $\sigma = 0,88$). Policisti ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot prebivalci večino pojavov ogrožanja premoženja, le *namerno uničevanje prometnih znakov, postajališč, javne razsvetljave* je v očeh prebivalcev večji problem kot pri policistih. Tudi tukaj so povprečne vrednosti nizke, izstopajo goljufije ($\bar{x} = 3,22$), ter vlomi v stanovanja in avtomobile ($\bar{x} = 3,12$; $3,02$).

Tabela 22: Ogrožanje varnosti v prometu

	FL	\bar{x}	σ
Ogrožanje varnosti v prometu		3,02	0,92
Ime spremenljivke			
kolesarji izven kolesarskih stez	0,86	3,03	1,22
pešci izven pločnikov (na cesti)	0,84	2,89	1,19
objestna vožnja kolesarjev	0,81	2,53	1,19
divjanje z avtomobili	0,73	3,53	1,04
nepravilno parkiranje	0,71	3,13	1,19

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO = 0,83 ; $\alpha = 0,85$

Tabela 23: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje varnosti v prometu

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
kolesarji izven kolesarskih stez	3,03	1,15	3,03	1,25	0,00
pešci izven pločnikov (na cesti)	3,05	1,13	2,80	1,22	4,12*
objestna vožnja kolesarjev	2,61	1,18	2,48	1,19	2,13*
divjanje z avtomobili	3,48	0,94	3,56	1,10	-1,58
nepravilno parkiranje	3,22	1,16	3,07	1,21	2,43*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča policistov glede ogrožanja varnosti v prometu se statistično značilno razlikujejo od stališč prebivalcev pri pešcih izven pločnikov, objestna vožnja kolesarjev in nepravilno parkiranje. Stališča obeh skupin so podobna pri kolesarji izven kolesarskih stez in divjanje z avtomobili.

Pojave, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x} = 3,02$; $\sigma = 0,92$), policisti ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot prebivalci, čeprav je povprečna vrednost še vedno nizka. Izjema je divjanje z avtomobili, kjer so prebivalci znatno ostreje ocenili situacijo kot policisti.

Tabela 24: Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin

Ime spremenljivke	FL	\bar{x} σ	
		\bar{x}	σ
Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin		2,59	0,79
onesnaženost naravnega okolja	0,79	2,87	1,05
divja odlagališča	0,75	2,99	1,12
zapuščeni avtomobili	0,73	2,30	1,01
razlitje kemikalij	0,72	2,00	1,04
uporaba pesticidov	0,71	2,78	1,13

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO = 0,80 ; $\alpha = 0,79$

Tabela 25: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
onesnaženost naravnega okolja	2,74	0,94	2,95	1,10	-4,01*
divja odlagališča	2,89	1,04	3,04	1,16	-2,59*
zapuščeni avtomobili	2,31	0,91	2,30	1,07	0,25
razlitje kemikalij	1,95	1,00	2,03	1,06	-1,55
uporaba pesticidov	2,61	1,05	2,89	1,17	-4,63*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov glede ogrožanja okolja, prostora in naravnih dobrin se statistično značilno razlikujejo. Izjema sta dve spremenljivki, in sicer razlitje kemikalij ter zapuščeni avtomobili, kjer so stališča obeh skupin podobna. Pojave, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x}=2,59$; $\sigma=0,79$), prebivalci ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot policisti, čeprav je povprečna vrednost nizka, razen pri spremenljivki *zapuščeni avtomobili*, vendar gre za zanemarljivo razliko.

Tabela 26: Naravne in druge nesreče

	FL	\bar{x}	σ
Naravne in druge nesreče		2,41	0,83
Ime spremenljivke			
nalezljive bolezni pri ljudeh	0,81	2,14	1,02
nalezljive bolezni pri živalih in rastlinah	0,80	2,13	0,97
potresi	0,78	2,10	1,09
neurja	0,78	2,82	1,11
veliki požari v naravnem okolju	0,78	2,27	1,05
poplave	0,74	2,66	1,20
suše	0,74	2,75	1,11

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO =0,84 ; $\alpha = 0,89$

Tabela 27: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Naravne in druge nesreče

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
nalezljive bolezni pri ljudeh	2,13	1,02	2,14	1,03	-0,28
nalezljive bolezni pri živalih in rastlinah	2,09	0,97	2,16	0,98	-1,25
potresi	1,99	1,02	2,17	1,12	-3,24*
neurja	2,76	1,11	2,85	1,11	-1,53
veliki požari v naravnem okolju	2,27	1,02	2,28	1,07	-0,19
poplave	2,53	1,15	2,73	1,23	-3,26*
suše	2,65	1,09	2,82	1,12	-2,82*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov glede naravnih in drugih nesreč se statistično značilno razlikujejo v manjši meri kot pri zgornjih skupinah pojavov. Je pa zanimivo, da v vseh primerih prebivalci tovrstne izzive ocenjujejo kot bolj ogrožajoče kot policisti. Razlika obstaja pri spremenljivkah *potresi*, *poplave* in *suše*. *Neurja* so med vsemi navedenimi zaznana kot najbolj ogrožajoč dejavnik ($\bar{x}=2,82$; $\sigma=1,11$).

Tabela 28: Organizirana kriminaliteta

	FL	\bar{x}	σ
Organizirana kriminaliteta		3,23	0,92
Ime spremenljivke			
organizirana kriminaliteta	0,84	3,12	1,24
promet z drogami	0,82	3,40	1,21
preprodaja droge	0,79	3,56	1,14
gospodarska kriminaliteta	0,76	3,39	1,18
Korupcija	0,76	3,32	1,19
nelegalna ulična prodaja	0,69	2,58	1,15

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO =0,82 ; α = 0,85

Tabela 29: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti - Organizirana kriminaliteta

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
organizirana kriminaliteta	3,50	1,07	2,89	1,27	10,05*
promet z drogami	3,75	1,02	3,18	1,26	9,64*
preprodaja droge	3,79	0,96	3,42	1,21	6,61*
gospodarska kriminaliteta	3,59	1,07	3,27	1,23	5,42*
korupcija	3,39	1,13	3,28	1,22	1,87
nelegalna ulična prodaja	2,67	1,07	2,52	1,20	2,48*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov glede organizirane kriminalitete se statistično značilno razlikujejo. Izjema je spremenljivka korupcija, kjer so stališča obeh skupin podobna. Pojave, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x} = 3,23$; $\sigma = 0,92$), policisti ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot prebivalci. Povprečna vrednost odgovorov je najvišja pri postavkah, povezanih s prepovedanimi drogami.

Tabela 30: Migracije

	FL	\bar{x}	σ
Migracije		2,34	0,92
Ime spremenljivke			
tujji delavci	0,88	2,48	1,15
tujci	0,87	2,52	1,18
ilegalni migranti	0,84	2,52	1,18
turisti	0,62	1,85	1,03

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO =0,78 ; α = 0,82

Tabela 31: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Migracije

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
tuji delavci	2,76	1,07	2,31	1,16	7,84*
tujci	2,98	1,12	2,25	1,12	12,42*
ilegalni migranti	2,86	1,13	2,31	1,16	9,24*
turisti	2,01	1,08	1,75	0,98	4,74*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov o pojavih, povezanih z migracijami se statistično značilno razlikujejo. Pojave, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x} = 2,34$; $\sigma = 0,92$), policisti ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot prebivalci, čeprav je povprečna vrednost nizka.

Tabela 32: Fizični nered/družbeni nered

Ime spremenljivke	FL \bar{x} σ		
	Fizični nered/ družbeni nered	2,73	0,80
hrup ali glasna glasba iz lokalov/z zasebnih zabav	0,77	2,54	1,05
priredivte na prostem ponoči	0,74	2,32	1,02
skupine mladostnikov, ki se zbirajo na določenem območju/pohajkujejo po mestu	0,72	3,03	1,12
odvržene narkomanske igle/injekcije	0,70	2,74	1,29
uriniranje na javnem kraju	0,70	2,47	1,12
kopičenje smeti na javnih mestih	0,62	3,03	1,16
propadli in zanemarjeni stanovanjski in poslovni objekti	0,62	2,89	1,07

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO = 0,82 ; $\alpha = 0,82$

Tabela 33: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Fizični nered/družbeni nered

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
hrup ali glasna glasba iz lokalov/z zasebnih zabav	2,79	,98	2,38	1,06	7,74*
priredivte na prostem ponoči	2,54	,98	2,18	1,03	6,78*
skupine mladostnikov, ki se zbirajo na določenem območju/pohajkujejo po mestu	3,16	1,08	2,96	1,14	3,39*
odvržene narkomanske igle/injekcije	2,84	1,23	2,67	1,32	2,48*
huligani na športnih prireditvah	2,72	1,32	2,45	1,26	3,93*
kopičenje smeti na javnih mestih	2,91	1,07	3,09	1,20	-3,09*
propadli in zanemarjeni stanovanjski in poslovni objekti	2,93	1,02	2,86	1,10	1,32

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Stališča prebivalcev in policistov glede fizičnega nereda/družbenega nereda se statistično značilno razlikujejo. Izjema je spremenljivka propadli in zanemarjeni stanovanjski in poslovni objekti, kjer so stališča obeh skupin podobna. Pojave, ki smo jih združili v ta faktor ($\bar{x} = 2,73$; $\sigma = 0,80$), policisti ocenjujejo nekoliko bolj kot varnostni problem kot prebivalci, kopičenje smeti na javnih mestih pa je za prebivalce bolj moteče kot za policiste ($\bar{x} = 3,28$).

Tabela 34: Opojne substance

	FL	\bar{x}	σ
Opojne substance		3,27	0,89
Ime spremenljivke			
pijančevanje na javnih mestih	0,88	3,26	1,11
točenje alkohola mladostnim in/ali pijanim osebam	0,85	3,34	1,08
alkoholizem	0,80	3,35	1,03
kajenje marihuane na javnih mestih	0,72	3,10	1,16

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO = 0,79 ; $\alpha = 0,83$

Tabela 35: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Opojne substance

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
pijančevanje na javnih mestih	3,29	1,08	3,24	1,12	0,89
točenje alkohola mladostnim in/ali pijanim osebam	3,34	0,99	3,34	1,14	-0,07
alkoholizem	3,52	0,95	3,25	1,07	5,17*
kajenje marihuane na javnih mestih	3,22	1,04	3,03	1,23	3,10*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Že prej smo ugotavljali, da so pojavi, povezani z drogami, bolj zaznani kot vir ogrožanja in tveganja kot ostali. Povprečna vrednost pojavov povezanih z opojnimi substancami je v povprečju višja, kot pri drugih pojavih. Vendar pa obstaja statistično značilna razlika v stališčih med prebivalci in policisti pri pojavu alkoholizma in kajenja marihuane na javnih mestih. V teh primerih je dejavnik bolj moteč v očeh policistov kot pa prebivalcev. Mnenja obojih se znatno ne razlikujejo pri oceni pijančevanja na javnih mestih kot dejavnika ogrožanja in tveganja ter pri »točenje alkohola mladostnim in/ali pijanim osebam«.

Tabela 36: Dejavniki negotovosti

	FL	\bar{x}	σ
Dejavniki negotovosti		3,65	0,91
Ime spremenljivke			
brezposelnost	0,89	3,95	1,03
revščina	0,87	3,58	1,07
gospodarsko nazadovanje	0,78	3,41	1,14

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO =0,68 ; α = 0,79

Tabela 37: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Dejavniki negotovosti

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
brezposelnost	3,96	0,95	3,94	1,07	0,27
revščina	3,80	0,99	3,45	1,10	6,40*
gospodarsko nazadovanje	3,46	1,09	3,38	1,17	1,35

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Dejavniki negotovosti so ocenjeni kot najbolj ogrožajoči dejavniki ogrožanja in tveganja ($\bar{x} = 3,65$; $\sigma = 0,91$). Razlika v stališčih je le pri revščini kot viru tveganja varnosti, kjer zanimivo, policisti pojav ocenjujejo kot bolj ogrožajoč oz tvegan.

Tabela 38: Marginalne skupine

	FL	\bar{x}	σ
Marginalne skupine		2,16	0,88
Ime spremenljivke			
Homoseksualci	0,80	1,87	1,10
berači ali klateži	0,77	2,41	1,19
pripadniki drugih narodnosti in kultur	0,73	2,19	1,16

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

KMO =0,65 ; α = 0,65

Tabela 39: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – Marginalne skupine

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
homoseksualci	1,98	1,15	1,81	1,07	2,92*
berači ali klateži	2,64	1,21	2,27	1,16	6,03*
pripadniki drugih narodnosti in kultur	2,32	1,14	2,11	1,16	3,61*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tudi stališča prebivalcev in policistov glede marginalnih skupin se statistično značilno razlikujejo. Kljub temu pa oboji menijo, da so različne marginalne skupine manj problematične z vidika zagotavljanja varnosti.

Tabela 40: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev o varnostnih pojavih v lokalni skupnosti – analiza sklopov spremenljivk, ki smo jih dobili s faktorsko analizo

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Ogrožanje življenja, telesa in spolne nedotakljivosti	2,74	/ 0,79	2,47	/ 0,88	6,12*
Ogrožanje premoženja	3,06	/ 0,83	2,71	/ 0,89	7,72*
Ogrožanje varnosti v prometu	3,08	/ 0,90	2,99	/ 0,94	1,86
Ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin	2,50	/ 0,73	2,64	/ 0,82	-3,45*
Naravne in druge nesreče	2,34	/ 0,84	2,45	/ 0,83	-2,43*
Organizirana kriminaliteta	3,45	/ 0,81	3,10	/ 0,96	7,65*
Migracije	2,66	/ 0,87	2,15	/ 0,89	10,79*
Fizični in družbeni nered	2,84	/ 0,78	2,66	/ 0,80	4,40*
Opojne substance	3,34	/ 0,83	3,22	/ 0,93	2,69*
Dejavniki negotovosti	3,74	/ 0,87	3,59	/ 0,93	3,03*
Marginalne skupine	2,31	/ 0,86	2,06	/ 0,88	5,56*

Lestvica: 1- sploh ni problem; 5 - zelo velik problem

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Po mnenju anketiranih so najbolj ogrožajoči dejavniki v lokalni skupnosti *dejavniki negotovosti, opojne substance, organizirana kriminaliteta in ogrožanje varnosti v prometu*. Pri čemer samo pri slednjem (*ogrožanje varnosti v prometu*) ni statistično značilnih razlik, pri ostalih pa gre za statistično značilno razliko v ocenjevanju stopnje tveganja, ki jo za lokalno skupnost predstavljajo navedeni skupine izzivov. V večini primerov policisti ostreje ocenjujejo sklope pojavov kot vir ogrožanja in tveganja, zgolj *naravne in druge nesreče ter ogrožanje okolja, prostora in naravnih dobrin* prebivalci dojemajo kot bolj ogrožajoče kot policisti.

5 Analiza stopnje vpetosti policije v posamezne lokalne skupnosti

5.1 Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo

V sklopu o pripravljenosti za sodelovanje s policijo smo prebivalce spraševali v kolikšni meri so pripravljeni sodelovati s policisti pri naštetih aktivnostih, policiste pa smo spraševali v kolikšni meri zaznavajo pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri istih aktivnostih. Rezultati tako kažejo na podobnosti oziroma razlike v dejanski pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policijo in zaznavo policistov o tem, v kolikšni meri, so prebivalci pripravljeni sodelovati s policisti.

Vprašanje se je glasilo:

- za prebivalce: “V nadaljevanju Vas sprašujemo, v kolikšni meri bi bili Vi osebno pripravljeni sodelovati s policijo pri nalogah, ki so zapisane v nadaljevanju. Pri čemer

1 pomeni, da sploh niste pripravljeni sodelovati, 5 pa, da ste zelo pripravljeni sodelovati.”

- za policiste: “V nadaljevanju Vas sprašujemo, v kolikšni meri so po Vašem mnenju prebivalci pripravljeni sodelovati s policijo pri nalogah, ki so zapisane v nadaljevanju. Pri čemer 1 pomeni, da sploh niso pripravljeni sodelovati, 5 pa, da so zelo pripravljeni sodelovati.”

Z namenom zmanjšanja števila spremenljivk in ugotavljanja njihove strukture, smo izvedli faktorsko analizo in izločili štiri faktorje:

- Ocena uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi;
- Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa;
- Ocena zakonitosti policijskega dela;
- Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja

Sledi primerjava mnenj policistov in prebivalcev za vsako od spremenljivk, ki sestavljajo posamezne faktorje.

Tabela 41: Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo pri delu z ljudmi

Usmerjenost na ljudi		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,03	0,88
Pripravljenost sodelovati pri delu z mladimi kršitelji javnega reda in miru.	0,89	2,79	1,12
Pripravljenost sodelovati pri delu z mladimi storilci kaznivih dejanj.	0,88	2,83	1,12
Pripravljenost sodelovati pri delu s povzročitelji prometnih nesreč.	0,82	2,69	1,12
Pripravljenost sodelovati pri reševanju prometne problematike.	0,77	3,03	1,07
Pripravljenost sodelovati pri izobraževanju in seznanjanju otrok in odraslih o varnostni problematiki.	0,74	3,26	1,11
Pripravljenost sodelovati pri informiranju turistov.	0,74	3,14	1,13
Pripravljenost sodelovati pri pomoči ostarelim.	0,72	3,47	1,09

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

KMO - 0,87; α - 0,90

Tabela 42: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policijo pri delu z ljudmi

Pripravljenost...	Policisti \bar{x}/σ	Prebivalci \bar{x}/σ	t- vrednost
sodelovati pri delu z mladimi kršitelji javnega reda in miru.	2,59/0,87	2,91/1,23	-5,92*
sodelovati pri delu z mladimi storilci kaznivih dejanj.	2,63/0,88	2,94/1,23	-5,83*
sodelovati pri delu s povzročitelji prometnih nesreč.	2,61/0,89	2,75/1,23	-2,61*
sodelovati pri reševanju prometne problematike.	2,92/0,88	3,09/1,17	-3,37*
sodelovati pri izobraževanju in seznanjanju otrok in odraslih o varnostni problematiki.	3,12/0,86	3,34/1,23	-4,03*
sodelovati pri informiranju turistov.	2,95/0,91	3,26/1,23	-5,70*
sodelovati pri pomoči ostarelim.	3,09/0,88	3,70/1,15	-11,81*

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri vseh spremenljivkah, ki se nanašajo na pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo pri delu z ljudmi, so prebivalci izrazili višjo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje, kot pa jo zaznavajo policisti. Prebivalci so izkazali najvišjo pripravljenost za sodelovanje pri pomoči starejšim, medtem ko policisti zaznavajo največjo mero pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri izobraževanju in seznanjanju otrok in odraslih o varnostni problematiki.

Razlike med izraženo pripravljenostjo prebivalcev in zaznано pripravljenostjo pri policistih so statistično pomembne – največja razlika je v pripravljenosti za sodelovanje pri pomoči ostarelim, najmanjša pa v pripravljenosti za sodelovanje pri delu s povzročitelji prometnih nesreč.

Tabela 43: Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri osnovnih aktivnostih policije

Osnovne aktivnosti policije		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	2,92	0,83
Pripravljenost sodelovati pri preprečevanju prekrškov.	0,87	2,95	1,10
Pripravljenost sodelovati pri preprečevanju kaznivih dejanj.	0,86	3,01	1,12
Pripravljenost sodelovati pri vzdrževanju javnega reda in miru.	0,86	2,93	1,10
Pripravljenost sodelovati pri preiskovanju kaznivih dejanj ali prekrškov.	0,78	2,69	1,12
Pripravljenost patroljirati skupaj s policisti.	0,68	2,28	1,18
Pripravljenost sodelovati pri preventivni dejavnosti policije.	0,67	3,15	1,09

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

KMO - 0,85; α - 0,88

Tabela 44: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri osnovnih aktivnostih policije

Pripravljenost...	Policisti \bar{x}/σ	Prebivalci \bar{x}/σ	t- vrednost
sodelovati pri preprečevanju prekrškov.	2,72/0,89	3,09/1,19	-6,94*
sodelovati pri preprečevanju kaznivih dejanj.	2,78/0,91	3,15/1,20	-6,76*
sodelovati pri vzdrževanju javnega reda in miru.	2,74/0,91	3,04/1,18	-5,62*
sodelovati pri preiskovanju kaznivih dejanj ali prekrškov.	2,67/0,87	2,70/1,25	-0,70
patroljirati skupaj s policisti.	2,29/0,99	2,27/1,28	0,40
sodelovati pri preventivni dejavnosti policije.	3,33/0,93	3,04/1,16	5,26*

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 44 je razvidno, da policisti menijo, da so prebivalci bolj pripravljeni sodelovati pri preventivni dejavnosti policije kot pa so svojo pripravljenost izrazili prebivalci. Glede pripravljenosti za patroljiranje skupaj s policisti in pripravljenosti za sodelovanje pri preiskovanju kaznivih dejanj ali prekrškov ni statistično pomembnih razlik med policisti in prebivalci.

Pri ostalih spremenljivkah, ki sestavljajo faktor Osnovne aktivnosti policije, so policisti zaznali nižjo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje kot pa so jo izrazili prebivalci – tako so prebivalci bolj pripravljeni sodelovati pri preprečevanju prekrškov in kaznivih dejanj ter pri vzdrževanju javnega reda in miru kot pa to zaznavajo policisti (statistično pomembne razlike).

Tabela 45: Pripravljenost za sodelovanje prebivalcev pri aktivnostih za krepitev skupnosti

Pripravljenost prebivalcev za krepitev skupnosti	\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	FL	3,07 0,91
Pripravljenost sodelovati pri ugotavljanju varnostnih problemov v skupnosti.	0,86	3,08 1,03
Pripravljenost sodelovati pri varovanju soseske.	0,85	3,03 1,10
Pripravljenost sodelovati pri vzpostavljanju sodelovanja s skupnostjo.	0,85	3,04 1,04
Pripravljenost sodelovati pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti.	0,84	3,02 1,09
Pripravljenost sodelovati na neformalnih druženjih med skupnostjo in policijo (šport, kultura).	0,83	3,20 1,11

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

KMO - 0,84; α - 0,90

Tabela 46: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri aktivnostih za krepitev skupnosti

Pripravljenost...	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
sodelovati pri ugotavljanju varnostnih problemov v skupnosti.	2,91/0,86	3,18/1,12	-5,21*
sodelovati pri varovanju soseske.	2,81/0,90	3,17/1,19	-6,85*
sodelovati pri vzpostavljanju sodelovanja s skupnostjo.	2,88/0,83	3,14/1,13	-5,18*
sodelovati pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti.	3,06/0,86	3,00/1,21	1,11
sodelovati na neformalnih druženjih med skupnostjo in policijo (šport, kultura).	3,17/0,90	3,21/1,22	-0,86

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Znotraj faktorja Aktivnosti za krepitev skupnosti sta dve spremenljivki, pri katerih ni statistično pomembnih razlik med prebivalci in policisti – pripravljenost sodelovati na neformalnih druženjih med skupnostjo in policijo (šport, kultura) ter pripravljenost sodelovati pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti. Pri ostalih treh spremenljivkah policisti zaznavajo nižjo stopnjo pripravljenosti kot pa so jo izrazili prebivalci.

Tabela 47: Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti

Sodelovanje prebivalcev pri policijskem delu v skupnosti		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	2,90	0,99
Pripravljenost sodelovati pri nadzoru dela policije.	0,89	2,92	1,26
Pripravljenost sodelovati pri ocenjevanju uspešnosti dela policije.	0,88	2,94	1,18
Pripravljenost sodelovati pri določanju ciljev policijskega dela v kraju bivanja.	0,86	2,99	1,08
Pripravljenost sodelovati v varnostnem sosvetu.	0,77	2,76	1,11

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

KMO - 0,78; α - 0,87

Tabela 48: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti

Pripravljenost	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
sodelovati pri nadzoru dela policije.	3,25/1,04	2,71/1,33	8,91*
sodelovati pri ocenjevanju uspešnosti dela policije.	3,12/0,98	2,83/1,27	5,11*
sodelovati pri določanju ciljev policijskega dela v kraju bivanja.	3,07/0,83	2,94/1,20	2,39
sodelovati v varnostnem sosvetu.	2,91/0,87	2,67/1,23	4,38*

Lestvica: 1-Nepripravljenost; 5-pripravljenost

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Glede pripravljenosti za sodelovanje pri določanju ciljev policijskega dela v kraju bivanja ni statistično pomembnih razlik med mnenjem policistov in prebivalcev. Pri ostalih spremenljivkah, ki tvorijo faktor Policijsko delo v skupnosti, pa so statistično pomembne razlike med policisti in prebivalci, pri čemer policisti zaznavajo večjo mero pripravljenosti za sodelovanje, kot pa jo izražajo prebivalci. Največja razlika je med zaznano in dejansko izraženo pripravljenostjo prebivalcev za sodelovanje pri nadzoru dela policije.

V spodnji tabeli je predstavljena primerjava mnenj prebivalcev in policistov po faktorjih. Iz Tabele 49 je razvidno, da obstajajo statistično pomembne razlike med mnenji policistov in prebivalcev. Pri treh od štirih faktorjev so prebivalci izkazali večjo pripravljenost za sodelovanje kot jo zaznavajo policisti, pri pripravljenosti za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti pa policisti zaznavajo višjo stopnjo pripravljenosti, kot pa jo izražajo prebivalci.

Tabela 49: Primerjava mnenj o pripravljenosti za sodelovanje s policijo (štirje faktorji)

Faktor	Policisti	Prebivalci	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo pri delu z ljudmi	2,84/0,70	3,14/0,96	-7,08*
Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri osnovnih aktivnostih policije	2,75/0,70	2,88/0,97	-3,03*
Pripravljenost za sodelovanje prebivalcev pri aktivnostih za krepitev skupnosti	2,96/0,73	3,14/1,00	-3,94*
Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti	3,09/0,73	2,79/1,10	6,43*

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

6 Analiza partnerstva v lokalni skupnosti pri opredeljevanju varnostnih problemov in najučinkovitejših načinov reševanja teh problemov

Praden pogledamo, kakšna pričakovanja imajo prebivalci in policisti do posameznih subjektov, je pomembno ugotoviti, kako se sami odzivajo na varnostne izzive, oziroma kako policisti ocenjujejo, da se odzovejo.

6.1 Odzivanje prebivalcev na pojav varnostnih problemov v občini

Anketirane smo vprašali: »Če se pojavi varnostni problem v občini, na kakšen način se nanj odzovete? Prosimo Vas, da ocenite z ocenami od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se nikoli ne odzovete na naveden način in 5, da se na ta način zelo pogosto odzivate.«

S pomočjo faktorjske analize in sklepanja smo identificirali dva faktorja, in sicer: neformalni načini odzivanja in formalni načini odzivanja na varnostne probleme.

Tabela 50: Neformalno odzivanje na varnostne probleme

	FL	\bar{x}	σ
Neformalno odzivanje na varnostne probleme		3,52	0,84
Ime spremenljivke			
O tem govorim/-jo s prijatelji in z znanci.	0,87	3,65	0,93
O tem govorim/-jo z družino.	0,80	3,71	1,05
O tem govorim/-jo s sodelavci.	0,80	3,21	1,09

Lestvica: 1-nikoli; 5-zelo pogosto

KMO = 0,68; α = 0,76

Neformalni načini odzivanja so najpogostejši načini odzivanja na varnostne probleme. Značilnost le teh je, da so pasivni in verjetno ostajajo na ravni razprave znotraj ožjega socialnega kroga.

Tabela 51: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede neformalnega odzivanja na varnostne izzive

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
O tem govorim/-jo s prijatelji in z znanci.	3,52	0,84	3,72	0,98	-4,25*
O tem govorim/-jo z družino.	3,41	0,90	3,89	1,09	-9,46*
O tem govorim/-jo s sodelavci.	3,37	0,84	3,11	1,20	5,05*

Lestvica: 1-nikoli; 5-zelo pogosto

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Statistično značilne razlike obstajajo med policisti in prebivalci pri vseh treh spremenljivkah.

Tabela 52: Formalno odzivanje na varnostne probleme

	FL	\bar{x}	σ
Formalno odzivanje na varnostne probleme		2,39	0,97
Ime spremenljivke			
Na to opozorim/-jo na srečanjih s predstavniki občine.	0,86	2,38	1,20
Obvestim/-jo župana ali koga drugega na občini.	0,85	2,38	1,22
Na to opozorim/-jo na okroglih mizah.	0,82	2,16	1,10
V društvu podam/-jo pobudo za ukrepanje.	0,82	2,37	1,15
Pišem/-jo lokalnim medijem (časopis, radio, TV) ali na internetnih forumih.	0,81	2,11	1,22
Obvestim/-jo policijo.	0,68	3,00	1,42

Lestvica: 1-nikoli; 5-zelo pogosto

KMO = 0,87; α = 0,89

Formalno odzivanje na varnostne probleme je aktivno udejstvovanje pri reševanju problemov v lokalni skupnosti, najpogostejša oblika pa je zagotovo obveščanje policije. Analiza pričakovanj nam bo pokazala podoben rezultat, kjer je pričakovanje glede zagotavljanja varnosti do policije najvišje.

Tabela 53: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede formalnega odzivanja na varnostne izzive

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Na to opozorim/-jo na srečanjih s predstavniki občine.	3,02	0,91	1,99	1,18	19,09
Obvestim/-jo župana ali koga drugega na občini.	3,07	0,94	1,95	1,18	20,54
Na to opozorim/-jo na okroglih mizah.	2,70	0,92	1,83	1,06	16,88
V društvu podam/-jo pobudo za ukrepanje.	2,93	0,84	2,03	1,17	17,53
Pišem/-jo lokalnim medijem (časopis, radio, TV) ali na internetnih forumih.	3,11	1,02	1,50	0,88	31,50
Obvestim/-jo policijo.	4,03	0,95	2,37	1,29	28,75

Lestvica: 1-nikoli; 5-zelo pogosto

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri stališčih glede formalnega odzivanja na varnostne izzive gre za zelo velike statistično značilne razlike med policisti in prebivalci, pri čemer policisti ocenjujejo, da se prebivalci pogosteje poslužujejo formalnih načinov odzivanja kot so to ocenili sami prebivalci. Policisti menijo, da se v ta namen pogosto poslužujejo medijev, še pogosteje pa da pokličejo policijo.

6.2 Analiza partnerstva med različnimi subjekti v lokalni skupnosti

Enako kot v drugih zahodnih državah, so danes prizadevanja na področju preprečevanja kriminalitete usmerjena v oblikovanje partnerstva med različnimi institucijami. Anketirane smo prosili, da ocenijo uspešnost, zaupanje in pričakovanja do posameznih subjektov glede zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti.

Za partnerstvo je potrebno zaupanje zato smo najprej preučili zaupanje prebivalcev in policije v posamezne subjekte.

Tabela 54: Zaupanje v subjekte

Zaupanje...	1 policisti		2 prebivalci		t -vrednost
Ime spremenljivke	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
prijateljem in sorodnikom	4,27	/ 0,80	4,32	/ 0,84	-1,01
sosedom in znancem	3,40	/ 0,80	3,41	/ 0,92	-0,18
televiziji, radiu, časopisom in drugim medijem	2,31	/ 0,82	2,48	/ 0,87	-3,91*
predsedniku republike	2,69	/ 1,12	2,66	/ 1,17	0,60
predsedniku vlade	2,19	/ 0,93	2,26	/ 1,08	-1,31
Vladi RS	2,02	/ 0,88	2,15	/ 0,99	-2,69*
Državnemu zboru RS	2,04	/ 0,87	2,15	/ 0,96	-2,46*
Policiji	3,77	/ 0,96	2,98	/ 1,07	14,52*
Slovenski vojski	2,98	/ 1,06	3,14	/ 1,08	-2,79*
sodiščem	2,51	/ 1,00	2,46	/ 1,07	0,94
tožilstvu	2,59	/ 1,02	2,42	/ 1,06	3,22*
javni upravi	2,53	/ 0,96	2,57	/ 1,02	-0,72
političnim strankam	1,62	/ 0,72	1,83	/ 0,83	-5,31*
sindikatom	2,57	/ 1,00	2,25	/ 0,93	6,21*
gospodarstvu, podjetjem	2,59	/ 0,89	2,71	/ 0,93	-2,46*
civilni zaščiti	3,50	/ 1,05	3,44	/ 1,02	1,01
gasilcem	4,19	/ 0,88	4,15	/ 0,88	1,06
zasebnovarnostnim podjetjem	2,50	/ 0,84	2,87	/ 1,00	-7,45*
detektivom	2,51	/ 0,90	2,76	/ 1,04	-5,08*
zdravstvenim ustanovam	3,36	/ 0,91	3,49	/ 0,96	-2,64*
šolam in vrtcem	3,63	/ 0,79	3,75	/ 0,84	-2,69*
centrom za socialno delo	2,61	/ 1,03	2,89	/ 1,01	-5,26*
inšpekcijskim organom/slужbam	2,46	/ 0,92	2,61	/ 0,94	-3,21*
športnim in kulturnim društvom	3,34	/ 0,85	3,49	/ 0,91	-3,29*
reševalnim društvom (jamarska, gorska, potapljaška ipd.)	3,91	/ 0,91	3,96	/ 0,93	-0,97
nevladnim organizacijam/društvom s področja zagotavljanja varnosti (Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	2,99	/ 1,01	3,40	/ 1,05	-7,54*
humanitarnim organizacijam/društvom	2,78	/ 1,00	3,07	/ 1,04	-5,43*
varnim hišam/materinskim domovom	3,38	/ 0,95	3,56	/ 0,98	-3,66*
naravovarstvenim organizacijam	2,94	/ 0,92	3,22	/ 0,89	-5,95*
županu	2,55	/ 1,01	2,90	/ 1,08	-6,20*
občinskemu redarstvu	2,59	/ 0,97	2,65	/ 0,97	-1,11
varnostnemu sosvetu (posvetovalnemu telesu za vprašanja varnosti v občini)	2,64	/ 0,93	2,66	/ 0,86	-0,23
verski skupnosti	2,11	/ 0,98	2,40	/ 1,13	-5,35*
Zavodu za zaposlovanje	2,24	/ 0,85	2,54	/ 0,91	-6,34*
Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	2,32	/ 0,88	2,66	/ 0,95	-7,16*
zavarovalnicam	2,11	/ 0,88	2,36	/ 0,98	-5,13*

Lestvica: 1-sploh ne zaupam; 5-močno zaupam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tako policisti kot prebivalci najmanj zaupajo političnim strankam. Zaupanje v politične stranke je sicer tradicionalni nizko, v obzir pa lahko vzamemo tudi šibko politično stabilnost, ki ji je bila priča slovenska družba prav v času izvedbe raziskave. Najvišje zaupanje oboji izkazujejo primarnim socialnim skupinam (družini, prijateljem), gasilcem in reševalnim službam (npr. Gorska reševalna služba) ter šolam. Policija najvišje zaupanje daje prav v svoje vrste, sledi zaupanje v civilno zaščito. Medtem pa prebivalci zaupajo zdravstvenim ustanovam, športnim in kulturnim društvom ter varnim hišam.

6.3 Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje

Zastavili smo naslednje vprašanje: »Zanima nas tudi Vaše mnenje o tem, na kakšen način bi se lahko v prihodnje v občini učinkovito zagotavljalo varnost.«

Ukrepe smo razdelili na več faktorjev

- Situacijsko preventivni ukrepi;
- Dejavnost nadzorstva;
- Podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samovarovanje;
- Socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prevencija); in
- Samovarovanje.

Tabela 55: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Situacijsko preventivni ukrepi

	FL	\bar{x}	σ
Situacijsko preventivni ukrepi		3,76	0,75
Ime spremenljivke			
Z jasno označeno varno potjo v šolo.	0,82	3,89	1,04
Z omejitvijo hitrosti prometa s signalnimi opozorili (znaki, svetlobni znaki, digitalno prikazovanje hitrosti).	0,81	3,88	1,04
Z novimi tehničnimi rešitvami v prometu (krožišča, grbine na cestišču, semaforji za ljudi s posebnimi potrebami).	0,76	3,98	1,01
Z enotno telefonsko številko za klice v sili.	0,72	3,71	1,17
Z boljšo javno razsvetljavo.	0,69	3,49	1,08
Z varnimi točkami na javnih krajih (kamor se lahko oseba zateče v stiski).	0,68	3,82	1,00
S tehničnim varovanjem (alarmne naprave, protivlomna vrata, specialne ključavnice).	0,62	3,73	1,04
S skrbjo za bolj urejeno in čisto okolje.	0,59	3,59	1,10

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

KMO = 0,89 ; α = 0,86

Tabela 56: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Situacijsko preventivni ukrepi

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Z jasno označeno varno potjo v šolo.	3,79	/ 1,02	3,95	/ 1,05	-3,01*
Z omejitvijo hitrosti prometa s signalnimi opozorili (znaki, svetlobni znaki, digitalno prikazovanje hitrosti).	3,75	/ 1,03	3,96	/ 1,04	-3,97*
Z novimi tehničnimi rešitvami v prometu (krožišča, grbine na cestišču, semaforji za ljudi s posebnimi potrebami).	3,98	0,99	3,98	1,03	-0,12
Z enotno telefonsko številko za klice v sili.	3,50	1,20	3,84	1,13	-5,37*
Z boljšo javno razsvetljavo.	3,32	/ 1,07	3,58	/ 1,08	-4,65*
Z varnimi točkami na javnih krajih (kamor se lahko oseba zateče v stiski).	3,76	/ 0,99	3,85	/ 1,00	-1,86
S tehničnim varovanjem (alarmne naprave, protivlomna vrata, specialne ključavnice).	3,91	/ 0,97	3,63	/ 1,06	5,40*
S skrbjo za bolj urejeno in čisto okolje.	3,48	/ 1,05	3,66	/ 1,12	-3,31*

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tabela 57: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Dejavnost nadzorstva

Ime spremenljivke	FL	\bar{x}	σ
Dejavnost nadzorstva		3,09	0,86
Z večjimi pooblastili občinskimi redarjem.	0,80	2,80	1,19
Z več policisti.	0,77	3,60	1,17
Z najemom storitev zasebnih varnostnikov.	0,64	2,86	1,13

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

KMO = 0,60 ; $\alpha = 0,59$

Tabela 58: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Dejavnost nadzorstva

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Z večjimi pooblastili občinskimi redarjem.	2,81	/ 1,21	2,80	/ 1,18	0,30
Z več policisti.	4,06	/ 1,05	3,32	/ 1,16	13,06*
Z najemom storitev zasebnih varnostnikov.	2,89	/ 1,10	2,84	/ 1,14	0,82

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tabela 59: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samov.

	FL	\bar{x}	σ
Podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samov.		3,38	0,72
Ime spremenljivke			
Z vključevanjem nevladnih organizacij, društev.	0,77	3,42	1,06
S krepitvijo prostovoljnega dela na področju zagotavljanja varnosti.	0,72	3,53	1,02
Z delom Centrov za socialno delo.	0,71	3,70	1,04
Z aktivnim delom varnostnega sosveta (posvetovalno telo za vprašanja varnosti v občini).	0,61	3,32	1,02
Z zavarovanjem premoženja pri zavarovalnicah.	0,60	2,96	1,16

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

KMO = 0,73 ; α = 0,71

Tabela 60: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Podporne nadzorstvene dejavnosti – državljansko samov.

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Z vključevanjem nevladnih organizacij, društev.	3,31	1,04	3,48	1,07	-3,13*
S krepitvijo prostovoljnega dela na področju zagotavljanja varnosti.	3,46	0,98	3,58	1,04	-2,15*
Z delom Centrov za socialno delo.	3,83	1,03	3,61	1,03	4,01*
Z aktivnim delom varnostnega sosveta (posvetovalno telo za vprašanja varnosti v občini).	3,37	0,95	3,29	1,06	1,44
Z zavarovanjem premoženja pri zavarovalnicah.	2,91	1,14	2,99	1,17	-1,29

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tabela 61: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prev.)

	FL	\bar{x}	σ
Socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prev.)		4,00	0,73
Ime spremenljivke			
Z obveščanjem in osveščanjem preko (lokalnih) medijev.	0,83	3,89	0,91
Z vključevanjem varnostnih vsebin v izobraževalni proces vrtcev in šol.	0,82	4,00	0,93
Z uveljavljanjem alternativnih oblik kaznovanja za manjše/lažje prestopke – npr . družbeni koristno delo, obvezno izobraževanje, zdravljenje ipd.).	0,76	4,03	1,01
Z doslednim kaznovanjem kršiteljev.	0,63	4,08	1,01

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

KMO = 0,73; α = 0,75

Tabela 62: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Socializacija – ukrepi za odpravo »nisem vedel« (situacijska prev.)

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
Z obveščanjem in osveščanjem preko (lokalnih) medijev.	3,93	/ 0,89	3,86	/ 0,92	1,48
Z vključevanjem varnostnih vsebin v izobraževalni proces vrtcev in šol.	4,04	/ 0,88	3,98	/ 0,96	1,36
Z uveljavljanjem alternativnih oblik kaznovanja za manjše/lažje prestopke – npr . družbeni koristno delo, obvezno izobraževanje, zdravljenje ipd.).	4,00	/ 1,03	4,06	/ 1,00	-1,04
Z doslednim kaznovanjem kršiteljev.	3,98	/ 1,05	4,14	/ 0,98	-3,14*

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tabela 63: Možne oblike zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Samovarovanje

Ime spremenljivke	FL	\bar{x}	σ
	F9E Samovarovanje		3,48
c310 Z izmenjavo telefonskih števil s sosedi.	0,79	3,33	1,08
c307 Z vadbo samoobrambe.	0,71	3,07	1,15
c298 S spodbujanjem samozaščitnega vedenja prebivalcev.	0,68	4,05	0,94

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

KMO = 0,60 ; $\alpha = 0,56$

Tabela 64: Primerjava mnenj policistov in prebivalcev glede možnih oblik zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti v prihodnje: Samovarovanje

Ime spremenljivke	1 policisti		2 prebivalci		t - vrednost
	\bar{x}	σ	\bar{x}	σ	
c310 Z izmenjavo telefonskih števil s sosedi.	3,35	/ 1,03	3,33	/ 1,11	0,34
c307 Z vadbo samoobrambe.	2,89	/ 1,13	3,17	/ 1,16	-4,61*
c298 S spodbujanjem samozaščitnega vedenja prebivalcev.	4,28	/ 0,81	3,91	/ 0,98	7,94*

Lestvica: 1- sploh se ne strinjam; 5 - popolnoma se strinjam

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Najnižjo stopnjo strinjanja glede možnih oblik zagotavljanja varnosti smo izmerili pri mehanizmih nadzora, kot so večja pooblastila občinskim redarjem, več policistov in najem storitev zasebnih varnostnikov.

7 Analiza obstoječih oblik policijskega dela v skupnosti

7.1 Slovenska policija

Respondenti so v sklopu vprašanj o slovenski policiji izražali svoje strinjanje s trditvami, ki se nanašajo na značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti in na značilnosti policijske organizacije. Vprašanje se je glasilo:

“V nadaljevanju so zapisane nekatere ocene o slovenski policiji, Vi pa povejte, v kolikšni meri se z ocenami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.”

Z namenom zmanjšanja števila spremenljivk in ugotavljanja njihove strukture, smo izvedli faktorsko analizo in izločili dva faktorja:

*Značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti in
Značilnosti policijske organizacije.*

Sledi primerjava mnenj policistov in prebivalcev za vsako od spremenljivk, ki sestavljajo faktorja.

Tabela 65: Značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti

Značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,05	0,83
Slovenska policija je pripravljena upoštevati predloge prebivalcev.	0,84	3,04	1,04
Slovenska policija se zaveda potreb prebivalcev.	0,83	3,02	1,11
Slovenska policija uspešno varuje prebivalce.	0,82	3,23	1,06
Slovenska policija je motivirana za reševanje težav prebivalcev.	0,80	3,07	1,03
Slovenska policija je dovolj prisotna na terenu.	0,57	2,89	1,10

Lestvica: 1 - popolno nestrinjanje; 5 - popolno strinjanje
KMO - 0,81; α - 0,83

Tabela 66: Primerjava mnenj o značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti

Policijsko delo v skupnosti	Policisti	Prebivalci	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Slovenska policija je pripravljena upoštevati predloge prebivalcev.	3,60/0,90	2,69/0,97	19,39*
Slovenska policija se zaveda potreb prebivalcev.	3,61/1,04	2,66/1,00	17,64*
Slovenska policija uspešno varuje prebivalce.	3,74/0,99	2,92/0,98	15,79*
Slovenska policija je motivirana za reševanje težav prebivalcev.	3,40/1,03	2,87/0,98	9,96*
Slovenska policija je dovolj prisotna na terenu.	2,95/1,16	2,85/1,06	1,71

Lestvica: 1 - popolno nestrinjanje; 5 - popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 66 je razvidno, da obstajajo razlike v mnenjih policistov in prebivalcev glede značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti. Pri vseh trditvah policisti izražajo večjo stopnjo strinjanja kot prebivalci, pri čemer so razlike, predstavljene s *t-vrednostjo* pri vseh spremenljivkah, z izjemo ene, statistično pomembne. Največje razlike v ocenah pojavijo pri spremenljivki *Slovenska policija je pripravljena upoštevati predloge prebivalcev*, pri kateri so prebivalci izrazili najnižjo stopnjo strinjanja ($\bar{x} = 2,69$), sledi spremenljivka *Slovenska policija se zaveda potreb prebivalcev*, spremenljivka *Slovenska policija uspešno varuje prebivalce* in spremenljivka *Slovenska policija je motivirana za reševanje težav prebivalcev*. Glede zadostne prisotnosti policije na terenu so mnenja obeh skupin skladna in med odgovori ni statistično pomembnih razlik. Prebivalci pri vseh trditvah izražajo nizko stopnjo strinjanja, njihovi odgovori zajemajo predvsem spodnji dve možnosti – “sploh se ne strinjam” (1) in “se ne strinjam” (2), pri nobeni od trditvev pa povprečna vrednost ne preseže možnosti “niti-niti” (3). Policisti so pri vseh trditvah, razen pri trditvi o prisotnosti na terenu, izrazili stopnjo strinjanja višjo od povprečne vrednosti 3 (“niti-niti”).

Tabela 67: Značilnosti policijske organizacije

Značilnosti policijske organizacije		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	2,98	0,82
Slovenska policija je učinkovita pri svojem delu.	0,81	3,07	0,95
Slovenska policija objektivno obvešča javnost.	0,79	3,05	1,03
Slovenska policija je fleksibilna/prožna pri izrekanju ukrepov.	0,77	2,79	1,10
Slovenska policija je primerno vodena.	0,74	2,72	1,01
Slovenska policija je politično neodvisna.	0,71	2,70	1,26
Slovenska policija ima vodilno vlogo pri zagotavljanju varnosti.	0,70	3,56	1,16

1 - popolno nestrinjanje; 5 - popolno strinjanje

KMO - 0,84; α - 0,84

Tabela 68: Primerjava mnenj o značilnosti policijske organizacije

Značilnosti policijske organizacije	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Slovenska policija je učinkovita pri svojem delu.	3,35/0,93	2,89/0,93	9,34*
Slovenska policija objektivno obvešča javnost.	3,45/1,00	2,81/0,98	12,12*
Slovenska policija je fleksibilna/prožna pri izrekanju ukrepov.	3,06/1,20	2,62/1,00	7,34*
Slovenska policija je primerno vodena.	2,67/1,10	2,75/0,95	-1,42
Slovenska policija je politično neodvisna.	3,06/1,40	2,47/1,10	8,66*
Slovenska policija ima vodilno vlogo pri zagotavljanju varnosti.	4,05/1,07	3,26/1,12	13,73*

Lestvica: 1 - popolno nestrinjanje; 5 - popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 67 je razvidno, da obstajajo razlike v mnenjih policistov in prebivalcev glede značilnosti policijske organizacije. Pri vseh trditvah, z izjemo ene, so ocene policistov višje (izražajo

večjo stopnjo strinjanja) kot ocene prebivalcev, pri čemer so razlike, predstavljene s *t-vrednostjo* pri vseh spremenljivkah, z izjemo ene, statistično pomembne.

Znotraj faktorja o značilnostih policijske organizacije se največje razlike v ocenah pojavijo pri spremenljivki *Slovenska policija ima vodilno vlogo pri zagotavljanju varnosti* in pri spremenljivki *Slovenska policija objektivno obvešča javnost*. Pri spremenljivki *Slovenska policija je primerno vodena* so mnenja policistov in prebivalcev skladna, je pa ta spremenljivka tudi edina, pri kateri je povprečna vrednost odgovorov pri policistih malenkost nižja kot pri prebivalcih, v povprečju pa znaša 2,72.

Prebivalci pri vseh trditvah izražajo nizko stopnjo strinjanja, njihovi odgovori zajemajo predvsem spodnji dve možnosti – “sploh se ne strinjam” (1) in “se ne strinjam” (2), le pri trditvi *Slovenska policija ima vodilno vlogo pri zagotavljanju varnosti* pa povprečna vrednost preseže možnost “niti-niti” (3).

V spodnji tabeli je predstavljena primerjava mnenj prebivalcev in policistov po faktorjih. Iz Tabele 62 je razvidno, da obstajajo statistično pomembne razlike med mnenji policistov in državljanov, ki so večje pri prvem faktorju (višja *t-vrednost*), pri obeh faktorjih pa so policisti izrazili višjo stopnjo strinjanja s trditvami kot prebivalci.

Tabela 69: Primerjava mnenj o slovenski policiji (dva faktorja)

Faktor	Policisti \bar{x}/σ	Prebivalci \bar{x}/σ	t-vrednost
Značilnosti policije pri policijskem delu v skupnosti	3,46/0,74	2,80/0,78	16,58*
Značilnosti policijske organizacije	3,28/0,81	2,80/0,77	11,43*

Lestvica: 1 - popolno nestrinjanje; 5 - popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

7.2 Ocena uspešnosti policije

Anketiranci so v sklopu vprašanj o uspešnosti policije ocenjevali uspešnost pri naštetih nalogah policije. Vprašanje se je glasilo:

“V nadaljevanju je zapisanih nekaj nalog in dolžnosti policije. S šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite njihovo uspešnost pri opravljanju teh nalog.”

Z namenom zmanjšanja števila spremenljivk in ugotavljanja njihove strukture, smo izvedli faktorsko analizo in izločili šest faktorjev:

Ocena uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi;

Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa;

Ocena zakonitosti policijskega dela;

Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja;

Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja nadzora meje in dela s tujci;

Ocena uspešnosti policistov pri policijskem delu v skupnosti

Sledi primerjava mnenj policistov in prebivalcev za vsako od spremenljivk, ki sestavljajo posamezne faktorje.

Tabela 70: Ocena uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi

Varovanje življenja, osebna varnost in premoženje ljudi		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,46	0,92
Uspešnost policistov pri varovanju osebne varnosti.	0,93	3,48	1,02
Uspešnost policistov pri varovanju življenja.	0,92	3,67	1,01
Uspešnost policistov pri varovanju premoženja ljudi.	0,88	3,22	1,01
Uspešnost policistov pri hitrem odzivanju na nujne klice prebivalcev.	0,81	3,49	1,12

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 – odlično

KMO - 0,81; α - 0,90

Tabela 71: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi

Uspešnost policistov pri...	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
varovanju osebne varnosti.	4,03/0,84	3,14/0,98	18,95*
varovanju življenja.	4,24/0,79	3,32/0,97	20,37*
varovanju premoženja ljudi.	3,72/0,90	2,91/0,94	16,75*
hitrem odzivanju na nujne klice prebivalcev.	4,18/0,84	3,07/1,06	22,67*

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Vse spremenljivke znotraj faktorja Varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi so policisti ocenili z višjimi ocenami kot prebivalci, pri čemer oboji najvišje ocenjujejo uspešnost policistov pri varovanju življenja, najnižje pa uspešnost pri varovanju premoženja ljudi.

Razlike med ocenami pri posamezni spremenljivki so velike in vse statistično pomembne – največja razlika je v oceni hitrosti odzivanja policistov na nujne klice prebivalcev, sledi razlika v oceni uspešnosti pri varovanju življenja in razlika v oceni uspešnosti pri varovanju osebne varnosti. Najmanjša, a še vedno velika razlika pa je v oceni uspešnosti pri varovanju premoženja ljudi, ki je pri prebivalcih celo nižja od 3 in znaša 2,91.

Tabela 72: Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa

JRM in promet		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,52	0,76
Uspešnost policistov pri nadzorovanju in urejanju prometa na javnih cestah.	0,88	3,51	0,92
Uspešnost policistov pri vzdrževanju javnega reda.	0,83	3,48	0,9
Uspešnost policistov pri nadzorovanju in kaznovanju kršiteljev v prometu.	0,75	3,57	0,96

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 – odlično

KMO - 0,65; α - 0,76

Tabela 73: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa

Uspešnost policistov pri...	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
nadzorovanju in urejanju prometa na javnih cestah.	3,88/0,77	3,29/0,93	13,58*
vzdrževanju javnega reda.	3,91/0,73	3,21/0,90	16,72*
nadzorovanju in kaznovanju kršiteljev v prometu.	3,94/0,83	3,35/0,97	12,73*

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 73 je razvidno, da so policisti vse spremenljivke, ki določajo faktor Javni red in mir ocenili z višjimi ocenami kot prebivalci, pri čemer oboji najvišje ocenjujejo uspešnost policistov pri nadzorovanju in kaznovanju kršiteljev v prometu.

Razlike med ocenami pri posamezni spremenljivki so statistično pomembne – največja razlika je v oceni uspešnosti pri vzdrževanju javnega reda, sledi razlika v oceni uspešnosti pri nadzorovanju in urejanju prometa na javnih cestah ter razlika v uspešnosti pri nadzorovanju in kaznovanju kršiteljev v prometu.

Tabela 74: Ocena zakonitosti policijskega dela

Zakonitost policijskega dela		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,33	0,89
Uspešnost policistov pri spoštovanju človekovih pravic.	0,87	3,45	1,08
Uspešnost policistov pri zakonitosti njihovega dela.	0,87	3,49	1,02
Uspešnost policistov pri obravnavanju pritožb občanov zoper delo policije.	0,86	3,18	1,06
Uspešnost policistov pri zagotavljanju javnosti svojega delovanja.	0,84	3,19	0,94

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 – odlično

KMO - 0,76; α - 0,89

Tabela 75: Primerjava mnenj o zakonitosti policijskega dela

Uspešnost policistov pri...	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
spoštovanju človekovih pravic.	4,27/0,81	2,96/0,91	28,45*
zakonitosti njihovega dela.	4,25/0,73	3,03/0,89	27,78*
obravnavanju pritožb občanov zoper delo policije.	3,89/0,87	2,75/0,92	24,42*
zagotavljanju javnosti svojega delovanja.	3,68/0,81	2,89/0,89	17,38*

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 75 je razvidno, da so policisti vse spremenljivke, ki določajo faktor Zakonitost policijskega dela ocenili z višjimi ocenami kot prebivalci. Razlike med ocenami pri posamezni spremenljivki so statistično pomembne – največja razlika je v oceni uspešnosti pri spoštovanju

človekovih pravic, sledi razlika v oceni uspešnosti pri zakonitosti policijskega dela ter razlika v uspešnosti pri obravnavanju pritožb občanov zoper delo policije. Najmanjša, a še vedno velika in statistično pomembna pa je razlika v oceni uspešnosti pri zagotavljanju javnosti delovanja policije.

V delu raziskave, ki se nanaša na policijo, Zakonitost policijskega dela predstavlja faktor z največjimi razlikami med ocenami policistov in prebivalcev (t-vrednost za celoten faktor znaša 31,26).

Tabela 76: Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja

Preiskovanje		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	2,98	0,74
Uspešnost policistov pri odkrivanju in prijemanju storilcev kaznivih dejanj in prekrškov.	0,87	3,10	0,92
Uspešnost policistov pri preiskovanju kaznivih dejanj in prekrškov.	0,85	3,12	0,89
Uspešnost policistov pri zbiranju dokazov.	0,85	3,10	0,87
Uspešnost policistov pri odkrivanju in prijemanju drugih iskanih oseb.	0,81	3,11	0,88
Uspešnost policistov pri odkrivanju korupcije.	0,71	2,70	1,03
Uspešnost policistov pri preiskovanju gospodarske kriminalitete.	0,70	2,73	0,99

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 – odlično

KMO - 0,85; α - 0,88

Tabela 77: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja

Uspešnost policistov pri...	Policisti \bar{x}/σ	Prebivalci \bar{x}/σ	t- vrednost
odkrivanju in prijemanju storilcev kaznivih dejanj in prekrškov.	3,50/0,79	2,86/0,90	14,09*
preiskovanju kaznivih dejanj in prekrškov.	3,46/0,76	2,92/0,90	12,04*
zbiranju dokazov.	3,47/0,77	2,87/0,86	13,90*
odkrivanju in prijemanju drugih iskanih oseb.	3,49/0,80	2,88/0,85	13,97*
preiskovanju gospodarske kriminalitete.	2,91/1,02	2,61/0,96	5,79*

1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 77 je razvidno, da so policisti vse spremenljivke, ki določajo faktor Odkrivanje in preiskovanje, ocenili z višjimi ocenami kot prebivalci. Razlike med ocenami pri posamezni spremenljivki so statistično pomembne – največja razlika je v oceni uspešnosti pri odkrivanju in prijemanju storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, sledita ocena uspešnosti pri odkrivanju in prijemanju drugih iskanih oseb ter ocena uspešnosti pri zbiranju dokazov (s približno enakima t-vrednostma), malenkost manjša razlika je v oceni uspešnosti pri preiskovanju kaznivih dejanj in prekrškov. Najmanjša razlika pa je v oceni uspešnosti pri preiskovanju gospodarske kriminalitete, ki je tako pri policistih kot pri prebivalcih najnižja (2,91 pri policistih in 2,61 pri prebivalcih).

Tabela 78: Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja nadzora meje in dela s tujci

Nadzor meje in delo s tujci		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,48	0,84
Uspešnost policistov pri preprečevanju ilegalnih prehodov državne meje.	0,93	3,46	0,94
Uspešnost policistov pri opravljanju nalog v zvezi s tujci (azilna politika).	0,90	3,35	0,92
Uspešnost policistov pri varovanju državne meje in opravljanju mejne kontrole.	0,89	3,60	0,93

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 – odlično

KMO - 0,72; α - 0,89

Tabela 79: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri nalogah s področja nadzora meje in dela s tujci

Uspešnost policistov pri...	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
preprečevanju ilegalnih prehodov državne meje.	3,68/0,87	3,33/0,97	7,29*
opravljanju nalog v zvezi s tujci (azilna politika).	3,61/0,88	3,20/0,91	8,73*
varovanju državne meje in opravljanju mejne kontrole.	3,84/0,83	3,45/0,96	8,39*

1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 78 je razvidno, da so policisti vse spremenljivke, ki določajo faktor Nadzor meje in tujci, ocenili z višjimi ocenami kot prebivalci. Razlike med ocenami pri posamezni spremenljivki so statistično pomembne, po t-vrednosti ne izstopa nobena spremenljivka.

Tabela 80: Ocena uspešnosti policistov pri policijskem delu v skupnosti

Policijsko delo v skupnosti		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,15	0,74
Uspešnost policistov pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto v skupnosti.	0,8	3,14	0,96
Uspešnost policistov pri sodelovanju s prebivalci v občini.	0,79	3,13	1,02
Uspešnost policistov pri preprečevanju vandalizma.	0,78	2,97	0,94
Uspešnost policistov pri usmerjanju svoje pozornosti na povratnike.	0,78	3,16	0,97
Uspešnost policistov pri preventivnem delovanju.	0,77	3,27	1,03
Uspešnost policistov pri zmanjševanju števila ponovnih klicev z istega naslova.	0,75	2,96	0,91
Uspešnost policistov pri preprečevanju zlorabe drog.	0,74	2,94	0,98
Uspešnost policistov pri nudenju pomoči pri zaščiti in reševanju.	0,69	3,62	0,97

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 – odlično

KMO - 0,89; α - 0,90

Tabela 81: Primerjava mnenj o uspešnosti policistov pri policijskem delu v skupnosti

Uspešnost policistov pri...	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
zmanjševanju strahu pred kriminaliteto v skupnosti.	3,59/0,84	2,87/0,93	15,24*
sodelovanju s prebivalci v občini.	3,56/0,95	2,86/0,97	13,89*
preprečevanju vandalizma.	3,29/0,88	2,78/0,93	10,60*
usmerjanju svoje pozornosti na povratnike.	3,62/0,95	2,87/0,87	15,32*
preventivnem delovanju.	3,76/0,99	2,98/0,94	15,18*
zmanjševanju števila ponovnih klicev iz istega naslova.	3,22/0,98	2,81/0,84	8,38*
preprečevanju zlorabe drog.	3,26/0,89	2,75/0,98	10,13*
nudnju pomoči pri zaščiti in reševanju.	4,00/0,84	3,39/0,96	12,95*

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Vse spremenljivke, ki določajo uspešnost policijskega dela v skupnosti, so policisti ocenili z višjimi ocenami kot prebivalci. Oboji so najvišje ocenili uspešnost policistov pri nudenju pomoči pri zaščiti in reševanju, policisti so najnižje ocenili svojo uspešnost pri zmanjševanju števila ponovnih klicev iz istega naslova, prebivalci pa uspešnost policistov pri preprečevanju zlorabe drog.

Razlike med ocenami pri posamezni spremenljivki so statistično pomembne, največje razlike so v ocenah uspešnosti policistov pri usmerjanju svoje pozornosti na povratnike, pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto v skupnosti ter pri njihovem preventivnem delovanju.

Najmanjša razlika pa je v oceni uspešnosti pri zmanjševanju števila ponovnih klicev iz istega naslova.

V spodnji tabeli je predstavljena primerjava mnenj prebivalcev in policistov po faktorjih. Iz Tabele 82 je razvidno, da obstajajo statistično pomembne razlike med mnenji policistov in državljanov, ki so največje pri oceni zakonitosti policijskega dela (najvišja t-vrednost), pri vseh faktorjih pa so policisti ocenjevali z višjimi ocenami kot prebivalci.

Tabela 82: Primerjava ocen o uspešnosti slovenske policije (šest faktorjev)

Faktor	Policisti	Prebivalci	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Ocena uspešnosti policistov pri varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi	4,05/0,70	3,11/0,85	23,51*
Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja javnega reda in miru ter prometa	3,91/0,63	3,28/0,74	17,84*
Ocena zakonitosti policijskega dela	4,02/0,63	2,91/0,75	31,26*
Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja odkrivanja in preiskovanja	3,31/0,66	2,77/0,71	14,70*
Ocena uspešnosti policistov pri nalogah s področja nadzora meje in dela s tujci	3,71/0,78	3,33/0,85	8,81*
Ocena uspešnosti policistov pri policijskem delu v skupnosti	3,54/0,66	2,91/0,69	17,39*

Lestvica: 1 - nezadostno; 5 - odlično

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

7.3 Delo policije

Respondenti so v sklopu vprašanj o delu policije izražali svojo stopnjo strinjanja s trditvami, ki se nanašajo na različna področja policijskega dela. Vprašanje se je glasilo:

“V nadaljevanju so zapisane nekatere trditve o delu policistov, Vi pa povejte, v kolikšni meri se s trditvami strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.”

Z namenom zmanjšanja števila spremenljivk in ugotavljanja njihove strukture, smo izvedli faktorsko analizo in izločili štiri faktorje:

Usmerjenost v skupnost;
Podpora skupnosti;
Legitimnost policijskega dela;
Tradicionalna usmerjenost

Sledi primerjava mnenj policistov in prebivalcev za vsako od spremenljivk, ki sestavljajo posamezne faktorje.

Tabela 83: Ocena usmerjenosti policijskega dela v skupnost

Usmerjenost v skupnost		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,61	0,71
Nudenje pomoči državljanom, je prav tako pomembna naloga policistov kot izvrševanje (uveljavljanje) zakonov.	0,74	4,12	0,94
Policisti bi morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto.	0,73	3,4	1,06
Kakovost policijskega dela pomembno vpliva na kakovost življenja ljudi v skupnosti.	0,72	3,52	0,96
Policisti so za svoje delo odgovorni državljanom (davkoplačevalcem).	0,71	3,61	1,20
Probleme v zvezi s kriminaliteto v naši občini je mogoče rešiti s sodelovanjem med policijo in lokalnimi organizacijami.	0,54	3,40	0,99

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje
 KMO - 0,76; α - 0,72

Tabela 84: Primerjava ocene usmerjenosti policijskega dela v skupnost

Policija – lokalna skupnost	Policisti \bar{x}/σ	Prebivalci \bar{x}/σ	t- vrednost
Nudnje pomoči državljanom, je prav tako pomembna naloga policistov kot izvrševanje (uveljavljanje) zakonov.	4,16/0,92	4,09/0,95	1,32
Policisti bi morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto.	3,29/1,06	3,48/1,05	-3,39*
Kakovost policijskega dela pomembno vpliva na kakovost življenja ljudi v skupnosti.	3,53/0,88	3,52/1,00	0,22
Policisti so za svoje delo odgovorni državljanom (davkoplačevalcem).	3,19/1,25	3,86/1,09	-10,68*
Probleme v zvezi s kriminaliteto v naši občini je mogoče rešiti s sodelovanjem med policijo in lokalnimi organizacijami.	3,40/0,95	3,39/1,01	0,23

1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri treh od petih spremenljivk, ki tvorijo faktor Usmerjenost policijskega dela v skupnost, ni statistično pomembnih razlik med stopnjo strinjanja policistov in prebivalcev. Oboji se tako v enaki meri ($\bar{x} = 4,12$) strinjajo s trditvijo, da je nudenje pomoči državljanom, prav tako pomembna naloga policistov kot izvrševanje (uveljavljanje) zakonov. Strinjajo se tudi s trditvijo, da kakovost policijskega dela pomembno vpliva na kakovost življenja ljudi v skupnosti ($\bar{x} = 3,52$) ter s trditvijo, da je probleme v zvezi s kriminaliteto v občini mogoče rešiti s sodelovanjem med policijo in lokalnimi organizacijami ($\bar{x} = 3,40$).

Pri dveh spremenljivkah so med stopnjo strinjanja prebivalcev in policistov statistično pomembne razlike - prebivalci se v večji meri kot policisti strinjajo, da so policisti za svoje delo odgovorni državljanom (davkoplačevalcem), prav tako izražajo večjo stopnjo strinjanja s trditvijo, da bi policisti morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto.

Tabela 85: Ocena podpore skupnosti

Podpora skupnosti		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,01	0,68
Mediji večinoma ustrezno poročajo o policiji.	0,58	2,73	0,97
Večina državljanov ima pozitivno mnenje o policistih in njihovem delu.	0,68	2,89	0,99
Večina prebivalcev naše skupnosti spoštuje policiste.	0,75	3,02	0,94
Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega.	0,69	3,09	0,98
Prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju.	0,76	3,02	0,96
Prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju problemov v njihovi občini.	0,78	3,15	0,93
Policisti upravičeno zaupajo večini občanov.	0,74	3,14	0,94

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

KMO - 0,83; α - 0,84

Tabela 86: Primerjava ocene podpore skupnosti

Podpora skupnosti	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Mediji večinoma ustrezno poročajo o policiji.	2,33/0,99	2,98/0,87	-12,97*
Večina državljanov ima pozitivno mnenje o policistih in njihovem delu.	3,09/0,97	2,77/0,98	6,28*
Večina prebivalcev spoštuje policiste.	2,89/0,93	3,10/0,94	-4,31*
Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega.	3,21/0,93	3,02/1,01	3,72*
Prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju.	2,86/0,90	3,12/0,97	-5,17*
Prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju problemov v njihovi občini.	3,05/0,86	3,22/0,96	-3,68*
Policisti upravičeno zaupajo večini občanov.	3,10/0,92	3,16/0,95	-1,08

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Pri treh od sedmih spremenljivk, ki tvorijo faktor Ocena podpore skupnosti, ni statistično pomembnih razlik med stopnjo strinjanja policistov in prebivalcev. Oboji se tako v enaki meri ($\bar{x} = 3,14$) strinjajo s trditvijo, da policisti upravičeno zaupajo večini občanov.

Pri ostalih spremenljivkah so med stopnjo strinjanja prebivalcev in policistov statistično pomembne razlike – s trditvijo, da mediji večinoma ustrezno poročajo o policiji se v večji meri strinjajo prebivalci kot policisti – pri obojih pa je stopnja strinjanja manjša od 3 (pri policistih $\bar{x} = 2,33$; pri prebivalcih $\bar{x} = 2,98$).

Tabela 87: Ocena legitimnosti policijskega dela

Legitimnost		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	3,33	0,80
Problemi v občini se najbolj učinkovito rešujejo, če ljudje upoštevajo navodila policije.	0,81	3,31	0,96
Neupoštevanje policista je redko upravičeno.	0,77	3,30	1,05
Če bi imela policija dovolj moči, bi bila sposobna učinkovito zagotavljati varnost.	0,73	3,40	1,11

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

KMO - 0,64; α - 0,65

Tabela 88: Primerjava ocene legitimnosti policijskega dela

Legitimnost policijskega dela	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Problemi v občini se najbolj učinkovito rešujejo, če ljudje upoštevajo navodila policije.	3,53/0,84	3,17/1,01	7,38*
Neupoštevanje policista je redko upravičeno.	3,48/1,08	3,19/1,02	5,10*
Če bi imela policija dovolj moči, bi bila sposobna učinkovito zagotavljati varnost.	3,67/1,04	3,23/1,12	7,49*

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Glede legitimnosti policijskega dela obstajajo statistično pomembne razlike med ocenami policistov in prebivalcev pri vseh treh spremenljivkah. Policisti se z vsemi tremi trditvami strinjajo v večji meri kot prebivalci. Razlika v stopnji strinjanja je največja pri trditvi, da bi bila policija sposobna učinkovito zagotavljati varnost, če bi imela dovolj moči, malo manjša pa je razlika v stopnji strinjanja pri trditvi, da je neupoštevanje policista večkrat neupravičeno.

Tabela 89: Ocena tradicionalne usmerjenosti policijskega dela

Tradicionalna usmerjenost		\bar{x}	σ
Ime spremenljivke	Faktorska utež	2,73	0,82
Najbolj pomembno policijsko delo je dosledno izvrševanje (uveljavljanje) zakonodaje.	0,77	3,14	1,08
Najboljši policisti so najbolj represivni policisti.	0,77	2,37	1,11
Če je policist prijazen, ga ljudje izkoristijo.	0,64	2,70	1,17

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

KMO - 0,60; α - 0,56

Tabela 90: Primerjava ocene tradicionalne usmerjenosti policijskega dela

Policija – lokalna skupnost	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Najbolj pomembno policijsko delo je dosledno izvrševanje (uveljavljanje) zakonodaje.	2,97/1,06	3,24/1,11	-4,87*
Najboljši policisti so najbolj represivni policisti.	2,13/1,11	2,51/1,08	-6,57*
Če je policist prijazen, ga ljudje izkoristijo.	3,03/1,08	2,50/1,18	9,11*

1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Glede tradicionalne usmerjenosti policijskega dela obstajajo statistično pomembne razlike med ocenami policistov in prebivalcev pri vseh treh spremenljivkah. Pri dveh od treh spremenljivk prebivalci izražajo višjo stopnjo strinjanja kot policisti, in sicer pri trditvi, da so najboljši policisti najbolj represivni policisti ter pri trditvi, da je najbolj pomembno policijsko delo dosledno izvrševanje (uveljavljanje) zakonodaje.

Pri trditvi o represivnih policistih so sicer stopnje strinjanja pri obeh skupinah precej nizke (pri policistih $\bar{x} = 2,13$; pri prebivalcih $\bar{x} = 2,54$), pri drugi trditvi pa se stopnja strinjanja pri obeh skupinah giblje okoli srednje vrednosti – 3 (pri policistih 2,97 in pri prebivalcih 3,24).

Policisti se v večji meri kot prebivalci strinjajo s trditvijo, da ljudje izkoristijo policista, če je ta prijazen (pri policistih $\bar{x} = 3,03$; pri prebivalcih pa $\bar{x} = 2,50$), vendar pa se njihova ocena giblje okoli srednje vrednosti (niti-niti).

V spodnji tabeli je predstavljena primerjava mnenj prebivalcev in policistov po faktorjih. Iz Tabele 93 je razvidno, da obstajajo statistično pomembne razlike med mnenji policistov in državljanov, ki so največje pri oceni legitimnosti policijskega dela (najvišja t-vrednost), mnenja policistov in prebivalcev pa so skladna pri faktorju Tradicionalna usmerjenost.

Tabela 91: Primerjava mnenj o delu policije (štirje faktorji)

Faktor	Policisti	Prebivalci	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Usmerjenost v skupnost	3,52/0,68	3,67/0,72	-4,05*
Podpora skupnosti	2,93/0,64	3,05/0,70	-3,42*
Legitimnost policijskega dela	3,56/0,74	3,20/0,80	8,66*
Tradicionalna usmerjenost	2,71/0,83	2,75/0,81	-0,82

1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

8 Samovarovalni ukrepi in samozaščitno vedenje

Tabela 92: Samovarovanje

Samovarovalni ukrepi	Policisti	Prebivalci
	n/%	n/%
Alarmne naprave zoper vlomilce.	119/20,6	147/15,9
Posebne ključavnice na vratih.	325/56,1	443/47,1
Imam psa, ki bi prestrašil vlomilce.	242/41,7	333/35,8
Visoka ograja	117/20,3	121/13,1
Varnostnik	35/6,0	25/2,7
Organizirano sosesko opazovanje	82/14,2	134/14,4
Dogovor s sosedi ali sorodniki, da bodo popazili na mojo lastnino v moji odsotnosti.	449/77,3	669/70,6
Gasilni aparat/hidrant	413/71,2	615/65,6

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Tako policisti kot prebivalci se v veliki meri poslužujejo dogovorov s sosedi ali sorodniki, da bodo popazili na njihovo lastnino v času njihove odsotnosti ter gasilnega aparata oziroma hidranta. Najmanj policistov in prebivalcev se poslužuje varnostnika.

Tabela 93: Samozaščitno vedenje

Samozaščitno vedenje	Policisti	Prebivalci	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Izogibam se določenih ulic, krajev in parkov.	2,03/0,98	2,85/1,16	-14,80*
Poskušam se izogniti tujcem, ki jih srečam ponoči.	1,98/1,01	3,03/1,26	-17,80*
Zvečer se izogibam uporabe javnih prevoznih sredstev.	1,70/1,01	2,41/1,28	-11,93*
Izogibam se nošenju večje količine denarja.	3,17/1,35	3,79/1,25	-9,10*
Ponoči zapustim stanovanje le v primeru, če je to nujno potrebno.	1,91/1,10	2,75/1,33	-13,30*
S seboj vedno nosim nekaj, s čimer se lahko branim.	1,64/0,96	1,72/1,02	-1,49
Poskrbim za to, da moje stanovanje v času moje odsotnosti ne deluje prazno.	3,08/1,29	3,24/1,31	-2,38*
Javnih prireditev se udeležujem skupaj s prijatelji/sorodniki.	3,13/1,10	3,61/1,17	-8,07*

1=nikoli; 5=vedno

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Iz Tabele 93 je razvidno, da se prebivalci vedejo samozaščitno bolj pogosto kot policisti, razlike med obema skupinama so, razen pri eni spremenljivki, statistično pomembne. Policisti in prebivalci približno enako pogosto ($\bar{x} = 1,68$) s seboj nosijo nekaj, s čimer se lahko branijo. Največja razlika se kaže pri trditvi *Poskušam se izogniti tujcem, ki jih srečam ponoči*.

Od naštetih trditev se tako policisti kot državljani še najpogosteje izogibajo nošenju večje količine denarja, precej redko ($\bar{x} = 1,68$; med nikoli in redko) pa s seboj nosijo nekaj, s čimer se lahko branijo.

9 Dejavniki vplivanja na mnenje o varnosti

Tabela 94: Dejavniki vplivanja na mnenje o varnosti

Dejavniki vplivanja na mnenje o varnosti	Prebivalci	Policisti	t- vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Trenutne politične razmere v Sloveniji.	3,19/1,21	3,28/1,19	-1,51
Trenutni ekonomski/gospodarski položaj Slovenije.	3,64/1,08	3,67/1,04	-0,55
Lastne izkušnje ali izkušnje najbližjih z različnimi oblikami varnostnih pojavov (nesreče, tatvine, nasilje ipd.).	3,25/0,97	3,41/1,09	-2,98*
Poročanje medijev o varnostnih dogodkih/pojavih (o nesrečah, kaznivih dejanjih ipd.).	3,17/1,00	3,33/0,99	-3,07*
Lastno aktivno sodelovanje pri zagotavljanju varnosti v občini.	3,22/0,96	2,75/1,11	8,74*

1=ne vplivajo; 5=zelo močno vplivajo

* Sig (2-stranski) - $p < 0,05$

Glede dejavnikov vplivanja na mnenje o varnosti se mnenja policistov in prebivalcev statistično pomembno razlikujejo pri treh trditvah.

Lastno aktivno sodelovanje pri zagotavljanju varnosti v občini v večji meri vpliva na mnenje o varnosti pri policistih ($\bar{x} = 3,22$) kot pa pri prebivalcih ($\bar{x} = 2,75$), poročanje medijev o varnostnih dogodkih v večji meri vpliva na prebivalce ($\bar{x} = 3,33$) kot na policiste ($\bar{x} = 3,17$), prav tako lastne izkušnje ali izkušnje najbližjih z različnimi oblikami varnostnih pojavov (policisti: $\bar{x} = 3,25$ in prebivalci $\bar{x} = 3,41$).

Ocena vpliva trenutnih političnih razmer in ekonomskega položaja Slovenije je pri obojih skladna in izraža precejšen vpliv na mnenje o varnosti.

Skupnostna povezanost v Sloveniji in policijsko delo v skupnosti

Vprašanje, ki si ga tako praktiki kot raziskovalci pogosto zastavljajo je, kako proučevati policijsko delo v konkretni lokalni skupnosti. Vprašanje, povezano z merjenjem stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti si je zastavil tudi Adam J. McKee (2001), ki je objavil članek z naslovom *The Community Policing Evaluation Survey: Reliability, Validity and Structure* in je merjenje stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti definiral s štirimi, med sabo tesno povezanimi koncepti: (a) kakovostjo stikov policistov s prebivalci, (b) stopnjo percepcije kriminalitete in nereda, (c) strahu pred viktimizacijo ter (d) stopnjo skupnostne povezanosti. Njegovo razmišljanje je povezovalo vse štiri dejavnike v celoto. Kriminaliteta in stopnja nereda, kot je dojeta s strani prebivalcev, neposredno in močno vplivata na kakovost življenja v skupnosti. Poleg tega so pomembni stiki med policisti in prebivalci - kaj si prebivalci mislijo o policiji ima neposreden vpliv na zmožnost partnerskega odnosa med policijo in skupnostjo in lahko vpliva na voljnost prebivalcev, da se vedejo v skladu z zakonom. Poleg tega strah pred viktimizacijo slabi skupnostno povezanost in kot posledica se rahljajo in izginjajo neformalni mehanizmi socialne kontrole. Ena od osnovnih premis policijskega dela v skupnosti je, da neformalni nadzorstveni mehanizmi, in ne policija, zagotavljajo red v soseski/skupnosti. Če je skupnostna povezanost šibka, skupnost kot takšna ne more izvajati nadzorstvene dejavnosti. Zato je, če želimo resno proučevati možnosti izvajanja policijskega dela v skupnosti, del pozornosti potrebno posvetiti tudi skupnostni povezanosti. V nadaljevanju najprej predstavljamo rezultate analize skupnostne povezanosti v Sloveniji, v nadaljevanju pa sledijo rezultati analize povezanosti skupnostne kohezije z nekaterimi dejavniki policijskega dela v skupnosti.

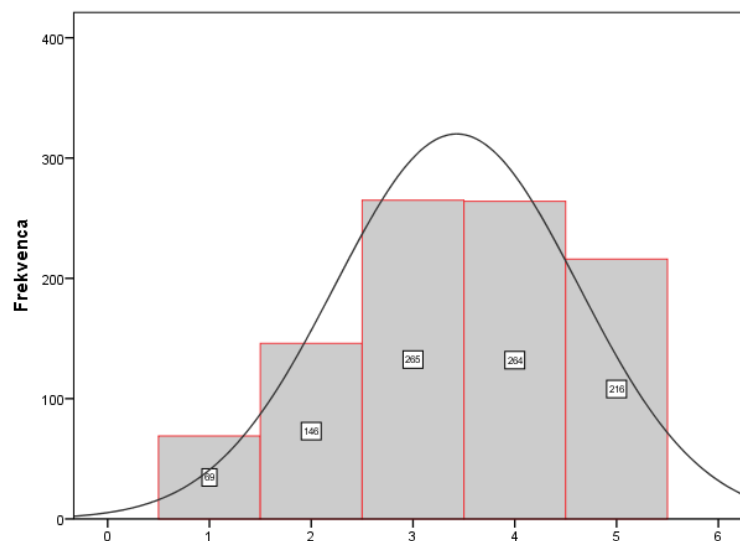
V Tabeli 95 lahko vidimo, da so povprečne vrednosti pri posameznih trditvah, s katerimi merimo skupnostno povezanost, relativno visoke. Da bi ugotovili, ali je merski inštrument, ki ga je razvil in uporabil McKee, uporaben tudi za slovenski prostor, smo opravili analizo notranje konsistentnosti vprašalnika. Ugotovili smo, da je stopnja notranje konsistentnosti vprašalnika (merjenega s pomočjo Cronbachovega koeficienta α) izredno visoka ($\alpha = .920$), s faktorjsko analizo pa smo ugotovili, da se vseh pet trditev razvrsti v en faktor. V tabeli 1 so prikazane faktorjske uteži za posamezno trditev. Težava, ki jo lahko vidimo pri rezultatih, pa so relativno visoke vrednosti standardnih odklonov; to pomeni, da so odgovori relativno razpršeni in se ne skupinijo okoli aritmetične sredine. Kljub vsemu pa standardni odklon ni večji od polovice aritmetične sredine, zato so rezultati, ob upoštevanju tudi drugih dveh mer srednjih vrednosti (modusa in mediane), veljavni.

Tabela 95: Povprečne vrednosti za posamezne trditve v sklopu »skupnostna povezanost«

Skupnostna povezanost - trditve	Aritmetična sredina	Mediana	Modus	St. odklon	Asimetrija	Sploščenost	Faktorska utež
Če bi zbolel, lahko računam na pomoč svojih sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila zame v lekarno in podobno...	3,43	3,50	3	1,197	-0,335	-0,776	0,779
Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oziroma pazili na morebitne težave.	3,51	4,00	4	1,183	-0,397	-0,702	0,766
Če bi v stiski rabil 25 EUR, bi mi jih sosed posodil.	3,59	4,00	5	1,257	-0,482	-0,814	0,754
Stanovalci v našem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo naše skupne probleme.	3,29	3,00	3	1,128	-0,240	-0,686	0,716
V svojem okolišu poznam dovolj ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo.	3,53	4,00	4	1,150	-0,385	-0,675	0,776

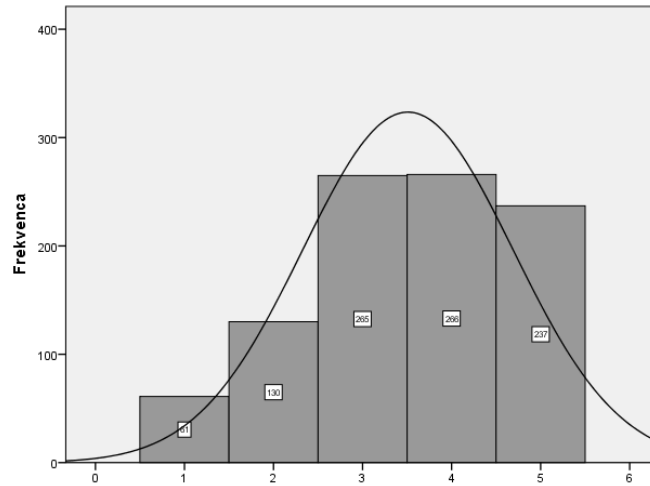
Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

V nadaljevanju si pogledjmo še frekvenčno porazdelitev po posameznih trditvah. Na Slika 1so prikazani odgovori na trditev, ki se je nanašala na sosesko pomoč; vidimo, da je porazdelitev odgovora normalna, in da je večina anketirancev obkrožila vrednosti 3 ali 4 (relativno visoka stopnja strinjanja s trditvijo)

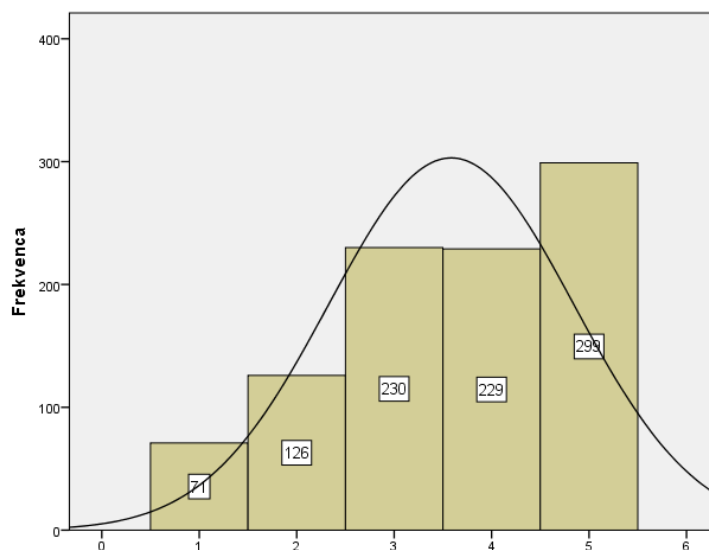
Slika 1: Če bi zbolel, lahko računam na pomoč svojih sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila zame v lekarno in podobno....

Na Slika 2 vidimo porazdelitev za trditev, ki se je nanašala na stopnjo soseske pomoči pri nadzoru lastnine, kadar so lastniki odsotni. Vidimo lahko, da je graf zamaknjen v levo, kar pomeni, da so anketiranci zelo pogosto poročali, da lahko računajo na svoje sosede, da bodo ob njihovi odsotnosti popazili na njihov dom oziroma stanovanje.

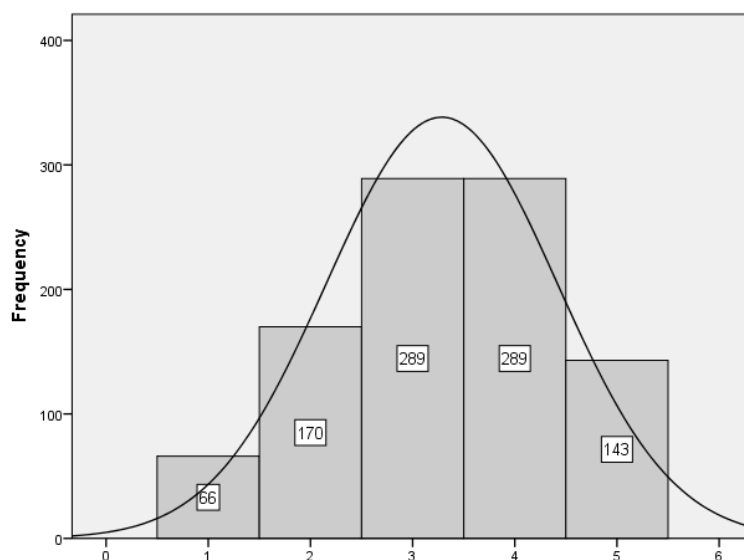
Slika 2: Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oziroma pazili na morebitne težave.

Slika 3 prikazuje porazdelitev odgovorov na trditev, s katero smo merili verjetnost, da si v soseski, kjer stanujemo, lahko izposodimo majhno vsoto denarja. Rezultati kažejo, da je verjetnost, da si od bližnjih sosedov sposodimo denar, relativno visoka.

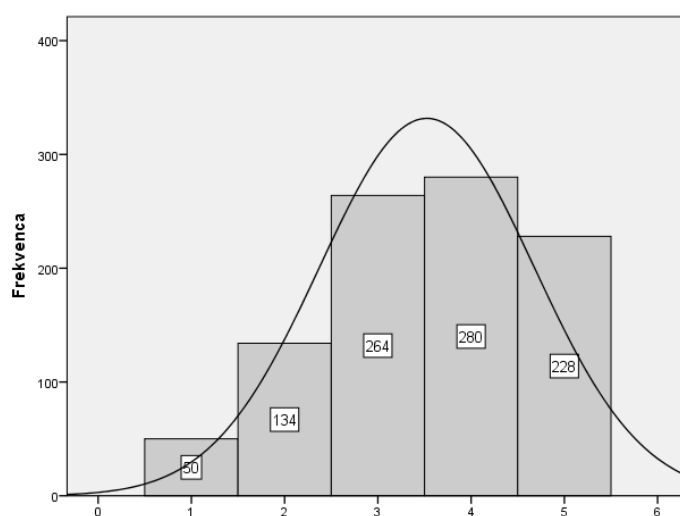
Slika 3: Če bi v stiski rabil 25 EUR, bi mi jih sosed posodil.

Sliki v nadaljevanju prikazujeta frekvenčno porazdelitev še za zadnji dve trditvi; prva se nanaša na skupnostno reševanje problemov, zadnja pa na oceno možnosti, da ob potrebi v skupnosti, kjer živimo, lahko najdemo pomoč.

Slika 4: Stanovalci v našem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo naše skupne probleme

Na zgornji sliki vidimo, da je verjetnost, da bo soseska skupaj reševala probleme v skupnosti, relativno visoka, čeprav je v primerjavi s prejšnjimi trditvami kar nekaj takšnih, ki so obkrožili 1 ali 2 (nestrinjanje s postavljeno trditvijo). Porazdelitev je nekoliko drugačna pri zadnjem grafu, kjer anketiranci poročajo, da v svoji soseski poznajo dovolj posameznikov, ki bi jih lahko prosili za uslugo, če bi jo rabili.

Slika 5: V svojem okolišu poznam dovolj ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo

Ker smo ugotovili, da gre za eno-faktorsko spremenljivko, smo posamezne trditve, s katerimi smo merili skupnostno povezanost, sešteli in delili s številom trditev, ter tako dobili združeno spremenljivko, ki smo jo poimenovali »skupnostna povezanost«. Rezultati opisne statistike so prikazani v Tabeli 96 v nadaljevanju. Ugotovimo lahko, da je skupnostna povezanost v Sloveniji, v povprečju, relativno visoka.

Tabela 96: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	St. odklon	Asimetričnost		Sploščenost	
						Vrednost	St. napaka	Vrednost	St. napaka
Skupnostna povezanost	953	1,00	5,00	3,47	1,03	-0,325	0,079	-0,751	0,158

V nadaljevanju smo analizirali, ali tip bivališča vpliva na stopnjo skupnostne povezanosti. Med sabo smo primerjali odgovore tistih, ki živijo v hiši (eno- ali dvo-stanovanjski) in tistih, ki živijo v večjem ali manjšem bloku. Rezultati so predstavljeni v Tabeli 97 in Tabeli 98.

Tabela 97: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji glede na tip bivališča (1. del)

	Tip bivališča	N	povprečje	St. odklon	St. napaka povpr.
Skupnostna povezanost	hiša	654	3,62	1,01	0,04
	blok	289	3,12	1,01	0,06

Tabela 98: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji glede na tip bivališča (2. del)

		Levenov test enakosti variance		t-test						
		F	p	t	df	p (dvostranski)	Razlika povprečij	St. napaka razlike	95% zaupanja v interval razlike	
									spodnji	zgornji
Skupnostna povezanost	Enakost variance predpostavljena	0,064	0,801	7,058	941	0,000	0,50	0,07	0,36	0,64
	Enakost variance ni predpostavljena			7,063	552,218	0,000	0,50	0,07	0,36	0,64

V zgornjih tabelah lahko vidimo, da glede na tip bivališča lahko ugotovimo statistično značilne razlike v stopnji skupnostne povezanosti; anketiranci, ki živijo v hišah, poročajo višjo stopnjo skupnostne povezanosti, kot tisti, ki živijo v blokkih. Kar nas je navedlo na razmišljanje, da tip skupnosti verjetno vpliva na stopnjo skupnostne povezanosti. V Tabeli 98 so tako prikazani rezultati analize variance, kjer smo ugotavljali skupnostno povezanost glede na velikost kraja bivanja. Razlike med tipom kraja bivanja so statistično značilno različne ($F = 23,7$; $p = .000$). Kot je bilo pričakovati, je skupnostna povezanost največja v manjših zaselkih in strnjjenih vaških naseljih, najmanjša pa v velikih mestih. Pa še za velika mesta lahko rečemo, da je skupnostna povezanost povprečno visoka.

Tabela 99: Stopnja skupnostne povezanosti v Sloveniji glede na velikost kraja bivanja

	N	povprečje	St. odklon	St. napaka	95% zaupanja v povprečje	
					Spodnja meja	Zgornja meja
Hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine)	190	3,79	1,00	0,07	3,65	3,95
Strnjeno vaško naselje (vas, kraj, trg) s šolo, pošto, trgovino	312	3,65	0,97	0,06	3,54	3,76
Primestno naselje ali manjše mesto	181	3,35	1,10	0,08	3,19	3,51
Večje mesto/mestna občina	263	3,09	0,94	0,06	2,98	3,21
Skupaj	946	3,47	1,03	0,03	3,40	3,53

V Tabeli 100 v nadaljevanju so predstavljeni rezultati skupnostne povezanosti po posameznih občinah, ki so bile vključene v raziskavo. Ugotovimo, da med njimi prihaja do večjih razlik, in da so rezultati primerljivi z rezultati, ki jih vidimo v Tabeli 99. Pri tem moramo rezultate za občine, kjer je frekvenca nizka, jemati z rezervo.

Tabela 100: Skupnostna povezanost po posameznih občinah

Občina	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	St. odklon	asimetričnost		sploščenost	
						vrednost	St. napaka	vrednost	St. napaka
Moravče	31	2,40	5,00	4,13	0,84	-0,54	0,42	-1,18	0,82
Ljubljana Center	64	1,20	5,00	3,17	1,16	0,06	0,30	-1,04	0,59
Log-Dragomer	38	1,40	5,00	3,46	0,82	-0,31	0,38	0,33	0,75
Zavrč	10	1,80	5,00	3,86	0,92	-1,29	0,69	1,90	1,33
Maribor	88	1,20	5,00	3,16	1,07	0,01	0,26	-1,03	0,51
Majšperk	32	1,40	5,00	3,77	0,85	-0,57	0,41	0,50	0,81
Celje	88	1,00	5,00	3,18	0,96	-0,27	0,26	-0,45	0,51
Radlje ob Dravi	42	1,60	5,00	3,70	0,89	-0,30	0,37	-0,80	0,72
Bistrica ob Sotli	6	3,00	4,80	4,17	0,73	-0,91	0,85	-0,59	1,74
Žirovnica	33	1,60	5,00	3,56	0,90	-0,67	0,41	-0,47	0,80
Kranj	66	1,20	5,00	3,18	1,04	-0,02	0,30	-0,79	0,58
Železniki	64	1,80	5,00	3,81	0,82	-0,61	0,30	-0,27	0,59
Vipava	20	1,20	5,00	3,75	1,13	-0,79	0,51	-0,33	0,99
Kobarid	36	2,20	5,00	4,12	0,68	-0,65	0,39	0,38	0,77
Nova Gorica	40	1,00	5,00	3,21	1,21	-0,27	0,37	-1,04	0,73
Koper	65	1,00	5,00	3,4277	1,08102	-0,49	0,30	-0,58	0,59
Hrpelje-Kozina	17	1,40	5,00	2,9294	1,07690	0,27	0,55	-0,92	1,06
Sežana	42	1,20	5,00	3,2952	1,07498	0,11	0,37	-1,05	0,72
Straža	32	1,20	5,00	3,08	0,96	0,23	0,41	-0,53	0,81
Novo mesto	56	1,40	5,00	3,40	0,87	0,17	0,32	-0,68	0,63
Mirna Peč	18	1,40	5,00	4,12	1,01	-1,33	0,54	1,69	1,04
Rogašovci	21	1,60	5,00	4,18	1,02	-1,19	0,50	0,70	0,97
Kobilje	6	3,60	5,00	4,27	0,56	0,22	0,85	-1,86	1,74
Murska Sobota	31	1,80	5,00	3,71	0,96	-0,68	0,42	-0,55	0,82

V nadaljevanju smo izvedli še analizo, s katero smo želeli ugotoviti, kateri so tisti dejavniki, ki so povezano s skupnostno povezanostjo. V Tabeli 101 so prikazani rezultati korelacijske analize. Vidimo lahko, da je skupnostna povezanost statistično značilno in negativno povezana s percepcijo kriminala in nereda v skupnosti – tam, kjer ljudje zaznajo več nereda in višjo stopnjo kriminalitete, je stopnja skupnostne povezanosti manjša, saj se ljudje v svoji obrambni drži ob zaznanem neredu obrnejo v zasebnost na račun skupnostne kohezivnosti. Je pa skupnostna povezanost statistično značilno in pozitivno povezana s kakovostjo stikov policistov in prebivalcev; tam, kjer so stiki kakovostnejši (in v manjših krajih so to lahko, vendar velikost kraja ne bi smela vplivati na

kakovost komuniciranja policistov s prebivalci) je tudi skupnostna povezanost višja. Pomembno je ugotoviti, da je kakovost stikov policistov s prebivalci negativno povezana z njihovo percepcijo nereda in kriminalitete v njihovem okolju. Boljši kot so stiki policistov s prebivalci, nižja je stopnja zaznave nereda in strahu pred kriminalom v neki skupnosti. Kar nas pripelje do ugotovitve, da lahko tudi policisti preko kakovostnih programov komuniciranja s prebivalci, posredno vplivajo na višjo stopnjo skupnostne kohezivnosti. Ugotovili smo tudi, da niti izobrazba niti starost anketirancev nista statistično značilno povezani s stopnjo skupnostne povezanosti. Smo pa ugotovili, da moški ($M = 3,54$; $SO = ,97$) poročajo o višji stopnji skupnostne povezanosti kot ženske ($M = 3,40$; $SO = 1,07$); razlike med spoloma so statistično značilno različne ($t = 2,11$; $p = ,034$). Rezultat lahko interpretiramo tudi tako, da so moški v višji meri usmerjeni v delovanje skupnosti, medtem ko ženske v večji meri skrbijo za družino in zasebnost in so manj orientirane v skupnost.

Tabela 101: Rezultati korelacijske analize skupnostne povezanosti s posameznimi spremenljivkami

		Skupnostna povezanost	Percepcija stopnje kriminalitete in nereda	Kakovost stikov s policisti	Izobrazba	Starost
Skupnostna povezanost	Pearsonov korelacijski koeficient (r)	1				
	p (dvostranska)					
	N	953				
Percepcija stopnje kriminalitete in nereda	Pearsonov korelacijski koeficient (r)	-0,269**	1			
	p (dvostranska)	0,000				
	N	926	933			
Kakovost stikov s policisti	Pearsonov korelacijski koeficient (r)	0,161**	-0,089**	1		
	p (dvostranska)	0,000	0,007			
	N	937	919	945		
Izobrazba	Pearsonov korelacijski koeficient (r)	-0,064*	0,017	0,028	1	
	p (dvostranska)	0,049	0,596	0,395		
	N	945	926	938	953	
Starost	Pearsonov korelacijski koeficient (r)	0,052	0,056	0,111**	-0,012	1
	p (dvostranska)	0,113	0,091	0,001	0,707	
	N	947	927	940	948	955

** Korelacija statistično značilna na nivoju 0.01; * Korelacija statistično značilna na nivoju 0.05

Primerjava mnenj policistov – podatki iz leta 2006 in 2011

Nakatero trditve iz vprašalnika, so bile že uporabljene v raziskavi o policijski organizacijski kulturi, ki je bila izvedena leta 2006 med 995 slovenskimi policisti (Nalla, Meško, Lobnikar, Dobovšek, Pagon, Umek and Dvoršek, 2007).

V nadaljevanju tako so tako predstavljene razlike v mnenju policistov med letoma 2006 in 2011, in sicer glede zadovoljstva z nadrejenimi, inovativnosti pri delu ter sodelovanja prebivalcev.

V Tabeli 102 so prikazane splošne značilnosti obeh vzorcev policistov.

Tabela 102: Splošne značilnosti policistov (podatki iz leta 2006 in 2011)

Spremenljivka	Vrednost	2006 (N/%) (N = 995)	2011 (N/%) (N = 581)
Spol	1 Ženski	120/12,1	84/14,6
	2 Moški	875/87,9	492/85,4
Starost	1 25 let in manj	122/12,7	57/10,2
	2 26-30	256/26,6	139/24,8
	3 31-35	219/22,8	120/21,4
	4 36-40	175/18,2	111/19,8
	5 41-45	117/12,2	74/13,2
	6 46-50	64/6,7	49/8,8
	7 51-55	7/0,7	10/1,8
	8 56 let in več	2/0,2	/
Leta v policiji	1 5 let ali manj	830/86	132/23,1
	2 6-10	26/2,7	126/22,1
	3 11-15	42/4,4	93/16,3
	4 16-20	27/2,8	105/18,4
	5 21-25	23/2,4	65/11,4
	6 26-30	13/1,3	40/7,0
	5 31 let in več	4/0,4	10/1,8

Pri vsaki tabeli je poleg *faktorske uteži* (FL) zapisana še deskriptivna statistika faktorja in spremenljivk v faktorju (aritmetična sredina \bar{x} in standardni odklon σ) ter vrednost KMO in Crombach Alpha koeficient (α), ki nam kaže zanesljivost merskega instrumenta.

Za primerjalno analizo odgovorov prebivalcev in policistov smo uporabili t-test za neodvisne vzorce, ki preverja razlike med aritmetičnima sredinama dveh neodvisnih vzorcev. Statistično značilnost smo preverjali na ravni 5-odstotnega tveganja ($p < 0,05$).

T-vrednosti, pri katerih je razlika med aritmetičnima sredinama statistično značilna, so označene z zvezdico (*).

Tabela 103 prikazuje spremenljivke, ki tvorijo faktor Ocena zadovoljstva z nadrejenimi, v Tabeli 104 pa so prikazane razlike med ocenami zadovoljstva z nadrejenimi v letih 2006 in 2011. Rezultati t-testa kažejo, da pri vseh treh spremenljivkah obstajajo statistično pomembne razlike v oceni policistov med letoma 2006 in 2011 ter da policisti v raziskavi iz leta 2011 pri vseh treh spremenljivkah izražajo višnjo stopnjo zadovoljstva kot v letu 2006.

Tabela 103: Ocena zadovoljstva z nadrejenimi

Zadovoljstvo z nadrejenimi			
Ime spremenljivke	Faktorska utež	\bar{x}	σ
Moj nadrejeni je dober sodelavec v delovnem timu.	0,92	3,05	1,13
Zadovoljen sem s podporo, ki jo dobim od svojih nadrejenih.	0,78	2,66	1,10
Moj nadrejeni pohvali policiste, ko ti dobro opravijo svoje delo.	0,77	3,25	1,14

Lestvica: 1 – sploh se ne strinjam; 5 – popolnoma se strinjam
KMO - 0,71; α - 0,86

Tabela 104: Primerjava ocen zadovoljstva z nadrejenimi v letih 2006 in 2011

Spremenljivka	2006	2011	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Moj nadrejeni je dober sodelavec v delovnem timu.	3,05/1,13	3,33/1,13	-4,67*
Zadovoljen sem s podporo, ki jo dobim od svojih nadrejenih.	2,66/1,10	3,15/1,13	-8,55*
Moj nadrejeni pohvali policiste, ko ti dobro opravijo svoje delo.	3,25/1,14	3,43/1,18	-3,00*

1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje
*Stopnja signifikantnosti na ravni 0,05

Tabela 105 prikazuje spremenljivke, ki tvorijo faktor Ocena inovativnosti pri delu, v Tabeli 106 pa so prikazane razlike med ocenami inovativnosti pri delu v letih 2006 in 2011. Rezultati t-testa kažejo, da pri vseh treh spremenljivkah obstajajo statistično pomembne razlike v oceni policistov med letoma 2006 in 2011 ter da policisti v raziskavi iz leta 2011 pri vseh treh spremenljivkah izražajo višnjo stopnjo inovativnosti pri delu kot v letu 2006.

Tabela 105: Ocena inovativnosti pri delu

Inovativnost			
Ime spremenljivke	Faktorska utež	\bar{x}	σ
Nadrejeni nas spodbujajo, da predlagamo izboljšave pri delu.	0,89	2,85	1,07
Predlagatelji novih idej so v naši enoti običajno pohvaljeni.	0,86	2,66	1,08
V naši enoti analiziramo delo, da bi ga lahko še bolje opravljali.	0,80	2,93	0,98

Lestvica: 1 – sploh se ne strinjam; 5 – popolnoma se strinjam
KMO - 0,68; α - 0,72

Tabela 106: Primerjava ocen inovativnosti pri delu v letih 2006 in 2011

Spremenljivka	2006	2011	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Nadrejeni nas spodbujajo, da predlagamo izboljšave pri delu.	2,85/1,07	3,14/1,15	-5,10*
Predlagatelji novih idej so v naši enoti običajno pohvaljeni.	2,66/1,08	2,93/1,07	-4,94*
V naši enoti analiziramo delo, da bi ga lahko še boljše opravljali.	2,93/0,98	3,17/1,04	-4,55*

1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

*Stopnja signifikantnosti na ravni 0,05

Tabela 107 prikazuje spremenljivke, ki tvorijo faktor Zaznava sodelovanja prebivalcev, v Tabeli 108 pa so prikazane razlike med zaznavo sodelovanja prebivalcev v letih 2006 in 2011. Rezultati t-testa kažejo, da pri dveh od treh spremenljivk ni statistično pomembnih razlik v zaznavi sodelovanja prebivalcev med letoma 2006 in 2011, s trditvijo *Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega* pa so se vprašani v letu 2011 strinjali v večji meri kot vprašani v letu 2006.

Tabela 107: Zaznava sodelovanja prebivalcev

Sodelovanje prebivalcev			
Ime spremenljivke	Faktorska utež	\bar{x}	σ
Prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju.	0,74	2,82	0,92
Prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju problemov v njihovi občini.	0,65	3,01	0,92
Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega.	0,55	3,07	1,03

Lestvica: 1 – sploh se ne strinjam; 5 – popolnoma se strinjam

KMO - 0,66; α - 0,71

Tabela 108: Primerjava ocen zaznave sodelovanja prebivalcev v letih 2006 in 2011

Spremenljivka	2006	2011	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju.	2,82/0,92	2,86/0,90	-0,95
Prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju problemov v njihovi občini.	3,01/0,92	3,05/0,86	-0,69
Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega.	3,07/1,03	3,21/0,93	-2,68*

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

*Stopnja signifikantnosti na ravni 0,05

Primerjava vseh treh faktorjev (Tabela 109) pokaže, da pri dveh od treh faktorjev med letoma 2006 in 2011 obstajajo statistično pomembne razlike – policisti v letu 2011 boljše ocenjujejo zadovoljstvo z nadrejenimi in inovativnost pri delu. Pri zaznavi sodelovanja prebivalcev se ocene v letu 2011 niso statistično pomembno spremenile od leta 2006.

Tabela 109: Primerjava mnenj policistov v letih 2006 in 2011 (3 faktorji)

Faktor	2006	2011	t-vrednost
	\bar{x}/σ	\bar{x}/σ	
Ocena zadovoljstva z nadrejenimi	2,99/0,98	3,31/1,03	-6,13*
Ocena inovativnosti pri delu	2,81/0,86	3,08/0,95	-5,63*
Zaznava sodelovanja prebivalcev	2,97/0,75	3,04/0,73	-1,87

Lestvica: 1-popolno nestrinjanje; 5-popolno strinjanje

*Stopnja signifikantnosti na ravni 0,05

Usmerjeni skupinski intervjuji s policisti in strukturirani intervjuji s predstavniki občin

1 Uvodna pojasnila

V okviru kvalitativnega dela raziskave smo na osnovi statistični obdelav podatkov ankete za policiste in prebivalce pripravili vprašanja, ki se nanašajo na zagotavljanje varnosti na lokalni ravni s poudarkom na delu vodij policijski okolišev in vlogo policije pri zagotavljanju varnosti skupaj s predstavniki občin. Skupinski usmerjeni intervjuji so potekali na policijskih upravah in individualni intervjuji na občinah. Na policijskih upravah smo opravili ločene skupinske usmerjene intervjuje s predstojniki policijskih postaj in vodji policijski okolišev. Z župani in drugimi predstavniki občin smo individualne strukturirane intervjuje opravili na občinah. Kljub temu, da smo opravili intervjuje s predstavniki policije in občin iz istih krajev, smo v rezultatih občine razdelili v tri skupine – manjše, srednje in mestne občine.

Kraj, čas in število udeležencev v skupinskem usmerjenem intervjuju za vodstvene delavce policijskih postaj:

Policijska uprava Celje (9 predstavnikov vodstev policijskih postaj), 27. februar 2012 ob 9.00. uri.

Policijska uprava Murska Sobota (9 predstavnikov vodstev policijskih postaj), 29. februar 2012 ob 10.00. uri.

Policijska uprava Ljubljana (11 predstavnikov vodstev policijskih postaj), 1. marec 2012 ob 10.00. uri.

Policijska uprava Nova Gorica (9 predstavnikov vodstev policijskih postaj), 5. marec 2012 ob 10.00. uri.

Kraj, čas in število udeležencev v skupinskem usmerjenem intervjuju za vodje policijskih okolišev:

Policijska uprava Celje (10 vodij policijskih okolišev), 27. februar 2012 ob 11.00. uri.

Policijska uprava Murska Sobota (9 vodij policijskih okolišev), 29. februar 2012 ob 12.00. uri.

Policijska uprava Ljubljana (10 vodij policijskih okolišev), 1. marec 2012 ob 12.00. uri.

Policijska uprava Nova Gorica (10 vodij policijskih okolišev), 5. marec 2012 ob 12.00. uri.

Kraj, čas in število udeležencev v strukturiranem intervjuju za vodstvene delavce policijskih postaj:

Intervjuji na občinah so potekali med 4.4.2012 in 19.4.2012. V intervjujih so sodelovali predstavniki občin Bistrica ob Sotli, Bovec (župan), Celje (župan, vodja MI, in svetovalec za zaščito in reševanje), Ljubljana (v.d. direktorja MU in svetovalna delavka), Kobilje (župan), Log-Dragomer (župan), Murska sobota (župan), Moravče (župan), Nova Gorica (župan in svetovalci župana), Radlje ob Dravi (tajnik občine), Rogašovci (župan) in Vipava (župan in svetovalka župana).

Intervjuji s policisti so trajali od ure in pol do dveh, medtem, ko so intervjuji na občinah trajali med 40 minut in uro in pol. Intervjuje s policisti je vodil vodja raziskave dr. Gorazd Meško, razpravo so zapisovale Maja Jere, Bernarda Tominc in Barbara Čuvan. Intervjuje z župani in predstavniki občin so izvedle Bernarda Tominc, Maja Jere in Barbara Čuvan.

Rezultati intervjujev so predstavljeni v nadaljevanju v istem zaporedju, kot so bila strukturirana vprašanja v usmerjenem skupinskem intervjuju za predstavnike policije in strukturiranem intervjuju za predstavnike občin.

Rezultati kvalitativnega dela raziskave – intervjuji s predstavniki vodstev policijskih postaj, vodji policijskih okolišev in predstavniki občin

2 Rezultati usmerjenih skupinskih intervjujev s predstavniki vodstev policijskih postaj

O vodjih policijskih okolišev

Ena tretjina vseh predstojnikov (komandirji in pomočniki komandirja) je v svoji karieri opravljala naloge vodje varnostnega okoliša ali vodje policijskega okoliša.

Glede kadrovanja vodij policijskega okoliša je bilo največ kritike zoper Urad za človeške vire Ministrstva za notranje zadeve, ki po mnenju predstojnikov neustrezno rešuje predloge za kadrovanje vodij policijskih okolišev (pa tudi drugih policistov). Pri tem so kritični glede predolgega časa za izdajanje odločb in ignorance glede predlogov predstojnikov policijskih postaj.

Vodje policijskih okolišev so po mnenju večine najbolj izkušeni policisti, ki poleg represivnega policijskega dela znajo delati večino policijskih nalog, predvsem pa znajo delati s prebivalci in skrbijo za varnost tako, da vzpostavljajo vez med policijo in prebivalci.

Vloga vodij policijskih okolišev na policijski postaji – preventivna dejavnost ali podpora represivni dejavnosti ali oboje?

Obstaja pomembna razlika med večjimi in manjšimi policijskimi postajami (mestno-vaško okolje), ker ugotavljamo, da vodje policijskih okolišev v mestnih okoljih izvajajo bistveno več represivnega dela in drugih policijskih nalog kot vodje policijskih okolišev v podeželskem okolju. V mestnem okolju, kjer vodje policijskih okolišev pretežno delajo na policijskih okoliših, ti težje navezujejo stike s prebivalci zaradi značilnosti urbanega okolja.

Starejši predstojniki policijskih postaj pogrešajo ureditev, ki je bila pred uvedbo vodij policijskih okolišev, ko so vodje varnostnih okolišev (ki jih je bilo več in so imeli svoje pomočnike) bolje pokrivali teren in bili bolj učinkoviti (saj jih je bilo bistveno več) kot sedanji vodje policijskih okolišev, ki zaradi kadrovske problematike opravljajo tudi številne druge naloge, ki spadajo na področje represivnega policijskega dela in vzdrževanja javnega reda in miru.

Poleg tega imajo policisti in tudi vodje policijskih okolišev preveč administrativnega dela. To so jim predstojniki poskušali zmanjšati, vendar so po opravljenem nadzoru morali nazaj uvesti administrativno delo v enakem obsegu, ki pa pomembno zmanjšuje učinkovitost vodij policijskega okoliša. Pogrešajo upoštevanje predlogov z lokalne ravni pri strateškem odločanju prioritet na področju dela vodji policijskih okolišev. Pričakujejo tudi konkretne naloge za vodje policijskih okolišev, ker zdaj delajo vse. Menijo, da je dela policije na policijskem okolišu delo vseh policistov, ki morajo skrbeti za varnost in ne le vodje policijskih okolišev, zato bi bilo treba osnove policijskega dela v skupnosti predstaviti vsem policistom v okviru temeljnega izobraževanja in usposabljanja za poklic policista.

Predstojniki menijo, da je preveč ad hoc projektov, ki jih narekujejo iz Ministrstva za notranje zadeve ali Generalne policijske uprave, pri čemer se ne oceni finančnih posledic in učinkov takšnega dela v lokalni skupnosti. Ni tudi navodil in velikokrat improvizirajo v najboljši veri, da bodo naloge opravili, kot jim je bilo naročeno. Bolje bi bilo izvajati manj programov, pa te bolj kvalitetno. Preveč je tudi formalizmov, ki vodijo v to, da se napiše poročilo, ki ga nihče ne bere (to vzame veliko časa ali pa se uporablja sistem copy/paste). Iz perspektive Generalne policijske uprave področja policijskega dela niso usklajena, zato prihaja do fragmentacije in nepovezanosti, pa tudi do neželenih učinkov.

Le en komandir je zagovarjal idejo, da vodje policijskih okolišev opravljajo le preventivno delo, medtem ko ostali menijo, da morajo opravljati tudi represivno delo in ukrepati, ko za to obstajajo zakonski pogoji. Z Generalne policijske uprave imajo navodila, da so vodje policijskih okolišev samo

preventivci, vendar narava dela tega ne prenese (kadrovska problematika in prepričanje, da ljudje od policistov pričakujejo, da ukrepajo v primeru kršitev zakonov).

Prevladuje prepričanje, da so vodje policijskih okolišev »deklice za vse«, ki opravljajo vse naloge na policijskih postajah in so pomemben most med vodstvom in ostalimi policisti (različno glede na velikost postaje), pri čemer se predstojniki trudijo, da ne bi bilo večjega razlikovanja med vodji policijskih okolišev in drugimi policisti (predvsem tistimi, ki delajo po prometu in kaznivih dejanjih, saj so rezultati njihovega dela bolj otipljivi).

Vodje policijskih okolišev in drugo policijsko delo (patruljiranje, delo po prometu, javni red in mir)?

Na večjih policijskih postajah vodje policijskih okolišev opravljajo tudi samo 20 odstotkov dela na policijskih okoliših, na manjših pa do 60 odstotkov delovnega časa. Na področju prometa delajo manj, največ dežurajo na policijskih postajah, ker so to najbolj izkušeni policisti in v času odsotnosti predstojnikov v zapletenih primerih opravijo delo zelo zadovoljivo. V času odsotnosti in dopustov pa opravljajo tudi veliko dela na področju prometa.

Vodje policijskih okolišev opravljajo preventivne projekte v osnovnih šolah (npr. Policist Leon). Predstojniki menijo, da veliko vodij policijskih okolišev ne zna predavati otrokom, saj jih za to delo ni nihče usposobil in se neupravičeno pričakuje, da bodo to znali. Zaradi preobremenjenosti vodij policijskih okolišev so na nekaterih policijskih postajah uvedli neformalne pomočnike vodij policijskih okolišev.

Sistem plač vodij policijskih okolišev je neurejen oziroma neustrezen, saj imajo manjše plače od drugih policistov, ki delajo v manj ugodnem delovnem času. Z dežuranjem jim predstojniki poskusijo dvigniti plačo, vendar tega vodje policijskih okolišev ne sprejmejo vedno z odobravanjem, saj tako trpi njihovo primarno delo na policijskem okolišu. Predavanja po šolah, denimo, lahko izvajajo samo v dopoldanskem času (nekateri vodje policijskih okolišev imajo na svojem območju tudi več kot deset osnovnih šol).

Glede patroljiranja vodij policijskih okolišev z drugimi policisti so mnenja deljena – eni zagovarjajo izključno delo na policijskem okolišu, drugi pa so prepričani, da so vodje policijskih okolišev prav tako policisti in da naj opravljajo tudi vse represivne naloge.

Položaj vodij policijskih okolišev v policijski enoti glede na druge policiste?

Vodje policijskih okolišev so praviloma najbolj izkušeni policisti, ki so jim predstojniki predlagali prevzem teh nalog zaradi njihovih kvalitiet. Večina predstojnikov meni, da so odnosi med policisti v redu. Na nekaterih policijskih postajah pa obstaja ostra ločnica med vodji policijskih okolišev in drugimi policisti (vodje policijskih okolišev, lokalna kriminalistična skupina, vodje patrolj policisti in dežurni), pri čemer vlada prepričanje, da vodje policijskih okolišev ne delajo nič, saj nimajo »kaj pokazati« (npr. represivni ukrepi) oziroma, da »mešajo meglo«. Na nekaterih policijskih postajah imajo mlajši policisti slabši odnos do vodij policijskih okolišev, ker verjamejo, da je edino represija to, kar šteje.

Pri ocenjevanju dela policistov večina poskuša vrednotiti delo vodij policijskih okolišev drugače, kot delo drugih policistov, vendar so nekateri predstojniki nasprotniki ideje o tem, da vodja policijskega okoliša dela le preventivno, saj menijo, da ni nič narobe, če vodja policijskega okoliša dela tudi na področju prometa in kaznuje kršitelje cestno prometnih predpisov.

Vodje policijski okolišev so najbolj izkušeni policisti, ki jih je mogoče razporediti na vse naloge in te praviloma opravijo zelo dobro (zrelost, taktnost).

Ali naredite analizo značilnosti sosesk, v katerih policisti izvajajo policijsko delo v skupnosti?

Na manjših policijskih postajah, kjer je manj varnostnih problemov posebnih analiz ne delajo oziroma jih delajo, ko dobijo nadzor in potem napišejo vse, kar zahtevajo v poročilu za PU. Z istim metrom se meri velike in majhne policijske postaje, ne glede na problematiko. Predstojniki od vodij policijskih okolišev zahtevajo poročila o dogodkih na policijskih okoliših mesečno na eni strani (manjše policijske postaje). Na večjih policijskih postajah analize varnostne problematike delajo pomočniki komandirjev, s problematiko se seznanijo policisti na odpravah in na delovnih sestankih.

Na nekaterih policijskih postajah uporabljajo program Policist, ki omogoča informiranje policistov o varnostni problematiki na njihovih policijskih postajah.

Policisti imajo na voljo sodobno tehnologijo, ki pa je ne uporabljajo vsi. Predstojniki nekaterih večjih policijskih postaj so poudarili, da ni dobrih analiz, ker ni časa zaradi preveč dela in pritiska.

Kako poteka pretok informacij med vodji policijskih okolišev in drugimi policisti?

Pretok informacij o varnostnih problemih na policijskih postajah poteka na jutranjih sestankih, na tedenskih sestankih lokalne kriminalistične skupine in vodij policijskih okolišev in na neformalni način v obliki »klepeta ob kavici«. Na manjših policijskih postajah večina pretoka informacij poteka dnevno na jutranjih sestankih s pomočniki komandirja. Vodje policijskih okolišev praviloma obveščajo pomočnike komandirja, ki koordinirajo delo z drugimi policisti, ker obstaja možnost konflikta, če vodja policijskega okoliša v delovni vnemi kaj zahteva od drugih policistov.

Na večjih policijskih postajah uporabljajo elektronski sistem za izmenjavo informacij (interni forum), na nekaterih postajah pa so uvedli »službeno beležko«.

Izbor vodij policijskih okolišev – na kak način poteka izbor in usposabljanje vodij policijskih okolišev? Ali se tudi predstojniki udeležujejo usposabljanj za policijsko delo v skupnosti?

Za vodje policijskih okolišev predstojniki predlagajo najboljše policiste, ki so se pokazali, da znajo umirjeno reševati probleme in so bolj primerni za delo z različnimi skupinami ljudi (vodja policijskega okoliša naj bi bil socialno usmerjen, komunikativen, dober operativec, izkušen, s poslušom za policijsko delo, iznajdljiv, navihan). Je pa izbor vodje policijskega okoliša težaven postopek, saj jih je treba prepričati oziroma mora policist izraziti interes, poleg tega so plačani manj od drugih policistov. Večina kandidatov za vodje policijskih okolišev je imela na začetku odklonilen odnos do predloga predstojnika. Priložnost za evidentiranje možnih kandidatov za vodje policijskih okolišev so tudi redni letni razgovori s policisti. Je pa problem tudi v tem, da ni mentorstva za vodje policijskih okolišev in da ni ustreznih usposabljanj (nekaj vodij policijskih okolišev že tri leta dela na tem položaju pa še niso bili na temeljnem usposabljanju). Zavedajo se, da je vodja policijskega okoliša steber dela na policijski postaji in od jih se pričakuje »nekaj več«, kot od ostalih policistov.

Zadnje usposabljanje vodstvenega kadra za policijsko delo v skupnosti je bilo leta 1996. Se pa tako vodstveni delavci kot policisti udeležujejo usposabljanja in izpopolnjevanj s področja poravnavanja s stresom in sporočanja slabe novice, kar je zelo parcialen pristop.

Kakšna je kadrovska zasedenost policijskih postaj in kako to vpliva na delo vodij policijskih okolišev?

Večina policijskih postaj je kadrovsko podhranjena, zato to pomembno vpliva na delo vodij policijskih okolišev.

Kateri so najpomembnejši problemi glede dela in vloge vodij policijskih okolišev na policijski postaji (policijska organizacija in policijsko delo v skupnosti – Generalna policijska uprava, policijska uprava, in policijska postaja)?

Policijsko delo v skupnosti bi moralo biti delo vseh policistov in ne le vodij policijskih okolišev. Policisti morajo biti del skupnosti. Preveč je vozačev, ki ne živijo v skupnostih, kjer delajo. Prihaja tudi do nesoglasij oziroma razhajanj glede razumevanja dela vodij policijskih okolišev med vodji policijskih okolišev, drugimi policisti in predstojniki. Jasneje bi bilo treba opredeliti oziroma določiti delo vodij policijskih okolišev in izvesti usposabljanje za vse delavce na policijskih postajah, predvsem pa za predstojnike. Tudi vodje policijskih okolišev že dalj časa niso bili na specializiranem usposabljanju za policijsko delo v skupnosti. Pri policijskem delu v skupnosti je preveč eksperimentiranja, poleg tega zaradi socialne vloge policije ta opravi tudi veliko dela, ki bi ga morale opraviti druge institucije (socialna služba, šole), policisti pa niso usposobljeni za tako delo. Primer absurda je navodilo z Ministrstva za notranje zadeve/ Generalne policijske uprave o predavanjih o spolni zlorabi za osnovnošolsko mladino. Poleg tega, da ni bilo jasnih navodil, tudi ko so prosili za navodila, teh niso dobili. Preveč je »dnevne politike prioritete« in ambicij strokovnjakov na vrhu policijske organizacije, ki nimajo prave predstave o delu na policijski postaji. Dobro bi bilo, da se tisti, ki pišejo navodila, tudi sami v praksi preizkusijo in pripravijo/usposobijo vodje policijskih okolišev za delo z mladino in drugimi.

Sodelovanje z občino/občinami in občani

Občinski varnostni načrt – kako poteka priprava, izvajanje in ocenjevanje izvedbe?

Občinski varnostni načrt je zgolj formalnost. Sodelovanje je odvisno od župana. So tudi župani, ki delujejo po principu: »Manj nas vidijo, rajši nas imajo.« Na večjih postajah delujejo na območju krajevnih skupnosti. V Ljubljani sodelovanja z občino na ravni postaje ni, to je v pristojnosti policijske uprave. Občinske varnostne načrte so sestavili upokojeni policisti, ki so s tem dobro zaslužili. Glede izvajanja, spremljanja ocenjevanja učinkov/rezultatov, pa je mnenje večine, da se tega ne izvaja.

Ali je letni varnostni načrt občin samo formalnost ali na koncu leta preverjate uresničevanje zastavljenih ciljev? Kako ocenjujete sodelovanje policije z občinami/občino?

Predstojniki policijskih postaj so soglasni v prepričanju, da je občinski varnostni načrt zgolj formalnost. Najbolj deluje neformalno sodelovanje med predstavniki formalnih institucij, ki temelji na zaupanju in integriteti (poštenosti) vseh partnerjev pri zagotavljanju varnosti.

Če so v vašem kraju občinski/mestni redarji – na kakšen način sodelujete z njimi? Katere so prednosti in katere slabosti sodelovanja?

V večini primerov je sodelovanje med policijsko postajo in občinskim redarstvom v redu. Usklajevanje je dokaj dobro, saj se informirajo, kje kdo opravlja nadzor – to ima prednosti in slabosti. Imajo skupne patrolje, predvsem v začetku in ob koncu šolskega leta. V manjših občinah redarstva niso razvita in predstavljajo velik strošek. Občinski redarji predvsem nadzorujejo promet, pri javnem

redu in miru pa to delo prepustijo policiji. Večina predstojnikov meni, da prevladuje prepričanje, da je redarska služba predvsem »inkasantstvo«, saj se včasih ne strinjajo z njihovim delom. Občinski redarji delujejo predvsem represivno in se ne odzivajo na pobude policijskih postaj za preventivno delo.

Sodelovanje z ljudmi v skupnosti – s kom, kako?

Najbolj dejavno sodelovanje je z gasilci, reševalci, varnostniki, predstavniki različnih združenj, gorsko reševalno službo, predstavniki občin in krajevnih skupnosti ter s socialno službo. Sodelovanje s šolami je sestavni del programov dela z osnovnošolsko mladino.

Sodelovanje z drugimi subjekti

Sodelovanje z nevladnimi in drugimi organizacijami pri preventivni dejavnosti (Zavod varna pot, Agencija za varnost v cestnem prometu ipd.)?

Izkušnje z nevladnimi organizacijami niso najboljše, saj menijo, da na policiste nevladniki gledajo kot na »nebodijih treba«. Praviloma velikemu entuzijazmu in prepričanju, da s policijo nima smisla sodelovati, sledi sodelovanje, ki pa vedno ni najboljše.

Varnostni sosveti

Kako ocenjujete delo varnostnih (so)svetov?

Na območjih nekaterih policijskih postaj nimajo varnostnih svetov. Tam se pogovorijo in dogovorijo se s predstavniki občin in rešujejo probleme, ko se ti pojavijo. V večini primerov ni interesa po sodelovanju s policijo v lokalnih skupnostih. Svetovi so predvsem na papirju, če pa že delujejo, so srečanja enkrat na leto. Večina jih je bila ustanovljena na silo, po navodilu o policijskem delu v skupnosti. Tudi na pobude o ustanovitvi se nekateri župani niso odzvali, ali pa so ustanovili svet, ki ni dejaven. Za ustanovitev velike večine svetov je pobudo dala policija, čeprav so jih kasneje ustanovile občine. Na svetu se enkrat na leto poda poročilo o delu policijske postaje. V eni občini so ustanovili skupino za javni red in mir ter vandalizem, ki se je pokazala kot učinkovita. Če problemov ni, potem se ljudje niso pripravljene angažirati.

Katere so prednosti/slabosti varnostnih (so)svetov?

Večina svetov za varnost ne deluje kot je to bilo zamišljeno. V manjših krajih so komandir policijske postaje in župani v stiku, če prihaja do problemov, potem iščejo možne rešitve. Za dobro sodelovanje z občinami je najbolj pomembna kakovostna komunikacija. Je pa tudi problem, ker je za reševanje varnostnih problemov treba dobiti sredstva, ta pa vedno niso na voljo (npr. umirjanje prometa, prehodi za pešce).

Predstojniki policijskih postaj z vrha policijske organizacije čutijo pritisk za ustanavljanje svetov za varnost, na župane pa pritiskajo komandirji policijskih postaj. Ideja o svetih bi morala priti od občin, ne pa s policije. Večina predstojnikov meni, da sveti v takšni obliki niso potrebni, saj ne igrajo posebne vloge pri zagotavljanju varnosti. Policija je pobudnik, promotor, predlaga reševanje problemov in na koncu praviloma vse delo opravi sama.

Kolikokrat na leto se sestanete na varnostnem (so)svetu?

V večini sosvetov za varnost se sestanejo enkrat letno, so pa tudi sosveti, kjer se niso sestali že dve leti.

Kdo vodi sestanke varnostnih (so)svetov?

Sestanke sosvetov vodijo župani ali predstavniki občinske uprave, so pa tudi primeri, kjer to delajo policisti.

Kdo poleg predstavnikov občine in policije še sodeluje v varnostnem (so)svetu? Katere akterje menite, da bi še morali vključiti v delo varnostnih sosvetov (nevladne organizacije, gospodarske družbe)?

Predstavniki različnih služb in krajevnih skupnosti. Zelo različno. Tudi pripravljenost za sodelovanje pri dejanskem reševanju problemov se na koncu prenese na pristojne službe. Bolj pomembno bi bilo imeti sestanke s predstavniki lokalnih institucij in gospodarskega sektorja, kot pa srečanja ljudi, ki ne vedo točno za kaj gre.

V kolikšni meri se upoštevajo dogovori, sprejeti na varnostnem sosvetu? Kakšna je uspešnost varnostnih sosvetov?

Če se že sprejmejo dogovori, je običajen problem financiranje dejavnosti, ki ga na občinah za varnost primanjkuje. O uspešnosti je težko govoriti, saj ni meril. Večinoma smo vsi zadovoljni, če se problemi zmanjšajo oziroma odpravijo.

Kako ocenjujete sodelovanje članov varnostnega (so)sveta pri reševanju varnostne problematike?

Večina predstojnikov ocenjuje sodelovanje članov varnostnih sosvetov pri reševanju varnostne problematike kot slabo. Drugi člani se udeležujejo sestankov, njihovi prispevki so različni – od minimalnih, do velike zagnanosti in pripravljenosti za sodelovanje.

Kako ocenjujete delo policije/občin pri reševanju varnostnih problemov? Kaj bi izboljšali pri delu varnostnih (so)svetov? Katere so trenutne ovire, ki jih je možno in tiste, ki jih ni možno preseči?

Predstojniki policijskih postaj menijo, da so sosveti za varnost so sami sebi namen in da bi jih lahko opustili. Problem je v tem, da predstojniki doživijo kritiko s strani Generalne policijske uprave in Policijske uprave, če nimajo sosvetov. Sosveti za varnost so odveč, edino kar na lokalni ravni deluje, so Sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Delo sosvetov za varnost se tudi podvaja z delom Svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Kaj je ovira za doseganje večje vloge varnostnih (so)svetov pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni?

Neznanje, nepripravljenost za sodelovanje, različni pogledi na varnostne probleme, »prisilno« ustanavljanje sosvetov za varnost.

Kje tiči ovira za vzpostavitev varnostnih (so)svetov v občinah, kjer jih še ni. Ali tam niso potrebni ali ni pripravljenost lokalne skupnosti?

Sosvetov je preveč in ne igrajo pričakovane vloge.

Kako se obnese delo v varnostnih (so)svetih, ki so skupni za več občin?

Predstojniki policijskih postaj menijo, da se skupni varnostni sosveti za več občin slabo obnesejo.

Varnostni pojavi

Razkorak med politiko, navodili z vrha in potrebami na lokalni ravni (deklarativno vs. dejansko) ter percepcijo prebivalcev?

Preveč splošnih in premalo jasnih navodil »z vrha«. Včasih se iz policistov dela tepčke, ker dobijo preveč navodil. Tega se tudi navadijo in čakajo na navodila in se prilagodijo sistemu. Preveč je administrativnega dela, načrtovanja ad doc in navodil, ki motijo delo na postajah, kjer imajo ustaljen in dober način dela. Na splošno so predstojniki zadovoljni z delom, le premalo ljudi imajo, da bi lahko opravili vso zahtevano delo.

Ostale pripombe:

Policisti so preobremenjeni, stanje na področju materialno tehničnih zadev je zaskrbljujoče, sistem točk za nabavo opreme (uniforme in druga oprema) je neprimeren, usmeritve Generalne policijske uprave so premalo prilagojene specifičnim značilnostim lokalnega okolja (npr. Akcija pešci pri – 15 stopinj), za opravljanje določenih nalog ni opreme (npr. Varnost na smučiščih – policisti opravljajo nadzor s svojo opremo), oprema je ponekod zelo slaba (stari avtomobili, visoki stroški za popravila in vzdrževanje). Zloženke za izvajanje preventivnega dela so nesmisel, saj jih v šolah takoj vržejo v smeti. Mogoče bi bilo treba uporabiti sodobne medije in ciljati na določene dele prebivalstva (mladi – svetovni splet). Poleg tega je treba zagotoviti, da vodje policijskih okolišev ne bodo več samouki (npr. predavanja v šolah), potrebujejo pa tudi več usposabljanj in izobraževanj o policijskem delu v skupnosti (tako vodje policijskih okolišev kot predstojniki). Izrazili so željo, da bi si preko raznih seminarjev, usposabljanj pridobili pedagoške sposobnosti in podobne kompetence. Treba je zagotoviti ustrezen status vodij policijskih okolišev na policijski postaji (sistemizacija) in omogočiti, da se policiste lahko nagradi za dobro delo in kaznuje za slabo. Pri policistih prevladuje prepričanje, da so servis državi in ne lokalnemu prebivalstvu. Za policijsko delo v skupnosti bi bilo policistom treba dati več diskrecijske pravice.

3 Rezultati usmerjenih skupinskih intervjujev z vodji policijskih okolišev

O vodji policijskega okoliša

Na kakšen način poteka izbor vodij policijskih okolišev?

Vodje policijskih okolišev so policisti, od katerih se pričakuje širši pogled na skupnost, sposobnost vzpostaviti stike z lokalnim prebivalstvom in predstavniki organizacij, institucij. Poleg tega so to tisti policisti, ki so dobro ocenjeni in so jim predstojniki predlagali, da bi postali vodje policijskih okolišev. Trenutni vodja policijskega okoliša bi moral imeti vpliv na to, koga se izbira za novega vodjo policijskega okoliša, vendar je to v pristojnosti predstojnikov. V sedanjem sistemu ni priprave na delo vodje policijskega okoliša, kot je to bilo pred projektom Javna varnost, ko so vodje varnostnih okolišev imeli pomočnike. Tudi za vodje policijskih okolišev se usposabljanja izvajajo zelo redko, saj se novi vodje policijskih okolišev še niso udeležili usposabljanj. Pošiljajo pa jih na tečaje za poravnavo s stresom, komunikacijo in sporočanje slabe novice. Večina jih je bila na usposabljanju pred letom 2000, pred tem pa časom so bili samouki, kot je to tudi značilno za sedanja čas. Nekaj policistov je sprejelo predlog predstojnikov, da prevzamejo delo vodje policijskega okoliša, vendar je bil problem, ker za to delo ni bilo posebnega interesa (slabši delovni čas, manjša plača). Nekaj vodij policijskih okolišev je bilo neformalnih pomočnikov vodij policijskih okolišev, preden so postali vodje policijskih okolišev. Vodje policijskih okolišev se ne strinjajo s tem, da bi mlajši policisti na začetku policijske kariere postali vodje policijskih okolišev, kar se dogaja na nekaterih policijskih postajah.

Koliko bivših vodij policijskih okolišev je v vodstvu policijskih postaj in policijskih uprav?

Zelo malo vodstvenega kadra je bivših vodij policijskih okolišev, kar se pozna na odnosu do dela vodij policijskih okolišev. Je pa najboljšje, da vodja policijskega okoliša ostane na tem položaju, ker se dela velika škoda, če odide na drugo delovno mesto, saj ve zelo veliko o terenu, ljudeh, problemih ipd. Ni kontinuitete, ker ni pomočnikov vodij policijskih okolišev.

Kakšna je podpora vodstva policijskemu delu v skupnosti v razmerju do drugih oblik policijske dejavnosti?

Ker so vodje policijskih okolišev predvsem starejši policisti, opažajo, da je na policijskih postajah pogosto problem odnos mlajših policistov do njih, saj se čutijo generacijske razlike. Treba bi bilo poučiti mlajše policiste, da vsi policisti skupaj varujejo državljane in skrbijo za red in mir. Nekateri predstojniki dopuščajo neprimeren odnos mlajših kolegov. Od vodstvenega kadra je odvisno, kako vzdržujejo ustrezno vzdušje v kolektivu. Vodstvo predvsem zahteva ukrepe (kaznovanje in preiskanje kaznivih dejanj). So pa tudi dobri primeri, ko predstojniki zaradi nerazumevanja dela vodij policijskih okolišev te vzamejo v bran pred preveč kritičnimi drugimi policisti. Nekateri pomočniki komandirjev so bolj represivno naravnani (predvsem tisti, ki so bili prej predvsem represivci) in se jim delo vodij policijskih okolišev ne zdi pomembno. Vodstvo policijske postaje ne more nagraditi vodij policijskih okolišev, ki dejavno pomagajo pri preiskovanju kriminalitete in dobro skrbijo za varnost na svojih okoliših, ker ni variabilnega dela plače. Nekateri predstojniki nagrajujejo vodje policijskih okolišev s tem, da si lahko sami načrtujejo delovni čas in jim dajejo priznanje za njihovo delo. Marsikateri vodja policijskega okoliša je bil razočaran, ker se je v vnemi za ureditev varnostne situacije »zaletel v zid« in ni dobil podpore pri vodstvu. Delo vodje policijskega okoliša ni tako kot delo policista prometnika, ki po službi gre domov in lahko pozabi na vse. Vodje policijskih okolišev

občani kličejo tudi izven delovnega časa, ker jih imajo za svoje policiste, za katere vedo, da jim bodo pomagali. Poleg tega nimajo službenih telefonov in pogosto zadeve urejajo na svoj račun.

Ali naredite analizo značilnosti sosesk, v katerih policisti izvajajo policijsko delo v skupnosti?

Vodje policijskih okolišev si izpisujejo dnevne dogodke in si naredijo načrt dela, uporabljajo GIS (Geografski informacijski sistem) in FIO (Fonetični indeks oseb), spremljajo poročila pomočnikov komandirjev z delovnih sestankov. Problem je, če za preverke uporabiš policijske evidence (zoper enega vodjo policijskega okoliša so podali kazensko ovadbo), za to se rajši poslužujejo javno dostopnih podatkov.

Kako poteka pretok informacij med vodji policijskih okolišev in drugimi policisti?

Najbolj je pomembna dobra medosebna komunikacija ali komuniciranje preko pomočnikov komandirja, enkrat na mesec imajo sestanke lokalne kriminalistične skupine in vodje policijskih okolišev (po potrebi tudi večkrat), nekateri uporabljajo operativni forum na intranetu in t.i. zeleno pošto (e-pošta), najbolj značilno pa je seznanjanje s problematiko in načrtovanje dela na jutranji odpravi. Večina se »sprehodi« po policijski postaji in se pogovori s policisti. Redno spremljajo poročila operativno-komunikacijskega centra in dežurnega na policijski postaji.

Koliko usposabljanj ste deležni o policijskem delu v skupnosti in delu z različnimi družbenimi skupinami?

Teh izobraževanj je bolj malo, so pa bili deležni usposabljanj s področja poravnave s stresom, komunikacije, sporočanja slabe novice, javnega nastopanja in dela z Romi (Murska sobota). Vodje policijskih okolišev čutijo potrebo po usposabljanjih za delo v šolah, ker menijo, da za predavanja učencem v okviru projektov preventivnega dela niso dovolj usposobljeni. Usposabljanja, katerih so se udeležili, ocenjujejo kot dobra in si želijo več novih, uporabnih znanj in veščin. Vsi vodje policijskih okolišev niso bili deležni temeljnega usposabljanja za vodje policijskih okolišev, nekaj starejših se je tečaja udeležilo v prvem letu, nekateri pa šele po treh letih.

Kateri so najpomembnejši problemi glede dela in vloge vodij policijskih okolišev v policijski organizaciji?

Ključni problem je slabo financiranje preventivnih dejavnosti in trošenje sredstev za nepotrebne dejavnost (npr. zloženke, ki pogosto romajo v koš). Denar za preventivno dejavnost pridobivajo tudi od občin. Glede projekta policist Leon je mnenje večine, da je to dobro zamišljen projekt, ki pa se ga v praksi zelo različno izvaja. Izvajanje je odvisno tudi od števila šol na policijskem okolišu (npr. en vodja policijskega okoliša ima 16 šol na svojem območju, od njega pa se pričakuje, da opravi 5 sklopov predavanj) in ponekod je to nemogoče izvesti. Vodje policijskih okolišev so prepričani, da bi to morali delati učitelji v okviru šolskega kurikulumuma in da bi obiski šol morali biti manj intenzivni. Projekt bi moral biti prilagojen okolju, kjer se izvaja projekt, saj problematika ni enaka v Ljubljani, Bovcu ali kje drugje. Tudi ravnatelji na nekaterih šolah pojmujejo vodje policijskih okolišev kot vsiljivce oziroma motnjo učnega procesa. Nagrade za projekt Policist Leon vodje policijskih okolišev plačujejo tudi iz lastnega žepa, saj se jim ne zdi pošteno, da se otrokom obljubi nagrado, potem pa zmanjka sredstev na Generalni policijski upravi in tako učenci ostanejo brez nagrad. Poleg tega preventivno delo opravljajo v prostem času - ko v šoli dobijo termin, je pač treba izvesti predavanje. Projekt pa je po njihovem mnenju dobro sprejet pri učencih in njihovih starših.

Naslednji problem je birokracija, saj je treba vse podrobnosti vnesti v sistem, kar pa vzame zelo veliko časa in zmanjka časa za delo na terenu. Vodje policijskih okolišev povedo, da pišejo načrte za nazaj, ko je delo že opravljeno, saj bi drugače imeli preveč nerealiziranih nalog. Preventiva se ocenjuje na osnovi vpisov v računalniški sistem in ne po kazateljih varnosti, preiskanosti kaznivih dejanj, pri katerih vodje policijskih okolišev pogosto zelo dejavno sodelujejo z lokalno kriminalistično skupino.

Naslednji sklop problemov se nanaša na prevelike policijske okoliše in pomanjkanje kadra, obremenjenost z drugimi nalogami in nerazumevanje preventivnega dela pri drugih policistih. Problem je tudi, da se pojem preventiva uporablja za vse, tudi represivne dejavnosti.

Starejši vodje policijskih okolišev menijo, da so manj cenjeni kot v preteklosti, predvsem v času pred projektom Javna varnost. Vodje policijskih okolišev imajo pogosto občutek, da se ljudem vsiljujejo s programi preventive in sodelovanja z občinami.

Sodelovanje z občino/občinami in občani

Občinski varnostni načrt – kako poteka priprava, izvajanje in ocenjevanje izvedbe?

Vodje policijskih okolišev so v sodelovanju s predstojniki policijskih postaj pripravili podatke za varnostni načrt občine, spremljanja izvedbe in evalvacije izvedbe programov še ni bilo.

Ali je letni varnostni načrt občin samo formalnost ali na koncu leta preverjate uresničevanje zastavljenih ciljev? Kako ocenjujete sodelovanje policije z občinami/občino?

Ne vedo dovolj, ker je to v pristojnosti predstojnikov policijskih postaj.

Če so v vašem kraju občinski/mestni redarji – na kakšen način sodelujete z njimi? Katere so prednosti in katere slabosti sodelovanja?

Odnosi med vodji policijskih okolišev in občinskimi redarji so različni, od zelo dobrih, do slabih (nagajanje župana, plačilni nalogi občinskih redarjev zoper policiste – parkiranje službenih vozil), ki vodijo v nepotrebne konflikte. Vodje policijskih okolišev niso zadovoljni z mešanimi patruljami, ker menijo, da so občinski redarji preveč represivni.

Sodelovanje z ljudmi v skupnosti – s kom, kako?

Opomba enega od vodij policijskih okolišev glede naziva »vodja policijskega okoliša«. Meni, da ljudje policista pod tem nazivom ne poznajo in jim je bliže poimenovanje rajonski policist ali lokalni policist, šerif. Imel je tudi kritiko na vprašalnik, kjer smo uporabili izraz vodja policijskega okoliša, saj je prepričan, da ljudje ne vedo, kdo je to.

Vodje policijskih okolišev sodelujejo s šolami, vrtci, domovi starejših občanov, oškodovanci, lovci, gasilci, zdravstvenimi domovi, predstavniki romske skupnosti, poštarji, župniki, podjetji, centri za socialno delo, gostilničarji, nevladnimi organizacijami in občinami v manjših krajih. Eden od vodij policijskih okolišev je pripomnil, da sodelujejo z vsemi, od Jelinčiča do Janše pa tja do klošarjev.

Sodelovanje z drugimi subjekti

Kakšne so možnosti za večanje vloge tudi drugih subjektov pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti. Kaj pogrešate?

Ni bilo komentarjev.

Sodelovanje z nevladnimi in drugimi organizacijami pri preventivni dejavnosti (Zavod varna pot, Agencija za varnost v cestnem prometu ipd.)?

Ni bilo komentarjev.

Varnostni sosveti

Kako ocenjujete delo varnostnih (so)svetov?

Precej vodij policijskih okolišev ne sodeluje v sosvetih, ker je to delo predstojnikov policijskih postaj. V manjših krajih vodje policijskih okolišev sodelujejo v sosvetih, ki se sestanejo enkrat letno. Tam policisti podajo letno poročilo in to je praviloma sodelovanje v sosvetu. Ponekod se sproti dogovarjajo z župani in skupaj rešujejo varnostno problematiko. Za to pa ni treba sklicevati sosveta. Sodelovanje je največkrat odvisno od župana in njegovega odnosa do policije. Ko se pojavijo težave, pokličejo policiste, sicer pa je to sodelovanje zelo specifično – ko nastane problem. Ponekod je glavni moto sejnina za sestanke – občina tako prihrani denar za sejnino (ki je policisti ne dobijo, ker je to del njihove službe) in probleme rešuje neposredno v komunikaciji s policisti. Nekaj vodij policijskih okolišev sploh ni vedelo, kaj je to sosvet za varnost (mlajši policisti). Tam, kjer so z županom v dobrih odnosih, vse probleme rešijo sproti in je sestankovanje na sosvetih nepotrebno.

Katere so prednosti/slabosti varnostnih (so)svetov?

Sosvete bi lahko takoj ukinili, saj so sami sebi namen. Zelo dobro sodelujejo s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, kjer tudi dejavno sodelujejo kot člani izpitnih komisij za kolesarske izpite. Če se že na sosvetu pogovarjajo in dogovarjajo o reševanju varnostne problematike, potem se naloži naloge policiji, ki naj to opravi v okviru svojega dela.

Kolikokrat na leto se sestanete na varnostnem (so)svetu?

Tam, kjer so vodje policijskih okolišev člani sosvetov se sestanejo enkrat letno ali redkeje.

Kdo vodi sestanke varnostnih (so)svetov?

Sestanke vodijo predstavniki občine, ni nujno, da je to župan.

Kdo poleg predstavnikov občine in policije še sodeluje v varnostnem (so)svetu?

Katere akterje menite, da bi še morali vključiti v delo varnostnih sosvetov (nevladne organizacije, gospodarske družbe)?

Večina vodij policijskih okolišev ne pozna sosvetov dovolj dobro (ponavadi jih angažirajo za pomoč predstojniki, da zanje pripravijo poročila), vedo pa da naj bi bili člani predstavniki občine, policije, centrov za socialno delo, zdravstvenega doma.

V kolikšni meri se upoštevajo dogovori, sprejeti na varnostnem sosvetu? Kakšna je uspešnost varnostnih sosvetov?

Ne vedo povedati. Predlagajo, da to vprašanje postavimo predstojnikom policijskih postaj.

Kako ocenjujete sodelovanje članov varnostnega (so)sveta pri reševanju varnostne problematike?

Ne vedo povedati. Predlagajo, da to vprašanje postavimo predstojnikom policijskih postaj.

Kako ocenjujete delo policije/občin pri reševanju varnostnih problemov? Kaj bi izboljšali pri delu varnostnih (so)svetov? Katere so trenutne ovire, ki jih je možno in tiste, ki jih ni možno preseči?

Ne vedo. Ni predlogov.

Kaj je ovira za doseganje večje vloge varnostnih (so)svetov pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni?

Ne vedo. Ni predlogov.

Kje tiči ovira za vzpostavitev varnostnih (so)svetov v občinah, kjer jih še ni. Ali tam niso potrebni ali ni pripravljenost lokalne skupnosti?

Ne vedo. Ni predlogov.

Kako se obnese delo v varnostnih (so)svetih, ki so skupni za več občin?

Ne vedo. Ni predlogov.

Delo na varnostnem okolišu

Razkorak med politiko preventivnega dela, navodili z vrha in potrebami na lokalni ravni (deklarativno vs. dejansko) ter percepcijo prebivalcev?

Vodje policijskih okolišev (starejši) pogrešajo star sistem vodij varnostnih okolišev, ko je imel vodja varnostnega okoliša svoj varnostni okoliš in več prisojnosti, manj je bilo tudi fragmentacije na področju policijskega dela (lokalne kriminalistične skupine). Tudi območje, ki ga je pokrival vodja varnostnega okoliša je bilo manjše in je zato bil teren bolj pokrit. Ni bilo toliko dela v šolah in lažje je bilo zagotavljati varnost. Ker je na postajah prisotno prepričanje, da vodja policijskega okoliša zna vse, zato nadomeščajo vse druge policiste in zato zelo malo dela opravijo med ljudmi. Glede tega obstajajo pomembne razlike med velikimi in malimi policijskimi postajami. V sedanjem sistemu je težko negovati odnose z občani in težko je vzpostaviti zaupanje v primeru, ko policisti z iste policijske postaje kaznujejo vire in informatorje, ki pomagajo pri preiskavi hujših kaznivih dejanj. Tudi način ozaveščanja ljudi z zloženkami je po mnenju vodij policijskih okolišev preživeti, saj pogosto vidijo, kako učenci in učitelji zloženke o preventivnih dejavnostih vržejo v smeti. Generalna policijska uprava se ne zaveda finančnih posledic preventivnega dela. Pogosto vodje policijskih okolišev sami iz svojega žepa kupujejo nagrade za uspešne učence v projektu Policist Leon. So pa tudi neumnosti, kot npr. nagrada XXL majica za osnovnošolske otroke. Nekateri preventivni projekti so kontraproduktivni in nenavadni (npr. spolna zloraba otrok). Vodje policijskih okolišev na nekaterih postajah največ časa

preživijo v šolah in za računalnikom na policijskih postajah (včasih tudi pol delovnega časa). Prevladuje mnenje, da je preveč birokracije in obrazcev, ki jih je težko izpolniti. V primeru nevarnega odseka ceste, kjer pride do povoženja divjadi, je bilo v enem letu izpolniti več sto obrazcev za prometne nesreče in so se počutili kot sluge zavarovalnic. Ni pa prišlo do reševanja problema glede divjadi in nevarnega odseka ceste, ker bi to imelo prevelike finančne posledice. Odgovorni za izvajanje preventivnih projektov na Generalni policijski upravi in na Policijskih upravah ne znajo dati navodil vodjem policijskih okolišev ali pa jim naročijo, naj se sami znajdejo.

Vodje policijskih okolišev kljub temu svoje delo delajo predano in z veseljem, vendar se zavedajo, da so »deklince za vse«. Želijo tudi sporočiti, da pri preventivni dejavnosti ni možno pričakovati rezultatov čez noč, vendar to v sedanjem sistemu ocenjevanja ne šteje dovolj (in če ni podpore vodstva, sploh ne šteje, saj nekateri šefi štejejo le položnice). Ugotavljajo, da je policija premalo med ljudmi, pogrešajo pohvalo za opravljeno delo. Poudarjajo, da bi bilo treba mlajše policiste poučiti o pomembnosti vloge policije v skupnosti in usposobiti predstojnike za bolj človeško opravljanje policijskega dela. Med ljudmi velja prepričanje, da je policija servis države in ne državljanov. Imajo upanje in motivacijo za delo, vendar opazijo pri mlajših policistih, da temu ni tako in da je veliko odtujenosti od policijskega dela.

Kaj menite, na osnovi česa ljudje cenijo policijo in kaj so najbolj pomembne naloge vodij policijskih okolišev?

Vodje policijskih okolišev menijo, da so najbolj pomembni dejavniki korektnost, zaupanje, dostopnost, prava osebnost, poštenost in seveda to, da je policija »zastonj«.

Vodje policijskih okolišev naj zagotavljajo pristen stik s prebivalci, ukrepajo, ko je to potrebno, vzdržujejo stik z institucijami, skrbijo za oškodovance in jim pomagajo ter predstavljajo vmesni člen med policijo in prebivalci. Poleg tega pa je seveda ključno to, da imajo pregled nad dogajanjem na policijskem okolišu.

Kolikokrat tedensko ste na policijskem okolišu?

Skoraj vsak, dan, vendar ne vedno v vlogi vodje policijskih okolišev, ampak tudi prometnika, v patrolji, ipd.

Čas se razlikuje od tega, da opravljajo delo vodje policijskega okoliša vsak dan (tudi takrat, ko delajo drugo policijsko delo) do enkrat tedensko.

Kaj vam je všeč pri delu vodje policijskega okoliša?

Vodje policijskih okolišev menijo, da so prednosti njihovega dela v raznolikosti dela, večina meni, da so se »našli« v tem delu, radi delajo z ljudmi in mladino. Nekateri ne marajo represije, drugi pa pogrešajo akcijo, ki je je manj pri delu vodje policijskega okoliša kot pri ostalih nalogah.

Kakšne izboljšave predlagate za boljše delo vodij policijskih okolišev?

Vodje policijskih okolišev si želijo bolj primeren raspored službe, uvedbo pomočnikov zaradi obsega dela, ki se še veča, ureditev položaja in vloge na sistemski ravni (zdaj je vse prepuščeno predstojnikom policijskih postaj, ki različno interpretirajo vlogo in delo vodij policijskih okolišev). Želijo si tudi izobraževanja, saj prihajajo v stik z različnimi ljudmi (starost, družbeni položaj, manjšine, ipd.). Mogoče bi bilo dobro, da bi vsaka policijska postaja imela svoj proračun, ki bi ga na osnovi analize varnostnih problemov imel na razpolago komandir. Na eni izmed policijskih postaj so se dogovorili za poskus, da ne bodo pisali dnevnik poročil o delu vodij policijskih okolišev in so se

dogovorili za mesečna poročila (v času vsakodnevnih predavanj v šolah), vendar so tak način dela nadzorniki takoj ustavili. Zato si želijo več zaupanja, saj niso nesposobni in svoje delo delajo predano in po svojih najboljših močeh. V vaških okoljih bi želeli imeti mopede, saj je premalo službenih avtomobilov.

Za delo v šolah si želijo dobrih usposabljanj in kakovosten promocijski material (npr. ne VHS kasete, saj v šolah nimajo več videorekorderjev in kakšne druge materiale, npr. kresničke z znakom policije ali čokolado slovenskega podjetja z znakom policije).

Menijo, da bi bilo treba tudi spremeniti in izboljšati sistem nagrajevanja in možnost, da bi imeli v primeru manjše kršitve (prekrška) diskrecijo le opozoriti občana, ki pomaga policiji pri zagotavljanju varnosti (predvsem pri preiskovanju hujših kaznivih dejanj).

Še enkrat so poudarili, da ne želijo izpasti kot pritoževalci in da želijo osvetliti glavne probleme, pri tem pa želijo, da jih predstojniki ustrezno motivirajo, cenijo in tudi kdaj pohvalijo.

4 Rezultati usmerjenih intervjujev z župani

Občina	Datum intervjuja	ura	Sodelujoči	
			Občina	Velikost
Log - Dragomer	4.4.2012	9.00	župan	Mala občina
Kobilje	6.4.2012	7.30	župan	Mala občina
Rogašovci	6.4.2012	10.00	župan	Srednja občina
Ljubljana	10.4.2012	13.30	v.d. direktorja MU MOL in strokovna sodelavka	Mestna občina
Radlje ob Dravi	11.4.2012	11.00	Tajnik občine (direktorica OU)	Srednja občina
Murska Sobota	11.4.2012	14.30	župan	Mestna občina
Bistrica ob Sotli	12.4.2012	9.00	direktorica OU	Mala
Moravče	13.4.2012	9.00	župan	Srednja
Celje	16.4.2012	okt.30	župan, vodja MI, svetovalec za zaščito in reševanje	Mestna občina
Bovec	19.4.2012	13.00	župan	Mala
Vipava	5.4.2012	jul.30	Župan, svetovalka župana	Srednja
Nova Gorica	5.4.2012	12.00	(Župan), strokovni sodelavci: redarstvo, ZaRe	Mestna občina

V 75% intervjujev so sodelovali župani, od tega so bili samostojni sogovorniki v 75%, v 25 % pa so v razgovoru sodelovali tudi svetovalci in strokovni sodelavci.

V 25% intervjujev so sodelovali direktorji občinskih uprav (v 2 primerih samostojno, v enem primeru pa ob podpori svetovalca).

Povprečno smo za izvedbo intervjuja porabili 1 uro, najkrajši intervju je trajal cca 40 min, najdaljši 1 uro in 30 min.

Kako bi ocenili varnostno situacijo v vaši občini?

Ali bi lahko izpostavili nekatere najbolj izstopajoče primere varnostnih pojavov.

MANJŠE OBČINE:

V izbranih manjših občinah župani izpostavljajo predvsem socialno ogroženost, starejši prebivalci se bojijo zmanjševanja in ukinjanja socialnih pomoči ter težav mladih pri zaposlovanju.

Na splošno so z varnostno situacijo zadovoljni, kot izstopajoče področje so omenili problematiko drog, občasno vandalizem, vlome v stanovanjske hiše. Opažajo porast nekaterih odklonskih pojavov v času turistične sezone (npr. brezbržnost turistov do okolja - onesnaževanje z odpadki). Ponekod so izpostavili neurejeno prometno infrastrukturo (ni pločnikov), kar se tiče naravnih pojavov pa jim (odvisno od geografskega položaja) pretijo predvsem suša, toča, potres, plazovi (ob večjem deževju) in poplave.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Župani poročajo o ropih in tatvinah trgovin, bank, stanovanjskih hiš, pereča se jim zdi problematika zasvojenosti z drogami.

Glede prometa opozarjajo na odseke brez pločnikov in gost promet skozi središče občine ter po lokalnih cestah (večinoma so izboljšave že v teku, npr. gradnja pločnikov, obvoznic).

MESTNE OBČINE:

Med izstopajočimi primeri varnostnih pojavov v mestnih občinah župani navajajo socialno ogroženost (npr. nezmožnost plačevanja položnic, izguba stanovanja), prekrške zoper javni red in mir (beračenje, grafiti) ter prometno varnost (hitrost, parkiranje, vožnja v napačno smer, vožnja po površinah, ki niso namenjene vožnji).

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Varnostna situacija kot jo zaznavajo župani se stopnjuje z velikostjo občine/mesta. V majhnih občinah ne zaznavajo večjih varnostnih problemov s področja kriminalitete ali javnega reda, ampak so v ospredju zaskrbljenost zaradi možnih naravnih nesreč in problemov povezani s slabo prometno infrastrukturo. V srednje velikih in mestnih občinah pa že zaznavajo bolj urbano varnostno problematiko, kot so ropi trgovin in bank, vlomi v stanovanja, in prometna varnost. Predstavniki občin kot probleme zaznavajo zlorabo drog, beračenje in grafite. Kot posebno področje se predvsem v mestnih občinah pojavlja socialna ogroženost družin in posameznikov, kar lahko zaradi slabših socialnih vezi kot na podeželju, pripelje tudi do s tem povezane varnostne problematike (bagatelne kriminalitete in kršitev javnega reda).

Kateri subjekti so po vašem mnenju v prvi vrsti pristojni za preprečevanje določenih varnostnih pojavov in ukrepanje pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni?

MANJŠE OBČINE:

Župani izpostavijo Civilno zaščito, gasilce (prostovoljne in poklicne), gorsko reševalno službo, varnostni sosvet, radioamaterje, občino in policijo skupaj (ponekod ima vodja policijskega okoliša pisarno v stavbi občine). O težavah se pogovorijo na seji občinskega sveta. Najbolj kritični so do inšpekcijskih služb, za katere menijo, da ne delujejo v interesu države, pač pa posameznikov.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Župani srednje velikih občin naštejejo Medobčinsko redarsko službo, medobčinski inšpektorat, varnostni sosvet, inšpekcijske službe, društva (npr. prostovoljna gasilska društva, planinsko društvo).

MESTNE OBČINE:

Župani mestnih občin so omenili varnostni sosvet, posebna delovna telesa za določeno problematiko (npr. za Romsko problematiko, za starejše občane in za invalide), Civilno zaščito, enoto za reševanje, tabornike, kinologe, potapljače, gasilce, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (akcije: »Pot v šolo«, »Pasavček« ipd., ugotavljanje stanje osvetljenosti prehodov za pešce itd.), redarstvo, policijo, zasebne varnostne službe.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Ko gre za subjekte, ki so na lokalni ravni pristojni za preprečevanje varnostnih pojavov oz. za ustrezno ukrepanje, župani manjših občin izpostavljajo predvsem organizacije, ki delujejo na področju sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (gasilci, civilna zaščita, gorska reševalna služba itd.), varnostni sosvet, občino in policijo ter so zelo kritični do delovanja inšpekcijskih služb. Iz tega izhaja, da je v manjših občinah zaznava varnosti zelo široka in se navezuje na široko paleto varnostnih pojavov, ki še zdaleč niso oziroma sploh niso povezani s področjem kriminalitete oziroma policijskim delom. Župani srednje velikih občin izpostavljajo delovanje različnih prostovoljnih društev, kar ne preseneča, saj so ti po eni strani gibalno družbenega in družabnega dogajanja v lokalnih skupnostih, po drugi strani pa v določeni meri tudi podprta z denarjem občin. Poleg tega izpostavljajo (med)občinsko redarstvo in varnostni sosvet ter inšpekcijske službe, ne pa tudi policije! Med subjekti, ki so jih našli župani mestnih občin (poleg že omenjenih) pa velja posebej izdvojiti posebna delovna telesa mestnih svetov za specifično problematiko (npr. za področje problematike romske skupnosti, starejših, invalidov) ter Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter zasebne varnostne službe.

Kateri so tisti organi vaše občine, ki imajo pristojnosti na področju zagotavljanja varnosti?

Kdo vse v vaši občini skrbi za varnost?

Kako poteka izdelava analiz varnostnih pojavov v vaši občini?

MANJŠE OBČINE:

Župani tistih občin, ki imajo ustanovljen varnostni sosvet, ga omenijo, sledi (med)občinsko redarstvo in inšpektorat, nekatere občine imajo v okviru občinskega sveta ustanovljene razne komisije in odbore (npr. Komisija za socialne zadeve, Odbor za obrambo in zaščito, Komisija za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Odbor za cestni promet).

Izdelava analiz varnostnih pojavov poteka najpogosteje preko obravnav letnih poročil policije, poročil inšpektorjev, redkeje tudi poročil osnovnih šol, poročil Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, gasilskega društva, preko raznih pobud s strani občanov. Zanimiv primer je kako v eni od občin župan kršiteljem (npr. stalno nepravilno parkiranje, prehitra vožnja) pošlje zelo osebno sporočilo, kjer jih pozove, da prenehajo s kršitvami in ugotavljajo, da v nekaterih primerih zaleže.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Izdelava analiz varnostnih pojavov večinoma poteka preko obravnav letnih poročil policije in (med)občinskega redarstva.

MESTNE OBČINE:

V mestnih občinah skrbijo za varnost naslednji organi: (med)občinsko redarstvo, (med)občinski inšpektorat, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, varnostni sosvet, civilna zaščita, gasilci (poklicni in prostovoljni), zasebne varnostne službe, lokalne akcijske skupine (npr. za boj proti prepovedanim drogam), institucije socialnega varstva, komisije, nevladne organizacije (npr. Združenje proti spolnemu zlorabljanju, Zveza potrošnikov Slovenije, Društvo ženska svetovalnica, Društvo za nenasilno komunikacijo).

Analizo varnostnih pojavov pripravita policijska uprava in občinsko redarstvo. Obravnava se na seji varnostnega sveta in na seji občinskega sveta. Letno se pripravi tudi ocena varnostnega tveganja na območju mestne občine, ki vključuje podatke obeh organov.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Župani vseh vrst občin v glavnem omenjajo subjekte, ki so dejansko pristojni za zagotavljanje varnosti v njihovih občinah, ki so jih navedli že v odgovorih pri vprašanju 2, kar pomeni, da v njihovem zaznavanju ni bistvenih odstopanj med pričakovanji in dejanskim stanjem na tem področju. Analiza varnostnih pojavov je praktično povsod omejena na obravnavo poročil policije in mestnega redarstva na sejah varnostnih sosvetov oziroma občinskih svetov, v manjših občinah pa včasih razpravljajo tudi o poročilih inšpekcijskih služb, gasilskih društev in osnovnih šol ter Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. To nas vodi k sklepu, da so v večjih in mestnih občinah varnostne zadeve formalizirane, da se zadosti predpisom (npr. občinski načrt varnosti), medtem ko v manjših občinah bolj prislusneje raznoteri problematiki, ki pesti prebivalce lokalne skupnosti.

Koliko časa v vaši občini deluje varnosti sosvet?

Kdo je dal pobudo za ustanovitev varnostnega sosveta v vaši občini?

Kaj je ovira za vzpostavitev VS v občinah, kjer jih še ni.

MANJŠE OBČINE:

V občinah, kjer nimajo ustanovljenega varnostnega sosveta, župani povedo, da za ustanovitev ni potrebe, varnostno problematiko tako obravnavajo v odborih na občinskem svetu.

V manjših občinah, kjer imajo varnostni sosvet so pobudo za ustanovitev podali župani na podlagi statuta občine. Varnostne sosvete ocenjujejo kot dokaj aktivne, sodelujejo predvsem v preventivnih akcijah (npr. »Pot v šolo«, »Medo policist«).

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Varnostni sosveti v srednje velikih občinah delujejo od devet do dvanajst let. Eden izmed njih je bil ustanovljen na pobudo policije, drugi na pobudo župana.

MESTNE OBČINE:

Varnostni sosveti v izbranih mestnih občinah delujejo od pet do petnajst let. Kot pravi župan ene od občin, je prav, da lokalna oblast pozna problematiko svoje občine, namesto, da o njej izve iz medijev - to naj bi varnostni sosvet omogočal.

V eni izmed mestnih občin je bil Svet za varnost ustanovljen na pobudo Uprave za notranje zadeve (današnje Policijske uprave). Takrat je slovenska policija s projektom javne varnosti ponovno opredelila svojo strategijo in v njej izpostavila povezanost med družbeno – socialnimi razmerami in kriminalom.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Varnostni sosveti delujejo v občinah različno dolgo, v razponu od pet do petnajst let. V glavnem so pobudo za njihovo ustanovitev podali župani občin, v enem primeru policija, v drugem primeru pa bivša Uprava za notranje zadeve (današnja Policijska uprava). Vsaj kar zadeva sodelujoče občine, se ruši stereotip, da ustanovitev varnostnih sosvetov v glavnem predlaga lokalna policijska postaja in ne občina oziroma njen župan.

Kdo vse so člani varnostnega sosveta v vaši občini?

Kaj je razlog, da je sestava varnostnih sosvetov, takšna kot je?

Kdo je oblikoval sestavo/ali je to del statuta, ali se to določa glede na mandat župana?

Kako pogosto se člani varnostnega sosveta sestajajo?

Če se srečuje redko, kaj je razlog?

MANJŠE OBČINE:

Varnostni sosvet v manjših občinah sestavljajo predstavniki posameznih služb. Sestajajo se enkrat letno (tudi redkeje), po pogostejših srečanjih ni potrebe, ker večjih problemov v občinah nimajo. Sestava varnostnega sosveta je določena s statutom.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Varnostni sosvet v srednje velikih občinah sestavljajo predstavniki policije, občine, krajevne skupnosti in ostali subjekti (sestava je določena s statutom), ki se sestanejo enkrat letno ali po potrebi. Razmerja med člani temeljijo na partnerskem sodelovanju, princip delovanja pa na skupnem reševanju problemov in odpravljanju vzrokov, ki vodijo k zagotavljanju večje varnosti.

MESTNE OBČINE:

Sestava varnostnega sosveta mestne občine (predstavniki policije, občine, medijev, civilne družbe) je oblikovana v skladu z željami občanov, predstavnikov občine ter župana. Razlog za takšno sestavo varnostnega sveta je, da se izmenja čim več izkušenj in doprinese k reševanju problematike, v eni izmed občin je njihovo vodilo »naj na sestanek pride tisti, ki lahko kakorkoli pripomore k večji varnosti«. Sestanejo se po potrebi oziroma enkrat do trikrat letno.

Varnostni sosvet vprašani definirajo kot posvetovalno in usklajevalno telo župana, ki združuje predstavnike različnih področij družbenega življenja in dela v mestni občini. Namen sosveta je pomoč občanom ter drugim prebivalcem mesta pri zagotavljanju varnosti, preko boljšega sodelovanja med občinskimi organi, inštitucijami, nevladnimi organizacijami ter društvi in posamezniki. V nekaterih občinah so sosveti ustanovljeni tudi na nivoju četrtnih skupnosti, kjer so oblikovana delovna telesa, ki se sestajajo bistveno pogosteje kot enkrat letno, predvsem glede na potrebe in varnostne probleme v posamezni četrtni skupnosti. Sosvet se seznanja in obravnava pomembnejšo varnostno problematiko, vendar se ne odloča o zadevah.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Sestava varnostnih sosvetov je v glavnem določena s statutom oziroma kot v eni izmed mestnih občin, v skladu z željami občanov, predstavnikov občin in župana. V glavnem člani prihajajo iz vrst policije, župana, predstavnikov občine in civilne družbe. Varnostni sosveti se v manjših in srednje velikih občinah povprečno sestanejo enkrat letno oz. po potrebi v mestnih občinah pa enkrat do trikrat na leto. Izjema so varnostni sosveti organizirani v četrtnih skupnostih mestnih občin, ki se sestajajo bistveno pogosteje.

Ali je varnostni sosvet v vaši občini seznanjen z občinskim programom varnosti oziroma o njem razpravlja še pred sprejetjem?

MANJŠE OBČINE:

V manjših občinah imajo občinski program varnosti, ki ga obravnava občinski svet; enkrat letno se sestanejo s predstavniki policije.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

V nekaterih občinah občinski program varnosti še ni sprejet. V eni izmed občin imajo pripravljene osnutke, pri pripravi pa jim je pomagal zunanji sodelavec, ki je upokojeni policist.

MESTNE OBČINE:

Občinski program varnosti je v mestnih občinah pripravljen in sprejet, se pa o njem večinoma ni razpravljalo pred sprejetjem. Program sooblikujeta varnostni svet in policija.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Ni eksplicitnega odgovora na zastavljeno vprašanje.

Se vam zdi, da delovanje in vpliv varnostnih svetov pripomore k večji varnosti v vaši občini?

Kako bi ocenili delovanje VS (uspeh pri zagotavljanju varnosti)?

Kaj je ovira za doseganje večje vloge varnostnih svetov pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni ?

Katere so prednosti/slabosti varnostnih (so)svetov?

Kakšno bi po vašem mnenju bilo idealno posvetovalno telo v občini?

MANJŠE OBČINE:

V manjših občinah se varnostni svetovi sestajajo le občasno. Zelo malo delujejo na preventivnem področju, pač pa reagirajo na probleme, ki se v posamezni lokalni skupnosti pojavijo. Župani menijo, da je največja težava varnostnih (so)svetov, da rešujejo probleme z občasnim sodelovanjem ter »ad hoc« pristopi brez temeljitih analiz problemov.

Varnostni svet lahko poda določene usmeritve, vendar številne ovire in pomanjkljiva koordinacija onemogočajo skupna prizadevanja za zmanjšanje kriminalitete. Po mnenju županov manjše občine, bi moral vsak na svojem področju delovati tako, da čim bolje opravi svoje delo.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Kot povedo župani, varnostni svetovi v srednje velikih občinah nimajo velikih pristojnosti, ukvarjajo se predvsem s preventivo in osveščanjem (preko policijskih poročil), da so »na tekočem« kaj se v občini dogaja. Vsak član je v varnostnem svetu prostovoljno in dela po svojih najboljših močeh. Občina lahko predlaga rešitve, usmeritve, po njihovem mnenju pa kaj dosti na delovanje policije in drugih ne morejo vplivati, saj za to niti nimajo zakonskih pristojnosti.

Po mnenju predstavnikov srednje velikih občin, varnostni svet ne sme biti prevelik, če naj bo operativen, prav tako bi bilo dobro, če bi varnostni svetovi tesneje sodelovali z ostalimi občinskimi komisijami in odbori.

MESTNE OBČINE:

Po mnenju županov je sodelovanje organov lokalne skupnosti (varnostni svet, štab civilne zaščite, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu) v mestnih občinah dobro. Želijo si, da je varnostni svet usmerjen v varnost v širšem smislu, tudi v socialno varnost. Menijo, da delovanje varnostnega sveta pripomore k večji varnosti v njihovih občinah. Dobre strani delovanja sveta so med drugim, da povečuje skrb za mlade, starejše, uresničuje program varnosti, sodeluje z nevladnimi organizacijami, sodeluje s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, skrbi za osveščanje. Ena od pomanjkljivosti delovanja varnostnih svetov v večjih občinah je, da so ti pri svojem delovanju omejeni, predvsem zaradi slabe koordinacije med institucijami in dejstva, da je članstvo v svetu dodatna in ne profesionalna dejavnost. Župani so mnenja, da bi člani varnostnih svetov

morali delovati poklicno, vodil bi jih profesionalni koordinator, ki bi imel večje kompetence pri odločanju kakor tudi večje pristojnosti pri zahtevah. Opozarjajo tudi na pomanjkanje interesa državnih organov predvsem za izvajanje nalog lokalnega interesa.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Župani majhnih in srednje velikih občin ocenjujejo pristojnosti varnostnih sosvetov kot majhne zato je tudi njihov vpliv na policijo in druge subjekte temu primeren. Kaže se »ad hoc« pristop, brez temeljitih analiz in s premalo koordinacije z drugimi subjekti. Slaba koordinacija med različnimi organizacijami je prepoznana kot problem tudi v mestnih občinah, kar predstavlja oviro za še boljše sodelovanje, čeprav to ni slabo. Naslednja pomanjkljivost pa izhaja iz dejstva, da varnostni sosveti niso profesionalizirani ampak prostovoljni in v mestnih občinah bi to želeli spremeniti in ustanoviti sosvete s poklicno sestavo. Tendenca po večji institucionaliziranosti in formaliziranosti je bolj značilna za župane mestnih občin.

Kako ste zadovoljni s posameznimi vidiki dela policije v vaši občini?

Učinkovitost policije

Odnos policije do občanov

Odzivni čas policije

Prisotnost policije na terenu

Sodelovanje policije z občani

Sodelovanje policije z občino

MANJŠE OBČINE:

Predstavniki manjših občin poročajo, da se z vodji policijskih okolišev srečujejo po potrebi (pet do šest-krat letno), načeloma pa policisti v občino prihajajo vsakodnevno. Mnenja glede prisotnosti policije so deljena, nekateri župani imajo vtis, da bi starejši občani radi videli več policistov, drugi pa, da jih videvajo preveč. Policisti so zelo profesionalni, odzivnost je dobra – po potrebi se pokličejo po telefonu in se srečajo tudi neformalno. Kot zanimivost navedejo, da so policisti pogosto »dvoživke« - včlanjeni so v razna društva (npr. gasilska, gorsko-reševalna) in tudi na tak način sodelujejo z občani.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Na splošno so župani zelo zadovoljni z vsemi vidiki dela policije in z njimi dobro sodelujejo (npr. skupaj so izdali zloženko o varni vožnji s traktorjem). Po potrebi se obrnejo konkretno na vodjo policijskega okoliša ali komandirja, ki se hitro odzove, po njihovi oceni policija dobro sodeluje tudi z občani. Razmišljanje enega od županov, ki odstopa od večine, pa je, da »manj kot jih vidimo, boljše je« (v smislu, če jih ni, pomeni, da je vse v redu).

MESTNE OBČINE:

Tudi župani mestnih občin imajo o vseh vidikih dela policije pozitivno mnenje, dobro sodelujejo (tudi policija-redarstvo), policija upošteva njihove pobude, pretok informacij je dober, s komandirjem policijske postaje se sestajajo enkrat mesečno ali po potrebi. Na splošno menijo, da je policija učinkovita, le policistov primanjkuje in so tako premalo prisotni na terenu.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Policijsko delo v lokalni skupnosti je v vseh občinah ocenjeno kot zelo dobro. Srečevanje poteka predvsem z vodji policijskih okolišev in komandirji policijskih postaj. Odziv policije na varnostne probleme je hiter, učinkovitost dobra. Eden izmed županov pa je izrazil tudi prepričanje, da neprisotnost policije v lokalnem okolju pomeni, da tam ni problemov.

Kakšni načini sodelovanja so vzpostavljeni med varnostnim sosvetom v vaši občini in policijo?

Kako bi ocenili vpliv varnostnega sosveta na delo policije in kako vpliv policije na delo varnostnega sosveta v vaši občini?

Ali menite, da bi moral občinski svet dejavno vplivati na delo policije v lokalni skupnosti?

Na kakšne načine bi občina lahko vplivala na delo policije v lokalni skupnosti?

Kako bi po vašem mnenju lahko izboljšali sodelovanje med policijo in občinsko upravo v vaši občini?

MANJŠE OBČINE:

Župani poročajo, da je delovanje varnostnih sosvetov še praktično na začetku in zato o konkretnih načinih sodelovanja ne morejo govoriti. Prevladuje mnenje, da naj policisti svoje delo sami opravijo in naj se v njihovo delo občina ne vmešava.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Župani povedo, da se trudijo, da bi preko varnostnega sosveta koristno vplivali na delo policije, pri čemer pa mora vsak po svojih najboljših močeh skrbeti za svoje področje.

MESTNE OBČINE:

Varnostni sosvet policijo opozori na določene kritične točke, na pobude se dobro odzivajo. Želeli bi si več mešanih patrolj (policija, redarstvo), redarji bi lahko imeli več pristojnosti, da bi razbremenili policiste. Dobro sodelovanje med policijo in občino se kaže denimo na primeru, ko je občina financirala nakup koles za policiste.

V eni od občin menijo, da vpliv varnostnega sosveta na delo policije ni velik - sosvet recimo predlaga policiji nekatere smeri delovanja za izboljšanje varnostnih razmer in obratno, s tem, da policija pripravi varnostno poročilo s katerim se seznanijo in ga obravnava ter predlaga ustreznim inštitucijam smernice za izboljšave. Varnostni sosvet nima neposredne možnosti vplivati na delo policije, saj nima ustreznih mehanizmov, obvez, se pa zanaša na njihovo mnenje. Pojavili so se predlogi, da bi občina lahko vplivala na delo policije v lokalni skupnosti predvsem s posrednim financiranjem posameznih policijskih postaj (nakup opreme, stanovanj, zgradb za potrebe policije – to se ponekod že pojavlja v praksi, denimo nakup koles) ter sodelovala pri imenovanju visokih policijskih uradnikov (komandirjev). Ideje za izboljšanje sodelovanja so tudi skupni nastopi v javnosti in skupne preventivne akcije.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Varnostni sosveti lahko policijo opozorijo na določene varnostne probleme in predlagajo možne rešitve, bistveno več pa ni v njihovi pristojnosti. V mestnih občinah izpostavljajo pomen mešanih patrolj (policije in redarstva), želeli pa bi si tudi večji vpliv na delo policije bodisi z občinskim sofinanciranjem policijskih postaj oziroma skozi sodelovanje občin pri imenovanju komandirjev policijskih postaj, kar je nekoč v Sloveniji že obstajalo.

Kakšni načini sodelovanja so vzpostavljeni med varnostnim sosvetom v vaši občini in občinskimi redarstvi?

Ali varnostni sosvet v vaši občini obravnava problematiko z delovnega področja občinskega redarstva? Če ne, kdo potem?

Kako bi ocenili vpliv varnostnega sosveta na delo občinskih redarstev in kako vpliva občinsko redarstvo na delo varnostnega sosveta v vaši občini?

Katerim področjem dela bi morala občinska redarstva v vaši občini posvetiti več pozornosti?

MANJŠE OBČINE:

Varnostni sosvet ne obravnava problematike z delovnega področja občinskega redarstva, tega se lotevajo župani na sestankih s kolegi iz sosednjih občin (v primerih, kjer imajo medobčinsko redarstvo). Župani manjših občin so kritični do trenutne organizacije medobčinskega redarstva, želijo si, da se pristojnosti »vrnejo« na občinsko raven, kot je to bilo urejeno v preteklosti, da bi tako imeli več pristojnosti. Medobčinsko redarstvo pokriva mirujoči promet, črna odlagališča in nima tako represivne vloge.

V nekaterih občinah pa ne podpirajo ideje, da bi imeli redarji več pooblastil - naj takšno delo opravlja policija, redarji nimajo kompetenc; ukvarjati bi se morali z mirujočim prometom in s prvo fazo nadzora pri gradnji in ostalih posegih v prostor. Poleg tega bi država morala ponuditi navodila, kako to opravljati.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

V večini primerov bi si želeli več sodelovanja policistov in redarjev, menijo tudi, da ni dobro, da redarji prihajajo iz iste občine (težko pišejo kazni so-občanom). Največ pozornosti bi morali posvetiti prometu in odpadkom.

MESTNE OBČINE:

V večjih občinah bi si želeli, da bi redarstvo delovalo tudi preventivno, sicer pa policija in mestno redarstvo sodelujeta odlično (npr. skupne patrolje).

Mestno redarstvo se še vedno v največji meri posveča delovanju na področju mirujočega prometa vendar pa v zadnjem času, v nekaterih občinah usmerjajo mestno redarstvo v preventivno delovanje.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Varnostni sosveti se na splošno ne ukvarjajo z delovanjem občinskih redarstev, ampak je to v pristojnosti županov. Glede sodelovanja med redarstvom in policijo so mnenja deljena, saj bi si v srednje velikih občinah župani želeli več takšnega sodelovanja, medtem ko v mestnih občinah takšno sodelovanje, predvsem skupne patrolje, ocenjujejo kot odlično. Zanimivo je mnenje, da naj redarji ne bi prihajali iz občine v kateri delujejo, saj »težko pišejo kazni soobčanom«. V vseh občinah kot najpomembnejši področji dela redarstev navajajo nadzor prometa in odpadkov, zaželena pa bi bila tudi njihova vloga pri nadzoru gradbenih posegov v prostor.

Kakšen je vpliv posameznih drugih subjektov (šole, društev, nevladnih organizacij, civilne zaščite, razen policije, občinskega redarstva in varnostnega sosveta) na zagotavljanje varnosti in delovanje posvetovalnih teles?

Kakšne so možnosti za večanje vloge tudi drugih subjektov pri zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti?

Kateri so možni načini sodelovanja po vašem mnenju in kakšne so druge možne oblike?

MANJŠE OBČINE:

Društva imajo vpliv predvsem na simbiozo v skupnosti, šole bi morale skozi formalni učni program več narediti na področju izobraževanja, tudi avtošole, ki bi lahko več pripomogle k varni vožnji. Župani zaznavajo društva tudi kot odlične promotorje občine.

Zmanjšujejo se sponzorstva društvom s strani zasebnih podjetij in tako njihovo financiranje ostaja na plečih občine. Županom se zdi pomembno, da razna športna in ostala društva usmerjajo mlade v aktivno preživljanje časa, zato jih podpirajo, če ne finančno, pa jim vsaj dajejo na razpolago razne kulturne in športne objekte, ki so v lasti občine.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Društveno dejavnost župani ocenjujejo pozitivno in poročajo, da je na splošno zelo dobro razvita, društva se prijavljajo na razpise in občine jim poskušajo zagotoviti sredstva (npr. gasilskim društvom pomagajo pri nabavi vozil).

MESTNE OBČINE:

V večjih občinah so mnenja, da imajo društva velik vpliv na zmanjševanje odtujenosti ljudi, spodbujajo tudi prostovoljstvo in medgeneracijsko sodelovanje.

Župani menijo, da je vloga ostalih subjektov nujna in potrebna, saj zagotavljanje varnosti temelji tudi na izkušnjah in delovanju vseh, ki se s to problematiko ukvarjajo. Zaželeni so tudi primeri dobrih praks iz tujine.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

Župani so se pri odgovorih omejili zgolj na vlogo društev, katerim so pripisali velik pomen za počutje ljudi v lokalni skupnosti, saj imajo povezovalni učinek, pozitivno usmerjajo mlade, vzpodbujajo prostovoljstvo itd. Župani mnoga društva podpirajo tudi finančno ali kako drugače, s čimer očitno želijo prispevati k boljšemu vzdušju v lokalni skupnosti.

Kako bi se morali po vašem mnenju reševati problemi lokalne varnosti? (idealne razmere)

Katere so tiste najprimernejše preventivne dejavnosti zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti?

MANJŠE OBČINE:

V manjših občinah menijo, da bi na področju izobraževanja več morale narediti šole v formalnem učnem programu z vključevanjem varnostnih vsebin v šole (tudi avtošole). Idealne razmere bi bile, če bi bila že vzgoja v družini tako naravnana, da se določene odgovornosti ne prelagajo na druge subjekte, kot na primer na šole.

Največji problem nekateri župani vidijo v pravosodnem sistemu – ni epilogo sodnih primerov, tako je veliko policijskega dela opravljenega zaman, kar policistom jemlje voljo do dela. Urediti bi bilo potrebno tudi področje inšpekcijskih služb (korupcija). Menijo tudi, da bi se varnost morala graditi na zavedanju ljudi in ne toliko na kaznovanju.

SREDNJE VELIKE OBČINE:

Župani so mnenja, da bi bilo potrebno bolj poudarjati samovarovanje - občani bi morali sami bolj poskrbeti za svojo varnost.

Trenutno je v marsikateri občini najbolj pereč problem brezposelnost, ki bo ob morebitnem propadu velikih podjetij še narasla (v primeru konkretne občine bi brezposelnost narasla na 20 odstotkov).

Župan ene od občin je še dejal, da se evropska sredstva dobro črpajo, cilj je, da bi jih tudi v prihodnje.

MESTNE OBČINE:

Župani poudarjajo pomen prostovoljstva, preko medijev bi morali spodbujati optimizem in solidarnost.

Predlagali bi večja pooblastila mestnemu redarstvu – najbolj optimalna pa bi bila ustanovitev mestne policije (po zgledih iz tujine) – pravijo, da jih ne bi veliko stalo (ne dosti več kot sedaj).

Župani izpostavljajo tudi sodelovanje organov lokalne skupnosti z organi državnih institucij, sodelovanje z drugimi organi, organizacijami, institucijami katerih dejavnost je usmerjena k zagotavljanju večje varnosti, oziroma k spodbujanju varnostnega samoorganiziranja prebivalcev.

Delo represivnih organov je potrebno usmeriti tudi v preventivno delovanje in spodbujati samozaščitno ravnanje občanov.

POVZETEK UGOTOVITEV - KOMENTAR:

V manjših občinah poudarjajo vlogo družin in šole pri ustrezni primarni socializaciji mladih na področju varnosti in odgovornosti. Po drugi strani so kritični do pravosodnega sistema, saj menijo, da sodni primeri brez epilogov, policiji jemljejo voljo do dela. Župani srednje velikih občin poudarjajo pomen samovarovanja prebivalcev in nevarnosti, ki jih prinaša velika stopnja brezposelnosti. Tudi župani mestnih občin izpostavljajo pomen samozaščitnega (samovarovalnega) ravnanja prebivalcev, kar je eden izmed vidikov preventive. Zavzemajo se za večja pooblastila mestnih redarstev in konec koncev celo za ustanovitev mestne policije po zgledih iz tujine, kar po njihovem mnenju občin niti ne bi preveč stalo. Ponovno tudi poudarjajo pomen in potrebo po tesnejšem sodelovanju med organi lokalne skupnosti z državnimi organi ter z drugimi subjekti, ki lahko pripomorejo k večji varnosti. Župani mestnih občin so identificirali največje število državnih, lokalnih, zasebnih in civilnodružbenih subjektov, ki se srečujejo na področju zagotavljanja varnosti v njihovih lokalnih skupnostih.

Preprečevanje kriminalitete in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih – med ad hoc pristopi in na znanju temelječih preventivnih dejavnostih

1 Uvod

Predhodne analize so izhodišče za razpravo v nadaljevanju. V raziskovanju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih smo ugotovili nekatere značilnosti zagotavljanja varnosti in preventivnih dejavnosti, ki so značilne tudi v Sloveniji in predstavljajo ovire za učinkovitejše odzivanje na kriminaliteto in druge varnostne pojave.

Kriminaliteta je resen družbeni problem, ki ga je treba tako tudi jemati. Če ga jemljemo resno, denarna sredstva usmerimo v raziskave in razvoj, ki nam pomagajo bolje spoznati in razumeti vzroke problema, ter v iskanje najučinkovitejših načinov za soočenje s problemom. Breztrdnega znanja o tem, zakaj se problemi sploh pojavljajo in kako se z njimi spopadamo, bodo napor in ukrepi za zmanjšanje kriminalitete in nereda še naprej neuspešni, denar pa porabljen zaman.

Čeprav politiki in strokovnjaki (policija, organi socialnega varstva itd.) morda problem kriminalitete jemljejo resno, pa bi to težko trdili za njeno preprečevanje. V družbi se kriminaliteto na splošno razume kot resen problem, glede katerega moramo nekaj narediti. Zato se vedno znova predlagajo in uvajajo novi ukrepi, ki se pogosto izvedejo v naglici, ob tem pa so še slabo (ali sploh ne) medsebojno usklajeni. Prav tako pogosto ne temeljijo na znanju in prej dokazanih učinkih. Kriminaliteto redko jemljemo kot problem, ki zahteva, da moramo o njem več vedeti, da bi se lahko z njim ustrezno spopadli. Po poglobljenih raziskavah in razvoju zato ni velike potrebe, denarna sredstva v ta namen pa so zelo omejena. Prav tako ni sistematičnih in obsežnih raziskovalnih programov, ki bi znanje kriminologov o vzrokih za kriminaliteto posredovali snovalcem politik in praktikom. Če to povemo z drugimi besedami, mantra, ki vodi aktivnosti na področju preprečevanja kriminalitete (vsaj za večino politikov in strokovnjakov), ni znanje, ampak ukrepanje. Ob tem opozorila, da lahko ukrepanje brez znanja včasih položaj samo še poslabša, prepogosto preslišimo⁸ (Meško, 2002, 2004a; Meško in Kury, 2009).

Med politiki in drugimi odločevalci imajo še največ podpore študije, ki pokažejo, koliko kriminalitete je na nekem območju (statistike in pregledne študije o kriminaliteti) in kako se ta razlikuje med različnimi geografskimi območji (ali kraji), kako se žrtve razlikujejo med različnimi družbenimi skupinami (viktimizacijske študije) ter, najpomembneje, kakšen je trend gibanja kriminalitete (ali se stopnja kriminalitete zvišuje ali znižuje). Tovrstno znanje je sicer zelo pomembno, žal pa ne pojasnjuje, zakaj ljudje storijo kaznivo dejanje in kaj povzroči, da se stopnja kriminalitete spreminja. V najboljšem primeru je to le izhodišče za postavljanje vprašanj o vzrokih za kriminaliteto in njenem preprečevanju. Takšne raziskave nam zgolj pomagajo definirati problem, ne pa razložiti, kaj ga povzroča ali kaj lahko storimo glede njega. Da bi dosegli resnične izboljšave na področju preprečevanja kriminalitete, morajo politiki in strokovnjaki denarna sredstva najprej nameniti raziskovalnim programom, ki bodo izboljšali znanje o vzrokih kriminalitete. Tako pridobljeni rezultati in ugotovitve pa naj bodo vodilo za kanaliziranje denarnih sredstev v razvoj učinkovitih metod preprečevanja kriminalitete (vključno z organizacijskimi in tehnološkimi vidiki izvedbe) na področjih, kjer ima tak poseg realno možnost uspešne implementacije. Treba se je torej zavedati, da sta raziskovanje in razvoj preventivnih dejavnosti bistvena za preprečevanje kriminalitete (Reiss, 1992).

⁸ Več o tem v poglavju o učinkih situacijskega preprečevanja kriminalitete (Meško, 2002) in nezaželenih učinkih preventivnih dejavnosti (Grabosky, 1996).

Glavni cilj tega prispevka je prepoznati in obravnavati nekatere bistvene probleme pri učinkovitem preprečevanju kriminalitete. Osrednja razprava temelji na pregledu literature in ocenah strategij, organiziranosti in dejavnosti lokalnih partnerstev pri preprečevanju kriminalitete na Švedskem, v Združenem kraljestvu⁹ in Sloveniji. Drugi cilj je razložiti, zakaj na znanju temelječ pristop lahko bolje pomaga prepoznati in obravnavati problem kriminalitete in njenega preprečevanja, ter na kratko predstaviti spremembe, ki so potrebne, da bi se tak pristop tudi dejansko uveljavil.

2 Želja po bazi znanja – ideje o preprečevalnih programih, ki delujejo

Da bi dosegli napredek pri preprečevanju kriminalitete, moramo koristno uporabiti najboljše znanje in najboljše podatke, ki jih imamo na voljo. Najboljša praksa pri preprečevanju kriminalitete je tista, kjer politika in praksa za reševanje problema uporabljata najboljše razpoložljivo znanje o vzrokih kriminalitete in najboljše podatke o učinkovitosti določenih strategij, ki so na voljo. Bolj kot je baza znanja obsežna in kakovostna, večja je verjetnost, da se bomo usmerili na pomembna področja pri preprečevanju kriminalitete, in boljše kot je baza znanja, večja je verjetnost, da bomo izvedli ustrezne ukrepe pri odpravljanju ključnih vzrokov kriminalitete.

Bazo znanja lahko definiramo kot najboljše znanje o vzrokih kriminalitete, ki nam je na voljo in ki temelji na teoriji ter empiričnih študijah. Znanstvena dognanja so po svoji naravi splošna. Pomagajo nam bolje razumeti družbene, razvojne in situacijske mehanizme (proces), ki vplivajo na posameznikovo kriminalno dejavnost. Ključna prednost baze znanja pri preprečevanju kriminalitete je, da pomaga usmeriti pozornost na procese, pri katerih lahko ukrepanje močno vpliva na preprečevanje in zmanjševanje kriminalitete. Teorija in raziskave omogočajo referenčne okvire za preventivno dejavnost, ki je obetavna pri doseganju zaželenih ciljev. Vse pogostejši problem pri trenutnih ukrepih preprečevanja kriminalitete je, da so odločevalci in strokovnjaki pri ustvarjanju strategij in akcijskih načrtov za preprečevanje kriminalitete pogosto brez (znanstvene) baze znanja, ki bi vodila njihovo delo. Posledično so številni posegi usmerjeni na taka področja ali pa so izvedeni tako, da nimajo možnosti, da bi resneje vplivali na vzroke kriminalitete (Wikström, 2006).

Bazo znanja (ali dobrih praks) lahko razumemo kot najboljše dokaze o učinkovitosti določenih ukrepov preprečevanja kriminalitete, ki temeljijo na znanstveni oceni (evalvacijah). Glavna vloga baze znanja je, da določa izbor podrobnih ukrepov, ki jih moramo izvesti, da se lahko lotimo vzrokov kriminalitete. Njene pomanjkljivosti pa so, da ni popolna, da pogosto kaže nasprotujoče rezultate za določen ukrep in da ugotovitve številnih ocen temeljijo na šibkih načrtih in/ali slabo izvajanih ukrepih (npr. situacijska prevencija kriminalitete, v Sherman in drugi, 2002). Zato je celotna vrednost trenutne baze znanja pri preprečevanju kriminalitete pogosto omejena. Tudi kjer obstajajo dokazi o določenem ukrepu, jih odločevalci in strokovnjaki ne uporabljajo, ker se jim zdijo neprimerni. Pogosto se uveljavljajo in uporabljajo tudi programi, ki nimajo vidnih učinkov, čeprav dokazi kažejo (ali namigujejo), da so neučinkoviti (Farrington in Welsh, 2006).

Ovira pri preprečevanju kriminalitete je tudi preveliko osredotočanje na (precej nepopolno in šibko) bazo dobrih praks (ali izkušnje posameznikov na kratkih predstavitvah določenih preventivnih dejavnosti), pri čemer se zapostavlja baza znanja. Trenutna baza uspešnih praks ni dovolj izčrpna in

⁹ Švedska in Združeno kraljestvo sta vključena v prispevek, ker iz teh držav prihaja največ raziskav o uspešnih metodah za preprečevanje kriminalitete na lokalni ravni, predvsem pa o dobri organizaciji preventivne dejavnosti, ki temelji na lokalnem partnerstvu. Poleg tega imata obe državi na račun številnih analiz in evalvacij preventivnih programov močan vpliv na razširjanje idej o preprečevanju kriminalitete na lokalni ravni na druge evropske države (Wikström, 2006). Več o prenosu idej družbenega nadzorovanja glej v Meško (2008).

tudi mnoge ocene so slabe kakovosti, zato, če strategija preprečevanja kriminalitete in politika temeljita samo na takšnih razpoložljivih »dokazih«, to ne bo vedno najboljše vodilo za ustvarjanje najučinkovitejšega načina preprečevanja kriminalitete. Pravzaprav bi bilo pametneje, če bi v trenutnem položaju za izhodišče ustvarjanja strategije in posameznih politik glede preprečevanja kriminalitete vzeli bazo znanja in ne baze dobrih praks, ki so velikokrat precenjene¹⁰. S takim pristopom se bomo bolj verjetno osredotočili na družbene, razvojne in situacijske procese, pri katerih ima poseg največjo možnost uspeha. Pri tem nastane dodatna prednost, in sicer da se bomo z gradnjo baze znanja (z analizo poskusov in napak ter evalvacije) osredotočali na sistematično razvijanje ukrepov in ocenjevanje posegov, pri katerih obstaja verjetnost, da bodo usmerjeni na glavne vzroke kriminalitete. Če bi torej želeli trenutno strategijo in politiko preprečevanja kriminalitete pomakniti naprej, bi moralo biti prvo vprašanje pri preprečevanju kriminalitete »Kako delujejo preventivni ukrepi?« in šele drugo »Kaj deluje?«.¹¹

Izdelava teorije in njeno testiranje (ustvarjanje znanja) sta pogosto ločena od razvoja in prakse preprečevanja kriminalitete, kar pomeni, da sta ločena od ustvarjanja, uvajanja in testiranja določenih posegov (zbiranje dokazov). Da bi izboljšali preprečevanje kriminalitete, je treba zagotoviti: 1. boljšo povezanost med znanjem o vzrokih kriminalitete (ključni mehanizmi in procesi) in védenjem o učinkovitosti določenih posegov (pri čemer merimo na mehanizme in procese) ter 2. močnejše smernice iz prakse preprečevanja kriminalitete, ki temeljijo na znanju (Rosenbaum, Lurigio in Davis, 1998).

3 Izjalovljena vloga lokalnih partnerstev za preprečevanje kriminalitete

V državah, kot so Švedska, Združeno kraljestvo, Slovenija (in številnih drugih), se trenutno osredotočajo na izvajanje preprečevanja kriminalitete s pomočjo lokalnih partnerstev (npr. svet za lokalno preprečevanje kriminalitete (angl. Local Crime Prevention Council) na Švedskem, partnerstva za varnost skupnosti (angl. Community Safety Partnerships) v Združenem kraljestvu (Wikström, 2006) in (so)sveti za varnost na lokalni ravni v Sloveniji (Meško in Lobnikar, 2005b).

Ideja lokalnih partnerstev za preprečevanje kriminalitete je v bistvu dobra ideja, saj učinkovito preprečevanje kriminalitete zahteva aktivno udeležbo in prispevek številnih lokalnih sodelavcev (županov, policistov, socialnih delavcev, ravnateljev, predstavnikov nevladnih organizacij in drugih). Ključno vprašanje, ki se zastavlja, je, kaj počnejo člani lokalnih partnerstev (ali česa ne počnejo) in kaj določa (oz. kakšni so kriteriji), ali je preprečevanje kriminalitete učinkovito. Učinkovitost preprečevanja kriminalitete je odvisna od tega, kako učinkovito je poseganje v procese, ki posameznike spodbudijo k storitvi kaznivega dejanja (Meško, 2002).

Če lokalne sodelavce samo povežemo v partnerstvo, to samo po sebi ne zagotavlja obravnave, izbora in izvedbe ustreznih družbenih, situacijskih in razvojnih (preventivnih) posegov. Zato je potreben dostop do poglobljenega znanja o vzrokih kriminalitete in učinkovitosti določenih posegov.

¹⁰ Vsi primeri dobre prakse ne ustrezajo vsem okoljem, zato je vsako preventivno dejavnost treba postaviti v ustrezen družbeno-politični kontekst (Sherman, 1997).

¹¹ Da bi se izognili nesporazumom, je treba podpreti dejavnosti, ki temeljijo na dokazih, in poudariti pomembnost ustvarjanja kakovostne baze znanja po zgledu skupine Campbell Collaboration Crime and Justice Group – glej Farrington in Welsh (2006). Problem, ki ga je treba omeniti in obravnavati, je splošno pomanjkanje znanja o vzrokih kriminalitete. Znanje in podatki lahko pomagajo lokalnim partnerstvom (ter seveda tudi državnim akterjem na področju preprečevanja kriminalitete), da svoje dejavnosti usmerijo na najpomembnejša področja, da bi lahko dosegli najučinkovitejše preprečevanje kriminalitete.

Večina partnerstev ima oziroma uporablja premalo takega znanja in zato je njihovo izhodišče za politiko in prakso preprečevanja kriminalitete že v osnovi pomanjkljivo.

Zanimiv je primer, ko se člani takšnega partnerstva niso strinjali o vzrokih in so zato predlagali, da bi o glavnih vzrokih morali glasovati. Ideja, da bi lahko demokratično določili vzroke, je fascinantna, a verjetno ne bi bila uspešna podlaga za preventivne dejavnosti (Wikström, 2006). To je značilno tudi za sosvete za varnost v občinah v Sloveniji (Meško in Lobnikar, 2005b).

Manj skrajna in običajnejša situacija je, ko imajo udeleženci iz različnih ustanov različna mnenja in se ne morejo dogovoriti, kateri bi lahko bili ključni vzroki za kriminaliteto, zato se demokratično (da bi se izognili konfliktom in se lahko premaknili naprej) odločijo ukvarjati z vsemi (ali vsaj mnogimi) možnimi vzroki. Pravzaprav imajo akterji na področju preprečevanja kriminalitete (kot večina ljudi) precej močna in pogosto različna mnenja o temeljnih vzrokih kriminalitete, čeprav je beseda »vzrok« manj pogosto uporabljena. Težava nastane, ko ideje o glavnih vzrokih ne temeljijo na znanju in so nedosledne (npr. ideja, da bi morali posege zmanjšati, ker delajo več škode kot koristi, proti ideji, da je treba s strogimi reakcijami ljudi odvracati od storitev kaznivih dejanj) (Skogan, 1988, 2012).

Tipična situacija nastane, ko partnerstvo vzroka problema ne obravnava in se ukvarja predvsem z vprašanjem obravnavanja problemov, to je posledic nekega neprimernega vedenja, s tem, da se nesistematično izbira posege iz najrazličnejših virov (kot so razne smernice, priporočila, predstavitve na konferencah, časopisni članki, posnemanje dejavnosti drugega partnerstva itd.) brez upoštevanja konteksta. Primera: »Imamo težavo z vandalizmom. Ali kdo ve za kakšno dobro idejo, s katero bi ga lahko zmanjšali?« in »Vlada zahteva, da damo prednost tatvinam motornih vozil. Ali kdo ve za kakšen dober ukrep, s katerim bi preprečili to kriminaliteto?« Lokalni načrti zagotavljanja varnosti so pogosto pripravljene brez poglobljenega premisleka¹². Običajno so le poskus uskladiti določene probleme/prednosti s preventivnimi ukrepi. Redko se postavi vprašanje, kako določen ukrep vpliva na oz. prepreči določeno vrsto kriminalitete (Wikström, 2006).

Glede partnerstev na področju zagotavljanja varnosti¹³ je ideja, da pregledamo seznam posegov, ki sestavljajo določen lokalni (občinski) varnostni načrt, in se za vsakega vprašamo: »Kako bi prav ta poseg preprečil kriminaliteto?« Do sedaj se je vedno pokazalo, da velika večina ukrepov v akcijskem načrtu po vsej verjetnosti nima velikega vpliva na kriminaliteto (ali točno določeno vrsto kriminalitete, ki naj bi jo preprečevala). Bistveno vprašanje je: »Zakaj imamo toliko lokalnih varnostnih načrtov, v katerih so navedeni slabo usklajeni ukrepi, od katerih večina ne bo bistveno pripomogla k preprečevanju kriminalitete?« Poleg tega je zanimivo dejstvo, da se veliko teh programov ne izvaja in se zateka k ad hoc rešitvam problemov (prav tam).

Povzetek intervjuja s predstojniki policijskih postaj glede občinskih varnostnih načrtov v Sloveniji:

»Predstojniki policijskih postaj so v intervjujih izrazili mnenje, da so občinski varnostni načrti zgolj formalnost in da je sodelovanje lokalne skupnosti na varnostnem področju v prvi vrsti odvisno od županov ter da najbolj deluje neformalno sodelovanje med predstavniki formalnih institucij, ki temelji na zaupanju in integriteti (poštenosti) vseh partnerjev pri zagotavljanju varnosti. Ni tako redko, da občinske varnostne načrte sestavijo kar upokojeni policisti, medtem ko se ocena učinkov/rezultatov

¹² V Sloveniji je zadeva še bolj absurda; načrte kot produkt v okviru tržne dejavnosti ponujajo po principu »kopiraj – prilepi«, pri čemer pisce vodi ekonomski interes, župane pa predvsem zagotavljanje obveznosti iz zakonodaje in nikakor ne skrb za varnost v lokalni skupnosti.

¹³ Vsi predstavljeni primeri in izjave v nadaljevanju članka temeljijo na usmerjenih skupinskih intervjujih s policisti in strukturiranimi intervjuji s predstavniki slovenskih občin, ki so bili izvedeni spomladi 2012.

sploh ne izvaja. Po drugi strani tudi sami župani priznavajo, da občinski varnostni načrt ni deležen (pre)velike pozornosti, saj se ponavadi omeji na obravnavo na občinskem svetu in/ali varnostnem sosvetu, v nekaterih občinah pa ga sploh nimajo, čeprav jim ga narekuje zakon. Občinski varnostni program je v mestnih občinah pripravljen in sprejet, se pa o njem večinoma ni razpravljalo pred sprejetjem, program pa ponavadi sooblikujeta varnostni sosvet in policija.«

Treba je omeniti tudi ugotovitve študij o sosvetih za varnost. To so predvsem posvetovalna telesa občin, ki nimajo izvršne moči (mogoče je to pravzaprav dobro) in v glavnem razpravljajo o preventivnih ukrepih, pa tudi policiji predlagajo izvajanje intenzivnejšega nadzorovanja določenih prepovedanih dejavnosti (Meško in Lobnikar, 2005b). Da bi lokalna partnerstva lahko učinkoviteje usklajevala in izvajala preventivne dejavnosti, je treba razmišljati o bazi znanja, ki bi bila dostopna vsem lokalnim skupnostim, saj ob razdrobljenosti preventivnih dejavnosti ni skupnega okvira za razumevanje odklonskih pojavov ter preprečevanja kriminalitete in nereda.

4 Skupna baza znanja – izzivi

Pomanjkanje skupnega organiziranega okvira znanja o vzrokih kriminalitete je glavna ovira za napredek pri uspešni politiki in praksi njenega preprečevanja. Pomanjkanje strategije, ki temelji na znanju, spodbuja reaktivni pristop, kjer se usmerimo na »prioritete in dnevne probleme«, podlaga za izbiro programov in ukrepov za ukvarjanje s problemi in prioritetai pa so »dnevne prioritete« in »ad hoc smernice«. To običajno vodi v veliko število kratkoročnih projektov, ki pogosto ne temeljijo na znanju in podatkih, kar ima za posledico neenotno ter slabo koordinirano ukrepanje (Liddle in Gelsthorpe, 1994; Wikström in Torstensson, 1999; Byrne in Pease, 2003). Posledično se odvrta pozornost od bistvenih dejavnikov in osredotoča na manj pomembne dejavnike. Pogosto se to kaže v majhnem ali celo nikakršnem dolgoročnem vplivu na kriminaliteto.

Več je razlogov, zakaj sta pristopa, ki temeljita na znanju in podatkih pri preprečevanju kriminalitete v lokalnem okolju, redkeje uporabljena, toda glavni razlog je, da imajo tisti, ki oblikujejo lokalne strategije in akcijske načrte, pomanjkljivo oziroma nezadostno znanje o vzrokih za kriminaliteto in učinkovitosti različnih iniciativ za njeno zmanjševanje. To ne spodbuja sistematičnega in enakomernega pristopa ter odločevalcem pogosto celo odvrta pozornost od obravnavanja bolj temeljnih vzrokov. Med razloge lahko štejemo tudi birokratsko organiziranost različnih institucij, ki so vključene v partnerstva (kar pogosto otežuje dobro usklajene strategije in učinkovito izvedbo), in strukturo financiranja (ki pogosto podpira kratkoročne, predvsem pa poceni projekte). To spodbuja pristope po načelu »idej iz vseh vetrov«, kar povzroči, da so denarna sredstva razporejena med številne manjše projekte, pri čemer noben projekt ne prejme veliko/zadosti denarja. Zelo pomemben razlog pa so tudi zahteve medijev in interesnih skupin (in včasih tudi financerjev), ki pričakujejo takojšnje ukrepanje in ukvarjanje s konkretnimi problemi. To spodbuja reaktivni pristop, ki skupaj z »občutkom nujnega ukrepanja« vodi v položaj, ko je ukrepanje samo pomembnejše od njegove vsebine (Wikström, 2006).

V nadaljevanju si bomo ogledali najpogostejše nezaželene učinke, ki so posledica pomanjkanja ustreznega okvira znanja in ki pogosto onemogočajo uresničiti cilje preventivnih dejavnosti.

4.1 Nujnost: zgoditi se mora danes, če ne, pa vsaj jutri

Dolgoročne in dobro premišljene strategije ter natančno izdelani akcijski načrti zahtevajo čas in znanje. Med politiki in strokovnjaki, ki obravnavajo takšne probleme, kot sta kriminaliteta in nered, lahko pogosto zaznamo občutek nujnosti. Zahteva po takojšnjem ukrepanju, ki jo izražajo mediji in

določene interesne skupine (pri čemer ne smemo pozabiti omeniti politike na državni ravni in v lokalni skupnosti), je lahko močna in včasih tudi močno čustveno obarvana (npr. trditev, da neukrepanje vodi v oškodovanje nedolžnih ljudi). Če je naš cilj doseganje trajnih učinkov preventivnih dejavnosti, potem se moramo zoperstaviti občutkom nujnosti in zahtevam po takojšnjem ukrepanju. V nasprotnem primeru tvegamo izvajanje ukrepov (in zapravljanje denarja), ki ne prispevajo nič ali zelo malo ali pa situacijo celo poslabšajo. Zaznati problem ni isto kot vedeti, kaj je treba ukreniti (ne glede na to, kako resno je problem ocenjen). Načrtovanje preprečevanja kriminalitete mora vsebovati kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne ukrepe (Grabosky, 1996).

Vedno obstaja tveganje, da pri preprečevanju kriminalitete in zagotavljanju varnosti v lokalni skupnosti ukrepamo prehitro. To se lahko zgodi iz več razlogov. Prvi je zahteva lokalne skupnosti po takojšnjem ukrepanju glede določenih »dnevni problemov«, ki jih razglashajo skupine stanovalcev, mediji, lokalni politiki itd. Drugi razlog so osrednje smernice ali zahteve, da je treba dati prednost določeni vrsti kriminalitete, ki so lahko ali pa tudi ne vezane na razpoložljive možnosti financiranja. To lahko spodbuja osredotočanje na hitro rešljive in kratkoročne ukrepe ter odvrta pozornost od »večje slike« temeljnih problemov, ki jih je treba obravnavati. V okviru raziskave o lokalnih svetih za varnost v Sloveniji (Meško in Lobnikar, 2005b) je bilo ugotovljeno, da so se predstavniki vladnih ali lokalnih služb želeli naučiti več o tem, kako rešiti določen problem. Ker so se morali zanašati le nase in svoje znanje, je prevladal interes za konkretne in enostavne ukrepe, ki jih je mogoče takoj izvesti in naj bi imeli takojšen učinek.

Zelo očitno tveganje pri prehitrem ukrepanju je, da lahko vodi do osredotočanja na kratkoročno in intenzivno policijsko dejavnost, ki ima za posledico kazenski pregon. Poleg tega je v družbi najbolj sprejeto situacijsko preprečevanje kriminalitete, pri čemer se pogosto zanemarjajo družbeno strukturne značilnosti okolja, kot so kakovost življenja v stanovanjskih soseskah in dolgoročne socialno usmerjene strategije preprečevanja kriminalitete. V večini lokalnih akcijskih načrtov prevladujejo kratkoročni represivni in situacijski ukrepi, zato je preprečevanje kriminalitete v nekaterih lokalnih partnerstvih postalo kar sinonim za represivne in situacijske preventivne ukrepe ter spodbujanje zasebnovarnostne dejavnosti (Meško in Lobnikar, 2005b; Wikström, 2006).

Primer:

»Razprave o možnih (preventivnih) dejavnostih imajo običajno za posledico sklep, da mora policija še bolj represivno ukrepati, ali pa gre za pozivanje ljudi, da morajo sami več storiti za lastno varnost.«

V razpravah o partnerstvih pri preprečevanju kriminalitete na lokalni ravni je zanimiva ugotovitev, ki jo predstavlja Hope (1995); govori o avtoritarnem komunitarianizmu in moralnem minimalizmu. Avtoritarni komunitarianizem pomeni pritisk ljudi v skupnostih na represivne organe, da bi morali intenzivneje izvajati policijsko dejavnost. Pri tem avtor ugotavlja, da so ti ljudje praviloma bolj avtoritarni kot policisti in so nagnjeni k vigilantizmu, če se njihova pričakovanja ne uresničijo. Na drugi strani so moralni minimalisti, ki zagovarjajo dejavnosti družbenih nadzorovalcev (brez poseganja in pritiskov na njih), pri čemer menijo, da so sami storili dovolj že s tem, da so kot državljani plačali davke, iz katerih se financirajo družbene dejavnosti. Prvi so pripravljeni dejavno sodelovati v preventivnih in nadzorstvenih dejavnostih, medtem ko se slednji ne želijo udeleževati v nobeni formalni preventivni (nadzorstveni) dejavnosti.

4.2 Osredotočanje na ukrepanje namesto na vsebino

V povezavi z »občutkom nujnosti« pri številnih partnerstvih prevladuje prepričanje, da je vedno boljše nekaj narediti, kot pa stati križem rok. Po drugi strani pa obstaja tudi mnenje, da je reakcije in

posege najboljše čim bolj zmanjšati, pač skladno z idejo, da ukrepanje, zaradi učinkov stigmatizacije, položaj vedno poslabša. Vendar ni težava v tem, da bi prehitro ukrepali, temveč da bi bili preveč pasivni. Ni neobičajno, da je glavno »bojišče« v partnerstvu med tistimi, ki hočejo takoj ukrepati, in tistimi, ki sploh nočejo ukrepati. S tem povezana težava je tudi, da financerji preventivnih programov (ponavadi) podpirajo idejo o takojšnjem ukrepanju.

»Policisti so glede sosvetov za varnost v slovenskih občinah povedali, da je najpomembnejši cilj dobiti denarna sredstva za preventivne programe. Običajno po obdobju financiranja denar ostane in treba je hitro najti nove projekte, da se lahko porabi. Nobenega zagotovila ni, da bo izbrani ukrep prinesel zelene rezultate. Pomembno je, da se nekaj dela ...«

Treba se je zavedati, da pri »prevenciji brez znanja« obstaja »tveganje, da bodo sredstva porabljena za ukrepe, ki se lahko izkažejo za neučinkovite in predrage in ki lahko v najslabšem primeru položaj še poslabšajo« (Grabosky, 1996).¹⁴

Obstaja tudi očitno tveganje, da bomo »nepreizkušene, a obetajoče ukrepe izvedli prehitro, ne da bi o njih dodobra razmislili, posledično pa bodo ti ukrepi po pomoti zavrženi« (Reiss, 1992). Povedano drugače, »početje brez znanja« ni ravno najpametnejše. Včasih je namreč bolje, da zoper nastajajoče probleme (na krajši rok) ne ukrepamo, vse dokler bolje ne razumemo njihovih vzrokov.

Močno osredotočanje na ukrepanje pripelje tudi do prenašanih odločitev, zato je dobro, da praksa preprečevanja kriminalitete temelji na analitičnem in empiričnem znanju o vzrokih kriminalitete (Reiss, 1992). Tipičen komentar praktikov na prispevke raziskovalcev in predstavnikov univerz k preprečevanju kriminalitete so, da so ti pametni, a pogosto neuporabni. Podobna mnenja so značilna tudi za priročnike evropskih institucij za lokalno preprečevanje kriminalitete (Pungerčar, 2004).

4.3 Ideje z vseh vetrov ali kako primeri dobrih praks od drugod niso uporabni

Če ni jasnih smernic, ki bi določale, katera so najpomembnejša področja, ki jih je treba obravnavati, lahko kaj hitro pridemo do pristopa »idej z vseh vetrov«, v upanju, da če bomo izvedli več ukrepov, bodo vsaj nekateri dali pozitivne rezultate. Ključni vzrok, ki spodbuja tak pristop, je pomanjkanje referenčnega okvira, ki temelji na znanju, v kombinaciji z »občutkom nujnosti« in močno usmerjenostjo na ukrepanje. To običajno povzroči nedosledne in slabo koordinirane ukrepe, ki ne temeljijo na znanju in podatkih. Včasih se zdi, da daljši kot je seznam posegov v akcijskem načrtu, boljše je le-ta ocenjen. Ali so bili ti posegi pri obravnavanju problemov in prioritet relevantni (temelječi na znanju), primerni (količinsko in časovno) in učinkoviti (temelječi na podatkih), bi morala biti temeljna vprašanja ocenjevalcev, vendar jih to očitno ni zanimalo (Wikström, 2006). Glavno je, da obstaja lokalni (občinski) varnostni načrt, pri tem pa ni pomembno, kakšna je njegova vsebina – ali torej vsebuje ukrepe, ki bodo imeli pozitiven učinek na zmanjšanje kriminalitete.

Na tem mestu je treba omeniti idejo o policijskem delu v skupnosti, ki so jo v večini držav povzeli po praksi policijskega dela v skupnosti v Združenih državah Amerike in Združenem kraljestvu. V večini primerov je šlo za prenos ideje in izvedbe policijskega dela v skupnosti brez ustreznega postavljanja te dejavnosti v nacionalni in lokalni kontekst posameznih držav. V Sloveniji je

¹⁴ Grabosky (1996) govori tudi o nezaželenih učinkih preprečevanja kriminalitete, do katerih pride zaradi slabe izvedbe, predčasne ukinitve programa ali nefleksibilnosti programa (pomanjkanje samokorekture in prilagodljivosti ukrepov). Po Graboskem so najbolj tipični nezaželeni učinki eskalacija oz. slabšanje, etiketiranje in represivna dejavnost v imenu prevencije.

koncipiranje novih oblik policijskega dela v skupnosti potekalo skupaj s predstavniki angleške policije iz grofije Surrey v sredini devetdesetih let 20. stoletja. V tem obdobju je nastala tudi ideja o ustanavljanju svetov za varnost v občinah, ki je bila plod idej snovalcev politike policijskega dela v skupnosti; in to predvsem zato, da bi policijsko dejavnost (ponovno) sofinancirale občine¹⁵. Razlike med razglašenimi cilji zagotavljanja varnosti na lokalni ravni in izvajanjem dejavnosti v praksi so bile očitne in velikokrat so partnerstva na področju preprečevanja kriminalitete bila le »klepetalnice« o problemih v lokalnih skupnostih (Meško, 2001, Meško in Lobnikar, 2005b). Zato je treba temeljito spremeniti filozofijo reševanja lokalnih varnostnih problemov in preprečevanja kriminalitete, saj ni videti sprememb na boljše v zadnjih petnajstih letih (Jere, Meško in Kanduč, 2011), kvečjemu se pojavlja še več odtujenosti ljudi.

4.4 Veliko projektov – malo denarja

Manj verjetno je, da bomo dosegli spremembe, če manjše količine denarja (davkoplačevalcev ali donatorjev) investiramo v številne manjše in kratkoročne projekte. To lahko kaj hitro postane slabo »naložen« denar. Razdelitev denarnih sredstev na majhne dele je pogosto posledica pomanjkanja znanja v kombinaciji z birokratsko organizacijo in strukturo financiranja, ki podpira kratkoročne projekte. Zahteve in pritiski številnih organizacij, da morajo dobiti svoj delež, lahko dodatno vplivajo na razporejanje denarja v manjše projekte. To je praksa tudi v nekaterih svetih za varnost v Sloveniji, kjer člani svetov menijo (pritrjujejo pa jim tudi predstavniki nevladnih organizacij), da so preprosto upravičeni do denarja za izvajanje preventivnih dejavnosti, ki pa ga je v te namene običajno premalo.

O tem priča tudi povzetek ugotovitve intervjujev s policisti (2012):

»Predstojniki policijskih postaj so to ponazorili na primeru policijskega dela v skupnosti, kjer so menili, da je preveč eksperimentiranja, saj ni jasnih navodil za izvajanje te dejavnosti. Policija zaradi svoje socialne vloge opravi tudi veliko dela, ki bi ga morale po njenem mnenju opraviti druge institucije (socialna služba, šole), vendar policisti niso (dovolj) usposobljeni za tako delo. Preveč je »dnevne politike prioritete« in ambicij strokovnjakov na vrhu policijske organizacije, ki nimajo prave predstave o delu na policijski postaji. Dobro bi bilo, da se tisti, ki pišejo navodila, tudi sami v praksi preizkusijo in pripravijo/usposobijo vodje policijskih okolišev za delo z mladino in drugimi, so menili vodje policijskih postaj. Tudi izkušnje policistov z nevladnimi organizacijami, ki vodijo oziroma sodelujejo pri izvedbi določenih projektov, niso najboljše, saj imajo policisti občutek, da »nevladniki« nanje gledajo kot na »nebodijih treba« – praviloma velikemu navdušenju in prepričanju, da s policijo nima smisla sodelovati, sledi sodelovanje, ki ni vedno najboljše. Predlogi policije in razprave o preventivni dejavnosti v svetih za varnost v občinah velikokrat pripeljejo do tega, da mora policija sama opraviti vse delo.«

Zato bi se veljalo izogibati osredotočanju na »projekte«. Namesto tega bi moral biti poudarek na kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih ukrepih, ki vodijo do trajnih sprememb v načinu delovanja in ukrepanja institucij ter posameznikov. Vloga projektov bi morala biti le, da se z njimi preverijo in izboljšajo posegi, preden jih izvedemo v večjem obsegu. Vseeno pa kaže, da lokalna partnerstva pri izvajanju številnih kratkoročnih projektov zelo pogosto ne dobijo osrednje vloge pri preprečevanju kriminalitete (Wikström, 2006; Hope, 1995), če pa že, je ta zelo šibka.

¹⁵ Pred spremembo družbeno-političnega sistema v Sloveniji v začetku devetdesetih let 20. stoletja so namreč občine delno financirale dejavnost lokalnih policijskih postaj (takratnih postaj milice).

Potencialni vpliv pobud za preprečevanje določene vrste kriminalitete je običajno odvisen od: 1. kakovosti znanja in dokazov o učinkih preventivnih dejavnosti, 2. kakovosti izvedbe, 3. količine in vrste ukrepov (npr. števila sej ali intenzitete in količine preventivnih dejavnosti) in 4. časovnega trajanja pobude. Številne pobude za preprečevanje kriminalitete trpijo tudi zaradi slabe oziroma šibke izvedbe in kratkega trajanja. V takih primerih lahko pričakujemo malo ali celo nobenih opaznih učinkov, tudi če je vrsta programa v bistvu učinkovita. Slaba izvedba ima običajno za posledico neuporabne ocene rezultatov in ne pripomore h grajenju trdne baze znanja (Grabosky, 1996).¹⁶

Poleg tega lahko določeni programi v nekaterih okoljih bolje delujejo kot v drugih, torej je njihova učinkovitost lahko odvisna od konteksta. Zato je pomembno, da razmislimo o tem, v katerih razmerah bi bil določen program učinkovit. Glede učinkovitosti preventivnih programov so mnenja deljena – praviloma jih izvajalci in financerji označijo kot učinkovite, znanstvene evalvacije pa tega ne pokažejo (Sherman, 1997).

4.5 Ignoriranje temeljnih vzrokov kriminalitete

Čeprav pobude za odkrivanje in pregon kriminalitete ter situacijsko usmerjene tehnike preprečevanja kriminalitete predstavljajo pomembne elemente pri obsežni lokalni strategiji preprečevanja kriminalitete, imajo vendarle svoje meje. Malo verjetno je, da bodo imele dolgoročen vpliv na ključne dejavnike, ki povzročajo kriminaliteto. V urbanih okoljih je treba premisliti ukrepe v deprivilegiranih soseskah. Medtem ko se na bogatih območjih glavno pozornost v lokalni strategiji skupnosti za preprečevanje kriminalitete in akcijskih načrtih predvsem posveča situacijsko usmerjenim ukrepom, v manj bogatih skupnostih to ni tipična oblika preprečevanja kriminalitete. V takih skupnostih je treba obravnavati strukturne dejavnike (socialna prikrajšanost in slabša kakovost življenja) in razviti obsežne družbene programe za preprečevanje kriminalitete, ki bodo merili na vlogo ključnih dejavnikov pri socializaciji otrok in mladine ter njihovem razvoju življenjskega sloga, kot sta na primer družina in šola. Vse to bi moralo biti podprto s ciljno usmerjenim odkrivanjem in pregonom kaznivih dejanj ter situacijskimi tehnikami preprečevanja kriminalitete (Meško, 2002).¹⁷

Bistveno si je prizadevati za kakovost življenja družin in kakovostno izvedbo vzgojno-izobraževalnega dela v šolah ter za širšo organiziranost družbenega življenja in nadzora v lokalni skupnosti, saj le tako lahko dosežemo trajne spremembe na področju reševanja nereda in kriminalitete.

5 Na znanju temelječe preprečevanje kriminalitete

Da bi pri preprečevanju kriminalitete ustvarili pristop, ki bo bolj temeljil na znanju, morajo lokalna partnerstva (in tudi državni udeleženci) ponovno definirati svojo vlogo pri preprečevanju kriminalitete. Pri tem je vredno razmisliti o vlogi partnerstev na področju preprečevanja kriminalitete in katere spremembe so potrebne, da bi jim pomagale pri uresničevanju in izvajanju preventivnih dejavnosti.

¹⁶ Grabosky (1996) ugotavlja, da so programi na področju preprečevanja kriminalitete neučinkoviti zaradi nejasnega koncepta dejavnosti, slabega izvajanja in pomanjkanja sredstev.

¹⁷ Glej poglavji o socialni in situacijski prevenciji ter neželenih učinkih situacijskega preprečevanja kriminalitete (Meško, 2002) in prispevek o socialni prevenciji v Sloveniji (Jere, Meško in Kanduč, 2011).

5.1 Glavni vlogi partnerstev bi morali biti izvedba in reševanje problemov

Večina članov lokalnih partnerstev nima poglobljenega znanja o vzrokih kriminalitete in tehnikah preprečevanja kriminalitete.¹⁸ Zato morda niso najboljši organ, ki bi postavljali temelje strategije preprečevanja kriminalitete in akcijskih načrtov, ki temeljijo na znanju. Pravzaprav je nepošteno, da skupino strokovnjakov (»partnerstvo«) prosimo, da prevzame nalogo, za katero (v večini primerov) ni niti primerno izobrazena niti usposobljena. Glede tega navajava naslednji primer:

»Policisti v osnovnih šolah izvajajo preventivne programe za osnovnošolsko mladino, ki so dobro sprejeti na sosvetih za varnost v občinah. Za delo z osnovnošolsko mladino bi si ti želeli več usposabljanj za poučevanje in delo z otroki. Trudijo se po svojih najboljših močeh, vendar opažajo, da so njihova predavanja različno sprejeta. Otroci se navadijo na policiste in odziv je praviloma dober. V nekaterih šolah pa imajo odpor do njih. Material, ki ga delijo otrokom v šolah (zgifanke), se pogosto znajde v koših za odpadke. Policisti menijo, da bi bilo pri načrtovanju takih dejavnosti treba bolj sodelovati z ministrstvom, pristojnim za šolstvo, in jih vključiti v učne načrte osnovnih šol.«

»Policisti navajajo tudi pobudo za poučevanje osnovnošolskih otrok o spolnih zlorabah otrok, za kar niso bili ustrezno usposobljeni. Predavanja so izvedli v najboljši veri, da bodo ozavestili otroke o tej problematiki. O učinkih svojega dela so imeli različna mnenja. Nekateri so bili prepričani, da so delo opravili ustrezno, drugi niso vedeli, o čem predavati, saj niso bili ustrezno usposobljeni in so improvizirali.«

Zanimiv je tudi primer slabe organizacije in usklajevanja preventivnega programa za osnovnošolske otroke, ki ga policisti izvajajo v okviru policijskega dela v skupnosti v Sloveniji:

»Včasih se zgodi, da na GPU za nagrade učencev zmanjka denarja in jih policisti sami kupijo za otroke, ki so najdejavneje sodelovali v preventivnem programu. Še več, včasih so uradne nagrade XXL-majice, ki so popolnoma neprimerne za otroke.«

Naj navedemo tudi primer najpopularnejšega policijskega preventivnega programa v Združenih državah Amerike – D.A.R.E., v katerem policisti učencem predavajo o preprečevanju zlorabe drog. Evalvacija tega programa je pokazala, da nima pozitivnega učinka na zmanjšanje zlorabe drog pri mladostnikih. Celo nasprotno, mladostniki se zaradi prepričanja, da o drogah dovolj vedo, pogosteje lotijo eksperimentiranja z nedovoljenimi drogami (Sherman, 1997).

Iz navedenega izhaja, da bi morala biti glavna vloga partnerstev skrb za organizacijo, financiranje in usklajevanje preventivnih dejavnosti. Morda bi bilo treba začeti razmišljati o ustanovitvi nacionalnega foruma oziroma centra odličnosti za preprečevanje kriminalitete, ki bi skrbel za izdelavo baz znanja in podatkov, na katerih temeljijo akcijski načrti ter izvedba strategije za preprečevanje kriminalitete, in tako pomagal partnerstvom pri načrtovanju (lokalnih) preventivnih dejavnosti (Wikström, 2006).

¹⁸ Ni posebnega razloga, zakaj bi morali imeti lokalni politiki, učitelji in celo policisti poglobljeno znanje o vzrokih kriminalitete ali učinkovitosti določenih posegov, saj jim pri tem lahko pomagajo kriminologi z analizami kriminalitete in vzročnosti prestopništva (Wikström, 2006). Več o profesionalizaciji zagotavljanja varnosti v občinah in profilu strokovnjaka za preprečevanje kriminalitete na lokalni ravni glej v prispevku o občinskem varnostnem koordinatorju (Meško, 2007).

5.2 Vključevanje lokalnega prebivalstva v partnerstva za ustvarjanje strategij in akcijskih načrtov preprečevanja kriminalitete

Do katere mere, če sploh, bi se morali z lokalnimi prebivalci posvetovati in jih vključiti v ustvarjanje akcijskih načrtov in lokalne strategije za preprečevanje kriminalitete, je težko in občutljivo vprašanje. Nekoč je prevladovalo mnenje, da lokalni prebivalci najbolj vedo, kakšni so njihovi problemi in kaj bi bilo treba v zvezi z njimi storiti. Vprašanje je, do kolikšne mere to res drži. Čeprav so lahko dober vir informacij o vidnih problemih lokalne kriminalitete (in bi jih glede tega morali upoštevati), je manj jasno, zakaj bi imeli posebno znanje o tem, kaj bi bilo najbolj narediti, da bi rešili probleme s kriminaliteto in neredom. Vključevanje lokalnih prebivalcev v dejavnosti na področju preprečevanja kriminalitete in zagotavljanja varnosti v skupnosti bi se torej moralo osredotočati na zagotavljanje prepoznavanja problemov v skupnosti, namesto da se jih vključuje v proces iskanja rešitev za določene probleme po logiki javnega mnenja. Čeprav je pogosto vključevanje lokalnih prebivalcev, kot so starši, učitelji itd., lahko bistven del uspešnega preprečevanja kriminalitete, obstaja nevarnost, da se o ukrepih odloča na »demokratičen« način, kar pogosto vodi v predloge za bolj represivno ukrepanje policije. Odzivanje na kriminaliteto, ki temelji na javnem mnenju, namreč praviloma vodi v več represije in intenzivnejše širjenje mrež družbenega nadzorstva (Crawford, 1998).

Prednosti in slabosti (so)svetov za varnost:

»Predstojniki policijskih postaj niso navdušeni nad delovanjem varnostnih svetov, menijo, da so predvsem »na papirju«, da jih je bila večina ustanovljena »na silo« in da je za njihovo ustanovitev praviloma dala pobudo lokalna policijska postaja, čeprav so jih formalno ustanovile občine oziroma župani. Vse to seveda vpliva tudi na (ne)aktivnost varnostnih svetov, saj jih večina ne deluje, kot je bilo zamišljeno, zato večina predstojnikov policijskih postaj meni, da v takšni obliki niso potrebni, saj ne igrajo posebne vloge pri zagotavljanju varnosti – »policija je pobudnik, promotor, predlaga reševanje problemov in na koncu praviloma večino dela opravi sama«. Tudi župani majhnih in srednje velikih občin ocenjujejo pristojnosti varnostnih svetov kot majhne, zato je tudi njihov vpliv na policijo in druge subjekte temu primeren. Kaže se »ad hoc« pristop, brez temeljitih analiz in s premalo usklajevanja z drugimi subjekti. Slabo usklajevanje med različnimi organizacijami je prepoznano kot problem tudi v mestnih občinah, kar predstavlja oviro za še boljše sodelovanje, čeprav to ni slabo. Naslednja pomanjkljivost pa izhaja iz dejstva, da varnostni svetovi niso profesionalizirani, ampak prostovoljni, zato bi v mestnih občinah raje videli svete s poklicno sestavo. Nasploh je tendenca po večji institucionaliziranosti in formaliziranosti značilnejša za župane mestnih kot pa srednje velikih ali majhnih občin.«

»Člani svetov za varnost največkrat pričakujejo od policije, da bo naredila več glede preprečevanja kriminalitete. Pri tem so ji pripravljene nuditi podporo, vendar ne želijo biti vključeni v nadzorstvene dejavnosti.«

5.3 Lokalna strategija in akcijski načrti ne bi smeli biti le problemsko usmerjeni

Oblikovanje lokalnih strategij in akcijskih načrtov, ki temeljijo na zaznanih problemih (pri partnerstvih oz. svetih za varnost, javnosti, medijih, interesnih skupinah itd.) in vladnih prioritetah (ki so dandanes videti kot reakcije na zaznane probleme), vodi v delne strategije in akcijske načrte, ki se osredotočajo predvsem na obravnavanje simptomov (zaznanega), namesto temeljnih vzrokov kriminalitete (Wikström, 2006). Pri oblikovanju lokalnih strategij in akcijskih načrtov za učinkovito preprečevanje kriminalitete bomo imeli boljše izhodišče, če se vprašamo, kateri so temeljni vzroki (t. j.

kateri so ključni družbeni, razvojni in situacijski procesi), ki jih je treba obravnavati, da bi preprečili ali zmanjšali kriminaliteto. Meniva, da se bi »vzročno usmerjeni pristop« (vsaj na daljši rok) izkazal za veliko učinkovitejšega pri organiziranju in ustvarjanju učinkovite strategije ter akcijskih načrtov za preprečevanje kriminalitete kot pa le »problemsko usmerjeni pristop«. Medtem ko nam spoznavanje problema ne pove veliko o tem, kako ga lahko preprečimo, nam spoznavanje njegovih vzrokov in procesov omogoča prav to. Poleg tega Rosenbaum s sodelavci (1998) zagovarja tezo, da se je treba usmerjati v dejavnosti zagotavljanja kakovosti življenja in manj v represivno dejavnost, da bi preprečili kriminaliteto tistih, ki se najpogosteje znajdejo v policijskih statistikah.

5.4 Vzroki so enaki, problemi pa niso

Lokalna partnerstva se soočajo z zelo različnimi stvarnostmi. Značilnosti problemov se zelo razlikujejo. Povsem običajno je, da se bo to odražalo v strategijah in akcijskih načrtih partnerstev. Dejstvo, da so problemi različni, še ne pomeni, da so tudi osnovni vzroki določenih problemov različni. Vzroki so lahko enaki, problemi pa se kažejo na različne načine. Partnerstva se soočajo z različnimi problemi, ker se dejavniki, ki jih povzročajo, med določenimi kraji razlikujejo po prisotnosti in intenziteti. Glavna naloga partnerstva bi morala biti prilagoditev splošne teorije o vzrokih kriminalitete glede na posebnosti lokalne skupnosti, namesto da poskušajo ustvariti svoj okvir, ki temelji na »demokratskem odločanju«. Da bi bilo partnerstvo sposobno prenesti splošno teorijo o vzrokih kriminalitete v lokalne strategije in akcijske načrte, bi potrebovalo primerno izobrazbo ter usposabljanje in/ali podporo strokovnjakov od zunaj, predvsem kriminologov (Wikström, 2006).

5.5 Ugotavljanje vzrokov kriminalitete mora postati prioriteta preprečevanja kriminalitete

Vplivanje na temeljne vzroke kriminalitete mora biti prednostna naloga preprečevanja kriminalitete. Raziskovalnim programom o vzrokih kriminalitete moramo nameniti primerna denarna sredstva ter ustvariti nacionalni center odličnosti, da bo pomagal (svetoval in izobraževal) odločevalcem in strokovnjakom, da bodo ti kar najbolje izkoristili pridobljeno znanje. Pri ukvarjanju s preprečevanjem kriminalitete se ne bomo mogli nikoli izogniti vprašanju vzročnosti kriminalitete, saj če želimo nekaj preprečiti, moramo poznati vzroke za to in jih tako odpraviti, da posledic ne bo več¹⁹. Če vzrokov ne poznamo (ali načina, da bi na njih vplivali), je preprečevanje nemogoče. Če verjamemo v preprečevanje kriminalitete, se moramo na vse načine potruditi, da bomo izboljšali svoje znanje o vzrokih zanjo. Obravnavanje temeljnih vzrokov kriminalitete (socialna prevencija) je učinkovitejše in trajnejše kot pa obravnavanje simptomov kriminalitete (situacijska prevencija) (Wikström, 2006; Sherman in sodelavci, 2002).

Kriminološke raziskave so proizvedle ogromno pomembnega znanja o kriminaliteti, a je to znanje dokaj slabo organizirano in ne vedno dovolj analizirano glede vzrokov kriminalitete. To trditev zelo dobro ponazori pristop dejavnikov tveganja (in njegova uporaba pri preprečevanju kriminalitete, ki se osredotoča na tveganje). Farrington (2000: 7) je poudaril, da »je največja težava pri paradigmi

¹⁹ Skoraj nemogoče je preprečiti kriminaliteto, če ne poznamo njenih vzrokov (pri preventivnih ukrepih imamo seveda lahko srečo in povsem po naključju vplivamo na vzrok). Toda bolje kot poznamo vzroke, večja je verjetnost, da bomo sredstva in čas porabili za ukrepe, ki imajo možnost biti učinkoviti (namesto da gresta čas in denar za projekte, za katere obstaja majhna verjetnost, da bodo uspešni) (Wikström, 2006).

dejavnikov tveganja določiti, kateri dejavniki tveganja so vzroki in kateri le označujejo vzroke oz. so povezani z njimi«. Prav tako je opazil, da »ne moremo govoriti o pomanjkanju poznavanja dejavnikov, ki so pomembno povezani s kaznivim in antisocialnim vedenjem; pravzaprav je veliko spremenljivk, ki razlikujejo med storilci kaznivih dejanj in drugimi ljudmi« (Farrington, 2000). Preprečevanje kriminalitete, ki temelji na strategiji, ki želi čim bolj zmanjšati število dejavnikov tveganja, ni najgospodarnejši in najuspešnejši način obravnavanja problema preprečevanja kriminalitete, zato je treba izluščiti najvplivnejše dejavnike tveganja.

Če želimo pridobiti še več znanja o vzrokih kriminalitete (in izboljšati bazo znanja za preprečevanje kriminalitete), moramo preseči usmeritev le na dejavnike tveganja in jo zamenjati s pristopom, ki vsebuje tudi prepoznavanje pravih vzrokov kriminalitete, kjer njeno preprečevanje vpliva na ključne družbene, razvojne in situacijske mehanizme, ki vplivajo na posameznikovo vključenost v kazniva dejanja (Wikström, 2006).

Rutter (2003: 19) je poudaril, da »zgodovina biologije in medicine kaže, da je kompleksne vzroke, ki nastanejo zaradi več dejavnikov, običajno možno zmanjšati na dosti bolj omejeno skupino vzročnih mehanizmov«. To bi pomagalo, da bi se v strategijah in akcijskih načrtih osredotočali na manjše število temeljnih vzrokov (namesto na veliko število znakov in simptomov) ter da bi čas in denar namenjali razvoju najučinkovitejših možnih posegov pri obravnavanju temeljnih vzrokov kriminalitete.

6 Sklepne misli

Preprečevanje kriminalitete ni lahka naloga. Če želimo biti uspešni, jo moramo jemati resno. Da bi dosegli spremembe, morajo strategije za preprečevanje kriminalitete in akcijski načrti temeljiti na znanju in, kjer je možno, tudi na dokazih, saj lahko le tako obravnavajo bistvene vzročno-posledične procese. Poleg tega jih morata podpirati tudi organizacijska in finančna struktura, ki omogočata, da preprečevanje kriminalitete izvajamo na dolgi rok, da podpiramo in opazujemo vse dejavnosti ter da neprestano ocenjujemo in spreminjamo odnos do naučenega. Zakrpane strategije, ki želijo na hitro izboljšati stanje, ne bodo dale pomembnih in trajnih rezultatov ter lahko pomenijo le zapravljanje časa in denarja.

Kaže, da so pasti, ki smo jih obravnavali, precej pogosto prisotne v Združenem kraljestvu, na Švedskem, v Sloveniji in tudi drugod. Ena izmed glavnih težav je pomanjkanje skupne baze podatkov za oblikovanje strategij in akcijskih načrtov. Dobro razvita in na znanju temelječa strategija (utemeljena na teoriji vzročnosti kriminalitete, ki bi nastala na podlagi empiričnih študij) bi (političnim) odločevalcem in strokovnjakom omogočala, da bi pozornost bolj osredotočali na družbene, razvojne in situacijske procese, pri katerih lahko posegi najboljše vplivajo na preprečevanje ali zmanjševanje kriminalitete in nereda. Poleg tega lahko to pomaga ustvariti tudi bolj relevantno in obsežno bazo dokazov s pomočjo promoviranja znanstvenih ocen glede vrste ukrepov, ki bodo najbolj verjetno vplivali na bistvene družbene, razvojne in situacijske procese pri vzročnosti kriminalitete. Skratka, da bi preprečevanje kriminalitete popeljali prek trenutnih pasti, potrebujemo večji poudarek na znanju (kaj narediti), namesto da še naprej izvajamo preventivne dejavnosti brez upoštevanja kriminološkega znanja.

Izzivi, pred katerimi se na področju preprečevanja kriminalitete v Sloveniji nahajamo, so torej naslednji:

- vzpostavitev centra odličnosti za preprečevanje kriminalitete, ki bi skrbel za izdelavo baz znanja in podatkov, na katerih bodo temeljili akcijski načrti in izvedba strategije za preprečevanje kriminalitete; na javnem mnenju temelječo prakso odzivanja na kriminaliteto, ki praviloma vodi v

več represije in širjenje mrež družbenega nadzorstva, nadomestiti s prakso vključevanja lokalnih prebivalcev predvsem v smislu identifikacije problemov v skupnosti in ne toliko v smislu iskanja rešitev za določene probleme. Pretirana tovrstna »demokracija« namreč vse pre pogosto vodi do pričakovani oziroma zahtev po bolj represivnem ukrepanju policije;

- izobraziti in usposobiti lokalna partnerstva, ki želijo prenesti splošno teorijo o vzrokih kriminalitete v lokalne strategije in akcijske načrte. Pri tem je treba zagotoviti pomoč in podporo zunanjih strokovnjakov, predvsem kriminologov;
- redefiniranje vloge varnostnih svetov, kjer je preveč prisoten »ad hoc« pristop, brez temeljitih analiz in s premalo usklajevanja z drugimi subjekti. Tudi v organizacijskem smislu bo treba presoditi v kolikšni meri potrebujemo (in si lahko privoščimo) večjo stopnjo institucionaliziranosti, formaliziranosti in profesionaliziranosti varnostnih svetov;
- »problemsko usmerjeni pristop« nadomestiti z »vzročno usmerjenim pristopom«, ki bi se na daljši rok moral izkazati za veliko učinkovitejšega pri oblikovanju in izvajanju strategije ter akcijskih načrtov za preprečevanje kriminalitete. Dobro poznavanje in razumevanje vzrokov določenega problema (kakršen je kriminaliteta) je najboljši način za njegovo preprečevanje;
- na represivni dejavnosti temelječo paradigmo nadomestiti s paradigmo zagotavljanja čim višje kakovosti življenja, kar bo vplivalo na zmanjšano kriminaliteto depriviligiranih socialnih skupin in posameznikov, ki imajo najpogostje opraviti z zakonom;
- strategijo preprečevanja kriminalitete, ki temelji na zmanjševanju števila dejavnikov tveganja, nadomestiti s strategijo, ki se osredotoča zgoj na najvplivnejše dejavnike tveganja, kar bo omogočilo fokusiranje na manjše število, vendar najpomembnejših vzrokov, to pa bo sprostilo čas in denar za razvoj najučinkovitejših posegov pri obravnavanju temeljnih vzrokov kriminalitete.

V tem smislu je za Slovenijo vzpodbudna vsakršna pobuda oblikovalcev kriminalitete in varnostne politike, da sodelujejo z neodvisnimi znanstveno-raziskovalnimi institucijami (npr. v obliki naročanja raziskav, kot so ciljni raziskovalni projekti), ki jim lahko priskrbijo ustrezno bazo znanja in dokazov o delujočih in nedelujočih preventivnih dejavnostih. To vsekakor prispeva k izboljšanju kakovosti procesa sprejemanja odločitev in vsebine ukrepov za preprečevanje kriminalitete, da bi to dosegli, pa je treba poskrbeti za dobro organiziranost, ki vključuje kontinuirano (tudi z raziskavami podprto) spremljanje situacije, hiter in učinkovit pretok in izmenjavo podatkov in informacij, primerno usposabljanje udeleženi in seveda ustrezno financiranje.

Literatura

- Atkins, S., Husain, S. in Storey, A. (1991). The influence of street lighting on crime and fear of crime. *Crime Prevention Unit Paper*, 28. London, Home Office.
- Bayley, D. (1994). *Police for the future*. New York: Oxford University Press.
- Beetham, D. (1991). *The legitimization of power*. London: Macmillan.
- Bennett, T. (1990). Tackling fear of crime. *Home Office Research Bulletin*, 28, 14–19.
- Boomkens, R. (2004). Towards the capsular city? Public safety and public fears. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban safety: Problems, governance and strategies* (str. 17-26). Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Bottoms, A. in Tankebe, J. (2012). Beyond procedural justice: A dialogic approach to legitimacy in criminal justice. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 102 (1), 119-170.
- Braga, A. A. in Bond, B. J. (2008). Police crime and disorder hot spots: A randomized controlled trial. *Criminology*, 46, 577–607.
- Brereton, D. (1999). *Do women police differently? Implications for police- community relations. Second Australasians Women nad Policing Conference*. Queensland, Emanuel College. Pridobljeno na <http://www.aic.gov.au/conferences/policewomen2/Brereton.html>.
- Byrne, S. in Pease, K. (2003). Crime reduction and community safety. V T. Newburn. (ur.), *Handbook of Policing* (str 341-372). Collumpton: Willan Publishing.
- Cerdá, M., Tracy, M., Messner, S. F., Vlahov, D., Tardiff, K. in Galea, S. (2009). Misdemeanor policing, physical disorder, and gun-related homicide: A spatial analytic test of “broken-windows” theory. *Epidemiology*, 20, 533–541.
- Chambers, G. in Tombs, J. (1984). *The British crime survey Scotland*. Scottish Office Central Research Unit.
- Coicaud, J.-M. (2002). *Legitimacy and Politics: A Contribution to the study of political right and political responsibility*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Covington, J. in Taylor, R. B. (1991). Fear of crime in urban residential neighbourhoods; Implications of between and within neighbourhood sources for current model, *Sociological Quarterly*, 32 (2), 231–250.
- Crawford, A. (1998). *Crime prevention and community safety – Politics, policies and practices*. London in New York: Longman.
- Crawford, A. (2004). The governance of urban safety and the politics of insecurity. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban safety: Problems, governance and strategies*. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Černič, M., Makarovič, M. in Macur, M. (2010). *Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije 2009*. Nova Gorica: Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici.
- Duyvendak, J. W. (2004). Neighbourhoods, cohesion and social safety. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban safety: Problems, governance and strategies*. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Dvoršek, A., Maver, D. in Meško, G. (2006). Policijsko delo z oškodovanci premoženjske kriminalitete – Med prijaznostjo in učinkovitostjo. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 57(1), 57–68.
- European Communities (2004). *A review of scientifically evaluated good practices for reducing feelings of insecurity or fear of crime in the EU member states*. European Crime Prevention Work. Pridobljeno na http://ec.europa.eu/justice_home/eucpn/docs/review_reducing_feelings_insecurities_fear_crime_en.pdf.

- Farrall, S., Bannister, J., Ditton, J. in Gilchrist, E. (1997). Questioning the measurement of the 'fear of crime' findings from a major methodological study. *British Journal of Criminology*, 37, 658–679.
- Farrall, S., Ditton, J., Bannister, J. in Gilchrist, E. (2000). Social psychology and the fear of crime: Re-examining a speculative model. *British Journal of Criminology*, 40 (3), 399–413.
- Farrington, D. P. (2000). Explaining and preventing crime: The globalisation of knowledge – The American Society of Criminology 1999 Presidential Address, *Criminology*, 38 (1), 1–24.
- Farrington, D. P. in Welsh, B. C. (2006). *Preventing crime. What works for children, offenders, victims and places*. Dodrecht: Springer Verlag.
- Ferraro, K. F. (1996). Women's fear of victimization: Shadow of sexual assault? *Social Forces*, 75, 667–690.
- Garland, D. (2000). The culture of high crime societies: Some preconditions of recent 'law and order' policies. *British Journal of Criminology*, 40, 347–375.
- Gilchrist, E., Bannister, J., Ditton, J. in Farrall, S. (1998). Women and the »fear of crime«. *British Journal of Criminology*. 38 (2), 283–298.
- Gorenak, V. in Gorenak, I. (2010). Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Zbornik prispevkov, 12. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Gorenak, V. in Prijatelj, M. (2005). Stališča in ocene prebivalcev do dela policistov kot kriterij merjenja uspešnosti policije. *Organizacija*, 38 (7), 347–353.
- Grabosky, P. N. (1996). Unintended consequences of crime prevention. V R. Homel in R. Clarke (ur). *Crime Prevention Studies*, Vol 5 (str. 25–56). Monsey: Criminal Justice Press.
- Hale, C. (1992). *Fear of crime: A review of the literature*. Report Prepared for the Metropolitan Police Service Working Party on Fear of Crime. Canterbury, University of Kent.
- Haynie, D. (1998). The gender gap in fear of crime, 1973-1994: A methodological approach. *Criminal Justice Review*. 23(1), 29–50.
- Hinds, L. in Murphy, K. (2007). Public satisfaction with police: Using procedural justice to improve police legitimacy. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 40, 27–43.
- Hope, T. (1995). Community crime prevention. V M. Tonry in D. P. Farrington (ur.), *Building a Safer Society: Strategic Approaches to Crime Prevention* (str. 21–90). Chicago, London: The University of Chicago Press.
- Hope, T. in Hough, M. (1988). Area and crime and incivility: A profile from the British crime survey. *Communities and crime reduction*. London, Home Office Research Study.
- Ivančič, D. (2011). *Sodelovanje lokalne skupnosti in policije v Pomurju*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru.
- Jere, M., Eman, K. in Bučar-Ručman, A. (2011). Priprava nove resolucije o preprečevanju in zatiranju kriminalitete – poročilo o okrogli mizi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62(2), 217–220.
- Jere, M., Meško, G. in Kanduč, Z. (2011). Diskurz o socialni prevenciji kriminalitete in prestopništva v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62 (4), 325–332.
- Jere, M., Sotlar, A. in Meško, G. (2012). Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63 (1), 3-13.
- Klepper, S. in Nagin, D. (1989). The deterrent effect of perceived certainty and severity of punishment revisited. *Criminology*, 27, 721–746.
- Kolenc, T. (2002). *Slovenska policija*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Generalna policijska uprava.
- Kosmač, F. in Gorenak, V. (2004). Stališča komandirjev policijskih postaj do policijskega dela v skupnosti. V B. Lobnikar (ur.), *5. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 714–726). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.

- Kury, H., Woessner, G., Lichtblau, A. in Neumaier, A. (2004). Fear of crime as background of penal policy. V G. Meško, M. Pagon, in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – Dilemmas of Contemporary Criminal Justice*. Ljubljana, Slovenija, Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Lasthuizen, K., van Eeuwijk, B.A.P. in Huberts, L.W.J.C. (2005). How policing can reduce feelings of insecurity: results from survey research in the Netherlands, *Police Practice & Research, An International Journal*. 6, 375–390.
- Lerner, M. J. (1980). *The belief in a just world - A fundamental delusion*. New York, London, Plenum Press.
- Liddle, A. in Gelsthorpe, L. (1994). Interagency crime prevention: Organising local delivery. *Crime Prevention unit Series Paper 52*. London: Home Office.
- Lobnikar, B. in Meško, G. (2010). Responses of police and local authorities to security issues in Ljubljana, The Capital of Slovenia. V M. Cools et al. (ur.), *Police, policing, policy and the city in Europe* (str. 175–195). The Hague: Eleven International Publishing.
- Lobnikar, B., Pagon, M., Umek, P., Sotlar, A., Bučar-Ručman, A., Tominc, B. in Butinar, J. (2005). *Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji - raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- MacCormick, N. (2007). *Institutions of law*. Oxford: Oxford University Press.
- Majcenovič, N. (2011). *Policijsko delo v skupnosti v mestu Maribor: pomen, implementacija in pripravljenost ljudi za sodelovanje s policijo v mestu Maribor*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru.
- McConville, M. in Shepherd, D. (1992). *Watching police, watching communities*. London/New York: Routledge.
- McGarrell, E., Giacomazzi, A. in Thurman, Q. C. (1997). Neighbourhood disorder, integration and the fear of crime. *Justice Quarterly*. 14 (3): 479–500.
- McKee, A. J. (2001). The community policing evaluation survey: Reliability, validity and structure. *American Journal of Criminal Justice*, 25 (2).
- Meško, G. (1994). Policijska subkultura. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 45 (2), 143–149.
- Meško, G. (2001). V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo?. *Teorija in praksa*, 38(2), 272–289.
- Meško, G. (2002). *Osnove preprečevanja kriminalitete*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (2004a). Local safety councils in Slovenia – A story on attempts to make communities responsible for solving crime and safety problems. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – Dilemmas of contemporary criminal justice*. Ljubljana, Slovenija, Fakulteta za varnostne vede..
- Meško, G. (2004b). Partnersko zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti – želje, ideali in ovire. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 55 (3), 258–265.
- Meško, G. (2006a). Policing in a post-socialist country: Critical reflections. *Understanding Crime: Structural and Developmental Dimensions, and their Implications for Policy (Plenary Address at the Annual Conference of the ESC)*. Tübingen: Institut für Kriminologie der Universität Tübingen.
- Meško, G. (2006b). Perceptions of security: Local safety councils in Slovenia. V U. Gori in I. Paparela (ur.), *Invisible Threats: Financial and Information Technology Crimes and National Security* (str. 69–89). Amsterdam: IOS Press.
- Meško, G. (2007). Občinski varnostni koordinator – Izziv za varstvoslovje in varstvoslovce?, *Varstvoslovje*, 9 (4), 269–276.

- Meško, G. (2008). Prenos kriminalitetnih politik – sodobne kulture odzivanja na kriminaliteto in vloga kriminologov v procesih oblikovanja nadzorstvenih politik. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 59 (1), 31–38.
- Meško, G. (2009). Transfer of crime control ideas – Introductory reflections. V G. Meško in H. Kury (ur.), *Crime Policy, Crime Control and Crime Prevention – Slovenian Perspectives* (str. 5–19). Ljubljana: Tipografija.
- Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. Tyler, (ur.), *Legitimacy and Criminal Justice – International perspectives* (str. 84–114). New York: Russell Sage Foundation.
- Meško, G. in Kury, H. (2009). *Crime policy, crime control and crime prevention – Slovenian perspectives*. Ljubljana: Tipografija.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005a). Policijsko delo v skupnosti: razumevanje uvoženih idej, njihova kontekstualizacija in implementacija. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Izzivi sodobnega varstvoslovja* (str. 89–109). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005b). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 28(2), 353–373.
- Meško, G. in Pavlović, Z. (1998). Strah pred kriminaliteto - izzivi za raziskovanje. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 49 (4), 346–353.
- Meško, G., Petrovec, D., Muratbegović, E., Areh, I. in Rep, M. (2006). Strah pred kriminaliteto v Sloveniji in Bosni in Hercegovini – izidi primerjalne študije. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 57 (1), 3–14.
- Meško, G., Bahor, A. in Kosmač, F. (2004). Varnost v lokalni skupnosti – želje, ideali in ovire. V B. Lobnikar (ur.), *Zbornik prispevkov, 5. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 727–734). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G., Cegnar, K., Cerar, I., Gavez, T. in Ulčar, M. (2007). *Attitudes towards punishment in Slovenia*. Paper Presented at the Irish Criminology Conference, Dublin, University College of Dublin.
- Meško, G., Nalla, M. in Sotlar, A. (2006). Cooperation on police and private security officers in crime prevention in Slovenia. V E. Marks, A. Meyer in R. Linssen (ur.), *Quality in Crime Prevention* (str. 133–143). Norderstedt: Books on Demand.
- Meško, G., Sotlar, A. in Kury, H. (2007). Polizei und Private Sicherheitsdienste in Slowenien: Ergebnisse einer empirischen Untersuchung. *Kriminalistik*, 61 (1), 31–40.
- Meško, G., Umek, P., Dobovšek, B., Gorenak, V., Mikulan, M., Žaberl, M. in Kolenc, T. (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji: raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Michau, L. (2005). *Good practices in designing a community-based approach to prevent domestic violence*. Pridobljeno na www.un.org/womenwatch/daw/egm/vawgp2005/docs/experts/michau.community.pdf.
- Mikulan, M. (1997). *Preprečujmo kriminal skupaj*. Ljubljana: Mihelač.
- Ministrstvo za notranje zadeve (2003a). *Letni načrt dela policije za leto 2003*.
- Ministrstvo za notranje zadeve (2003b). *Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje od leta 2003 do 2007*
- Ministrstvo za notranje zadeve (2006). *Resolucija o preprečevanju in zatiranju kriminalitete*.
- Ministrstvo za notranje zadeve (2007a). *Srednjeročni načrt razvoja in dela policije za obdobje 2008–2012*.
- Ministrstvo za notranje zadeve (2007b). *Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2007–2011*.

- Ministrstvo za notranje zadeve (2008). *Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije v obdobju 2008–2012*.
- Ministrstvo za notranje zadeve (2010a). *Usmeritve in obvezna navodila za pripravo letnega načrta dela policije v letu 2011*.
- Ministrstvo za notranje zadeve (2010b). *Poročilo o raziskavi stanja na področju v skupnost usmerjenega policijskega dela – stališča občinskih varnostnih sosvetov*.
- Ministrstvo za notranje zadeve. (2011). *Predlog Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016*.
- Mistry, D. (2004). *Falling crime, rising fear: 2003 national victims of crime survey*. Pridobljeno na <http://www.iss.co.za/pubs/CrimeQ/No.8/Mistry.htm>.
- Mitar, M. (1995). V skupnost usmerjeno policijsko delo v nekaterih državah pro-zahodne usmeritve. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* 46(3), 237–249.
- Murphy, T. in Cherney, A. (2012). Understanding cooperation with police in a diverse society. *British Journal of Criminology*, 52, 181–201.
- Nalla, M., Meško, G., Lobnikar, B., Dobovšek, B., Pagon, M., Umek, P., Dvoršek, A. (2007). A comparison of officers' perceptions of police organisational climate in large, midsize, and small cities in Slovenia. V G. Meško in B. Dobovšek, (ur.). *Policing in emerging democracies: critical reflections* (str. 101-126). Ljubljana, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- National Crime Victimization Survey (2003)*. Pridobljeno na http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/cvict_c.htm#vtrends.
- Nelken, D. (2010). *Comparative Criminal Justice: Making Sense of Difference*. London: Sage.
- Newman, O. in Franck, K. A. (1980). *Factors influencing crime and instability in urban housing developments*. Washington, National Institute of Justice.
- Oh, J.-H. (2003). Assessing the social bonds of elderly neighbors: The roles of length of residence, crime victimization, and perceived risk. *Sociological Inquiry*. 73 (4), 490–510.
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: Ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s popravki*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Pain, H. R. (1995). *Social geographies of women's fear of crime*. Division and Environmental Management. University of Northumbria. Pridobljeno na <http://www.ingentaconnect.com/content/rhs/tibg/1997/00000022/00000002/art00006>.
- Paternoster, R., Bachman, R., Brame, R. in Sherman, L. W. (1997). Do Fair Procedures Matter? The effects of procedural justice on spousal assault. *Law & Society Review*, 31, 163–204.
- Pavlovič, Z. (1999). Mednarodni anketi o kriminaliteti oz. viktimizaciji Slovenija (Ljubljana) 1992–1997 (2. del). *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 50 (1), 30–37.
- Pečar, J. (2001). Policija in (lokalna) skupnost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 52(2), 132–140.
- Pečar, J. (2002). Preprečevanje kriminalitete in policija. *Varstvoslovje*, 4(2), 122–131.
- Plan It Safe: *Community safety and women's fear of crime*. Violence Against Women Specialist Unit Communities Division NSW Department of Community Services Locked, Australia. Pridobljeno na http://www.lawlink.nsw.gov.au/swp/swp.nsf/pages/swp_2.
- Policija (2012a). *Vodje policijskih okolišev po policijskih upravah*. Pridobljeno na <http://www.policija.si/index.php/draavljan-in-policija/vodje-policijskih-okolisev>.
- Policija (2012b). *Zgodovina in razvoj*. Pridobljeno na <http://www.policija.si/index.php/draavljan-in-policija>.
- Policija (2012c). *O policiji*. Pridobljeno na <http://www.policija.si/index.php/o-policiji>.

- Policijska uprava Maribor (2011). V *Mariboru organizirali strokovni posvet Ohranimo naše mesto varno*. Pridobljeno na http://www.policija.si/index.php/policijske-uprave/pu-maribor/index.php?option=com_content&view=article&id=10035&Itemid=245.
- Pomurje.si (2011). *Policisti morajo "nazaj k ljudem"*. Pridobljeno na <http://pomurje.si/aktualno/pomurje/policisti-morajo-nazaj-k-ljudem/>.
- Possnig, G. (17. maj 2011). Policija mora biti osredotočena na lokalno okolje. *Delo*. Pridobljeno na <http://www.delo.si/clanek/153366>.
- Price, B. R. (1996). Female police officers in the United States. V M. Pagon (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*. Ljubljana, Visoka policijsko-varnostna šola.
- Pungerčar, A. (2004). *Institucionalna in javnomnenjska raziskava javne varnosti v Republiki Sloveniji*. Magistrsko delo. Brdo pri Kranju: FDEŠ.
- Pungerčar, A. in Meško, G. (2005). Ocena dela varnostnih svetov v Sloveniji. V B. Lobnikar (ur.), *6. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Reisig, M. D. (2007). Procedural Justice and Community Policing: What shapes residents' willingness to participate in crime prevention programs? *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 1, 356–369.
- Reisig, M. D. in Lloyd, C. (2009). Procedural justice, police legitimacy, and helping the police fight crime: Results from a survey of Jamaican adolescents. *Police Quarterly*, 12, 42–62.
- Reisig, M. D. in Meško, G. (2009). Procedural justice, legitimacy, and prisoner misconduct. *Psychology, Crime, and Law*, 15, 37–54.
- Reisig, M. D., Bratton, J. in Gertz, M. G. (2007). The construct validity and refinement of process-based policing measures. *Criminal Justice and Behavior*, 34, 1005–1028.
- Reiss, A., Jr. (1992). Research as the core technology in crime prevention. V *Crime Control: Past, Present and Future*. Seoul: Korean Institute of Criminology.
- Roberts, J. V., Stalans, L. J., Indermaur, D. in Hough, M. (2003). *Penal populism and public opinion. Lessons from five countries*. Oxford, Oxford University Press.
- Romer, D. in Jamieson, K. H., Aday, S. (2003). *Television news and the cultivation of fear of crime*. Oxford, Oxford University Press.
- Rosenbaum, D. P., Lurigio, A. J. in Davis, R. C (1998). *The prevention of crime – Social and situational strategies*. Belmont (CA): West/Wadsworth.
- Rothschild, J. (1977). Observation on legitimacy in contemporary Europe. *Political Science Quarterly*, 92, 487–501.
- Rutter, M. (2003). Crucial path from risk indicator to causal mechanism. V B. Lahey in A. Caspi (ur.), *Causes of Conduct Disorder and Juvenile Delinquency*. New York: Guilford press.
- Salecl, R. (1993). *Zakaj ubogamo oblast?* Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Salmi, S., Gronroos, M. in Keskinen, E. (2004). The role of police visibility in fear of crime in Finland. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 27, 573–590.
- Sherman, L. (1990). Police crackdowns: initial and residual deterrence. *Crime and Justice: An Annual Review of Research*, 12, 1–48.
- Sherman, L. (1997). *What works, what doesn't and what is promising*. Pridobljeno na <https://www.ncjrs.gov/works/>.
- Sherman, L., Farrington, D., Welsh, B. in Layton Mackenzie, D. (2002). *Evidence-based crime prevention*. London: Routledge.

- Sherwood, W. J., Singh, B. K. in Singh, B. B. (1994). Urban youth, fear of crime, and resulting defensive actions. *Adolescence*, 29, 223–330.
- Skogan, W. (1988). *Community organizations and crime*, Pridobljeno na http://www.skogan.org/files/Community_Organizations_and_Crime.pdf.
- Skogan, W. (2004). *Fairness and effectiveness in policing: The evidence*. Washington D.C.: National Research Council.
- Skogan, W. (2012). Community-based partnerships and crime prevention. *Criminology and Public Policy*, 10(4), 987–990.
- Smolej, D. in Gorenak, V. (2011). Ocene in stališča županov in svetnikov do dela policije – študija primera. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Zbornik prispevkov, 12. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Sotlar, A. (2008). Od globalne varnosti do individualne (ne)varnosti. *Delo in varnost* 53 (6) , 8-16.
- Sotlar, A. (2009). Post-conflict private policing: Experiences from several former Yugoslav countries. *Policing – An International Journal of Police Strategies and Management*, 32(3), 489-507.
- Sotlar, A. in Čas, T. (2011). Analiza dosedanjega razvoja zasebnega varovanja v Sloveniji - med prakso, teorijo in empirijo. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62 (3), 227-241.
- Stanko, E. (1995). Women, Crime, and Fear. V W. Skogan (ur), *Annals of the american academy of political and social science, reactions to crime and violence* (str. 46-58). Beverly Hills, Sage Publications, 539.
- Sunshine, J. in Tyler, T. R. (2003). The Role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law and Society Review*, 37, 513–548.
- Svetek, S. (2011). Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni. V P. Umek (ur.), *Zbornik prispevkov, 12. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Tankebe, J. (2008). Police effectiveness and police trustworthiness in Ghana: An empirical appraisal. *Criminology & Criminal Justice*, 8, 185–202.
- Tankebe, J. (2009). Public cooperation with the police in Ghana: Does procedural fairness matter? *Criminology*, 47, 1265–1293.
- Taylor, R. B. in Harrall A. V. (1996). *Physical environment and crime. Final Summary Report Presented to the National Justice Institute of Justice*. Washington DC: National Justice Institute of Justice.
- Terpstra, J. (2004). Governing the police in the local governance of crime and disorder. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban safety: Problems, governance and strategies*. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Tomaževic, T. in Koporec, A. (2007). Policijsko delo v skupnosti na Gorenjskem. V B. Lobnikar (ur.), 8. *slovenski dnevi varstvoslovja, Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj*. Maribor: Fakulteta za varnostne vede.
- Tonry, M. (2007). Preface: Legitimacy and criminal justice. V T. Tyler (ur.), *Legitimacy and Criminal Justice*. New York: Russell Sage Foundation.
- Trojanowicz, R. in Bucqueroux, B. (1990). *Community policing: A contemporary perspective*. Cincinnati: Anderson Publishing Co.
- Tulloch, J., Lupton, D., Blood, W., Tulloch, M., Jennet, C. in Enders, M. (1999). *Fear of crime. Canberra, Attorney's General Department*. Pridobljeno na http://ec.europa.eu/justice_home/eucpn/docs/review_reducing_feelings_insecurities_fear_crime_en.pdf.
- Twesbury, R. in Mustaine, E. E. (2003). College students' lifestyles and self-protective behaviors. *Criminal Justice and Behavior*, 30, 302–327.

- Tyler, T. R. (1990). *Why people obey the law*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Tyler, T. R. (2003). Procedural justice, legitimacy, and the effective rule of law. *Crime and Justice: A Review of Research*, 30, 283–357.
- Tyler, T. R. in Fagan, J. (2008). Legitimacy and cooperation: Why do people help the police fight crime in their communities? *Ohio State Journal of Criminal Law*, 6, 231–275.
- Tyler, T. R., Schulhofer, S. in Huq, A. Z. (2010). Legitimacy and deterrence effects in counterterrorism policing: A Study of Muslim Americans. *Law and Society Review*, 44, 365–402.
- Tyler, T.R., Braga, A., Fagan, J., Meares, T., Sampson, R. in Winship, C. (2008). Legitimacy and criminal justice: International perspectives. V T. Tyler (ur.) *Legitimacy and Criminal Justice – International perspectives* (str. 9–29). New York: Russell Sage Foundation.
- Umek, P. (2004). Viktimizacijska študija 2001. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete: teorija, praksa in dileme* (str. 149–162). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Van den Broeck, T. (2004). Words like daggers... A Community's perspective on social safety policy in urban areas. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban safety: Problems, Governance and Strategies*. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Van der Torre, E.J. (1993). *Police work: Police styles, community policing, professionalism*. Alphen aan den Rijn, Samson.
- Van der Vijver, K. (1993). *De burger en de zin van strafrecht*. Lelystad: Koninklijke Vermande BV.
- Van der Vijver, K. (2004). Public safety and the role of the police. Some theoretical considerations. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban Safety: Problems, Governance and Strategies*. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Van der Vijver, K. in Terpstra, J. (2004). Introduction. V K. Van der Vijver in J. Terpstra (ur.), *Urban Safety: Problems, Governance and Strategies*. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
- Van der Wurff, A. (1992). *Nature and backgrounds of fear of crime in residential surroundings*. Amsterdam, Dissertation University of Amsterdam .
- Van der Wurff, A., Van Staalduinen, L. in Stringer, P. (1989). Fear of crime in residential environments: Testing a social psychological model. *Journal of Social Psychology*, 129 (2), 141–60.
- Virtič, F. (2006). Razhajanje med oceno stanja in med pričakovanji ljudi do policije iz območja PU Maribor. V B. Lobnikar (ur.), *Raznolikost zagotavljanja varnosti, VII. dnevi varstvoslovja* (str. 646–656). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Virtič, F. in Gorenak, V. (2008). Varnost v lokalni skupnosti – študija primera. *Lex localis*, 6(1), 41–70.
- Virtič, F. in Lobnikar, B. (2004). Implementacija policijskega dela v skupnosti v slovenski policiji. V B. Lobnikar (ur.), *5. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 745–750). Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Vratarič, K. (2011). *Pomurski policisti in župani dobro sodelujejo*. Pridobljeno na http://www.pomurec.com/vsebina/3827/Pomurski_policisti_in_zupani_dobro_sodelujejo.
- Warr, M. (1984). Fear of Victimization: Why are women and the elderly more afraid?. *Social Science Quarterly*, 65, 681–702.
- Wikström, P. O. (2006). Doing without knowing: Common pitfalls in crime prevention. V Farrell, G., Bowers, K., Johnson, S. in Townlsey, M. (ur.), *Imagination for Crime Prevention: Essays in Honour of Ken Pease* (str. 59–80). Monsey: Criminal Justice Press.
- Wikström, P. O. in Torstensson, M. (1999). Local crime prevention and its national support: Organisation and direction. *European Journal of Criminal Policy and Research*, 7, 459–481.

- Wilson, J. Q. in Kelling, G. L. (1982). The police and neighborhood safety: Broken windows. *The Atlantic Monthly* (29–38).
- Wolfe, S. (2011). The effect of low self-control on perceived police legitimacy. *Journal of Criminal Justice*, 39, 67–74.
- Xu, Y., Fiedler, M. L. in Flaming, K. H. (2005). Discovering the impact of community policing: The broken windows thesis, Collective Efficacy, and Citizens' Judgment. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 42 (2), 123–146.
- Zakon o lokalni samoupravi. (2007). *Uradni list Republike Slovenije* (94).
- Zakon o občinskem redarstvu. (2006). *Uradni list Republike Slovenije* (106).
- Zakon o policiji. (1998). *Uradni list Republike Slovenije* (49).
- Ziembo-Vogl, J. in Meško, G. (2000). Conceptualizing the ethical aspects of community policing's inception and practice. V M. Pagon (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe, Ethics, Integrity, and Human Rights* (str. 523–536). Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Žaberl, M. (2004). Vodja policijskega okoliša – slovenski policist za preventivo. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme* (str. 271–285). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Žerak, A. (2004). V skupnost usmerjeno policijsko delo v severno primorski regiji: primerjava mnenja policistov in prebivalcev. V B. Lobnikar (ur.), *5. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 751–760). Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

Priloge

Vprašalnik za policiste

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

RAZISKAVA O OCENAH IN STALIŠČIH POLICISTOV O OBČUTKIH OGROŽENOSTI IN ZAGOTAVLJANJU VARNOSTI V LOKALNI SKUPNOSTI

Anketni vprašalnik

Spoštovani!

V okviru ciljnega raziskovalnega programa »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006-2013« je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije predlagalo raziskavo z naslovom *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni*, ki jo izvaja Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, sofinancira pa Agencija Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost. V ta namen smo sestavili anketni vprašalnik, ki je pred Vami. V vzorec so zajeti policisti območnih policijskih postaj iz vseh policijskih uprav. Vaše sodelovanje je popolnoma prostovoljno in ga lahko brez kakršnihkoli posledic zavrnete. Anketa je anonimna, zagotavljamo Vam varovanje zasebnosti in tajnost Vaših odgovorov, izpolnjeni vprašalniki ne bodo posredovani tretji osebi oz. naročniku, podatki pa bodo zgolj v zbirni obliki uporabljeni pri raziskovalnem delu. Moška spolna slovnična oblika je uporabljena za ženski in moški spol.

Glede na naše prizadevanje, da zavarujemo Vašo zasebnost, Vas prosimo, da se na vprašalnik ne podpisujete.

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje.

Prof. dr. Gorazd Meško, vodja projekta, gorazd.mesko@fvv.uni-mb.si

Doc. dr. Andrej Sotlar, andrej.sotlar@fvv.uni-mb.si

Izr. prof. dr. Branko Lobnikar, branko.lobnikar@fvv.uni-mb.si

Asist. Bernarda Tominc, bernarda.tominc@fvv.uni-mb.si

Asist. Jerneja Šifrer, jerneja.sifrer@fvv.uni-mb.si

Maja Jere, mlada raziskovalka, maja.jere@fvv.uni-mb.si

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Kotnikova 8, SI-1000 Ljubljana
telefon 01 3008 300, faks 01 2302 687, www.fvv.uni-mb.si.

ZADOVOLJSTVO Z OPRAVLJANJEM DELA V LOKALNI SKUPNOSTI

1. Občina za zadovoljevanje potreb prebivalcev opravlja različne naloge. Spodaj je navedenih nekaj izbranih nalog, Vas pa prosimo, da s šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite uspešnost občine pri opravljanju teh nalog, in sicer občine, na območju katere opravljate policijsko delo.

šifra	Občina...	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
s1	omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine.	1	2	3	4	5
s2	pospešuje službe socialnega skrbstva.	1	2	3	4	5
s3	ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj.	1	2	3	4	5
s4	skrbi za delovanje vrtcev in šol.	1	2	3	4	5
s5	opravlja dejavnosti varstva okolja.	1	2	3	4	5
s6	organizira pomoč in reševanje za primere naravnih in drugih nesreč.	1	2	3	4	5
s7	skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč.	1	2	3	4	5
s8	opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov.	1	2	3	4	5
s9	pospešuje društveno dejavnost (športno, kulturno itd.)	1	2	3	4	5
s10	gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste in druge javne površine (pločniki, parkirišča itd.).	1	2	3	4	5
s11	ureja promet v občini.	1	2	3	4	5
s12	opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami.	1	2	3	4	5
s13	opravlja naloge občinskega redarstva in skrbi za red v občini.	1	2	3	4	5
s14	opravlja inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov.	1	2	3	4	5
s15	skrbi za javno razsvetljavo.	1	2	3	4	5

2. Spodaj je navedenih nekaj trditvev o bivanju v skupnosti, Vas pa prosimo, da za območje Vaše policijske postaje ocenite, v kolikšni meri se strinjate z njimi. Ocenite z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se sploh ne strinjate in 5, da se popolnoma strinjate s trditvijo.

šifra	Sobivanje skupnosti	sploh se ne strinjam				popolnoma se strinjam
s16	Prebivalci si med seboj pomagajo.	1	2	3	4	5
s17	Soseska je tesno povezana.	1	2	3	4	5
s18	Prebivalci se dobro razumejo.	1	2	3	4	5
s19	Prebivalci si medsebojno zaupajo.	1	2	3	4	5
s20	Sosedje se med seboj poznajo.	1	2	3	4	5
s21	Prebivalci se v njihovi soseski počutijo doma.	1	2	3	4	5
s22	Prebivalci se počutijo varno.	1	2	3	4	5
s23	Ko se ponoči sprehajajo po soseski, se prebivalci počutijo varno.	1	2	3	4	5
s24	Če bi kdo od prebivalcev zbolel, lahko računa na pomoč sosedov, da bi opravili nakup v trgovini, šli po zdravila v lekarno in podobno...	1	2	3	4	5
s25	Ko koga ni doma, se lahko le ta zanese na sosede, da bodo popazili na njegov dom oziroma pazili na morebitne težave.	1	2	3	4	5

šifra	<i>Sobivanje skupnosti</i>	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
s26	Če bi kdo v stiski rabil 25 EUR, bi mu jih sosed posodil.	1	2	3	4	5	
s27	Prebivalci po potrebi stopijo skupaj in rešujejo skupne probleme.	1	2	3	4	5	
s28	Ljudje se poznajo dovolj dobro, da se lahko med seboj prosijo za usluge.	1	2	3	4	5	

3. Po Vaših izkušnjah, na kakšen način se prebivalci odzovejo, če se v občini pojavi varnostni problem. Prosimo Vas, da ocenite z ocenami od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se nikoli ne odzovejo na naveden način in 5, da je ta način odzivanja zelo pogost.

šifra	<i>Odzivanje na varnostne probleme</i>	nikoli					zelo pogosto
s29	O tem govorijo z družino.	1	2	3	4	5	
s30	O tem govorijo s sodelavci.	1	2	3	4	5	
s31	O tem govorijo s prijatelji in znanci.	1	2	3	4	5	
s32	Na to opozorijo na okroglih mizah.	1	2	3	4	5	
s33	Na to opozorijo na srečanjih s predstavniki občine.	1	2	3	4	5	
s34	Pišejo lokalnim medijem (časopis, radio, TV) ali na internetnih forumih.	1	2	3	4	5	
s35	Obvestijo župana ali koga drugega na občini.	1	2	3	4	5	
s36	V društvu podajo pobudo za ukrepanje.	1	2	3	4	5	
s37	Obvestijo policijo.	1	2	3	4	5	

4. V kolikšni meri Vi zaupate naslednjim subjektom/organizacijam. Ocenite na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da subjektu/organizaciji sploh ne zaupate in 5, da mu popolnoma zaupate.

šifra	<i>Zaupanje v subjekte/organizacije</i>	sploh ne zaupam					popolnoma zaupam
s38	prijateljem in sorodnikom	1	2	3	4	5	
s39	sosedom in znancem	1	2	3	4	5	
s40	televiziji, radiu, časopisom in drugim medijem	1	2	3	4	5	
s41	predsedniku republike	1	2	3	4	5	
s42	predsedniku vlade	1	2	3	4	5	
s43	Vladi RS	1	2	3	4	5	
s44	Državnemu zboru RS	1	2	3	4	5	
s45	Policiji	1	2	3	4	5	
s46	Slovenski vojski	1	2	3	4	5	
s47	sodiščem	1	2	3	4	5	
s48	tožilstvu	1	2	3	4	5	
s49	javni upravi	1	2	3	4	5	
s50	političnim strankam	1	2	3	4	5	
s51	sindikatom	1	2	3	4	5	
s52	gospodarstvu, podjetjem	1	2	3	4	5	
s53	civilni zaščiti	1	2	3	4	5	
s54	gasilcem	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Zaupanje v subjekte/ organizacije</i>	sploh ne zaupam					popolnoma zaupam
s55	zasebnovarnostnim podjetjem	1	2	3	4	5	
s56	detektivom	1	2	3	4	5	
s57	zdravstvenim ustanovam	1	2	3	4	5	
s58	šolam in vrtcem	1	2	3	4	5	
s59	centrom za socialno delo	1	2	3	4	5	
s60	inšpekcijskim organom/slужbam	1	2	3	4	5	
s61	športnim in kulturnim društvom	1	2	3	4	5	
s62	reševalnim društvom (jamarska, gorska, potapljaška ipd.)	1	2	3	4	5	
s63	nevladnim organizacijam/društvom s področja zagotavljanja varnosti (Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	1	2	3	4	5	
s64	humanitarnim organizacijam/društvom	1	2	3	4	5	
s65	varnim hišam/materinskim domovom	1	2	3	4	5	
s66	naravovarstvenim organizacijam	1	2	3	4	5	
s67	županu	1	2	3	4	5	
s68	občinskemu redarstvu	1	2	3	4	5	
s69	varnostnemu sosvetu (posvetovalnemu telesu za vprašanja varnosti v občini)	1	2	3	4	5	
s70	verski skupnosti	1	2	3	4	5	
s71	Zavodu za zaposlovanje	1	2	3	4	5	
s72	Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5	
s73	zavarovalnicam	1	2	3	4	5	

SKLOP VPRAŠANJ O VIRIH OGROŽANJA

5. Koliko po Vašem mnenju Slovenijo in slovensko družbo konkretno ogrožajo naslednji dejavniki? Ocenite na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da naveden dejavnik sploh ne ogroža, 5 pa, da dejavnik zelo močno ogroža Slovenijo.

šifra	<i>Slovenijo in slovensko družbo ogroža...</i>	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
s74	pomanjkanje življenjskih virov (vode, hrane) zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
s75	večja pogostnost in intenzivnost naravnih nesreč zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
s76	gospodarska in materialna škoda zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
s77	politične, gospodarske in energetske krize zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
s78	migracijske, socialne, zdravstveno-epidemiološke in druge grožnje ter tveganja zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
s79	nastanek novih in zaostrovanje obstoječih konfliktov zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
s80	zmanjšana stopnja zaposlenosti prebivalstva zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Slovenijo in slovensko družbo ogroža...</i>	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
s81	zmanjševanje blaginje RS.	1	2	3	4	5	
s82	obsežnejša ali celo splošna socialna kriza zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
s83	družbene napetosti in konflikti zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
s84	ogroženost slovenskih gospodarskih interesov v tujini zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
s85	prihod tujega kapitala sumljivega ali drugače spornega izvora v državo.	1	2	3	4	5	
s86	nestabilne in propadle države (Libija, Grčija).	1	2	3	4	5	
s87	porast organizirane kriminalitete zaradi vojn (tihotapljenje orožja, organov ipd.).	1	2	3	4	5	
s88	grobe kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin v konfliktih na kriznih območjih.	1	2	3	4	5	
s89	številčnejše migracije zaradi vojn in spopadov.	1	2	3	4	5	
s90	nastajanje zatočišč za delovanje terorističnih skupin.	1	2	3	4	5	
s91	možnost terorističnega napada zaradi delovanja RS v mednarodnih operacijah in misijah.	1	2	3	4	5	
s92	dogajanje na Zahodnem Balkanu (BiH, Kosovo ipd.).	1	2	3	4	5	
s93	terorizem.	1	2	3	4	5	
s94	terorizem povezan z organizirano kriminaliteto.	1	2	3	4	5	
s95	terorizem povezan z orožji za množično uničevanje in jedrsko tehnologijo.	1	2	3	4	5	
s96	terorizem povezan z nezakonitimi migracijami ter trgovino z ljudmi.	1	2	3	4	5	
s97	terorizem povezan s trgovino z orožjem.	1	2	3	4	5	
s98	terorizem povezan s trgovino s prepovedanimi drogami.	1	2	3	4	5	
s99	širjenje konvencionalnega orožja, zlasti osebnega in lahkega.	1	2	3	4	5	
s100	širjenje streliva, industrijskih in vojaških razstreliv.	1	2	3	4	5	
s101	širjenje nevarnih substanc in materialov ter blaga z dvojno rabo.	1	2	3	4	5	
s102	širjenje industrijskih naprav in znanj, potrebnih za proizvodnjo jedrskega in drugih orožij za množično uničevanje.	1	2	3	4	5	
s103	širjenje raketnega balističnega orožja.	1	2	3	4	5	
s104	nesprejemanje ali kršenje norm (jedrsko) neširitvenega režima.	1	2	3	4	5	
s105	tihotapstvo prepovedanih drog.	1	2	3	4	5	
s106	trgovina z ljudmi.	1	2	3	4	5	
s107	nezakonite migracije.	1	2	3	4	5	
s108	ilegalna trgovina z orožjem.	1	2	3	4	5	
s109	ilegalna trgovina z visoko trošarinskim blagom (cigareti, naftni derivati).	1	2	3	4	5	
s110	pranje denarja.	1	2	3	4	5	
s111	ponarejanje blagovnih znamk.	1	2	3	4	5	
s112	motnje v delovanju ali nedelovanje informacijskih sistemov.	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Slovenijo in slovensko družbo ogroža...</i>	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
s113	kibernetski vdori in napadi državnih in nedržavnih subjektov.	1	2	3	4	5	
s114	pridobivanje podatkov o političnem dogajanju v naši državi	1	2	3	4	5	
s115	pridobivanje podatkov o gospodarskem dogajanju v naši državi.	1	2	3	4	5	
s116	pridobivanje podatkov o varnostnem dogajanju v naši državi.	1	2	3	4	5	
s117	pridobivanje podatkov o aktivnostih in pobudah naše države v mednarodni skupnosti.	1	2	3	4	5	
s118	vojne.	1	2	3	4	5	
s119	oboroženi spopadi.	1	2	3	4	5	
s120	spopadi nizke intenzivnosti.	1	2	3	4	5	
s121	nestabilne političnovarnostne razmere v vzhodnem in jugovzhodnem delu Evrope.	1	2	3	4	5	
s122	napadi na življenje ljudi.	1	2	3	4	5	
s123	napadi na premoženje ljudi.	1	2	3	4	5	
s124	gospodarska kriminaliteta.	1	2	3	4	5	
s125	korupcija.	1	2	3	4	5	
s126	finančne prevare.	1	2	3	4	5	
s127	ponarejanje listin.	1	2	3	4	5	
s128	ponarejanje denarja.	1	2	3	4	5	
s129	kibernetska kriminaliteta.	1	2	3	4	5	
s130	okoljska kriminaliteta.	1	2	3	4	5	
s131	množične kršitve javnega reda in miru.	1	2	3	4	5	
s132	potresi.	1	2	3	4	5	
s133	poplave.	1	2	3	4	5	
s134	neurja.	1	2	3	4	5	
s135	suše.	1	2	3	4	5	
s136	veliki požari v naravnem okolju.	1	2	3	4	5	
s137	množični pojavi nalezljivih bolezní pri ljudeh.	1	2	3	4	5	
s138	množični pojavi nalezljivih bolezní pri živalih in rastlinah.	1	2	3	4	5	
s139	prekomerno obremenjevanje okolja.	1	2	3	4	5	
s140	prekomerna raba naravnih virov.	1	2	3	4	5	
s141	cestnoprometne nesreče.	1	2	3	4	5	
s142	industrijske nesreče.	1	2	3	4	5	
s143	industrijske nesreče v obratih z nevarnimi snovmi.	1	2	3	4	5	
s144	neustrezni posegi v okolje in prostor.	1	2	3	4	5	
s145	nesreče z nevarnimi snovmi.	1	2	3	4	5	
s146	motena ali nezanesljiva oskrba z energetskimi viri (nafta, elektrika).	1	2	3	4	5	
s147	motena ali nezanesljiva oskrba s strateškimi surovinami (ruda, kovine, les ipd.).	1	2	3	4	5	
s148	uničevanje okolja zaradi industrije.	1	2	3	4	5	
s149	uničevanje okolja zaradi energetike.	1	2	3	4	5	
s150	uničevanje okolja zaradi kmetijstva.	1	2	3	4	5	
s151	uničevanje okolja zaradi prometa.	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Slovenijo in slovensko družbo ogroža...</i>	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
s152	uničevanje okolja zaradi poselitve (obljudenosti).	1	2	3	4	5	
s153	množični pojavi nalezljivih boleznih zaradi migracij prebivalstva.	1	2	3	4	5	
s154	množični pojavi nalezljivih boleznih zaradi naravnih in drugih nesreč.	1	2	3	4	5	
s155	množični pojavi nalezljivih boleznih zaradi terorizma.	1	2	3	4	5	
s156	socialni nemiri.	1	2	3	4	5	
s157	revščina.	1	2	3	4	5	
s158	brezposelnost.	1	2	3	4	5	
s159	nizka rodnost.	1	2	3	4	5	
s160	globalizacija in komercializacija.	1	2	3	4	5	
s161	slabo delovanje države in javnih služb.	1	2	3	4	5	

6. Sedaj Vas prosimo, da mislite na Vaš policijski okoliš. Spodaj je naštetih nekaj pojavov, s katerimi se lahko ali pa ne srečamo pri življenju v neki skupnosti, Vas pa prosimo, da ocenite, koliko naslednje pojave občutite kot varnostni problem v Vašem policijskem okolišu. Uporabite ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da naveden pojav sploh ni problem, in 5, da je pojav zelo velik problem. Ne ocenjujete na splošno, ampak dejansko samo, v kolikšni meri je pojav problem v Vašem policijskem okolišu.

šifra	<i>Varnostni pojav v Vašem policijskem okolišu</i>	sploh ni problem					zelo velik problem
s162	alkoholizem	1	2	3	4	5	
s163	točenje alkohola mladostnikom in/ali pijanim osebam	1	2	3	4	5	
s164	pijančevanje na javnih mestih	1	2	3	4	5	
s165	kajenje marihuane na javnih mestih	1	2	3	4	5	
s166	preprodaja droge	1	2	3	4	5	
s167	kopičenje smeti na javnih mestih	1	2	3	4	5	
s168	hrup ali glasna glasba iz lokalov/z zasebnih zabav	1	2	3	4	5	
s169	prireditve na prostem ponoči	1	2	3	4	5	
s170	tujci	1	2	3	4	5	
s171	tuji delavci	1	2	3	4	5	
s172	ilegalni migranti	1	2	3	4	5	
s173	berači ali klateži	1	2	3	4	5	
s174	turisti	1	2	3	4	5	
s175	pripadniki drugih narodnosti in kultur	1	2	3	4	5	
s176	homoseksualci	1	2	3	4	5	
s177	korupcija	1	2	3	4	5	
s178	gospodarsko nazadovanje	1	2	3	4	5	
s179	gospodarska kriminaliteta	1	2	3	4	5	
s180	brezposelnost	1	2	3	4	5	
s181	revščina	1	2	3	4	5	
s182	samomorilnost	1	2	3	4	5	
s183	nasilje v družini	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Varnostni pojav v Vašem policijskem okolišu</i>	sploh ni problem					zelo velik problem
s184	zanemarjanje otroka in surovo ravnanje	1	2	3	4	5	
s185	mladoletniško prestopništvo	1	2	3	4	5	
s186	skupine mladostnikov, ki se zbirajo na določenem območju/pohajkujejo po mestu	1	2	3	4	5	
s187	prostaško ogovarjanje	1	2	3	4	5	
s188	nelegalna ulična prodaja	1	2	3	4	5	
s189	uporaba pesticidov	1	2	3	4	5	
s190	potresi	1	2	3	4	5	
s191	poplave	1	2	3	4	5	
s192	neurja	1	2	3	4	5	
s193	suše	1	2	3	4	5	
s194	veliki požari v naravnem okolju	1	2	3	4	5	
s195	nalezljive bolezni pri ljudeh	1	2	3	4	5	
s196	nalezljive bolezni pri živalih in rastlinah	1	2	3	4	5	
s197	vandalizem	1	2	3	4	5	
s198	nasilje na ulici	1	2	3	4	5	
s199	tehnološke nesreče	1	2	3	4	5	
s200	razlitje kemikalij	1	2	3	4	5	
s201	eksplozije	1	2	3	4	5	
s202	požig	1	2	3	4	5	
s203	goljufije	1	2	3	4	5	
s204	organizirana kriminaliteta	1	2	3	4	5	
s205	promet z drogami	1	2	3	4	5	
s206	prostitucija	1	2	3	4	5	
s207	spolni napadi/posilstva	1	2	3	4	5	
s208	namerno poškodovanje vozila	1	2	3	4	5	
s209	objestna vožnja kolesarjev	1	2	3	4	5	
s210	pešci izven pločnikov (na cesti)	1	2	3	4	5	
s211	kolesarji izven kolesarskih stez	1	2	3	4	5	
s212	divjanje z avtomobili	1	2	3	4	5	
s213	nepravilno parkiranje	1	2	3	4	5	
s214	tatvina kolesa	1	2	3	4	5	
s215	tatvina motornega kolesa ali avtomobila	1	2	3	4	5	
s216	roparski napadi oz. tatvine denarja, torbic ali denarnic	1	2	3	4	5	
s217	rop pošte/banke/menjalnice ali druge finančne institucije	1	2	3	4	5	
s218	vlomi v avtomobile	1	2	3	4	5	
s219	vlomi v stanovanja	1	2	3	4	5	
s220	propadli in zanemarjeni stanovanjski in poslovni objekti	1	2	3	4	5	
s221	onesnaženost naravnega okolja	1	2	3	4	5	
s222	namerno uničevanje prometnih znakov, postajališč, javne razsvetljave	1	2	3	4	5	
s223	divja odlagališča	1	2	3	4	5	
s224	grafiti	1	2	3	4	5	

šifra	Varnostni pojav v Vašem policijskem okolišu	sploh ni problem					zelo velik problem
s225	zapuščeni avtomobili	1	2	3	4	5	
s226	odvržene narkomanske igle/injekcije	1	2	3	4	5	
s227	napad prosto živeče/gibajoče živali	1	2	3	4	5	
s228	uriniranje na javnem kraju	1	2	3	4	5	
s229	huligani na športnih prireditvah	1	2	3	4	5	
s230	napadi neznancev na ljudi in pretepi	1	2	3	4	5	

SKLOP VPRAŠANJ O ZAGOTAVLJANJU VARNOSTI V OBČINI

7. Prosimo Vas, da z oceno od 1 do 5, ocenite koliko Vi osebno pričakujete od posameznega navedenega subjekta, da bo s svojim delom prispeval k zagotavljanju varnosti v občini. Pri čemer 1 pomeni, da nimate nobenih pričakovanj, 5 pa, da so Vaša pričakovanja do subjekta pri zagotavljanju varnosti v občini zelo velika.

šifra	Pričakovanja do subjektov pri zagotavljanju varnosti	nobena					zelo velika
s231	televizija, radio, časopisi	1	2	3	4	5	
s232	šole, vrtci	1	2	3	4	5	
s233	verska skupnost	1	2	3	4	5	
s234	sodišča	1	2	3	4	5	
s235	tožilstva	1	2	3	4	5	
s236	podjetja	1	2	3	4	5	
s237	župan	1	2	3	4	5	
s238	občinsko redarstvo	1	2	3	4	5	
s239	varnostni sosvet	1	2	3	4	5	
s240	inšpekcijski organi	1	2	3	4	5	
s241	športna in kulturna društva	1	2	3	4	5	
s242	nevladne organizacije/društva s področja zagotavljanja varnosti (Zavod varna pot, Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	1	2	3	4	5	
s243	humanitarne organizacije	1	2	3	4	5	
s244	varne hiše/materinski domovi	1	2	3	4	5	
s245	reševalna društva (jamarska, gorska, potapljaška)	1	2	3	4	5	
s246	poklicni gasilci	1	2	3	4	5	
s247	prostovoljni gasilci	1	2	3	4	5	
s248	Civilna zaščita	1	2	3	4	5	
s249	Policija	1	2	3	4	5	
s250	Slovenska vojska	1	2	3	4	5	
s251	zasebnovarnostna podjetja	1	2	3	4	5	
s252	detektivi	1	2	3	4	5	
s253	zdravstvene službe	1	2	3	4	5	
s254	Center za socialno delo	1	2	3	4	5	
s255	naravovarstveni nadzorniki	1	2	3	4	5	
s256	Zavod za zaposlovanje	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Pričakovanja do subjektov pri zagotavljanju varnosti</i>	nobena					zelo velika
s257	zavarovalnice	1	2	3	4	5	
s258	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5	
s259	prebivalci sami	1	2	3	4	5	

8. Prosimo Vas, da s šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite še uspešnost navedenih subjektov pri zagotavljanju varnosti v občini.

šifra	<i>Uspešnost subjektov pri zagotavljanju varnosti</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
s260	televizija, radio, časopisi	1	2	3	4	5
s261	šole, vrtci	1	2	3	4	5
s262	verska skupnost	1	2	3	4	5
s263	sodišča	1	2	3	4	5
s264	tožilstva	1	2	3	4	5
s265	podjetja	1	2	3	4	5
s266	župan	1	2	3	4	5
s267	občinsko redarstvo	1	2	3	4	5
s268	varnostni sosvet	1	2	3	4	5
s269	inšpekcijski organi	1	2	3	4	5
s270	športna in kulturna društva	1	2	3	4	5
s271	nevladne organizacije/društva s področja zagotavljanja varnosti (Zavod varna pot, Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	1	2	3	4	5
s272	humanitarne organizacije	1	2	3	4	5
s273	varne hiše/materinski domovi	1	2	3	4	5
s274	reševalna društva (jamarska, gorska, potapljaška)	1	2	3	4	5
s275	poklicni gasilci	1	2	3	4	5
s276	prostovoljni gasilci	1	2	3	4	5
s277	Civilna zaščita	1	2	3	4	5
s278	Policija	1	2	3	4	5
s279	Slovenska vojska	1	2	3	4	5
s280	zasebnovarnostna podjetja	1	2	3	4	5
s281	detektivi	1	2	3	4	5
s282	zdravstvene službe	1	2	3	4	5
s283	Center za socialno delo	1	2	3	4	5
s284	naravovarstveni nadzorniki	1	2	3	4	5
s285	Zavod za zaposlovanje	1	2	3	4	5
s286	zavarovalnice	1	2	3	4	5
s287	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5
s288	prebivalci sami	1	2	3	4	5

9. Zanima nas tudi Vaše mnenje o tem, na kakšen način bi se lahko v prihodnje v občini učinkovito zagotavljalo varnost. Naštete možnosti ocenite z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se sploh ne strinjate in 5, da se v celoti strinjate s posamezno možnostjo.

šifra	Načini zagotavljanja varnosti v prihodnje	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
s289	Z aktivnim delom varnostnega sosveta (posvetovalno telo za vprašanja varnosti v občini).	1	2	3	4	5	
s290	Z več policisti.	1	2	3	4	5	
s291	Z večjimi pooblastili občinskim redarjem.	1	2	3	4	5	
s292	Z vključevanjem varnostnih vsebin v izobraževalni proces vrtcev in šol.	1	2	3	4	5	
s293	Z obveščanjem in osveščanjem preko (lokalnih) medijev.	1	2	3	4	5	
s294	Z uveljavljanjem alternativnih oblik kaznovanja za manjše/lažje prestopke – npr. družbeni koristno delo, obvezno izobraževanje, zdravljenje ipd.).	1	2	3	4	5	
s295	Z doslednim kaznovanjem kršiteljev.	1	2	3	4	5	
s296	Z delom Centrov za socialno delo.	1	2	3	4	5	
s297	Z vključevanjem nevladnih organizacij, društev.	1	2	3	4	5	
s298	S spodbujanjem samozaščitnega vedenja prebivalcev.	1	2	3	4	5	
s299	Z varnimi točkami na javnih krajih (kamor se lahko oseba zateče v stiski).	1	2	3	4	5	
s300	Z boljšo javno razsvetlavo.	1	2	3	4	5	
s301	Z jasno označeno varno potjo v šolo.	1	2	3	4	5	
s302	Z omejitvijo hitrosti prometa s signalnimi opozorili (znaki, svetlobni znaki, digitalno prikazovanje hitrosti).	1	2	3	4	5	
s303	Z novimi tehničnimi rešitvami v prometu (krožišča, grbine na cestišču, semaforji za ljudi s posebnimi potrebami).	1	2	3	4	5	
s304	Z enotno telefonsko številko za klice v sili.	1	2	3	4	5	
s305	Z najemom storitev zasebnih varnostnikov.	1	2	3	4	5	
s306	S tehničnim varovanjem (alarmne naprave, protivlomna vrata, specialne ključavnice).	1	2	3	4	5	
s307	Z vadbo samoobrambe.	1	2	3	4	5	
s308	S pomočjo za žrtve in priče kaznivih dejanj.	1	2	3	4	5	
s309	S pripravo prič in oškodovancev za pričanje na sodiščih.	1	2	3	4	5	
s310	Z izmenjavo telefonskih števil s sosedi.	1	2	3	4	5	
s311	S skrbjo za bolj urejeno in čisto okolje.	1	2	3	4	5	
s312	Z zavarovanjem premoženja pri zavarovalnicah.	1	2	3	4	5	
s313	S krepitvijo prostovoljnega dela na področju zagotavljanja varnosti.	1	2	3	4	5	

SKLOP VPRAŠANJ O DELU POLICIJE

10. V nadaljevanju so zapisane nekatere trditve o Slovenski policiji, Vi pa povejte, v kolikšni meri se z ocenami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

šifra	<i>Slovenska policija...</i>	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
s314	je motivirana za reševanje težav prebivalcev.	1	2	3	4	5	
s315	je pripravljena upoštevati predloge prebivalcev.	1	2	3	4	5	
s316	je politično neodvisna.	1	2	3	4	5	
s317	je primerno vodena.	1	2	3	4	5	
s318	je učinkovita pri svojem delu.	1	2	3	4	5	
s319	je dovolj prisotna na terenu.	1	2	3	4	5	
s320	se zaveda potreb prebivalcev.	1	2	3	4	5	
s321	je fleksibilna/prožna pri izrekanju ukrepov.	1	2	3	4	5	
s322	objektivno obvešča javnost.	1	2	3	4	5	
s323	ima vodilno vlogo pri zagotavljanju varnosti.	1	2	3	4	5	
s324	uspešno varuje prebivalce.	1	2	3	4	5	

11. Policija opravlja različne naloge in dolžnosti. Nekaj med njimi je zapisanih v nadaljevanju. S šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite uspešnost slovenske policije.

šifra	<i>Uspešnost policistov pri...</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
s325	preiskovanju kaznivih dejanj in prekrškov.	1	2	3	4	5
s326	zbiranju dokazov.	1	2	3	4	5
s327	odkrivanju in prijemanju storilcev kaznivih dejanj in prekrškov.	1	2	3	4	5
s328	odkrivanju in prijemanju drugih iskanih oseb.	1	2	3	4	5
s329	vzdrževanju javnega reda.	1	2	3	4	5
s330	nadzorovanju in urejanju prometa na javnih cestah.	1	2	3	4	5
s331	varovanju državne meje in opravljanju mejne kontrole.	1	2	3	4	5
s332	preprečevanju ilegalnih prehodov državne meje.	1	2	3	4	5
s333	opravljanju nalog v zvezi s tujci (azilna politika).	1	2	3	4	5
s334	nudenju pomoči pri zaščiti in reševanju.	1	2	3	4	5
s335	varovanju življenja.	1	2	3	4	5
s336	varovanju osebne varnosti.	1	2	3	4	5
s337	varovanju premoženja ljudi.	1	2	3	4	5
s338	preventivnem delovanju.	1	2	3	4	5
s339	sodelovanju s prebivalci v občini.	1	2	3	4	5
s340	hitrem odzivanju na nujne klice prebivalcev.	1	2	3	4	5
s341	obravnavanju pritožb občanov zoper delo policije.	1	2	3	4	5
s342	zagotavljanju javnosti svojega delovanja.	1	2	3	4	5
s343	zmanjševanju strahu pred kriminaliteto v skupnosti.	1	2	3	4	5
s344	spoštovanju človekovih pravic.	1	2	3	4	5

šifra	<i>Uspešnost policistov pri...</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
s345	zakonitosti njihovega dela.	1	2	3	4	5
s346	odkrivanju korupcije.	1	2	3	4	5
s347	nadzorovanju in kaznovanju kršiteljev v prometu.	1	2	3	4	5
s348	preiskovanju gospodarske kriminalitete.	1	2	3	4	5
s349	preprečevanju zlorabe drog.	1	2	3	4	5
s350	preprečevanju vandalizma.	1	2	3	4	5
s351	zmanjševanju števila ponovnih klicev z istega naslova.	1	2	3	4	5
s352	usmerjanju svoje pozornosti na povratnike.	1	2	3	4	5

12. V nadaljevanju Vas sprašujemo, v kolikšni meri so po Vašem mnenju prebivalci pripravljene sodelovati s policijo pri nalogah, ki so zapisane v nadaljevanju. Pri čemer 1 pomeni, da sploh niso pripravljene sodelovati, 5 pa, da so zelo pripravljene sodelovati.

šifra	<i>Pripravljenost prebivalcev...</i>	niso pripravljene				zelo so pripravljene
s353	sodelovati pri preventivni dejavnosti policije.	1	2	3	4	5
s354	posredovati podatke o kaznivem dejanju.	1	2	3	4	5
s355	posredovati podatke o prekršku (npr. cestno-prometni prekršek).	1	2	3	4	5
s356	patruljirati skupaj s policisti.	1	2	3	4	5
s357	sodelovati pri ocenjevanju uspešnosti dela policije.	1	2	3	4	5
s358	sodelovati pri nadzoru dela policije.	1	2	3	4	5
s359	sodelovati pri določanju ciljev policijskega dela v kraju bivanja.	1	2	3	4	5
s360	sodelovati pri preiskovanju kaznivih dejanj ali prekrškov.	1	2	3	4	5
s361	sodelovati v varnostnem sosvetu.	1	2	3	4	5
s362	sodelovati pri izobraževanju in seznanjanju otrok in odraslih o varnostni problematiki.	1	2	3	4	5
s363	sodelovati na neformalnih druženjih med skupnostjo in policijo (šport, kultura).	1	2	3	4	5
s364	sodelovati pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti.	1	2	3	4	5
s365	sodelovati pri varovanju sooseske.	1	2	3	4	5
s366	sodelovati pri ugotavljanju varnostnih problemov v skupnosti.	1	2	3	4	5
s367	sodelovati pri preprečevanju kaznivih dejanj.	1	2	3	4	5
s368	sodelovati pri preprečevanju prekrškov.	1	2	3	4	5
s369	sodelovati pri vzdrževanju javnega reda in miru.	1	2	3	4	5
s370	sodelovati pri vzpostavljanju sodelovanja s skupnostjo.	1	2	3	4	5
s371	sodelovati pri reševanju prometne problematike.	1	2	3	4	5
s372	sodelovati pri delu z mladimi storilci kaznivih dejanj.	1	2	3	4	5
s373	sodelovati pri delu z mladimi kršitelji javnega reda in miru.	1	2	3	4	5
s374	sodelovati pri delu s povzročitelji prometnih nesreč.	1	2	3	4	5
s375	sodelovati pri informiranju turistov.	1	2	3	4	5
s376	sodelovati pri pomoči ostarelim.	1	2	3	4	5

13. V nadaljevanju Vas sprašujemo, v kolikšni meri sodelujete z navedenimi subjekti pri nalogah zagotavljanja varnosti v občini. Ocenite z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da nikoli ne sodelujete in 5, da zelo pogosto sodelujete z navedenim subjektom.

šifra	<i>Pogostost sodelovanja pri zagotavljanju varnosti s/ z...</i>	nikoli					zelo pogosto
s377	televizijo, radiem, časopisom	1	2	3	4	5	
s378	šolo in vrtcem	1	2	3	4	5	
s379	versko skupnostjo	1	2	3	4	5	
s380	sodiščem	1	2	3	4	5	
s381	tožilstvom	1	2	3	4	5	
s382	podjetji	1	2	3	4	5	
s383	županom	1	2	3	4	5	
s384	občinskim redarstvom	1	2	3	4	5	
s385	varnostnim sosvetom	1	2	3	4	5	
s386	inšpekcijskim organom	1	2	3	4	5	
s387	športnim/kulturnim društvom	1	2	3	4	5	
s388	nevladno organizacijo/društvom s področja zagotavljanja varnosti (Zavod varna pot, Šent, Beli obroč, SOS ipd.)	1	2	3	4	5	
s389	humanitarno organizacijo	1	2	3	4	5	
s390	varno hišo/materinskim domom	1	2	3	4	5	
s391	reševalnim društvom (jamarskim, gorskim, potapljaškim)	1	2	3	4	5	
s392	poklicnimi gasilci	1	2	3	4	5	
s393	prostovoljnimi gasilci	1	2	3	4	5	
s394	Civilno zaščito	1	2	3	4	5	
s395	Slovensko vojsko	1	2	3	4	5	
s396	zasebnovarnostnimi podjetji	1	2	3	4	5	
s397	detektivi	1	2	3	4	5	
s398	zdravstveno službo	1	2	3	4	5	
s399	Centrom za socialno delo	1	2	3	4	5	
s400	Zavodom za zaposlovanje	1	2	3	4	5	
s401	naravovarstvenimi nadzorniki	1	2	3	4	5	
s402	zavarovalnicami	1	2	3	4	5	
s403	Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5	
s404	prebivalci	1	2	3	4	5	

14. V nadaljevanju so zapisane trditve, Vi pa povejte, v kolikšni meri se s trditvami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

šifra		sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
s405	Tudi prebivalci sami lahko prispevajo k varnosti v občini.	1	2	3	4	5	
s406	Večina prebivalcev ima pozitivno mnenje o policistih in njihovem delu.	1	2	3	4	5	
s407	Mediji večinoma ustrezno poročajo o policiji.	1	2	3	4	5	

šifra		sploh se ne strinjam			popolnoma se strinjam	
s408	Večina prebivalcev spoštuje policiste.	1	2	3	4	5
s409	Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega.	1	2	3	4	5
s410	Prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju.	1	2	3	4	5
s411	Prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju problemov v njihovi občini.	1	2	3	4	5
s412	Policisti imamo razloge, da večini občanov zaupamo.	1	2	3	4	5
s413	Probleme v zvezi s kriminaliteto v naši občini je mogoče rešiti s sodelovanjem med policijo in lokalnimi organizacijami.	1	2	3	4	5
s414	Problemi v občini se najbolj učinkovito rešujejo, če ljudje upoštevajo navodila policije.	1	2	3	4	5
s415	Neupoštevanje policista je redko upravičeno.	1	2	3	4	5
s416	Če bi imela policija dovolj moči, bi bila sposobna učinkovito zagotavljati varnost.	1	2	3	4	5
s417	Če je policist prijazen, ga ljudje izkoristijo.	1	2	3	4	5
s418	Najbolj pomembno policijsko delo je dosledno izvrševanje (uveljavljanje) zakonodaje.	1	2	3	4	5
s419	Najboljši policisti so najbolj represivni policisti.	1	2	3	4	5
s420	Kakovost policijskega dela pomembno vpliva na kakovost življenja ljudi v skupnosti.	1	2	3	4	5
s421	Policisti bi morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto.	1	2	3	4	5
s422	Policisti so za svoje delo odgovorni državljanom (davkoplačevalcem).	1	2	3	4	5
s423	Nudenje pomoči državljanom, je prav tako pomembna naloga policistov kot izvrševanje (uveljavljanje) zakonov.	1	2	3	4	5

15. V nadaljevanju so zapisane trditve, Vi pa povejte, v kolikšni meri se z ocenami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

šifra		sploh se ne strinjam			popolnoma se strinjam	
s424	Moj nadrejeni pohvali policiste, ko ti dobro opravijo svoje delo.	1	2	3	4	5
s425	Moj nadrejeni dobro sodeluje s policisti.	1	2	3	4	5
s426	Moj nadrejeni je dober sodelavec v delovnem timu.	1	2	3	4	5
s427	Zadovoljen sem s podporo, ki jo dobim od svojih nadrejenih.	1	2	3	4	5
s428	Nadrejeni spodbujajo policiste, da se udeležujejo usposabljanja o policijskem delu v skupnosti.	1	2	3	4	5
s429	Nadrejeni nas spodbujajo, da predlagamo izboljšave pri delu.	1	2	3	4	5
s430	Med sodelavci vlada odkritost in zaupanje.	1	2	3	4	5
s431	Komunikacija s sodelavci, nadrejenimi in podrejenimi je dobra.	1	2	3	4	5

šifra		sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
		1	2	3	4	5	
s432	Imam občutek, da lahko znotraj delovnega kolektiva predlagam svoje ideje in izboljšave.	1	2	3	4	5	
s433	Predlagatelji novih idej so v naši enoti običajno pohvaljeni.	1	2	3	4	5	
s434	Policisti v naši enoti delajo že vrsto let na ustaljen način.	1	2	3	4	5	
s435	Zaupam svojim nadrejenim.	1	2	3	4	5	
s436	Svoje nadrejene spoštujem.	1	2	3	4	5	
s437	Vodstvo skrbi za visoko stopnjo motivacije in predanosti v organizaciji.	1	2	3	4	5	
s438	Vodstvo ohranja visoke standarde poštenosti in integritete.	1	2	3	4	5	

16. V nadaljevanju so zapisane trditve o Vašem delu, Vi pa povejte, v kolikšni meri se z ocenami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

šifra		sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
		1	2	3	4	5	
s439	Zadovoljen sem z delom, ki ga opravljam.	1	2	3	4	5	
s440	Policistom v naši enoti je najpomembnejši cilj služiti ljudem v našem okolju.	1	2	3	4	5	
s441	Ponosen sem, da delam v policiji.	1	2	3	4	5	
s442	Kvaliteta dela znotraj naše enote je odlična.	1	2	3	4	5	
s443	Imam pomembno vlogo znotraj policije.	1	2	3	4	5	
s444	V naši enoti si ves čas prizadevamo za izboljšanje kvalitete dela.	1	2	3	4	5	
s445	Soodločam o zadevah, ki se tičejo mojega dela.	1	2	3	4	5	
s446	Pri določanju prioritete svojega dela imam besedo.	1	2	3	4	5	
s447	Nadrejeni upoštevajo predloge policistov za izboljšavo dela.	1	2	3	4	5	
s448	Omogočeno mi je, da sam izberem način, kako najbolje opraviti svoje delo.	1	2	3	4	5	
s449	Imam veliko priložnosti, da izvajam različne naloge, ki vključujejo mnoge veščine.	1	2	3	4	5	
s450	Svoje delo lahko opravljam neodvisno in svobodno.	1	2	3	4	5	
s451	V naši enoti analiziramo delo, da bi ga lahko še bolje opravljali.	1	2	3	4	5	
s452	Moje delo zajema predvsem upoštevanje pravil in izpolnjevanje zahtev nadrejenih.	1	2	3	4	5	
s453	Delo vodij policijskih okolišev je pomembno za preiskovanje kriminalitete.	1	2	3	4	5	
s454	Policisti smo usposobljeni za komuniciranje z različnimi skupinami ljudi.	1	2	3	4	5	
s455	Policisti v naši enoti vedo, kaj je poslanstvo policije.	1	2	3	4	5	
s456	Policijsko delo v skupnosti je izguba časa.	1	2	3	4	5	

17. Ali so policisti, ki niso vodje policijskih okolišev, vključeni v izobraževanja o policijskem delu v skupnosti?

s457

1 - DA

2 - NE

18. Prosimo, da s šolskimi ocenami od 1 do 5, ocenite sodelovanje med vodji policijskih okolišev in ostalimi policisti.

s458

nezadostno

zadostno

dobro

prav dobro

odlično

1

2

3

4

5

19. Prosimo, da s šolskimi ocenami od 1 do 5, ocenite kakovost policijskega dela v lokalni skupnosti kjer delate.

s459

nezadostno

zadostno

dobro

prav dobro

odlično

1

2

3

4

5

20. Kako bi po Vašem mnenju prebivalci ocenili kakovost policijskega dela v lokalni skupnosti kjer delate? Prosimo, da ocenite s šolskimi ocenami od 1 do 5.

s460

nezadostno

zadostno

dobro

prav dobro

odlično

1

2

3

4

5

21. V nadaljevanju so zapisane trditve, Vi pa povejte, v kolikšni meri se z njimi strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

šifra		sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
s461	Varnostni sosvet ima pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni.	1	2	3	4	5	
s462	Sestava varnostnih sosvetov je primerna.	1	2	3	4	5	
s463	Varnostni sosvet je pomemben organ, kjer se definirajo varnostni problemi v lokalni skupnosti.	1	2	3	4	5	
s464	Dogovori v okviru varnostnih sosvetov se v celoti implementirajo v praksi	1	2	3	4	5	
s465	Dogovori v okviru varnostnih sosvetov v veliki meri vplivajo na vsakodnevno delo policije.	1	2	3	4	5	
s466	Varnostni sosveti so v obstoječi obliki nepotrebni.	1	2	3	4	5	
s467	Varnostni sosveti so najbolj ustrezen mehanizem za zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti.	1	2	3	4	5	
s468	Varnostni sosvet je mehanizem deljenja politične moči.	1	2	3	4	5	
s469	V okviru varnostnega sosveta policija odgovarja lokalni skupnosti glede varnostnih problemov.	1	2	3	4	5	
s470	V okviru varnostnega sosveta policija predstavlja varnostne probleme.	1	2	3	4	5	
s471	Varnostni sosvet je organ lokalne skupnosti za doseganje legitimnosti policijskega dela v lokalni skupnosti.	1	2	3	4	5	

22. Ali Vi osebno sodelujete v občinskem posvetovalnem telesu (varnostnem sosvetu)?

s472

1 - DA

2 - NE

SAMOVAROVANJE

23. Ljudje lahko veliko storijo za lastno varnost in varnost svojega premoženja. Prosim Vas, da nam poveste, če in kakšne ukrepe uporabljate tudi sami?

šifra		DA, poslužujem se tovrstnega varovanja	NE poslužujem se tovrstnega varovanja
s473	alarmne naprave zoper vlomilce	1	2
s474	posebne ključavnice na vratih	1	2
s475	imam psa, ki bi prestrašil vlomilce	1	2
s476	visoka ograja	1	2
s477	varnostnik	1	2
s478	organizirano sosesko opazovanje	1	2
s479	dogovor s sosedi ali sorodniki, da bodo popazili na mojo lastnino v moji odsotnosti	1	2
s480	gasilni aparat/hidrant	1	2

24. Nekateri se obnašajo samozaščitno, da se zavarujejo pred različnimi varnostnimi tveganji. Prosim povejte, kako pogosto tovrstne ukrepe uporabljate tudi Vi v zasebnem življenju. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni nikoli, 5 pa vedno.

šifra		nikoli	redko	včasih	pogosto	vedno
s481	Izogibam se določenih ulic, krajev in parkov.	1	2	3	4	5
s482	Poskušam se izogniti tujcem, ki jih srečam ponoči.	1	2	3	4	5
s483	Zvečer se izogibam uporabe javnih prevoznih sredstev.	1	2	3	4	5
s484	Izogibam se nošenju večje količine denarja.	1	2	3	4	5
s485	Ponoči zapustim stanovanje le v primeru, če je to nujno potrebno.	1	2	3	4	5
s486	S seboj vedno nosim nekaj, s čimer se lahko branim.	1	2	3	4	5
s487	Poskrbim za to, da moje stanovanje v času moje odsotnosti ne deluje prazno.	1	2	3	4	5
s488	Javnih prireditev se udeležujem skupaj s prijatelji/sorodniki.	1	2	3	4	5

DEMOGRAFSKI PODATKI

1. SPOL

s489 1 - moški 2 - ženski

2. STAROST

s490 _____ let

3. IZOBRAZBA

s491 1 - brez osnovne izobrazbe
 2 - dokončana osnovna šola
 3 - dokončana srednja šola
 4 - dokončana 2-letna višja šola
 5 - visoka šola, fakulteta, umetniška akademija
 6 - specializacija, magisterij
 7 - doktorat

4. Koliko časa delate v policiji?

s492 _____ (v letih)

5. Koliko časa ste zaposleni na sedanji policijski postaji?

s493 _____ (v letih)

6. Katero delo najbolj pogosto opravljate? Obkrožite največ eno kategorijo.

s494 1 Opazovalno-patroljno delo (JRM)
 2 Preiskovanje kriminalitete (LKS)
 3 Stalni dežurni
 4 Delo po prometu
 5 Delo v varnostnem okolišu
 6 Vodstvo policijske postaje
 7 Drugo _____

7. Ali bi za svoj mesečni neto dohodek v primerjavi s povprečnim slovenskim mesečnim dohodkom, ki znaša 988 EUR neto (avg. 2011), dejali, da je Vaš dohodek ... (Označite en odgovor.)

s495 1 mnogo manjši
 2 deloma manjši
 3 približno enak
 4 deloma višji
 5 mnogo višji
 6 ne vem, ne želim odgovoriti

8. V kolikšni meri na Vaše mnenje o varnosti vplivajo naslednji dejavniki? Ocenite na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da ti dejavniki na Vašo percepcijo varnosti ne vplivajo, 5 pa, da zelo močno vplivajo na Vaše mnenje.

šifra		ne vplivajo			zelo močno vplivajo	
s496	Trenutne politične razmere v Sloveniji.	1	2	3	4	5
s497	Trenutni ekonomski/gospodarski položaj Slovenije.	1	2	3	4	5
s498	Lastne izkušnje ali izkušnje najbližjih z različnimi oblikami varnostnih pojavov (nesreče, tatvine, nasilje ipd.).	1	2	3	4	5
s499	Poročanje medijev o varnostnih dogodkih/pojavih (o nesrečah, kaznivih dejanjih ipd.).	1	2	3	4	5
s500	Lastno aktivno sodelovanje pri zagotavljanju varnosti v občini.	1	2	3	4	5

HVALA ZA SODELOVANJE!

Vprašalnik za prebivalce

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

RAZISKAVA O OCENAH IN STALIŠČIH PREBIVALCEV O OBČUTKIH OGROŽENOSTI IN ZAGOTAVLJANJU VARNOSTI V LOKALNI SKUPNOSTI

Anketni vprašalnik

Spoštovani!

V okviru ciljnega raziskovalnega programa »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006-2013« je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije predlagalo raziskavo z naslovom *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni*, ki jo izvaja Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, sofinancira pa Agencija Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost. V ta namen smo sestavili anketni vprašalnik, ki je pred Vami. V vzorec so zajeti prebivalci z območja celotne države. Vaše sodelovanje je popolnoma prostovoljno in ga lahko brez kakršnihkoli posledic zavrnete. Anketa je anonimna, zagotavljamo Vam varovanje zasebnosti in tajnost Vaših odgovorov, izpolnjeni vprašalniki ne bodo posredovani tretji osebi oz. naročniku, podatki pa bodo zgolj v zbirni obliki uporabljeni pri raziskovalnem delu. Moška spolna slovnična oblika je uporabljena za ženski in moški spol.

Glede na naše prizadevanje, da zavarujemo Vašo zasebnost, Vas prosimo, da se na vprašalnik ne podpisujete.

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje.

Prof. dr. Gorazd Meško, vodja projekta, gorazd.mesko@fvv.uni-mb.si

Doc. dr. Andrej Sotlar, andrej.sotlar@fvv.uni-mb.si

Izr. prof. dr. Branko Lobnikar, branko.lobnikar@fvv.uni-mb.si

Asist. Bernarda Tominc, bernarda.tominc@fvv.uni-mb.si

Asist. Jerneja Šifrer, jerneja.sifrer@fvv.uni-mb.si

Maja Jere, mlada raziskovalka, maja.jere@fvv.uni-mb.si

Šifra anketarja ! _ ! _ ! _ ! _ ! _____

KVALITETA ŽIVLJENJA IN ZADOVOLJSTVO Z BIVANJEM V OBČINI

1. Občina za zadovoljevanje potreb prebivalcev opravlja različne naloge. Spodaj je navedenih nekaj izbranih nalog, Vas pa prosimo, da s šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite uspešnost Vaše občine pri opravljanju teh nalog.

šifra	<i>Naša občina ...</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
v1	omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine.	1	2	3	4	5
v2	pospešuje službe socialnega skrbstva.	1	2	3	4	5
v3	ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj.	1	2	3	4	5
v4	skrbi za delovanje vrtcev in šol.	1	2	3	4	5
v5	opravlja dejavnosti varstva okolja.	1	2	3	4	5
v6	organizira pomoč in reševanje za primere naravnih in drugih nesreč.	1	2	3	4	5
v7	skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč.	1	2	3	4	5
v8	opravlja naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov.	1	2	3	4	5
v9	pospešuje društveno dejavnost (športno, kulturno itd.).	1	2	3	4	5
v10	gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste in druge javne površine (pločniki, parkirišča itd.).	1	2	3	4	5
v11	ureja promet v občini.	1	2	3	4	5
v12	opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami.	1	2	3	4	5
v13	opravlja naloge občinskega redarstva in skrbi za red v občini.	1	2	3	4	5
v14	opravlja inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov.	1	2	3	4	5
v15	skrbi za javno razsvetljavo.	1	2	3	4	5

2. Spodaj je navedenih nekaj trditev o bivanju v skupnosti, Vas pa prosimo, da ocenite, v kolikšni meri se strinjate z njimi. Ocenite z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se sploh ne strinjate in 5, da se popolnoma strinjate s trditvijo.

šifra	<i>Bivanje v skupnosti</i>	sploh se ne strinjam		popolnoma se strinjam		
v16	Prebivalci naše soseske si med seboj pomagamo.	1	2	3	4	5
v17	Naša soseska je tesno povezana.	1	2	3	4	5
v18	Prebivalci naše soseske se dobro razumemo.	1	2	3	4	5
v19	Prebivalci naše soseske smo zaupanja vredni.	1	2	3	4	5
v20	Sosedje se med seboj poznamo.	1	2	3	4	5
v21	V naši soseski se počutim doma.	1	2	3	4	5
v22	Pričakujem, da bom v tej soseski živel dalj časa.	1	2	3	4	5
v23	Zadovoljen sem z življenjem v tej soseski.	1	2	3	4	5
v24	V naši soseski se počutim varno.	1	2	3	4	5

šifra	<i>Bivanje v skupnosti</i>	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
v25	Ko se ponoči sprehajam po soseski, se počutim varno.	1	2	3	4	5	
v26	Če bi zbolel, lahko računam na pomoč sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila v lekarno in podobno.	1	2	3	4	5	
v27	Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oz. pazili na morebitne težave.	1	2	3	4	5	
v28	Če bi v stiski rabil 25 EUR, bi mi jih sosed posodil.	1	2	3	4	5	
v29	Stanovalci v našem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo naše skupne probleme.	1	2	3	4	5	
v30	V svojem okolišu poznam ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo.	1	2	3	4	5	

3. Če se pojavi varnostni problem v občini, na kakšen način se nanj odzovete? Prosimo Vas, da ocenite z ocenami od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se nikoli ne odzovete na naveden način in 5, da se na ta način zelo pogosto odzivaste.

šifra	<i>Odzivanje na varnostne probleme</i>	nikoli					zelo pogosto
v31	O tem govorim z družino.	1	2	3	4	5	
v32	O tem govorim s sodelavci.	1	2	3	4	5	
v33	O tem govorim s prijatelji in z znanci.	1	2	3	4	5	
v34	Na to opozorim na okroglih mizah.	1	2	3	4	5	
v35	Na to opozorim na srečanjih s predstavniki občine.	1	2	3	4	5	
v36	Pišem lokalnim medijem (časopis, radio, TV) ali na internetnih forumih.	1	2	3	4	5	
v37	Obvestim župana ali koga drugega na občini.	1	2	3	4	5	
v38	V društvu podam pobudo za ukrepanje.	1	2	3	4	5	
v39	Obvestim policijo.	1	2	3	4	5	

4. V kolikšni meri Vi zaupate spodaj navedenim subjektom/organizacijam. Ocenite na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da subjektu/organizaciji sploh ne zaupate in 5, da mu popolnoma zaupate.

šifra	<i>Zaupanje v subjekte/organizacije</i>	sploh ne zaupam					popolnoma zaupam
v40	prijateljem in sorodnikom	1	2	3	4	5	
v41	sosedom in znancem	1	2	3	4	5	
v42	televiziji, radiu, časopisom in drugim medijem	1	2	3	4	5	
v43	predsedniku republike	1	2	3	4	5	
v44	predsedniku vlade	1	2	3	4	5	
v45	Vladi RS	1	2	3	4	5	
v46	Državnemu zboru RS	1	2	3	4	5	
v47	Policiji	1	2	3	4	5	
v48	Slovenski vojski	1	2	3	4	5	
v49	sodiščem	1	2	3	4	5	
v50	tožilstvu	1	2	3	4	5	
v51	javni upravi	1	2	3	4	5	

šifra	Zaupanje v subjekte/ organizacije	sploh ne zaupam					popolnoma zaupam
v52	političnim strankam	1	2	3	4	5	
v53	sindikatom	1	2	3	4	5	
v54	gospodarstvu, podjetjem	1	2	3	4	5	
v55	civilni zaščiti	1	2	3	4	5	
v56	gasilcem	1	2	3	4	5	
v57	zasebnovarnostnim podjetjem	1	2	3	4	5	
v58	detektivom	1	2	3	4	5	
v59	zdravstvenim ustanovam	1	2	3	4	5	
v60	šolam in vrtcem	1	2	3	4	5	
v61	centrom za socialno delo	1	2	3	4	5	
v62	inšpekcijskim organom/slужbam	1	2	3	4	5	
v63	športnim in kulturnim društvom	1	2	3	4	5	
v64	reševalnim društvom (jamarska, gorska, potapljaška ipd.)	1	2	3	4	5	
v65	nevladnim organizacijam/društvom s področja zagotavljanja varnosti (Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	1	2	3	4	5	
v66	humanitarnim organizacijam/društvom	1	2	3	4	5	
v67	varnim hišam/materinskim domovom	1	2	3	4	5	
v68	naravovarstvenim organizacijam	1	2	3	4	5	
v69	županu	1	2	3	4	5	
v70	občinskemu redarstvu	1	2	3	4	5	
v71	varnostnemu sosvetu (posvetovalnemu telesu za vprašanja varnosti v občini)	1	2	3	4	5	
v72	verski skupnosti	1	2	3	4	5	
v73	Zavodu za zaposlovanje	1	2	3	4	5	
v74	Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5	
v75	zavarovalnicam	1	2	3	4	5	

SKLOP VPRAŠANJ O VIRIH OGROŽANJA

5. Koliko po Vašem mnenju USlovenijo in slovensko družbo konkretno ogrožajo naslednji dejavniki? Ocenite na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da naveden dejavnik sploh ne ogroža, 5 pa, da dejavnik zelo močno ogroža Slovenijo.

šifra	Slovenijo in slovensko družbo ogroža...	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
v76	pomanjkanje življenjskih virov (vode, hrane) zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
v77	večja pogostnost in intenzivnost naravnih nesreč zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
v78	gospodarska in materialna škoda zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
v79	politične, gospodarske in energetske krize zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
v80	migracijske, socialne, zdravstveno-epidemiološke in druge grožnje ter tveganja zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	
v81	nastanek novih in zaostrovanje obstoječih konfliktov zaradi podnebnih sprememb.	1	2	3	4	5	

šifra	Slovenijo in slovensko družbo ogroža...	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
v82	zmanjšana stopnja zaposlenosti prebivalstva zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
v83	zmanjševanje blaginje RS.	1	2	3	4	5	
v84	obsežnejša ali celo splošna socialna kriza zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
v85	družbene napetosti in konflikti zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
v86	ogroženost slovenskih gospodarskih interesov v tujini zaradi globalnih finančnih in gospodarskih tveganj.	1	2	3	4	5	
v87	prihod tujega kapitala sumljivega ali drugače spornega izvora v državo.	1	2	3	4	5	
v88	nestabilne in propadle države (Libija, Grčija).	1	2	3	4	5	
v89	porast organizirane kriminalitete zaradi vojn (tihotapljenje orožja, organov ipd.).	1	2	3	4	5	
v90	grobe kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin v konfliktih na kriznih območjih.	1	2	3	4	5	
v91	številčnejše migracije zaradi vojn in spopadov.	1	2	3	4	5	
v92	nastajanje zatočišč za delovanje terorističnih skupin.	1	2	3	4	5	
v93	možnost terorističnega napada zaradi delovanja RS v mednarodnih operacijah in misijah.	1	2	3	4	5	
v94	dogajanje na Zahodnem Balkanu (BiH, Kosovo ipd.).	1	2	3	4	5	
v95	terorizem.	1	2	3	4	5	
v96	terorizem povezan z organizirano kriminaliteto.	1	2	3	4	5	
v97	terorizem povezan z orožji za množično uničevanje in jedrsko tehnologijo.	1	2	3	4	5	
v98	terorizem povezan z nezakonitimi migracijami ter trgovino z ljudmi.	1	2	3	4	5	
v99	terorizem povezan s trgovino z orožjem.	1	2	3	4	5	
v100	terorizem povezan s trgovino s prepovedanimi drogami.	1	2	3	4	5	
v101	širjenje konvencionalnega orožja, zlasti osebnega in lahkega.	1	2	3	4	5	
v102	širjenje streliva, industrijskih in vojaških razstreliv.	1	2	3	4	5	
v103	širjenje nevarnih substanc in materialov ter blaga z dvojno rabo.	1	2	3	4	5	
v104	širjenje industrijskih naprav in znanj, potrebnih za proizvodnjo jedrskega in drugih orožij za množično uničevanje.	1	2	3	4	5	
v105	širjenje raketnega balističnega orožja.	1	2	3	4	5	
v106	nesprejemanje ali kršenje norm (jedrsko) neširitvenega režima.	1	2	3	4	5	
v107	tihotapstvo prepovedanih drog.	1	2	3	4	5	
v108	trgovina z ljudmi.	1	2	3	4	5	
v109	nezakonite migracije.	1	2	3	4	5	
v110	ilegalna trgovina z orožjem.	1	2	3	4	5	
v111	ilegalna trgovina z visoko trošarinskim blagom (cigareti, naftni derivati).	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Slovenijo in slovensko družbo ogrož...</i>	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
v112	pranje denarja.	1	2	3	4	5	
v113	ponarejanje blagovnih znamk.	1	2	3	4	5	
v114	motnje v delovanju ali nedelovanje informacijskih sistemov.	1	2	3	4	5	
v115	kibernetski vdori in napadi državnih in nedržavnih subjektov.	1	2	3	4	5	
v116	pridobivanje podatkov o političnem dogajanju v naši državi	1	2	3	4	5	
v117	pridobivanje podatkov o gospodarskem dogajanju v naši državi.	1	2	3	4	5	
v118	pridobivanje podatkov o varnostnem dogajanju v naši državi.	1	2	3	4	5	
v119	pridobivanje podatkov o aktivnostih in pobudah naše države v mednarodni skupnosti.	1	2	3	4	5	
v120	vojne.	1	2	3	4	5	
v121	oboroženi spopadi.	1	2	3	4	5	
v122	spopadi nizke intenzivnosti.	1	2	3	4	5	
v123	nestabilne političnovarnostne razmere v vzhodnem in jugovzhodnem delu Evrope.	1	2	3	4	5	
v124	napadi na življenje ljudi.	1	2	3	4	5	
v125	napadi na premoženje ljudi.	1	2	3	4	5	
v126	gospodarska kriminaliteta.	1	2	3	4	5	
v127	korupcija.	1	2	3	4	5	
v128	finančne prevare.	1	2	3	4	5	
v129	ponarejanje listin.	1	2	3	4	5	
v130	ponarejanje denarja.	1	2	3	4	5	
v131	kibernetska kriminaliteta.	1	2	3	4	5	
v132	okoljska kriminaliteta.	1	2	3	4	5	
v133	množične kršitve javnega reda in miru.	1	2	3	4	5	
v134	potresi.	1	2	3	4	5	
v135	poplave.	1	2	3	4	5	
v136	neurja.	1	2	3	4	5	
v137	suše.	1	2	3	4	5	
v138	veliki požari v naravnem okolju.	1	2	3	4	5	
v139	množični pojavi nalezljivih boleznih pri ljudeh.	1	2	3	4	5	
v140	množični pojavi nalezljivih boleznih pri živalih in rastlinah.	1	2	3	4	5	
v141	prekomerno obremenjevanje okolja.	1	2	3	4	5	
v142	prekomerna raba naravnih virov.	1	2	3	4	5	
v143	cestnoprometne nesreče.	1	2	3	4	5	
v144	industrijske nesreče.	1	2	3	4	5	
v145	industrijske nesreče v obratih z nevarnimi snovmi.	1	2	3	4	5	
v146	neustrezni posegi v okolje in prostor.	1	2	3	4	5	
v147	nesreče z nevarnimi snovmi.	1	2	3	4	5	
v148	motena ali nezanesljiva oskrba z energetskimi viri (nafta, elektrika).	1	2	3	4	5	

šifra	<i>Slovenijo in slovensko družbo ogroža...</i>	sploh ne ogroža					zelo močno ogroža
v149	motena ali nezanesljiva oskrba s strateškimi surovinami (ruda, kovine, les ipd.).	1	2	3	4	5	
v150	uničevanje okolja zaradi industrije.	1	2	3	4	5	
v151	uničevanje okolja zaradi energetike.	1	2	3	4	5	
v152	uničevanje okolja zaradi kmetijstva.	1	2	3	4	5	
v153	uničevanje okolja zaradi prometa.	1	2	3	4	5	
v154	uničevanje okolja zaradi poselitve in turizma.	1	2	3	4	5	
v155	množični pojavi nalezljivih bolezní zaradi migracij prebivalstva.	1	2	3	4	5	
v156	množični pojavi nalezljivih bolezní zaradi naravnih in drugih nesreč.	1	2	3	4	5	
v157	množični pojavi nalezljivih bolezní zaradi terorizma.	1	2	3	4	5	
v158	socialni nemiri.	1	2	3	4	5	
v159	revščina.	1	2	3	4	5	
v160	brezposelnost.	1	2	3	4	5	
v161	nizka rodnost.	1	2	3	4	5	
v162	globalizacija in komercializacija.	1	2	3	4	5	
v163	slabo delovanje države in javnih služb.	1	2	3	4	5	

6. Spodaj je naštetih nekaj pojavov, s katerimi se lahko ali pa ne srečamo pri življenju v neki skupnosti, Vas pa prosimo, da ocenite, koliko naslednje pojave občutite kot **varnostni problem v Vaši občini**. Uporabite ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da naveden pojav sploh ni problem, in 5, da je pojav zelo velik problem. Ne ocenjujete na splošno, ampak dejansko samo, v kolikšni meri je pojav problem v Vaši občini.

šifra	<i>Varnostni pojav v Vaši občini</i>	sploh ni problem					zelo velik problem
v164	alkoholizem	1	2	3	4	5	
v165	točenje alkohola mladoletnim in/ali pijanim osebam	1	2	3	4	5	
v166	pijančevanje na javnih mestih	1	2	3	4	5	
v167	kajenje marihuane na javnih mestih	1	2	3	4	5	
v168	preprodaja droge	1	2	3	4	5	
v169	kopičenje smeti na javnih mestih	1	2	3	4	5	
v170	hrup ali glasna glasba iz lokalov/z zasebnih zabav	1	2	3	4	5	
v171	prireditve na prostem ponoči	1	2	3	4	5	
v172	tujci	1	2	3	4	5	
v173	tují delavci	1	2	3	4	5	
v174	ilegalni migranti	1	2	3	4	5	
v175	berači ali klateži	1	2	3	4	5	
v176	turisti	1	2	3	4	5	
v177	pripadniki drugih narodnosti in kultur	1	2	3	4	5	
v178	homoseksualci	1	2	3	4	5	
v179	korupcija	1	2	3	4	5	
v180	gospodarsko nazadovanje	1	2	3	4	5	
v181	gospodarska kriminaliteta	1	2	3	4	5	
v182	brezposelnost	1	2	3	4	5	

Šifra	Varnostni pojav v Vaši občini	sploh ni problem					zelo velik problem
v183	revščina	1	2	3	4	5	
v184	samomorilnost	1	2	3	4	5	
v185	nasilje v družini	1	2	3	4	5	
v186	zanemarjanje otroka in surovo ravnanje	1	2	3	4	5	
v187	mladoletniško prestopništvo	1	2	3	4	5	
v188	skupine mladostnikov, ki se zbirajo na določenem območju/pohajkujejo po mestu	1	2	3	4	5	
v189	prostaško ogovarjanje	1	2	3	4	5	
v190	nelegalna ulična prodaja	1	2	3	4	5	
v191	uporaba pesticidov	1	2	3	4	5	
v192	potresi	1	2	3	4	5	
v193	poplave	1	2	3	4	5	
v194	neurja	1	2	3	4	5	
v195	suše	1	2	3	4	5	
v196	veliki požari v naravnem okolju	1	2	3	4	5	
v197	nalezljive bolezni pri ljudeh	1	2	3	4	5	
v198	nalezljive bolezni pri živalih in rastlinah	1	2	3	4	5	
v199	vandalizem	1	2	3	4	5	
v200	nasilje na ulici	1	2	3	4	5	
v201	tehnološke nesreče	1	2	3	4	5	
v202	razlitje kemikalij	1	2	3	4	5	
v203	eksplozije	1	2	3	4	5	
v204	požig	1	2	3	4	5	
v205	goljufige	1	2	3	4	5	
v206	organizirana kriminaliteta	1	2	3	4	5	
v207	promet z drogami	1	2	3	4	5	
v208	prostitucija	1	2	3	4	5	
v209	spolni napadi/posilstva	1	2	3	4	5	
v210	namerno poškodovanje vozila	1	2	3	4	5	
v211	objestna vožnja kolesarjev	1	2	3	4	5	
v212	pešci izven pločnikov (na cesti)	1	2	3	4	5	
v213	kolesarji izven kolesarskih stez	1	2	3	4	5	
v214	divjanje z avtomobili	1	2	3	4	5	
v215	nepravilno parkiranje	1	2	3	4	5	
v216	tatvina kolesa	1	2	3	4	5	
v217	tatvina motornega kolesa ali avtomobila	1	2	3	4	5	
v218	roparski napadi oz. tatvine denarja, torbic ali denarnic	1	2	3	4	5	
v219	rop pošte/banke/menjalnice ali druge finančne institucije	1	2	3	4	5	
v220	vlomi v avtomobile	1	2	3	4	5	
v221	vlomi v stanovanja	1	2	3	4	5	
v222	propadli in zanemarjeni stanovanjski in poslovni objekti	1	2	3	4	5	
v223	onesnaženost naravnega okolja	1	2	3	4	5	
v224	namerno uničevanje prometnih znakov, postajališč, javne razsvetljave	1	2	3	4	5	

Šifra	Varnostni pojav v Vaši občini	sploh ni problem					zelo velik problem
v225	divja odlagališča	1	2	3	4	5	
v226	grafiti	1	2	3	4	5	
v227	zapuščeni avtomobili	1	2	3	4	5	
v228	odvržene narkomanske igle/injekcije	1	2	3	4	5	
v229	napad prosto živeče/gibajoče živali	1	2	3	4	5	
v230	uriniranje na javnem kraju	1	2	3	4	5	
v231	huligani na športnih prireditvah	1	2	3	4	5	
v232	napadi neznancev na ljudi in pretepi	1	2	3	4	5	

SKLOP VPRAŠANJ O ZAGOTAVLJANJU VARNOSTI V OBČINI

7. Prosimo Vas, da z oceno od 1 do 5 ocenite, koliko Vi osebno pričakujete od posameznega navedenega subjekta, da bo s svojim delom prispeval k zagotavljanju varnosti v občini. Pri čemer 1 pomeni, da nimate nobenih pričakovanj, 5 pa, da so Vaša pričakovanja do subjekta pri zagotavljanju varnosti v občini zelo velika.

šifra	Pričakovanja do subjektov pri zagotavljanju varnosti	nobena	majhna	srednja	velika	zelo velika
v233	televizija, radio, časopisi	1	2	3	4	5
v234	šole, vrtci	1	2	3	4	5
v235	verska skupnost	1	2	3	4	5
v236	sodišča	1	2	3	4	5
v237	tožilstva	1	2	3	4	5
v238	podjetja	1	2	3	4	5
v239	župan	1	2	3	4	5
v240	občinsko redarstvo	1	2	3	4	5
v241	varnostni sosvet	1	2	3	4	5
v242	inšpekcijski organi	1	2	3	4	5
v243	športna in kulturna društva	1	2	3	4	5
v244	nevladne organizacije/društva s področja zagotavljanja varnosti (Zavod varna pot, Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	1	2	3	4	5
v245	humanitarne organizacije	1	2	3	4	5
v246	varne hiše/materinski domovi	1	2	3	4	5
v247	reševalna društva (jamarska, gorska, potapljaška)	1	2	3	4	5
v248	poklicni gasilci	1	2	3	4	5
v249	prostovoljni gasilci	1	2	3	4	5
v250	Civilna zaščita	1	2	3	4	5
v251	Policija	1	2	3	4	5
v252	Slovenska vojska	1	2	3	4	5
v253	zasebnovarnostna podjetja	1	2	3	4	5
v254	detektivi	1	2	3	4	5
v255	zdravstvene službe	1	2	3	4	5
v256	Center za socialno delo	1	2	3	4	5
v257	naravovarstveni nadzorniki	1	2	3	4	5
v258	zavarovalnice	1	2	3	4	5

Šifra	<i>Pričakovanja do subjektov pri zagotavljanju varnosti</i>	nobena	majhna	srednja	velika	zelo velika
v259	Zavod za zaposlovanje	1	2	3	4	5
v260	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5
v261	prebivalci sami	1	2	3	4	5

8. Prosimo Vas, da s šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite še **uspešnost** navedenih subjektov pri zagotavljanju varnosti v občini.

šifra	<i>Uspešnost subjektov pri zagotavljanju varnosti</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
v262	televizija, radio, časopisi	1	2	3	4	5
v263	šole, vrtci	1	2	3	4	5
v264	verska skupnost	1	2	3	4	5
v265	sodišča	1	2	3	4	5
v266	tožilstva	1	2	3	4	5
v267	podjetja	1	2	3	4	5
v268	župan	1	2	3	4	5
v269	občinsko redarstvo	1	2	3	4	5
v270	varnostni sosvet	1	2	3	4	5
v271	inšpekcijski organi	1	2	3	4	5
v272	športna in kulturna društva	1	2	3	4	5
v273	nevladne organizacije/društva s področja zagotavljanja varnosti (Zavod varna pot, Šent, Beli obroč, SOS telefon ipd.)	1	2	3	4	5
v274	humanitarne organizacije	1	2	3	4	5
v275	varne hiše/materinski domovi	1	2	3	4	5
v276	reševalna društva (jamarska, gorska, potapljaška)	1	2	3	4	5
v277	poklicni gasilci	1	2	3	4	5
v278	prostovoljni gasilci	1	2	3	4	5
v279	Civilna zaščita	1	2	3	4	5
v280	Policija	1	2	3	4	5
v281	Slovenska vojska	1	2	3	4	5
v282	zasebnovarnostna podjetja	1	2	3	4	5
v283	detektivi	1	2	3	4	5
v284	zdravstvene službe	1	2	3	4	5
v285	Center za socialno delo	1	2	3	4	5
v286	Zavod za zaposlovanje	1	2	3	4	5
v287	naravovarstveni nadzorniki	1	2	3	4	5
v288	zavarovalnice	1	2	3	4	5
v289	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1	2	3	4	5
v290	prebivalci	1	2	3	4	5

9. Zanima nas tudi Vaše mnenje o tem, na kakšen način bi se lahko v prihodnje v Vaši občini učinkovito zagotavljalo varnost. Naštete možnosti ocenite z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se sploh ne strinjate in 5, da se v celoti strinjate s posamezno možnostjo.

šifra	Načini zagotavljanja varnosti v prihodnje	sploh se ne strinjam			popolnoma se strinjam	
v291	Z aktivnim delom varnostnega sosveta (posvetovalno telo za vprašanja varnosti v občini).	1	2	3	4	5
v292	Z več policisti.	1	2	3	4	5
v293	Z večjimi pooblastili občinskim redarjem.	1	2	3	4	5
v294	Z vključevanjem varnostnih vsebin v izobraževalni proces vrtcev in šol.	1	2	3	4	5
v295	Z obveščanjem in osveščanjem preko (lokalnih) medijev.	1	2	3	4	5
v296	Z uveljavljanjem alternativnih oblik kaznovanja za manjše/lažje prestopke (npr. družbeno koristno delo, obvezno izobraževanje, zdravljenje ipd.).	1	2	3	4	5
v297	Z doslednim kaznovanjem kršiteljev.	1	2	3	4	5
v298	Z delom Centrov za socialno delo.	1	2	3	4	5
v299	Z vključevanjem nevladnih organizacij, društev.	1	2	3	4	5
v300	S spodbujanjem samozaščitnega vedenja prebivalcev.	1	2	3	4	5
v301	Z varnimi točkami na javnih krajih (kamor se lahko oseba zateče v stiski).	1	2	3	4	5
v302	Z boljšo javno razsvetlavo.	1	2	3	4	5
v303	Z jasno označeno varno potjo v šolo.	1	2	3	4	5
v304	Z omejitvijo hitrosti prometa s signalnimi opozorili (znaki, svetlobni znaki, digitalno prikazovanje hitrosti).	1	2	3	4	5
v305	Z novimi tehničnimi rešitvami v prometu (krožišča, grbine na cestišču, semaforji za ljudi s posebnimi potrebami).	1	2	3	4	5
v306	Z enotno telefonsko številko za klice v sili.	1	2	3	4	5
v307	Z najemom storitev zasebnih varnostnikov.	1	2	3	4	5
v308	S tehničnim varovanjem (alarmne naprave, protivlomna vrata, specialne ključavnice).	1	2	3	4	5
v309	Z vadbo samoobrambe.	1	2	3	4	5
v310	S pomočjo za žrtve in priče kaznivih dejanj.	1	2	3	4	5
v311	S pripravo prič in oškodovancev za pričanje na sodiščih.	1	2	3	4	5
v312	Z izmenjavo telefonskih števil s sosedi.	1	2	3	4	5
v313	S skrbjo za bolj urejeno in čisto okolje.	1	2	3	4	5
v314	Z zavarovanjem premoženja pri zavarovalnicah.	1	2	3	4	5
v315	S krepitevijo prostovoljnega dela na področju zagotavljanja varnosti.	1	2	3	4	5

SKLOP VPRAŠANJ O DELU POLICIJE

10. V nadaljevanju so zapisane nekatere ocene o slovenski policiji, Vi pa povejte, v kolikšni meri se z ocenami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

šifra	<i>Slovenska policija...</i>	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
v316	je motivirana za reševanje težav prebivalcev.	1	2	3	4	5	
v317	je pripravljena upoštevati predloge prebivalcev.	1	2	3	4	5	
v318	je politično neodvisna.	1	2	3	4	5	
v319	je primerno vodena.	1	2	3	4	5	
v320	je učinkovita pri svojem delu.	1	2	3	4	5	
v321	je dovolj prisotna na terenu.	1	2	3	4	5	
v322	se zaveda potreb prebivalcev.	1	2	3	4	5	
v323	je fleksibilna/prožna pri izrekanju ukrepov.	1	2	3	4	5	
v324	objektivno obvešča javnost.	1	2	3	4	5	
v325	ima vodilno vlogo pri zagotavljanju varnosti.	1	2	3	4	5	
v326	uspešno varuje prebivalce.	1	2	3	4	5	

11. V nadaljevanju je zapisanih nekaj nalog in dolžnosti policije. V nadaljevanju pomislite na policiste v Vaši občini. S šolskimi ocenami od 1 do 5 ocenite njihovo uspešnost pri:

šifra	<i>Uspešnost policistov pri...</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
v327	preiskovanju kaznivih dejanj in prekrškov.	1	2	3	4	5
v328	zbiranju dokazov.	1	2	3	4	5
v329	odkrivanju in prijemanju storilcev kaznivih dejanj in prekrškov.	1	2	3	4	5
v330	odkrivanju in prijemanju drugih iskanih oseb.	1	2	3	4	5
v331	vzdrževanju javnega reda.	1	2	3	4	5
v332	nadzorovanju in urejanju prometa na javnih cestah.	1	2	3	4	5
v333	varovanju državne meje in opravljanju mejne kontrole.	1	2	3	4	5
v334	preprečevanju ilegalnih prehodov državne meje.	1	2	3	4	5
v335	opravljanju nalog v zvezi s tujci (azilna politika).	1	2	3	4	5
v336	nudenju pomoči pri zaščiti in reševanju.	1	2	3	4	5
v337	varovanju življenja.	1	2	3	4	5
v338	varovanju osebne varnosti.	1	2	3	4	5
v339	varovanju premoženja ljudi.	1	2	3	4	5
v340	preventivnem delovanju.	1	2	3	4	5
v341	sodelovanju s prebivalci v občini.	1	2	3	4	5
v342	hitrem odzivanju na nujne klice prebivalcev.	1	2	3	4	5
v343	obravnavanju pritožb občanov zoper delo policije.	1	2	3	4	5
v344	zagotavljanju javnosti svojega delovanja.	1	2	3	4	5
v345	zmanjševanju strahu pred kriminaliteto v skupnosti.	1	2	3	4	5

šifra	<i>Uspešnost policistov pri...</i>	nzd (1)	zd (2)	db (3)	pdb (4)	odl (5)
v346	spoštovanju človekovih pravic.	1	2	3	4	5
v347	zakonitosti njihovega dela.	1	2	3	4	5
v348	odkrivanju korupcije.	1	2	3	4	5
v349	nadzorovanju in kaznovanju kršiteljev v prometu.	1	2	3	4	5
v350	preiskovanju gospodarske kriminalitete.	1	2	3	4	5
v351	preprečevanju zlorabe drog.	1	2	3	4	5
v352	preprečevanju vandalizma.	1	2	3	4	5
v353	zmanjševanju števila ponovnih klicev iz istega naslova.	1	2	3	4	5
v354	usmerjanju svoje pozornosti na povratnike.	1	2	3	4	5

12. V nadaljevanju Vas sprašujemo, v kolikšni meri bi bili Vi osebno pripravljeni sodelovati s policijo pri nalogah, ki so zapisane v nadaljevanju. Pri čemer 1 pomeni, da sploh niste pripravljeni sodelovati, 5 pa, da ste zelo pripravljeni sodelovati.

šifra	<i>Vaša pripravljenost...</i>	nistem pripravljen			zelo pripravljen	
v355	sodelovati pri preventivni dejavnosti policije.	1	2	3	4	5
v356	posredovati podatke o kaznivem dejanju.	1	2	3	4	5
v357	posredovati podatke o prekršku (npr. cestno-prometni prekršek).	1	2	3	4	5
v358	patruljirati skupaj s policisti.	1	2	3	4	5
v359	sodelovati pri ocenjevanju uspešnosti dela policije.	1	2	3	4	5
v360	sodelovati pri nadzoru dela policije.	1	2	3	4	5
v361	sodelovati pri določanju ciljev policijskega dela v kraju bivanja.	1	2	3	4	5
v362	sodelovati pri preiskovanju kaznivih dejanj ali prekrškov.	1	2	3	4	5
v363	sodelovati v varnostnem sosvetu.	1	2	3	4	5
v364	sodelovati pri izobraževanju in seznanjanju otrok in odraslih o varnostni problematiki.	1	2	3	4	5
v365	sodelovati na neformalnih druženjih med skupnostjo in policijo (šport, kultura).	1	2	3	4	5
v366	sodelovati pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti.	1	2	3	4	5
v367	sodelovati pri varovanju soseske.	1	2	3	4	5
v368	sodelovati pri ugotavljanju varnostnih problemov v skupnosti.	1	2	3	4	5
v369	sodelovati pri preprečevanju kaznivih dejanj.	1	2	3	4	5
v370	sodelovati pri preprečevanju prekrškov.	1	2	3	4	5
v371	sodelovati pri vzdrževanju javnega reda in miru.	1	2	3	4	5
v372	sodelovati pri vzpostavljanju sodelovanja s skupnostjo.	1	2	3	4	5
v373	sodelovati pri reševanju prometne problematike.	1	2	3	4	5
v374	sodelovati pri delu z mladimi storilci kaznivih dejanj.	1	2	3	4	5
v375	sodelovati pri delu z mladimi kršitelji javnega reda in miru.	1	2	3	4	5
v376	sodelovati pri delu s povzročitelji prometnih nesreč.	1	2	3	4	5
v377	sodelovati pri informiranju turistov.	1	2	3	4	5
v378	sodelovati pri pomoči ostarelim.	1	2	3	4	5

13. Zdaj Vas prosimo, da odgovorite, ali ste s policijo pri spodaj navedenih primerih v preteklosti že sodelovali? Prosimo, odgovorite z DA oziroma NE.

šifra	Ali ste v preteklosti že...	DA	NE
v379	sodelovali pri preventivni dejavnosti policije?	1	2
v380	posredovali podatke o kaznivem dejanju?	1	2
v381	posredovali podatke o prekršku (npr. cestno-prometni prekršek)?	1	2
v382	patruljirali skupaj s policisti?	1	2
v383	sodelovali pri ocenjevanju uspešnosti dela policije?	1	2
v384	sodelovali pri nadzoru dela policije?	1	2
v385	sodelovali pri določanju ciljev policijskega dela v kraju bivanja?	1	2
v386	sodelovali pri preiskovanju kaznivih dejanj ali prekrškov?	1	2
v387	sodelovali v varnostnih sosvetih?	1	2
v388	sodelovali pri izobraževanju in seznanjanju otrok in odraslih o varnostni problematiki?	1	2
v389	sodelovali na neformalnih druženjih med skupnostjo in policijo (šport, kultura)?	1	2
v390	sodelovali pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti?	1	2
v391	sodelovali pri varovanju soseke?	1	2
v392	sodelovali pri ugotavljanju varnostnih problemov v skupnosti?	1	2
v393	sodelovali pri preprečevanju kaznivih dejanj?	1	2
v394	sodelovali pri preprečevanju prekrškov?	1	2
v395	sodelovali pri vzdrževanju javnega reda in miru?	1	2
v396	sodelovali pri vzpostavljanju sodelovanja s skupnostjo?	1	2
v397	sodelovali pri reševanju prometne problematike?	1	2
v398	sodelovali pri delu z mladimi storilci kaznivih dejanj?	1	2
v399	sodelovali pri delu z mladimi kršitelji javnega reda in miru?	1	2
v400	sodelovali pri delu s povzročitelji prometnih nesreč?	1	2
v401	sodelovali pri informiranju turistov?	1	2
v402	sodelovali pri pomoči ostarelim?	1	2

14. V nadaljevanju Vas sprašujemo, v kolikšni meri bi bili Vi osebno pripravljeni sodelovati z navedenimi subjekti pri nalogah zagotavljanja varnosti v občini. Pri čemer 1 pomeni, da sploh niste pripravljeni sodelovati, 5 pa, da ste zelo pripravljeni sodelovati.

Šifra	Pripravljenost sodelovati pri zagotavljanju varnosti s/ z...	nisem pripravljen					zelo pripravljen				
v403	televizijo, radiem, časopisom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v404	šolo in vrtcem	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v405	versko skupnostjo	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v406	sodiščem	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v407	tožilstvom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v408	podjetji	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v409	županom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v410	občinskim redarstvom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v411	varnostnim sosvetom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

22. V nadaljevanju so zapisane trditve, Vi pa povejte, v kolikšni meri se s trditvami strinjate ali pa ne strinjate. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo popolnoma strinjate.

Šifra	Strinjanje s trditvijo	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
v464	Tudi sam lahko prispevam k varnosti v občini.	1	2	3	4	5	
v465	Večina državljanov ima pozitivno mnenje o policistih in njihovem delu.	1	2	3	4	5	
v466	Mediji večinoma ustrezno poročajo o policiji.	1	2	3	4	5	
v467	Večina prebivalcev naše skupnosti spoštuje policiste.	1	2	3	4	5	
v468	Prebivalci pogosto obvestijo policijo, če vidijo kaj sumljivega.	1	2	3	4	5	
v469	Prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju.	1	2	3	4	5	
v470	Prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju problemov v njihovi občini.	1	2	3	4	5	
v471	Policisti upravičeno zaupajo večini občanov.	1	2	3	4	5	
v472	Probleme v zvezi s kriminaliteto v naši občini je mogoče rešiti s sodelovanjem med policijo in lokalnimi organizacijami.	1	2	3	4	5	
v473	Odločitev policista moram sprejeti, pa čeprav mislim, da je napačna.	1	2	3	4	5	
v474	Problemi v občini se najbolj učinkovito rešujejo, če ljudje upoštevajo navodila policije.	1	2	3	4	5	
v475	Neupoštevanje policista je redko upravičeno.	1	2	3	4	5	
v476	Če prekršiš zakon, težko obdržiš svoje samospoštovanje.	1	2	3	4	5	
v477	Zaradi šolanja in izkušenj policisti sami najbolj vedo, kako preprečevati kriminaliteto v občini.	1	2	3	4	5	
v478	Policiji bi moralo biti dovoljeno, da v boju proti kriminaliteti stori, karkoli je potrebno.	1	2	3	4	5	
v479	Če bi imela policija dovolj moči, bi bila sposobna učinkovito zagotavljati varnost.	1	2	3	4	5	
v480	Če je policist prijazen, ga ljudje izkoristijo.	1	2	3	4	5	
v481	Najbolj pomembno policijsko delo je dosledno izvrševanje (uveljavljanje) zakonodaje.	1	2	3	4	5	
v482	Najboljši policisti so najbolj represivni policisti.	1	2	3	4	5	
v483	Kakovost policijskega dela pomembno vpliva na kakovost življenja ljudi v skupnosti.	1	2	3	4	5	
v484	Policisti bi morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto.	1	2	3	4	5	
v485	Policisti so za svoje delo odgovorni državljanom (davkoplačevalcem).	1	2	3	4	5	
v486	Nudenje pomoči državljanom je prav tako pomembna naloga policistov kot izvrševanje (uveljavljanje) zakonov.	1	2	3	4	5	

23. Ali Vi osebno sodelujete v varnostnem sosvetu (posvetovalnem telesu za vprašanja varnosti v občini)?

v487	1	Takšno posvetovalno telo v naši občini ne obstaja.
	2	Ne sodelujem v posvetovalnem telesu.
	3	Sodelujem poklicno kot predstavnik policije.
	4	Sodelujem poklicno kot predstavnik drugega državnega organa.
	5	Sodelujem kot predstavnik lokalne oblasti.
	6	Sodelujem kot državljan.
	7	Sodelujem kot predstavnik civilne družbe (društva ipd.).

SAMOVAROVANJE

24. Ljudje lahko veliko storijo za lastno varnost in varnost svojega premoženja. Prosimo Vas, da nam poveste, če in kakšne ukrepe uporabljate tudi sami?

šifra		DA, poslužujem se tovrstnega varovanja	NE poslužujem se tovrstnega varovanja
v488	alarmne naprave zoper vlomilce	1	2
v489	posebne ključavnice na vratih	1	2
v490	imam psa, ki bi prestrašil vlomilce	1	2
v491	visoka ograja	1	2
v492	varnostnik	1	2
v493	organizirano sosesko opazovanje	1	2
v494	dogovor s sosedi ali sorodniki, da bodo popazili na mojo lastnino v moji odsotnosti	1	2
v495	gasilni aparat/hidrant	1	2

25. Nekateri se obnašajo samozaščitno, da se zavarujejo pred različnimi varnostnimi tveganji. Prosim povejte, kako pogosto tovrstne ukrepe uporabljate tudi Vi. Uporabite ocene od 1 do 5, kjer 1 pomeni nikoli, 5 pa vedno.

šifra		nikoli	redko	včasih	pogosto	vedno
v496	Izogibam se določenih ulic, krajev in parkov.	1	2	3	4	5
v497	Poskušam se izogniti tujcem, ki jih srečam ponoči.	1	2	3	4	5
v498	Zvečer se izogibam uporabe javnih prevoznih sredstev.	1	2	3	4	5
v499	Izogibam se nošenju večje količine denarja.	1	2	3	4	5
v500	Ponoči zapustim stanovanje le v primeru, če je to nujno potrebno.	1	2	3	4	5
v501	S seboj vedno nosim nekaj, s čimer se lahko branim.	1	2	3	4	5
v502	Poskrbim za to, da moje stanovanje v času moje odsotnosti ne deluje prazno.	1	2	3	4	5
v503	Javnih prireditev se udeležujem skupaj s prijatelji/sorodniki.	1	2	3	4	5

DEMOGRAFSKI PODATKI

1. SPOL

v504 1 - moški 2 - ženski

2. STAROST

v505 _____ let

3. IZOBRAZBA

v506 1 - brez osnovne izobrazbe
 2 - dokončana osnovna šola
 3 - dokončana srednja šola
 4 - dokončana 2-letna višja šola
 5 - visoka šola, fakulteta, umetniška akademija
 6 - specializacija, magisterij
 7 - doktorat

4. Kakšna je Vaša sedanja delovna aktivnost?

v507 1 - zaposlen v gospodarstvu
 2 - zaposlen v negospodarstvu
 3 - samozaposlen
 4 - kmet, gospodinja
 5 - upokojenec
 6 - študent, dijak, vajenec
 7 - brezposeln
 8 - drugo: _____

5. Kako dolgo živite v občini trenutnega bivališča (stalnega ali začasnega)?

v508 _____ let

6. Velikost naselja, kjer živite:

v509 1 - hiša na samem, zaselek ali manjša vas (oddaljena od pošte, šole, trgovine)
 2 - strnjeno vaško naselje (vas, kraj, trg) s šolo, pošto, trgovino
 3 - primestno naselje ali manjše mesto
 4 - večje mesto/mestna občina

7. Vrsta stanovanja:

v510 1 - enostanovanjska hiša
 2 - dvostanovanjska hiša
 3 - večstanovanjska stavba (blok) z do 15 stanovanji
 4 - večstanovanjska stavba (stolpnica) z več kot 15 stanovanji
 5 - drugačno prebivališče: _____
 6 - brez prebivališča

8. Ali bi za svoj mesečni neto dohodek v primerjavi s povprečnim slovenskim mesečnim dohodkom, ki znaša približno 988 EUR neto (avg. 2011), dejali, da je Vaš dohodek...

- v511
- 1 - nimam rednega dohodka
 - 2 - mnogo manjši
 - 3 - deloma manjši
 - 4 - približno enak
 - 5 - deloma višji
 - 6 - mnogo višji

9. Kaj je za Vas najpomembnejši vir informacij, na podlagi katerih si oblikujete lastna stališča (izberite največ 2 odgovora)?

- v512
- 1 - tiskani mediji (časopisi, revije)
- v513
- 2 - televizija
 - 3 - radio
 - 4 - internet
 - 5 - družina
 - 6 - prijatelji, znanci
 - 7 - drugo: _____

10. V kolikšni meri na Vaše mnenje o varnosti vplivajo naslednji dejavniki? Ocenite na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da ti dejavniki na Vašo percepcijo varnosti ne vplivajo, 5 pa, da zelo močno vplivajo na Vaše mnenje.

šifra		ne zelo močno vplivajo vplivajo				
v514	Trenutne politične razmere v Sloveniji.	1	2	3	4	5
v515	Trenutni ekonomski/gospodarski položaj Slovenije.	1	2	3	4	5
v516	Lastne izkušnje ali izkušnje najbližjih z različnimi oblikami varnostnih pojavov (nesreče, tatvine, nasilje ipd.).	1	2	3	4	5
v517	Poročanje medijev o varnostnih dogodkih/pojavih (o nesrečah, kaznivih dejanjih ipd.).	1	2	3	4	5
v518	Lastno aktivno sodelovanje pri zagotavljanju varnosti v občini.	1	2	3	4	5

HVALA ZA SODELOVANJE!

Usmerjeni skupinski intervju za policiste

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
“Konkurenčnost Slovenije 2006-2013”

Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni

Usmerjeni skupinski intervju

- A. Komandirji policijskih postaj in njihovi pomočniki**
- B. Vodje policijskih okolišev**

1. sklop:

Policijska uprava xyz, datum, ura

- Policijska postaja 1;**
- Policijska postaja 2;**
- Policijska postaja 3**

Strukturirani intervju za predstavnike občin

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
“Konkurenčnost Slovenije 2006-2013”

Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni

Delno strukturiran intervju

A. OBČINE

Občina »Ime«

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Kotnikova 8, SI-1000 Ljubljana
telefon 01 3008 300, faks 01 2302 687, www.fvv.uni-mb.si.

Kraj in Datum intervjuja:

Sodelujoči:

Občina:

- _____
- _____
- _____

FVV UM:

- _____
- _____
- _____

OPOMBE:
